

๔๑๕.๑๔๐๑

๑๖๖๕๓

๔.๓

การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณเฑียร

ปริญญาโท

ของ

ภรทัส สร้อยระย้า

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

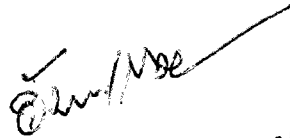
มีนาคม ๒๕๔๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๖๖๕๓

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

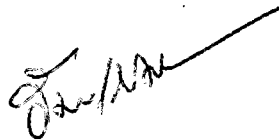
.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม)

.....กรรมการ

(อาจารย์สุวดี ภูประสิทธิ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม)

.....กรรมการ

(อาจารย์สุวดี ภูประสิทธิ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์นิตยา บุญสิงห์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ ..12.....เดือน ..พฤษภาคม.....พ.ศ. 2542

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	6
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	7
	สรุปแนวทางที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา	19
2	วิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนัสนยา	22
	การใช้ถ้อยคำโดยทั่วไป	22
	การใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น	70
	การใช้ประโยค	101
	การใช้สำนวนโวหารโดยทั่วไป	123
	การใช้สำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขึ้น	143
	ลักษณะเด่นในการใช้ภาษา	152
3	วิเคราะห์กลวิธีการเขียนสารคดีของมนัสนยา	164
	กลวิธีการเรียบเรียง	153
	การเขียนความนำ	153
	การเขียนเนื้อหา	183
	การเขียนบทลงท้าย	200
	การเสนอความรู้	226
	การเสนอทัศนะ	267
4	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	288

บทที่	หน้า
ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	288
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	288
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	288
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	289
อภิปรายผล	276
ข้อเสนอแนะ	278
บรรณานุกรม	296
ประวัติย่อของผู้วิจัย	300

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รศ.ดร.อัมพร สุขเกษม ประธานฯ อ.สุวดี ภูประสิทธิ์ กรรมการฯ ที่กรุณาให้แนวคิด คำแนะนำ และแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ รวมถึง อ.พัชนี โชติกลเสถียร และ อ.นิตยา บุญสิงห์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ให้ออกเสนอแนะที่มีประโยชน์ ช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 4 ท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณพระมหา ดร.เทียบ มาลัย เป็นอย่างสูง ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่ชั้นมัธยมปลาย และสนับสนุน ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนมาตลอด รวมทั้งได้ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับศัพท์ภาษาบาลีในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณศ.ดร.สิทธา พินิจภูวล รศ.อัศรา บุญทิพย์ ผศ.วิพุธ โสภวงศ์ ที่กรุณาให้ความรู้ แนวคิด ให้คำแนะนำต่างๆ ในการหาหัวข้อปริญญานิพนธ์ กราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยรามคำแหง รวมถึงคุณครูทุกท่านในโรงเรียนราชินี ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ต่างๆ แก่ผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณ คุณประหยัดศ. นาคะนาท คุณประยงค์ศรี อุดมธูป ที่ได้ให้กำลังใจ และสนับสนุนด้านการศึกษาของผู้วิจัยมาตลอด กราบขอบพระคุณ คุณประภาศรี สร้อยระย้า มารดาของผู้วิจัยที่ได้เลี้ยงดู ช่วยสนับสนุนด้านทุนการศึกษา รวมทั้งให้คำแนะนำด้านภาษาไทยในการวิจัย และด้านภาษาอังกฤษในการแปลบทคัดย่อ กราบขอบพระคุณ คุณนิตยัณาร นาคะนาท ที่กรุณาสนับสนุนด้านทุนการศึกษา รวมถึงคุณครูพวงทอง สิริสาส์ และ คุณมนัสนา ธนะภูมิ ที่กรุณาให้ความร่วมมือเอื้อเฟื้อข้อมูลและเอกสารเพื่อประกอบการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี

ขอบพระคุณ คุณดวงแก้ว พบสระบัว คุณฉัฐรินทร์ โพธิ์ศิริ และ คุณนภาพร ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ในความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร และคอยช่วยเหลือในหลายๆ เรื่อง ขอบคุณ คุณทรงพล จันทร์เพชร และ คุณสุพัทธา ใบสมุทร มิตรแสนดีที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา

ขอระลึกถึงพระคุณของทุกท่านที่ได้กล่าวถึง และท่านอื่นที่ไม่อาจกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และจะจดจำตลอดไป

ภรพัลล์ สร้อยระย้า

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาวะของสังคมปัจจุบัน คนต้องประสบปัญหาต่างๆ มากมาย ชีวิตดำเนินไปอย่างรีบเร่ง เคร่งเครียด และมีเวลาว่างในแต่ละวันน้อย จึงต้องผ่อนคลายด้วยวิธีต่างๆ กัน เช่น ฟังเพลง เล่นกีฬา วาดรูป อ่านหนังสือ เป็นต้น โดยเฉพาะการอ่านหนังสือนั้นให้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ หนังสือจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้คนผ่อนคลาย ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนาน คลายจากความเครียด และในขณะเดียวกันก็ช่วยทำให้ผู้อ่านเกิดการมองโลกในแง่ดี มีโลกทัศน์กว้างกว่าเดิม

วรรณกรรมมีหลายประเภทให้ผู้อ่านได้เลือกอ่านตามรสนิยมและความสนใจ วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดีเกร็ดความรู้ และสารคดีท่องเที่ยว มักเป็นวรรณกรรมที่ผู้อ่านนิยม เรื่องสั้นและนวนิยายมีลักษณะเหมือนการจำลองชีวิตจริงของมนุษย์ ให้เป็นเรื่องราวลงบนกระดาษ สามารถสะท้อนชีวิต สะท้อนสภาพสังคมให้ผู้อ่านได้มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น ผู้อ่านจะได้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ความรู้ในแง่มุมต่างๆ และบางครั้งยังเห็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่แตกต่างกัน อีกทั้งสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านมาปรับใช้ในชีวิตจริงได้

ส่วนวรรณกรรมประเภทสารคดีนั้น แม้นั้นหนักในเรื่องสาระ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เสริมจากที่มีอยู่เดิม แต่ก็ให้ความเพลิดเพลินและเปิดโลกทัศน์แก่ผู้อ่านไม่แพ้เรื่องสั้นหรือนิยาย โดยเฉพาะงานเขียนประเภทสารคดีท่องเที่ยว ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักเข้าใจเพื่อนมนุษย์กลุ่มอื่นมากขึ้น ทั้งด้านสภาพความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ๆ เหมือนช่วยให้ผู้อ่านได้เที่ยวอย่างประหยัดและปลอดภัย

มนัสนิยาย เป็นนักเขียนคนหนึ่งสร้างวรรณกรรมไว้หลากหลายรูปแบบ และงานเขียนของมนัสนิยายส่วนใหญ่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเสมอ ทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย เรื่องแปลและสารคดีต่างๆ โดยเฉพาะงานเขียนประเภทสารคดีของมนัสนิยายนั้น ไม่ว่าจะเป็นบทความหรือสารคดีท่องเที่ยวก็มีการสร้างสรรค์งานอย่างมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง คือสร้างอารมณ์ขึ้นแก่ผู้อ่านเพราะเนื้อเรื่องเบาสมอง สนุกสนาน มีวิธีการเล่าเรื่องได้อย่างเป็นกันเอง ใช้คำเปรียบเทียบแปลกใหม่ ขณะเดียวกันก็มีการตั้งข้อสังเกตสิ่งต่างๆ อย่างน่าสนใจ อ่านแล้วรู้สึกเพลิดเพลิน เกิดความจรรโลง

ใจ ซึ่งการที่จะเขียนสารคดีให้อ่านสนุกนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะงานเขียนสารคดีมักมีเนื้อหาที่มุ่งให้สาระความรู้ และเป็นเรื่องจริง

มณียา เริ่มต้นงานเขียนตั้งแต่อายุยังน้อย โดยเริ่มเขียนเรื่องสั้นตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มักเป็นเรื่องสั้นประเภทแพ้อัน แต่ต่อมาได้สร้างสรรค์งานเขียนประเภทอื่นๆ และหยุดการเขียนเรื่องประเภทแพ้อันไว้ เปลี่ยนมาเขียนเรื่องสั้นแนวขบขัน เรื่องแปลบทความ และสารคดีท่องเที่ยวแทน งานเขียนของมณียาที่ทำให้ผู้อ่านรู้จักชื่อของเธอมากขึ้น และมีผู้นิยมนำมาอ่านมากที่สุดคือเรื่องสั้นชุด ชาวเขื่อน เนื่องจากเป็น เรื่องสะท้อนชีวิตชาวเขื่อนที่สนุกสนาน น่าขบขัน จึงถือได้ว่ามณียาเป็นนักเขียนที่มีพรสวรรค์ในการทำให้อ่านเกิดอารมณ์ขันได้กับงานเขียนเกือบทุกประเภท แม้กระทั่งในงานเขียนประเภทสารคดีซึ่งทำได้ยาก

งานเขียนของมณียามีผู้นิยมนำมาอ่านจำนวนมาก ดังที่มีผู้กล่าวถึง เช่น เทศภักดิ์ นิยมเหตุ (ม.ป.ป. : ปกหลัง) กล่าวไว้ในหนังสือ เหตุเกิดกลางแสงเดือน ว่า "ชื่อ มณียา เหมือนกับเครื่องหมายรับประกันคุณภาพ ผงาคอยอยู่บนปกเล่มไหน เล่มนั้นก็ขายดิบขายดี" วัชร แววจิตนันท์ (ม.ป.ป. : ปกหลัง) กล่าวไว้ในหนังสือ ที่ใครที่มัน ว่า "คุณมณียาเป็นคนที่เลือกเก่ง เก่งทั้งในการเลือกเรื่องเขียนเลือกเรื่องที่จะเอามาแปล นอกจากนั้นยังเก่งในการใช้คำและสำนวน และนี่คือจุดเด่นของมณียา" ว. วิจัยกุล (ม.ป.ป. : ปกหลัง) กล่าวถึงมณียาไว้ในหนังสือ ไม่เชื่อก็อย่าเชื่อ ว่า "มณียายินอยู่แถวหน้าของนักเขียนคุณภาพมาหลายปีแล้ว โดยไม่เคยเปลี่ยนที่ยืนไม่ว่าเรื่องแต่งหรือเรื่องแปลของเธอเป็น เรื่องที่พิถีพิถันสม่ำเสมอ มีทั้งสาระและความบันเทิงเท่าๆ กัน พร้อมทั้งภาษาไทยที่มีศิลปะและอรรถรส อ่านแล้วก็ได้แต่คอยด้วยความกระหายว่าเมื่อไร เรื่องใหม่ของเธอจะมีมาให้อ่านกันอีก"

นอกจากนี้ประพันธ์สาส์น (2530 : คำนำ) ยังได้กล่าวถึงมณียาไว้ในหนังสือ มณียา พาท...UVWXYZ ไว้ที่น่าสนใจว่า

มณียา เป็นนักเขียนสตรีที่กล้าแสดงออกเชิงการเขียนอารมณ์ขัน (Humour Literature) ในขณะที่วงการนักเขียนสากลกำลังวิตกกังว่าอารมณ์ขันกำลังจะเลือนหายไปจากวรรณกรรม จนต้องจัดให้มีการประชุมวิเคราะห์สำรวจคุณลักษณะพิเศษและคุณสมบัติของอารมณ์ขันในวรรณกรรมของแต่ละชาติกันให้ถ่องแท้ งานของมณียาได้ยืนยัน

อย่างโดดเด่น ราวกับจะท้าทายการวิเคราะห์วิจารณ์จากเพื่อนร่วมวงการ บทความของเธอมันได้ด้วยความรู้สึกรื่นรมย์หรรษา น่ารู้ น่าคิด และสนุกสนานเหมือนกับได้รู้จักสนิทสนมกับผู้เขียน และมีเธอมานั่งเล่าให้ฟังอยู่ใกล้ๆ

จากคำกล่าวทั้งหมดข้างต้น แสดงให้เห็นว่างานเขียนของมนัญามีลักษณะเด่นเฉพาะในด้านการใช้ภาษาและการสร้างอารมณ์ขึ้น ซึ่งประเด็นนี้ยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาอย่างจริงจังมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในวรรณกรรมประเภทสารคดีของมนัญา

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีของมนัญา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบลักษณะการใช้ภาษาและกลวิธีต่างๆ ในงานเขียนประเภทสารคดีของมนัญา อันจะช่วยให้เห็นแนวทางในการสร้างสารคดีอีกลักษณะหนึ่ง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วรรณกรรมประเภทสารคดีของมนัญาที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว จำนวน 14 เล่ม ดังนี้

ชื่อหนังสือประเภทบทความ	ชื่อเรื่อง	ปีที่พิมพ์ครั้งแรก
1. ตลกก็ไม่นอก	1. ภาษาภาษา ประสาประสี	2521
	2. ตลกก็ไม่นอก	
	3. รถเมล์เมืองนอก	
	4. ไปไทรโยค	
	5. นามนั้นสำคัญไฉน	

ชื่อหนังสือประเภทบทความ	ชื่อเรื่อง	ปีที่พิมพ์ครั้งแรก
2. ยิ้มเจาะเกราะ	1. เข้าเฝ้า 2. ชี้อภิลุข 3. หมอคู่กับหมอเดา 4. ฝันว่าปารีส 5. หิมะ 6. หมอศัลยกรรม 7. ผีหมา 8. ผีที่วังซีฟิ่ง 9. ฝรั่งเศส-อังกฤษ-สวีต-เบลเยียม	2525
3. เห็นหงายท้อง (ร้องฮา! ฮ่า! ฮ่า!)	1. เห็นหงายท้อง 2. ซอแม้งของเทียม 3. คึกทั้งสี่ที่รัสเซีย 4. อาหารจานพิเศษ 5. แซวรัสเซีย 6. อามอนวค แบบรัสเซีย 7. สิงโตอาถรรพ์ 8. จูบผัด 9. เมืองไทยเรานี้แสนดีหนักหนา (2 ตอนจบ) 10. คำของปราชญ์ 11. อยู่ดีๆ ก็ถูกผีหลอก 12. เดชดีหนุ่ม 13. เรื่องเศร้าเจ้าคุณพรสุวจา 14. คุณป้ามารีธา	2529
4. มั่นยาพาT...UVWXYZ	1. เรื่องพิลึก 2. อนิจจัง 3. รู้ไหมหมค (ชีนา)	2530

ชื่อหนังสือประเภทความ

ชื่อเรื่อง

ปีที่พิมพ์ครั้งแรก

	4. เข้าใจแล้วละ	
	5. ทวีตโรฆณา	
	6. ภาษาที่สื่อกันไม่ค่อยจะได้	
	7. ผรั่งกับไผ่	
	8. สงสัยจะคนละเรื่องเดียวกัน	
	9. เลือกตั้ง ผู้แทน หัวคะแนน แล้วก็ราษฎร	
	10. เลขาฯ กับนาย นิยายไม่รู้จบ	
	11. คอม-มะ-นิค นอกกรอบ	
	12. ความเห็นของศรีวรรณ	
	13. มรณานุสติ	
	14. ขอเขียนวรรณยุกต์เถอะค่ะ	
	15. เรื่องแปลกๆ	
	16. งานการนิเวศที่โคโลญจ์	
	17. เรื่องหมา (2 ตอนจบ)	
5. ยิ้มเล่นๆ	1. เรื่องของชื่อ	2534
	2. เรื่องของการพ่ายลง	
	3. ไร้สติ	
	4. ภาษาปะกิตพูดพิศพอนไฟ	
	5. เรื่องปกติ (แต่ไม่ธรรมดา)	
	6. คนเมืองหลวง	
	7. ยุคคนหนุ่ม	
	8. จวบจนกระทั่งเย็น	
	9. คนชั่วเรา	
	10. ยิ้มคนหญิง	
	11. คนฉลาด	
	12. การนับสวาระ เรื่องสามัญประจำบ้าน	

13. อันว่าความกลัว
14. ความสงสัยในยามศึก
15. คนใจลอย
16. คนขี้สงสัย
17. ปู ปลา ม้า มะเขือ
18. คุณชาย แยก แล้วก็ไอ้อ...คูเวต

ชื่อหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยว

ปีที่พิมพ์ครั้งแรก

6. ขี้จាំไปแกมมังกร	2521
7. เหงาคนเดียวเที่ยวหลายคน	2528
8. ย่ำถิ่น	2529
9. สู่แดนจิงโจ้	2530
10. เยอร์มัน...มัน (รับประกันไม่ปนเผือก)	2532
11. ไปซาฟารีที่ชั่วโลกเหนือ	2535
12. เดียวยุโรป	2538
13. นมัสเตเนปาล	2538
14. แอฟริกาซาฟารี	2538

รวมงานเขียนประเภทสารคดีที่นำมาศึกษาทั้งสิ้น 72 เรื่อง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า
แบบพรรณนาวิเคราะห์

ขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเขียนสารคดี เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์
2. ศึกษาวรรณกรรมประเภทสารคดีของมณีนยาที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว ตามที่ระบุไว้ใน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

3. วิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยาในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

- 3.1 การใช้ถ้อยคำ
- 3.2 การใช้ประโยค
- 3.3 การใช้สำนวนโวหาร
- 4. วิเคราะห์กลวิธีการเขียน ในด้านต่อไปนี้
 - 4.1 การเรียบเรียง
 - 4.2 การเสนอความรู้และทัศนะ
- 5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

เอกสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น

เอกสารที่เกี่ยวกับงานเขียนประเภทสารคดี มีดังนี้

ตรีศิลป์ บุญขจร (2528 : 713) ให้ความหมายของสารคดีไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาการใช้ภาษาไทย เรื่องกระบวนการอ่านเพื่อความรู้ ว่า

สารคดี หมายถึง เรื่องที่ไม่ใช่สมมุติ (Non-fiction) เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้น จุดมุ่งหมายของการเขียนงานประเภทสารคดี คือต้องการให้ความรู้ความคิดแก่ผู้อ่านเป็นหลักอาจมีจุดมุ่งหมายรองเพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน งานเขียนประเภทนี้มีเนื้อหาให้ความรู้และความคิดเห็นเหมือนงานประเภทวิชาการ แต่วิธีการเขียนมุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินด้วย ไม่เคร่งเครียดเหมือนงานวิชาการ อาจใช้ภาษาที่เป็นกันเอง สำนวนบรรยาย พรรณา หรือเสนา มีอุปมา (ความเปรียบเทียบ) หรือสาธก (การยกตัวอย่าง) ไม่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในลักษณะเชิงอรรถและบรรณานุกรม

สรุปความหมายของสารคดีได้ว่า "คือวรรณกรรมร้อยแก้วที่มุ่งให้ผู้อ่านได้สาระ ข้อเท็จจริง ความรู้ และความคิดเห็นเป็นประการสำคัญ ขณะเดียวกันก็มุ่งให้ผู้อ่านได้รับความ

ผลิตเพลินจากศิลปะการเขียนของผู้แต่งไปพร้อมกันด้วย" (สายทิพย์ นุกุลกิจ. 2534 : 217)

การเขียนสารคดีให้น่าอ่านจะต้องใช้กลวิธีต่างๆ ในการเขียนให้น่าสนใจ ผู้วิจัยได้สรุปจากที่ สายทิพย์ นุกุลกิจ (2534 : 309-310) ศึกษาไว้ในหนังสือ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน ดังนี้

1. การใช้ภาษา การใช้ภาษาที่ดีจะให้ทั้งความเข้าใจเนื้อเรื่องและความเพลิดเพลิน
2. การเสนอเรื่อง นักเขียนมักมีกลวิธีในการเขียนที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวในส่วนประกอบต่างๆ คือ ส่วนของความนำ ความลงท้าย การเล่าเรื่อง หักเหน็ดของผู้แต่ง และเกร็ดความรู้ต่างๆ

3. การเรียบเรียง คือการลำดับความให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจได้โดยง่ายหรืออาจเป็นการเชื่อมโยงสาระสำคัญต่างๆ ที่ผู้แต่งต้องการสื่อ

สารคดีแบ่งได้หลายประเภท ซึ่ง รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2532 : 34-35) ได้แบ่งประเภทสารคดีไว้ในหนังสือ วรรณกรรมปัจจุบัน ตามรูปแบบวิธีเสนอเรื่อง กลวิธีเขียนและเนื้อหาสาระของการเขียนออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ กล่าวโดยสรุปคือ

1. สารคดีท่องเที่ยวเป็นสารคดีที่มีจุดประสงค์เพื่อแนะนำการท่องเที่ยว แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ หรือแนะนำให้รู้จักประเทศต่างๆ ในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยม การปกครอง สถานที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวพลาดไม่ได้ อาจมีภาพประกอบสวยงาม หรืออาจเขียนเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่พบเห็นในการไปเที่ยวที่ต่างๆ โดยเสนอรูปแบบเป็นเล่ม หรือเป็นบทความก็ได้

2. สารคดีชีวประวัติและอัตชีวประวัติ สารคดีชีวประวัติเป็นหนังสือที่ผู้หนึ่งเขียนถึงชีวิตของผู้อื่น ส่วนสารคดีอัตชีวประวัติเป็นชีวประวัติที่เจ้าของเขียนเล่าประวัติชีวิต เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง

3. สารคดีวิชาการ มีลักษณะใกล้เคียงกับตำราวิชาการ แต่จะต่างกันในศิลปะการเขียน

4. บทความ เป็นความเรียงเรื่องจริง อาจมีลักษณะเป็นการเสนอปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย ข้อขัดแย้งต่างๆ ที่สำคัญต้องเสนอทัศนะของผู้เขียนด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา มีรายละเอียด คือ

การใช้ภาษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเขียน เพราะการใช้ภาษาที่ดีจะช่วยสื่อให้

ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย เกิดความรู้สึกร่วมไปกับผู้เขียน ทำให้เพลิดเพลิน ชวนอ่านจนจบเรื่องได้ นักเขียนแต่ละคนจะมีท่วงท่าของการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไป

ในการวิจัยด้านการใช้ภาษานี้จะมีหัวข้อที่ต้องวิเคราะห์ คือการใช้ถ้อยคำ การใช้ประโยค และการใช้สำนวนโวหาร

1. การใช้ถ้อยคำ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการศึกษาวิเคราะห์เป็น 2 ข้อคือ การใช้ถ้อยคำโดยทั่วไป และการใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น มีเอกสารที่ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1.1 การใช้ถ้อยคำโดยทั่วไป หมายถึงลักษณะการใช้ถ้อยคำที่พบในงานเขียนสารคดีของมนัษยาทั้งที่พบเป็นส่วนน้อย และที่พบเป็นส่วนใหญ่

ลักษณะของภาษาที่ควรใช้ในการเขียนสารคดี มีผู้แนะนำไว้หลายวิธีที่น่าสนใจ ดังเช่น ข้อควรปฏิบัติในการเขียนทั่วไปที่ ประทีป วาทิกทันกร (2514 : 10-19) เสนอไว้สรุปได้ว่า

1. ใช้คำให้ถูกต้องและตรงความหมาย คำบางคำมีความหมายหลายอย่าง หรือมีความหมายใกล้เคียงกัน หรือมีความหมายโดยนัย ต้องเลือกคำที่มีความหมายตรงที่สุดมาใช้ โดยต้องคำนึงถึงคำแวดล้อมด้วย

2. ใช้คำให้เหมาะสม คือต้องใช้ให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล

3. ใช้คำให้ชัดเจน โดยใช้คำที่รู้จักดีอยู่แล้ว ไม่ใช้คำที่คิดขึ้นใหม่หรือคำที่เข้าใจกันแต่ในวงแคบ พยายามใช้คำที่ทำให้เห็นภาพ

4. ใช้คำให้น่าสนใจ คือใช้คำที่จำเป็น ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย

สำหรับเอกสารที่มาจากการศึกษาด้านการเขียนสารคดีโดยเฉพาะ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 27-47) ได้เสนอวิธีใช้ถ้อยคำในการเขียนสารคดีไว้ 6 ประการ กล่าวโดยสรุปคือ

1. ความชัดเจน (Perspicuity) หมายถึงการระวางในเรื่องไวยากรณ์ การใช้ศัพท์เฉพาะ และเรื่องความหมายของคำ ควรใช้ให้ถูกต้อง

2. ความเรียบง่าย (Simplicity) หมายถึงการใช้ถ้อยคำธรรมดาที่เข้าใจง่าย มีการสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา

3. ความกระชับ (Brevity) หมายถึงการใช้คำน้อยแต่ได้ใจความชัดเจนและ มีน้ำหนัก

4. ความประทับใจ (Impressiveness) หมายถึงการที่ผู้เขียนใช้ถ้อยคำสร้างความ

รู้สึกผู้อ่าน ถ้อยคำเหล่านี้ อาจเกิดจากการเน้นคำ การเรียงลำดับคำในประโยค การใช้คำที่ขัดแย้งกันในประโยค

5. ความไพเราะ (Euphony) หมายถึงการเลือกใช้คำที่มีเสียงไพเราะรื่นหู ไม่ใช่ถ้อยคำตาดๆ ภาษาปาก คำต่างประเทศ และคำหยาบคาย

6. การสร้างภาพ (Picturesqueness) หมายถึงการเรียบเรียงถ้อยคำให้ราบรื่นไพเราะ และทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพตามที่คุณเขียนแสดงไว้ โดยอาจใช้คำที่ให้นภาพพจน์

ในทำนองเดียวกัน สายพิพย์ นุกถกิจ (2534 : 310) เสนอว่าการใช้ภาษาในสารคดี "ควรใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะชัดเจนแจ่มแจ้ง กระชับรัดกุม และสละสลวย"

1.2 การใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น หมายถึงลักษณะของภาษาที่ผู้เขียนใช้ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขึ้น ผู้เขียนจะใช้ภาษาในส่วนต่างๆ อาจเป็นถ้อยคำ เสียง ความหมาย หรือสำนวน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความรู้ และความสามารถของผู้เขียน ซึ่งเจตนา นาควัชระ (2521 : 83) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างอารมณ์ขึ้นในงานศิลปะว่า "อารมณ์ขึ้นเป็นสิ่งที่อยู่ในวิสัยของมนุษย์ แต่การที่ศิลปินจะแสดงออกซึ่งอารมณ์ขึ้นในเชิงศิลปะในรูปแบบต่างๆ กันนั้นเป็นสิ่งที่มีการบวนการวิชีซึ่งศิลปินจะต้องฝึกฝนและพัฒนา ในบรรดาศิลปะแขนงต่างๆ วรรณศิลป์อาจจะจัดได้ว่าเป็นประเภทของศิลปะที่สื่ออารมณ์ขึ้นได้อย่างดีเยี่ยม"

นอกจากนี้ เจตนา นาควัชระ (2521 : 90-91) ยังกล่าวถึงวิธีที่จะสื่ออารมณ์ขึ้นในงานเขียนว่า

การสื่ออารมณ์ขึ้นในงานเขียนนั้นมีอยู่หลายวิธี เป็นต้นว่า นักประพันธ์ที่มีความสามารถมักใช้ภาษาเลี้ยวลอคดเคี้ยวไปได้ตามที่เขาต้องการ การใช้ภาษาให้ตลกมีวิธีการมากมาย เราอาจใช้คำคำหนึ่งที่มีความหมายอย่างหนึ่งให้สื่อความหมายอีกอย่างหนึ่งได้ ภาษาบางประเภทถ้าใช้ผิดกาลเทศะก็ทำให้ตลกได้ นักเขียนบางคนใช้เสียงในภาษาไทยมาใช้ให้ตลกขบขันได้ นอกจากนี้ อารมณ์ขึ้นยังแสดงออกด้วยภาษาถิ่นและภาษาที่หยาบโลน

ในขณะที่ ธิดา โมสิกรัตน์ (2526 : 436-437) กล่าวถึงเรื่องเดียวกันนี้ว่า "การใช้ภาษาสร้างอารมณ์ขึ้น ผู้แต่งมักเลือกใช้คำด้วยวิธีต่างๆ คือ ใช้ภาษาต่างประเทศ ใช้ภาษาถิ่น ใช้คำบรรยายให้เกิดภาพพจน์และใช้คำหรือตัวเลขแทนเสียง"

2. การใช้ประโยค ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้ประโยคในสารคดีของมนัสนยา 2 ประเด็น คือ การผูกประโยค และการแสดงเจตนา โดยใช้แนวทางต่อไปนี้

การแบ่งประโยคตามลักษณะการผูกประโยค เปลื้อง ณ นคร (2512 : 66) อธิบายว่า

1. ประโยคกระชับ ได้แก่ประโยคที่เนื้อความจบและสมบูรณ์ในที่สุดของประโยค
2. ประโยคหลวม ได้แก่ประโยคที่พูดใจความสำคัญจบเสียก่อนแล้วมีความขยายต่อภายหลัง"

ส่วนการใช้ประโยคแสดงเจตนา นววรรณ พันธุเมธา (ม.ป.ป. : 193) แบ่งไว้ 3 ประเภท คือ "ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ"

3. การใช้สำนวนโวหาร ในการศึกษาภาษาในสารคดีของมนัสนยา ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาด้านนี้เป็น 2 ประเด็น คือการใช้สำนวนโวหารโดยทั่วไป และการใช้สำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขึ้น สำหรับการศึกษาภาษาในประเด็นนี้ มีผู้ศึกษาไว้หลายคน โดยเสนอไว้คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงสรุปประเด็นจาก บุญผา บุญทิพย์ (2532 : 130-138) ดังนี้

1. บรรยายโวหาร คือโวหารที่ใช้บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ มักใช้ในงานเขียนที่มุ่งให้ความรู้ หลักเกณฑ์ ข้อเท็จจริง ประสพการณ์ หรือเล่าเหตุการณ์ ภาษาที่ใช้จะกะทัดรัด ชัดเจน
2. พรรณาโวหาร คือการกล่าวเนื้อหาอย่างละเอียด ชัดเจน มุ่งให้ผู้อ่านเกิดภาพและอารมณ์คล้ายตาม มีการใช้ภาษาที่สละสลวย ให้ภาพพจน์
3. เทศนาโวหาร คือข้อความที่ชักจูงใจให้ผู้อ่านคล้ายตามความคิดของผู้เขียน ใช้ในการแนะนำ สั่งสอน โน้มน้าวใจ ภาษาที่ใช้ต้องชัดเจนประกอบกับมีเหตุผลน่าเชื่อถือ
4. สาธกโวหาร คือโวหารที่มุ่งให้ความชัดเจนโดยการยกตัวอย่าง
5. อุมาโวหาร คือโวหารที่ใช้การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย เพื่อให้เห็นภาพความรู้สึก หรือความหมายแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

สำหรับการสร้างภาพพจน์นั้น บุปผา อนุทิพย์ (2532 : 128-129) กล่าวไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน (อุปมาอุปไมย) เช่น ตางามจุจดวงดาว
2. การเปรียบเทียบโดยนัย (อุปลักษณ์) เช่น ดอกไม้นั้นมีราศีเสียแล้ว (ดอกไม้แทนผู้หญิง)
3. การเปรียบเทียบโดยใช้ส่วนหนึ่งแทนส่วนทั้งหมด คือส่วนหนึ่งที่กล่าวมีความสัมพันธ์กับส่วนทั้งหมด เช่น ปากกาคมกว่าดาบ (ปากกาแทนนักเขียน ดาบแทนนักรบ)
4. การเล่นคำแบบ PUNS ON WORD นำคำที่มีเสียงเหมือนกันแต่ความหมายต่างกันมาอยู่ใกล้กัน เช่น เมื่อเห็นต้นเลื้อยมีอนางครึ่งใจใจก็ประหวั่นไปถึงเลื้อยมีอนางที่เคยหยิกเข้าเราแล้วก็ต้องระทมใจ
5. การเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น โป้งๆ ๗ เสียงป็นดังขึ้น 3 นัดซ้อน
6. การเล่นเสียงสัมผัส คือการใช้เสียงสระหรือพยัญชนะที่คล้องจองกัน เช่น เออหนอถ้าเรามีนาวาทิพย์ทำด้วยมุกดา มีความปรารถนาเป็นใบ มีความอำเภोजเป็นหางเสือ...
7. การเปรียบเทียบโดยใช้ความตรงกันข้าม (ปรพากย์) เช่น ชีวิตเต็มไปด้วยความว่างเปล่า
8. การกล่าวเกินจริง (อติพจน์) เช่น คอแห้งเป็นผง
9. การสมมุติให้สัตว์ตน (บุคลาธิษฐาน) เช่น หาดทรายกระซิบความรักกับสายน้ำ
10. ใช้ประโยคคำถามยั่วให้ผู้อ่านคิด เช่น ผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์ก็จะต้องเป็นผู้หญิงไม่ดีด้วยหรือ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการเขียน

1. การเรียบเรียง ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ความนำ เนื้อหา และบทลงท้าย แต่ละส่วนผู้เขียนจะใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อให้งานเขียนน่าสนใจมากขึ้น

1.1 การเขียนความนำ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 64-70) ได้รวบรวมวิธีเขียนความนำจากนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ว่า

1. ความนำที่เป็นข่าว เป็นการนำข่าวที่กำลังได้รับความสนใจมาขึ้นต้น

2. ความน่าที่บอกเจตนา เป็นการบอกว่าผู้เขียนเขียนบทความนี้เพื่ออะไร
3. ความน่าที่สรุปความสำคัญ เป็นการบอกเรื่องทั้งหมดอย่างย่อก่อนที่จะบอก

รายละเอียดต่อไป

4. ความน่าที่กระทปใจ เป็นการนำเรื่องแปลกประหลาดมาเขียนให้ผู้อ่านสนใจ
5. ความน่าที่เป็นคำถาม เป็นการตั้งคำถามเพื่อยั่วให้คิดหรืออยากรู้คำตอบ
6. ความน่าที่เป็นการพรรณาลักษณะ เป็นการกล่าวอย่างละเอียดให้เห็นภาพ
7. ความน่าที่เป็นสุภาษิตหรือบทกวี เป็นการนำสุภาษิต คำพังเพย หรือบทกวีที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนมาขึ้นต้น
8. ความน่าที่เป็นเรื่องเล่า เป็นการนำเอาเรื่องเล่า นิทาน หรือตำนานที่ไม่ยาวนานนำมาเรื่อง
9. ความน่าที่เป็นคำปราศรัยโดยตรง เป็นการสนทนากับผู้อ่านเพื่อเข้าสู่เรื่อง
10. ความน่าที่เป็นสิ่งตรงกันข้าม เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ ลักษณะบุคคล หรือสถานที่ที่ตรงข้ามกัน มากล่าวน่าให้ผู้อ่านสนใจ
11. ความน่าที่เอยถึงภูมิหลัง คือยกเอาเรื่องเก่าๆ ที่เคยเกิดขึ้นมาเปรียบกับเรื่องที่จะเขียน
12. ความน่าที่เป็นการทำนาย เป็นการคาดหมายถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรืออาจเป็นไปได้
13. ความน่าที่เป็นบทนิยาม เป็นการให้ความหมายในเบื้องต้น
14. ความน่าที่เป็นการเล่นคำ คือใช้ถ้อยคำคำเดียวซ้ำกัน ซึ่งอาจต่างความหมายกันเพื่อให้เกิดความไพเราะ
15. ความน่าที่เป็นเรื่องซ้ำชั้น เป็นการนำเรื่องตลกสั้นๆ มากล่าวหรือผู้เขียนเขียนขึ้นเองก็ได้

1.2 การเขียนเนื้อหา หรือ ประสิทธิภาพกลอน (2518 : 107) ใช้ว่า การลำดับความ โดยอธิบายว่า ได้แก่ "การเรียบเรียงเนื้อหาของเรื่อง หรือการดำเนินเรื่องให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตามลำดับ การลำดับความจะมาควบคู่กับการขยายความ กล่าวคือ การแสดงความคิดให้ต่อเนื่องลำดับกันนั้น จำเป็นต้องอาศัยการประกอบขยายควบคู่กันไปด้วย"

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2522 : 26-29) กล่าวถึงการลำดับความที่นิยมใช้ในการเขียนไว้ สรุปได้ดังนี้ดังนี้

1. การลำดับความตามกาละ อาจลำดับตามโมงยาม ตามวันเดือนปี ตามอายุ ตามฤดูกาล หรือลำดับตามสมัย
2. การลำดับตามสถานที่ อาจลำดับโดยใช้ทิศทาง ลำดับโดยยึดเอาความใกล้ไกลหรือลำดับโดยใช้รัศมี
3. การลำดับตามความสัมพันธ์ เป็นการสรรและลำดับเรื่องตามขั้นตอนที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบลูกโซ่

1.3 การเขียนบทลงท้าย มีหลายวิธีเช่นเดียวกับการเขียนความนำ วิธีเขียนลงท้ายสารคดีที่ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 72) เสนอไว้ มีดังนี้

1. ลงท้ายด้วยย่อหน้าหรือประโยคที่สิ้นสุดกระบวนการความแล้ว
2. ลงท้ายด้วยการย้ำใจความสำคัญของเรื่อง
3. ลงท้ายด้วยการสรุปความเห็นสนับสนุนเรื่องที่ได้กล่าวแล้ว
4. ลงท้ายด้วยการตั้งคำถามทิ้งไว้ให้ผู้อ่านคิดต่อไป
5. ลงท้ายด้วยการวิเคราะห์ตามนัยของชื่อเรื่องให้กว้างขวางขึ้น
6. ลงท้ายด้วยการทวนใจความในย่อหน้าที่เป็นความนำ
7. ลงท้ายด้วยการพลิกความคิดโดยไม่ได้คาดฝันมาก่อน
8. ลงท้ายด้วยคำชักจูง หรือคัดค้านโดยใช้คำพูดของบุคคลสำคัญมาสรุป
9. ลงท้ายด้วยเรื่องเกร็ด
10. ลงท้ายด้วยพังเพย สุภาษิตหรือบทกวี
11. ลงท้ายด้วยการตั้งข้อสังเกต
12. ลงท้ายด้วยการเขียนเยาะเย้ย
13. ลงท้ายด้วยการให้ความรู้อย่างแปลก
14. ลงท้ายด้วยการใช้ประโยคกระทบใจให้เห็นจุดที่ต้องการ

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

วิธีที่จะสร้างอารมณ์ขึ้นด้วยการใช้ภาษาในงานเขียนนั้น ทศนีย์ กระจ่างอินทร์ (2521 : 164-195) ได้วิจัยถึงอารมณ์ขึ้นในวรรณกรรมร้อยแก้วพบว่า นักเขียนใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารในการสร้างอารมณ์ขึ้นด้วยวิธีต่างๆ สรุปได้ดังนี้

การใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น นักเขียนสามารถใช้ถ้อยคำให้เกิดอารมณ์ขึ้นได้ด้วยวิธีต่อไปนี้

1. ใช้คำง่าย หมายถึงคำที่มีความหมายตรงตัว ไม่ต้องการการทำความเข้าใจเป็นพิเศษ นักเขียนจะใช้คำชนิดนี้บรรยายหรือพรรณนาให้ผู้อ่านทราบเรื่องราว พฤติกรรมของบุคคล หรือตัวละคร ถึงแม้ว่าคำง่ายจะมีได้สร้างอารมณ์ขึ้นโดยตรง แต่ก็ช่วยทำให้เรื่องราวธรรมดาไม่น่าเบื่อ เพราะการใช้คำง่ายๆ บรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพ

2. ใช้คำที่มีนัยประหวัด (Association) หมายถึงคำที่มีความหมายอีกอย่างหนึ่งแฝงอยู่ในคำที่มีความหมายตามหลักไวยากรณ์หรือพจนานุกรม เป็นความหมายที่ต้องใช้สถานการณ์หรือเหตุการณ์ประกอบ

3. ใช้ภาษาต่างประเทศ

4. ใช้ภาษาถิ่น

5. เลือกใช้คำบรรยายให้เกิดภาพ เป็นกลวิธีหนึ่งที่นักเขียนนำมาใช้เพื่อช่วยสร้างภาพพจน์ให้กับผู้อ่าน โดยการใช้คำและความหมายตามความรู้สึกนึกคิดของนักเขียนให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดตามไปด้วย

6. ใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเรื่อง กลวิธีนี้นักเขียนจะใช้คำที่มีความหมายไม่ตรงกับความหมายตามรูปศัพท์เดิม แต่จะใช้ในความหมายใหม่ แทนที่คำที่ไม่ต้องการกล่าวถึง เพราะเห็นว่าไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความได้โดยไม่ต้องอาศัยนัยประหวัด คำที่มีความหมายเช่นนี้จะใช้เฉพาะเรื่องนั้นเรื่องเดียว

7. ใช้คำหรือตัวเลขแทนเสียง

8. ใช้ภาษาพูดและเขียนตามเสียง

9. ตั้งชื่อเรื่องชื่อตอน หรือตัวละครให้น่าสนใจ

การใช้สำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขึ้น ทศนีย์ กระจ่างอินทร์ พบว่านักเขียนใช้สำนวนโวหารสร้างอารมณ์ขึ้น ในลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้

1. บรรยายและพรรณนาอย่างละเอียด โดยนักเขียนจะกล่าวถึงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พฤติกรรมของบุคคลและสถานการณ์ใดๆ ก็ตาม ด้วยการบรรยายหรือพรรณนาอย่างละเอียดจนเกือบจะเรียกได้ว่าเกินความจริง
 2. บรรยายหรือพรรณนาโดยอาศัยศิลปะการตีความ ด้วยการสร้างความหมายให้ต่างจากความหมายเดิม และความหมายใหม่ทำให้เกิดอารมณ์ขึ้น
 3. บรรยายหรือพรรณนาโดยใช้เครื่องหมายประกอบ ในกรณีที่ต้องการให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตามลำดับขั้น นักเขียนจะใช้เครื่องหมายใดเครื่องหมายหนึ่งแทนเสียงพูดและความรู้สึก
 4. การใช้โวหารภาพพจน์ในลักษณะต่างๆ
 - 4.1 การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง การเปรียบเทียบที่ให้อารมณ์ขึ้นจะเกิดจากการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต่ำกว่าในความรู้สึก
 - 4.2 การเปรียบเทียบโดยนัย
 - 4.3 การสมมุติสิ่งไม่มีชีวิตให้มีคุณลักษณะเหมือนสิ่งมีชีวิต
 - 4.4 เปรียบเทียบโดยอาศัยเนื้อเรื่องและตัวละครในวรรณคดี
 - 4.5 เปรียบเทียบกับสภาพจิต คำพังเพย คำคม
 - 4.6 การเปรียบเทียบที่ไม่สัมพันธ์กัน
 5. แสดงโวหาร ใช้การมคมคาย
- ในขณะที่ ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต (2528 : 95-137) ได้ศึกษาการใช้ภาษาโดยทั่วไปของฮิวเมอริสต์ ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงในการเขียนเรื่องแนวตลกขบขัน โดยเสนอผลการวิจัย สรุปได้ตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

การใช้ถ้อยคำ ฮิวเมอริสต์ใช้ถ้อยคำลักษณะต่อไปนี้ในการเขียน

1. ใช้คำศัพท์ มีทั้งการใช้ศัพท์ทั่วๆ ไป และศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่
2. ใช้คำกะทัดรัด
3. ใช้คำซ้ำ
4. ใช้คำพวน
5. ใช้คำพ้องและคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกัน
6. ใช้คำตรงกับสภาพที่เป็นจริงของคน สิ่งของ หรือสถานที่
7. ใช้คำที่มีความหมายหลายนัย

8. เล่นคำที่มีความหมายสัมพันธ์กัน
9. เล่นคำที่มีเสียงสัมผัสกัน
10. เล่นคำพ้อง
11. เล่นคำโดยแปลความหมายตรงตามตัวอักษร
12. เล่นคำอุทานเสริมบท
13. เล่นคำคำเดียวกันแต่เรียงลำดับคำต่างกัน

การใช้สำนวนโวหาร ชลดา เรืองรัชสิทธิ์ พบว่าฮิวเมอริสตีใช้สำนวนโวหารในการเขียนด้วยวิธีต่อไปนี้

1. ใช้สำนวนเดิม
2. ใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม
3. ใช้สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่
4. เล่นสำนวนโดยตีความหมายตรงตามตัวอักษร
5. เล่นสำนวนที่ปรากฏคำเกี่ยวกับการบอกจำนวนหรือปริมาณ
6. เล่นสำนวนโดยไม่ได้กล่าวถึงสำนวนเดิมโดยตรง แต่ให้คำอธิบายช่วยให้ผู้อ่าน

ทราบว่าการกล่าวถึงสำนวนใดอยู่

7. เล่นสำนวนโดยนำสำนวนเดิมมาเรียบเรียงใหม่

ในด้านกลวิธีการเขียน นุชจรี สุนทรวรรณ (2529 : 30-68) วิจัยบทความของหลวงวิจิตรวาทการพบว่ามีการเปิดและปิดเรื่องบางลักษณะต่างไปจากนักเขียนท่านอื่นอยู่บ้าง โดยที่ปรากฏในบทความ พบลักษณะต่างๆ ดังนี้

การเขียนความนำ หลวงวิจิตรวาทการเขียนความนำด้วยกลวิธีต่อไปนี้

1. เปิดเรื่องด้วยการเอ่ยพื้นความหลัง
2. เปิดเรื่องแบบตั้งคำถาม
3. เปิดเรื่องโดยอธิบายชื่อเรื่อง
4. เปิดเรื่องจากข่าว
5. เปิดเรื่องด้วยการสรุปความ
6. เปิดเรื่องโดยการกล่าวประวัติบุคคลสำคัญ
7. เปิดเรื่องโดยการบอกเจตนาและจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

8. เปิดเรื่องโดยการเปรียบเทียบเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

9. เปิดเรื่องด้วยจดหมาย

การเขียนลงท้าย ที่ นุชจรรย์ สุนทรวรรณ พบในบทความของหลวงวิจิตรวาทการ ได้แก่

1. ปิดเรื่องด้วยการสรุปใจความสำคัญของเรื่อง

2. ปิดเรื่องโดยแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน

3. ปิดเรื่องโดยทิ้งท้าย

4. ปิดเรื่องโดยเรียกร้องขอความช่วยเหลือ

5. ปิดเรื่องโดยตอบคำถาม

6. ปิดเรื่องโดยตั้งความปรารถนา ความหวัง คำอธิษฐาน การขอพร

7. ปิดเรื่องโดยนำสุภาษิตหรือบทกวีมากล่าว

งานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนสารคดีที่ใช้ภาษาแบบเป็นกันเอง ที่ศึกษาไว้ได้อย่างน่าสนใจ

คือ งานวิจัยเรื่อง การใช้ภาษาในสารคดีของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ โดย นพรัตน์ คงมาลา

(2531 : บทคัดย่อ) พบว่า

งานเขียนสารคดีของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ มีลักษณะพิเศษในด้านการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความบันเทิงใจ มีการเลือกใช้ภาษาพูดเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นกันเอง และไม่เคร่งเครียด ทั้งยังช่วยให้สื่อสารกับผู้อ่านได้ง่าย รวดเร็ว มีการดัดแปลงคำขึ้นใช้ ทำให้ได้ศัพท์ที่แปลก สะกดตา มีความกะทัดรัด มีการนำคำมาใช้ร่วมกันโดยพิจารณาด้านเสียงและความหมายเป็นประการสำคัญ คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน การนำคำมาใช้ร่วมกันจะช่วยพรรณนาความรู้สึกและกิริยาอาการอย่างละเอียด เน้นให้ข้อความมีความหมายหนักแน่นชัดเจนขึ้น

ในด้านการใช้สำนวน มีการใช้สำนวนไทยเพื่อให้สื่อสารได้รวดเร็ว สร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้อ่าน และมีการดัดแปลงสำนวนขึ้นใช้ สำนวนที่ดัดแปลงแล้ว มักให้ความรู้สึกขบขันหรือล้อเลียน ส่วนการใช้ภาพพจน์ วาณิช จรุงกิจอนันต์ นิยมใช้อยู่มา อุปมาอุปไมย บุคลาธิษฐาน และอติพจน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในด้านการใช้ภาษาที่สื่อความเข้าใจ ให้ภาพ ให้อารมณ์และความรู้สึกได้อย่างดี ทั้งยังมีวิธีพลิกแพลงภาษาใช้ได้อย่าง

น่าสนใจ ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้วางแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนัยาสรุปได้ดังนี้

สรุปแนวทางที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา

1. การใช้ภาษา

1.1 การใช้ถ้อยคำ

1.1.1 การใช้ถ้อยคำทั่วไป มีหลักเกณฑ์ในการศึกษา คือ

1.1.1.1 ความชัดเจน

1.1.1.2 ความเหมาะสม

1.1.1.3 ความมีน้ำหนัก

1.1.1.4 ความสละสลวย

1.1.2 การใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น มีหลักเกณฑ์ในการศึกษา คือ

1.1.2.1 การใช้ถ้อยคำ

1.1.2.2 การใช้เสียงและความหมาย

1.1.2.3 การใช้สำนวน

1.2 การใช้ประโยค

1.2.1 การผูกประโยค

1.2.1.1 ประโยคกระชับ

1.2.1.2 ประโยคหลวม

1.2.2 การแสดงเจตนา

1.2.2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ

1.2.2.2 ประโยคถามให้ตอบ

1.2.2.3 ประโยคบอกให้ทำ

1.3 การใช้สำนวนโวหาร

1.3.1 การใช้สำนวนโวหารทั่วไป

1.3.1.1 บรรยายโวหาร

1.3.1.2 พรรณนาโวหาร

1.3.1.3 เทพนาโวหาร

1.3.1.4 สาธกโวหาร

1.3.1.5 อุมาโวหาร

1.3.1.6 การสร้างภาพพจน์

1.3.2 การใช้สำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขึ้น

2. กลวิธีการเขียน

2.1 การเรียบเรียง

2.1.1 การเขียนความนำ

2.1.1.1 ใช้วิธีกล่าวถึงภูมิหลัง

2.1.1.2 ใช้วิธีตั้งคำถาม

2.1.1.3 ใช้วิธีอธิบายชื่อเรื่อง

2.1.1.4 ใช้วิธีขึ้นต้นด้วยข่าว

2.1.1.5 ใช้วิธีสรุปความ

2.1.1.6 ใช้วิธีกล่าวถึงประวัติบุคคล สิ่งของ หรือสถานที่

2.1.1.7 ใช้วิธีบอกเจตนาหรือจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

2.1.1.8 ใช้วิธีขึ้นต้นด้วยจดหมาย

2.1.1.9 ใช้วิธีขึ้นต้นด้วยการบรรยายหรือพรรณนาลักษณะ

2.1.1.10 ใช้วิธีขึ้นต้นด้วยสุภาษิต พงศพจน์ หรือบทกวี

2.1.1.11 ใช้วิธีขึ้นต้นด้วยเรื่องเล่า

2.1.1.12 ใช้วิธีกล่าวทำนาย

2.1.1.13 ใช้วิธีขึ้นต้นด้วยบทนิยาม

2.1.1.14 ใช้วิธีเล่นคำ

2.1.2 การเขียนเนื้อหา

2.1.2.1 ลำดับความตามเวลา

- 2.1.2.2 ลำดับความตามความสัมพันธ์
- 2.1.2.3 ลำดับความตามสถานที่
- 2.1.2.4 ลำดับความตามการแยกแยะเป็นหมวดหมู่
- 2.1.3 การเขียนบทลงท้าย
 - 2.1.3.1 ใช้วิธีสรุปใจความสำคัญของเรื่อง
 - 2.1.3.2 ใช้วิธีแสดงความคิดเห็น
 - 2.1.3.3 ใช้วิธีทิ้งท้าย
 - 2.1.3.4 ใช้วิธีชักจูงใจหรือคัดค้าน
 - 2.1.3.5 ใช้วิธีลงท้ายด้วยเรื่องซ้ำชั้น หรือนิทาน
 - 2.1.3.6 ใช้วิธีตอบคำถาม
 - 2.1.3.7 ใช้วิธีลงท้ายด้วยการตั้งความหวัง หรืออธิษฐาน
 - 2.1.3.8 ใช้วิธีพลิกความคาดหมาย
 - 2.1.3.9 ใช้วิธีลงท้ายด้วยสุภาษิต พงศพยา หรือบทกวี
 - 2.1.3.10 ใช้วิธีทวนใจความในย่อหน้าแรก
 - 2.1.3.11 จบด้วยย่อหน้าหรือประโยคที่สิ้นสุดกระบวนการความแล้ว

ผู้วิจัยจะได้ใช้แนวทางข้างต้น เพื่อวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยา ดังจะได้ปรากฏในบทต่อไป

บทที่ 2

วิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยา

เนื่องจากสารคดีเป็นงานเขียนร้อยแก้วที่มีเนื้อหาเน้นหนักในเรื่องสาระความรู้ อันเป็น เรื่องที่เกิดขึ้นจริง และเป็นความคิดเห็นที่มีเหตุผล เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและเข้าใจใน สิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ผู้เขียนมักระวังเรื่องการใช้ภาษา ดังนั้นภาษาในสารคดีจึงมีลักษณะสุภาพ และเป็นภาษาระดับกึ่งแบบแผนเสียส่วนใหญ่

การวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยา จำแนกออกเป็นการใช้ ถ้อยคำ การใช้ประโยค และการใช้สำนวนโวหาร โดยในด้านการใช้ถ้อยคำและการใช้ สำนวนโวหาร ผู้วิจัยจะแยกออกจากลักษณะการใช้ทั่วไปเป็นการใช้ถ้อยคำและการใช้สำนวน- โวหารที่สร้างอารมณ์ขึ้น ตามลักษณะเด่นที่ปรากฏในงานเขียนของมณีนยา มีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้ถ้อยคำโดยทั่วไป การใช้ถ้อยคำโดยทั่วไปในงานเขียนสารคดีของมณีนยา มีลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 ใช้ถ้อยคำได้ชัดเจน หมายถึงใช้คำที่ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย ถูกต้องตรง ความหมาย ไม่คลุมเครือโดยอาจใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ เพื่อให้เห็นภาพแจ่มชัด งานเขียน สารคดีของมณีนยาส่วนใหญ่ใช้คำที่มีความชัดเจนและตรงความหมาย แม้บางครั้งจะใช้คำที่มี ความหมายแฝง แต่ช่วยทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพชัดเจนขึ้น การใช้ถ้อยคำชัดเจนพบได้ใน ลักษณะต่างๆ ดังนี้

1.1.1 ใช้คำที่มีความหมายแฝงหรือความหมายโดยนัย หมายถึง "ใช้คำที่มี ความหมายพิเศษออกไป เพราะจะต้องจินตนาเรื่องหนึ่งไปสัมพันธ์กับอีกเรื่องหนึ่ง หรือถ้อยคำที่ ผู้เขียนสอดใส่ความหมายเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากความหมายตามพจนานุกรม ผู้อ่านต้องคิดและ ตีความไปด้วย การใช้คำประเภทนี้ช่วยให้การอ่านมีรสชาดยิ่งขึ้น" (สาคร บุญเลิศ. 2525 : 344) คำชนิดนี้พบมากในงานเขียนของมณีนยา เช่น

... "แต่กลิ่นอาหารสด อาหารแห้งก็ฉุนก็เตะจมูก เหมือนตลาดทั่วไปในสากลโลก"

... (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535 ก : 100)

คำว่า เตะจุมก หมายถึง "ได้กลิ่นอย่างแรง" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 353) คืออาหารสดมักมีกลิ่นคาว อาหารแห้งมักมีกลิ่นเค็มๆ เมื่อมารวมกันอยู่ในตลาดย่อมมีกลิ่นแรง การที่মনยาใช้คำว่า เตะจุมก ทำให้รู้สึกถึงกลิ่นที่รุนแรงอย่างชัดเจนเพราะปกติคำว่า เตะ เป็นกิริยาวัดหรือเหวี่ยงไปด้วยเท้า คนถูกเตะย่อมเจ็บ เมื่อใช้ว่า เตะจุมก จึงสื่อให้รู้สึกถึงความแรงของกลิ่น ไม่ได้หมายถึงการเตะด้วยเท้าไปที่จุมกแต่อย่างใด

... "เอาเป็นว่าถ้านัดขึ้นรถไฟขึ้นเครื่องบินละก้อ จงไปให้ทันก็แล้วกัน เพราะการตก
รถไฟก็ตกเครื่องบินก็เป็นเรื่องตัวใครตัวมัน ถ้าใครไปช้าก็เปล่าประโยชน์จะมา
ขอโทษขอโพย เพราะรถไฟกับเครื่องบินเขาไม่รอ" (มนยา ชนะภูมิ. 2529 ข :
10)

คำว่า ตกรถไฟ และ ตกเครื่องบิน ในที่นี้คำว่า ตก หมายถึง "ไม่ได้ขึ้นยานพาหนะ เพราะไปไม่ทันหรือไม่มีค่าโดยสาร" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 311) ไม่ได้หมายถึงพลัด
หล่นจากรถไฟหรือเครื่องบิน

... "เรื่องนี้เป็นความลำบากนานวันจนมาแดงขึ้นก็เมื่อคุณหญิงท่านนั้นสั่งให้ต้นห้องปลุก
เวลา 8 โมงเช้าวันรุ่งขึ้น" ... (มนยา ชนะภูมิ. 2535 ค : 62)

คำว่า แแดง ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงสีโดยตรง แต่หมายถึง "ลักษณะที่ความลับซึ่งปกปิดไว้
ได้ปรากฏออกมา" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 309)

... "ไม่ใช่ว่าฉันเขียนแบบใส่ไข่ใส่ผงชูรสประเดเข้าไปให้คนหลงเชื่อ" ...
(มนยา ชนะภูมิ. 2530 ข : 18)

คำว่า ใส่ไข่ใส่ผงชูรส มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ใส่สีส้ม ซึ่งพจนานุกรม
(ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 828) ให้ความหมายไว้ว่า "พูดเสริมทำให้สละสลวยขึ้น แสร้ง

พูดให้ไพเราะ" ส่วน ใส่ไข่ใส่ผงชูรส ความหมายเดิมใช้กับการปรุงอาหาร แต่มันนำมาใช้ในความหมายว่า แสร้งเขียนหรือแต่งเติมข้อมูลที่เหนือความจริงให้คนเชื่อ

... "ก็เพราะพ่อได้ทุนไปดูงานด้านการสหกรณ์ที่หมา 3 สัปดาห์ แม่ซึ่งตอนนั้นกำลังคิดหนังสือเรื่องผู้ชนะสิบทิศของยาขอบอย่างงอมแงมจึงขอไปด้วยโดยตนเอง และพ่วงเอาผู้เขียนไปอีกคน เพื่อเป็นเพื่อนดู 'อิฐหัก' ระหว่างที่พ่อต้องดูงาน" ...
(มณียา ธนะภูมิ. 2530 ก : 233-234)

คำว่า อิฐหัก ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง อิฐที่หัก แต่มันนำมาใช้ในความหมายแฝงว่า หมายถึง โบราณสถาน ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้เห็นสภาพที่เป็นจริงชัดเจนขึ้น เนื่องจากโบราณสถานยิ่งเก่ามากก็ย่อมอยู่ในไม่สภาพสมบูรณ์ และอิฐยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ก่อสร้าง นักโบราณคดีสามารถศึกษาอายุและความเป็นมาจากลักษณะของอิฐได้ คำว่า อิฐหัก จึงสื่อให้เห็นภาพโบราณสถานเป็นอย่างดี

1.1.2 ใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ คำที่ทำให้เกิดจินตภาพมักเป็นคำกริยาแสดงอาการ แสดงสภาพ หรือแสดงประสบการณ์ ซึ่งมีคำวิเศษณ์ขยาย คำชนิดนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพ และเข้าใจความรู้สึกของผู้เขียนได้อย่างชัดเจน การใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพนี้พบในงานเขียนของมณียามาก มีรายละเอียดดังนี้

1.1.2.1 คำแสดงอาการ ในที่นี้เป็นคำกริยาแสดงอาการกับคำวิเศษณ์ นววรรณ พันธุเมธา (ม.ป.ป. : 9) กล่าวว่า "คำกริยาแสดงอาการอาจจะแสดงอาการที่เคลื่อนที่หรืออาการที่อยู่กับที่" ในงานเขียนสารคดีของมณียามีการใช้คำชนิดนี้อยู่ 2 จำพวก คือ

1.1.2.1.1 คำกริยาแสดงอาการมีคำวิเศษณ์ขยายให้เห็นภาพชัดเจน เช่น

... "ก็อย่างว่าคือคนอีสานไม่เคยเห็นทะเลอย่างเก่งก็มีแค่อ่างลำนะคง อ่างลำพระ-

เพลง แค่นองหารก็ว่าใหญ่ล้นเหลือแล้ว พอถึงหัวหินหนุ่มก็อ้าปากหวิวทะเลเบื้องหน้า
อย่างทิ้งจัด" ... (มนัสนยา ณะภูมิ. 2535 ข : 42-43)

คำว่า อ้าปากหวิว ทำให้เห็นภาพคนอ้าปากค้างด้วยความอัศจรรย์ใจ

... "ดูเหมือนว่าพอสวทนต์เสร็จผู้เขียนก็จะหลับไปโน้นที" ... (มนัสนยา ณะภูมิ.
2535 ข : 107)

คำว่า ็หลับ หมายถึง "อาการหลับง่ายตายอย่างสบาย" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 :
531)

... "ถนนสายออกจากเมืองซึ่งยาวไม่น้อย ก็ยังมีนายสเตย์เรอร์ยิ้มร่าเหมือนจะคอย
ดูแลสุขทุกข์เราไปตลอดทาง" (มนัสนยา ณะภูมิ. 2530 ก : 125)

คำว่า ร่า หมายถึง "เบิกบาน หรือเปิดเต็มที่" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 680)
คำว่า ยิ้มร่า จึงทำให้เห็นภาพนายสเตย์เรอร์ยิ้มอย่างเบิกบานหรือเต็มที่

1.1.2.1.2 คำกริยาแสดงอาการมีคำวิเศษณ์ขยายให้-
เห็นภาพและได้ยินเสียง เป็นคำแสดงอาการแบบที่มนัสนยานิยมใช้มาก เช่น

"เรื่องอ่านเล่นฝรั่งที่เคยอ่านมานั้นนางเอกกลัวความมืดกลัวความเว้งว่างของปราสาทที่
(อุตุรี) เข้าไปนอน หรือไม่กี่กลัวเสียงประตูลมพัดปิดปัง" (มนัสนยา ณะภูมิ.
2535 ข : 124)

คำว่า ปิดปังปัง ทำให้เห็นภาพประตูเปิดๆ ปิดๆ เสียงดังปังปังเพราะลมพัด

... "ท่านให้ขึ้นขึ้นไปนอนก่อนคืนแล้วโดดลงมาที่สนามเบาๆ ของคืนอีกก่อนหนึ่ง

ใกล้ๆ กันเป็นอันเสร็จพิธี" (มนัชา ณะภูมิ. 2535 ข : 118)

คำว่า โศคตัม ทำให้เห็นภาพคนกระโศกลงมาจากก้อนหิน มีเสียงเท้ากระทบพื้นดังตัม

... "ใครอยากมีลูกชายหรือลูกสาวกตัมจัก จัก จัก เลือกเอาลูกชายก็ได้ลูกสาวก็ได้
ดังใจจง" (มนัชา ณะภูมิ. 2535 ค : 46)

คำว่า กตัมจัก จัก จัก ทำให้เห็นภาพคนกำลังกตัมเครื่องใช้ต่างๆ และมีเสียงดังจัก
จัก จัก

... "หินที่ว้านมีนามกรว่าเออร์จินสโตน ... แก่เปื้อๆ ขึ้นมาเลยลุกขึ้นเดินไป 240
ก้าว จากฐานปฏิบัติการเดิม ผู้คนไม่รู้เหมือนกันว่าแกเกิดเปื้ออะไรขึ้นมาถึงได้ตีจากไป
แบบนั้น จึงได้แต่เอว้าว 9 ตัวไปลากขลุๆ กลับมาไว้อย่างเก่า" (มนัชา ณะภูมิ.
2535 ข : 113-114)

คำว่า ลากขลุๆ ทำให้เห็นภาพวัวลากหินก้อนใหญ่ เมื่อหินถูกลากกระทบไปกับพื้น
ที่ไม่เรียบเกิดการกระเทือนจะมีเสียงดังขลุๆ

... "วิ่งได้ก้าวหนึ่งก็ดลัมป้าบ วิ่งอีกก้าวดลัมป้าบ" ... (มนัชา ณะภูมิ. 2529
ข : 171)

คำว่า ดลัมป้าบ ทำให้เห็นภาพคนหกล้มลักษณะหน้าลงเสียงดังป้าบ

1.1.2.2 คำแสดงสภาพ ในที่นี้เป็นคำกริยาแสดงสภาพกับคำวิเศษณ์

นวรรณ พันธุเมธา (ม.ป.ป. : 8) กล่าวถึงคำกริยาแสดงสภาพว่า "คำกริยาบางคำมี
ความหมายแสดงสภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นสภาพจิตใจหรือสภาพ

ร่างกาย กริยาบางคำออกลักษณะ" เช่น

... "พอรดแล่นเข้าเขตออสเตรเลียก็พบป้ายโฆษณาหาเสียงเต็มพรีดไปทุกหนทุกแห่ง"

... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 125)

คำว่า เต็ม หมายถึง "มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งบรรจุอยู่จนไม่มีที่ว่าง" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 352) คำว่า พรีด หมายถึง "ครีค, คาชไป" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 572) ดังนั้นการใช้คำว่า เต็มพรีด ในที่นี้จึงทำให้เห็นสภาพป้ายโฆษณาหาเสียงติดตั้งอยู่บนทางเท้า คาชไปจนแทบไม่มีที่ว่าง

... "พอถึงฤดูหนาวหิมะจะตกหนามาก ปกคลุมบ้านเรือนทุ่งนาป่าเขาจนขาวโพลน"

... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 52)

คำว่า โพลน หมายถึง "ผ่อง" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 597) การใช้คำว่า ขาวโพลน จึงทำให้เห็นสภาพบ้านเรือนทุ่งนาป่าเขาที่ถูกหิมะปกคลุมจนขาวไปทั่ว

... 'คนไทยที่ไหนดจะชอบอยู่บนภูเขา ปลุกบ้านบนภูเขายังปลุกไม่เป็นเลย เอียง กระเท่เร่' ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 25)

คำว่า กระเท่เร่ หมายถึง "เอียงไปมาก" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 33) การใช้คำว่า เอียงกระเท่เร่ จึงทำให้เห็นภาพบ้านที่ปลุกบนภูเขาสภาพที่เอียงมาก

1.1.2.3 คำแสดงประสบการณ์ ในที่นี้เป็นคำกริยาแสดง

ประสบการณ์กับคำวิเศษณ์ นววรรณ พันธุเมธา (ม.ป.ป. : 8) กล่าวว่า "คำกริยาแสดง ประสบการณ์มีความหมายแสดงความรู้ ความรู้สึก และประสาทสัมผัส" เช่น

... "แต่ความกลัวตึกแกออกจะเก๋ยาก บางคนแก่จะแย้อยู่แล้วได้ยินเสียงตึกแกร้องยัง ขนลุกซู่" ... (มนัสนา ธานี. 2535 ค : 74)

คำว่า ขนลุก หมายถึง "ขนตั้งชันขึ้นเพราะความตกใจหรือความเสียวขนเป็นต้น" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 123) คำว่า ซู่ หมายถึง "อาการที่ปรากฏแก่ร่างกายเมื่อเวลา ขนลุกเป็นต้น" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 283) การใช้คำว่า ขนลุกซู่ จึงทำให้เข้าใจ ความรู้สึกกลัวตึกแกของบางคนที่กลัวมากจนขนตามผิวหนังตั้งชัน

... "มันเย็นเยือกๆ ยังโงะบอกไม่ถูก นี่ถ้าตอนนั้นกำลังนึกกลัวผีก็คงจะโหว่า เย็นเยือก เพราะความกลัว" ... (มนัสนา ธานี. 2529 ข : 129)

คำว่า เย็นเยือก หมายถึง "อาการที่รู้สึกเย็นวาบเข้าหัวใจ" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 662) การใช้คำนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกของผู้เขียนที่กำลังเย็นวาบเข้าไปใน หัวใจ

... "ขากลับนั้นเราเดินผ่านร้านกาแฟซึ่งส่งกลิ่น หอมฉุย" ... (มนัสนา ธานี. 2530 ก : 156)

คำว่า หอม หมายถึง "ได้รับกลิ่นดี" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 847) คำว่า ฉุย หมายถึง "อาการที่กลิ่นโชยมากระทบจมูก" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 248) การใช้ คำว่า หอมฉุย จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกของผู้เขียนที่ได้รับกลิ่นกาแฟที่โชยจากร้านมา กระทบจมูก

1.2 ใช้คำได้เหมาะสม หมายถึงการเลือกใช้คำให้เหมาะกับบุคคลและ สถานการณ์ เนื่องจากในภาษาไทยมีคำที่ต้องใช้เฉพาะบุคคล คือราชาศัพท์สำหรับพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ และพระภิกษุ จึงต้องระวังการใช้ให้ถูกต้องตามระดับชั้นของบุคคลที่เอ่ยถึง

ในการเขียนสารคดี มนัญาใช้คำได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ โดยเฉพาะ คำราชาศัพท์ มนัญาใช้ได้อย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ของไทยหรือพระมหากษัตริย์ของต่างประเทศ เช่น

... "ตอนนั้นพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินภาคเหนือเหมือนกัน ... พอถึงเวลาจะเสด็จฯ ขึ้นประทับรถยนต์พระที่นั่ง ผู้ทำหน้าที่นายสารทักก็จะเปิดประตูรถพระที่นั่งแล้วก็กราบบังคมทูลถวายรายงานว่าตนเป็นใคร ชื่ออะไร มาจากไหน" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 13)

... "20 ปีต่อมา เจ้าฟ้าหญิงอลิซาเบธแห่งอังกฤษกับดยุกแห่งเอดินเบิร์กก็เสด็จประพาสเคนยาและเสด็จมาประทับค้างคืนที่นี่ และคืนนั้นเองก็มีผู้มาทูลช่วยการสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าจอร์จที่ 6 พระราชบิดาของพระองค์" (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 81)

... "ชุดทรงพระพักตร์ของจักรพรรดินีเออเซนี ซึ่งเป็นอ่างและเหยือกน้ำกับจานใส่สบู และที่วางผ้าซับพระพักตร์นั้นเป็นเครื่องเคลือบขาวขอบทอง" (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ก : 36)

สำหรับการใช้คำให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น มนัญาเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสม คือถูกต้องตามความหมายของคำ ถูกต้องตามสถานการณ์ของเรื่อง เช่น

... "แม้ว่าในปี 1980 เศรษฐกิจจะเกิด**ทุพภิกขภัย** (วู้ ! สะกดยังงี้ฮิเนี่ย !) ครึ่งใหญ่ในเคนยา ทำให้ทะเลสาบขาดขาดอาหารที่นกฟลามิงโกชอบและจำนวนนกลดน้อยลง" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 110)

คำว่า ทุพภิกขภัย หมายถึง "ภัยอันเกิดจากการขาดแคลนอาหารในบ้านเมือง"

(ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 400) การที่มันยาเลือกใช้คำนี้เพราะมีความหมายตรงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

... "กระต๋อมมาชายที่เห็นรวมกันเป็นกลุ่มราวๆ 4-5 หลังในรั้วไม้หนามที่สะไว้เป็นวงกลมกันเสื้อและสิงโตเข้ากินวัว ความจริงเป็นบ้านของมาชายเพียงคนเดียวแต่มีเมียหลายคนต่างหากเล่า" (มันยา ฐานะภูมิ. 2538 ง : 145)

คำว่า สะ หมายถึง "สุมเพื่อกันไว้" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 784) คำนี้ไม่ค่อยมีผู้ได้ใช้มากนักในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมเมืองซึ่งไม่มีความจำเป็นต้องใช้หนามมาสะไว้ตามบ้าน แต่มันยาก็ยังรู้จักเลือกนำคำนี้มาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการนำไม้หนามมาสุมไว้

... "พอเข้าไปก็เห็นว่าห้องนั้นถูกซอยตามยาวอีกหนึ่งเหมือนเป็นของ 2 ของ" ... (มันยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 107)

คำว่า ของ หมายถึง "ชอกหรือช่องแคบ" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 277) มันยาเลือกใช้คำนี้เพราะเหมาะกับสภาพห้องซึ่งแคบมาก ยิ่งซอยออกเป็นสองส่วนยิ่งดูแคบจนเรียกว่าของได้

1.3 ใช้คำได้มีน้ำหนักร หมายถึงการใช้คำเท่าที่จำเป็น มีความกะทัดรัด เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายเต็มของคำคำนั้นได้โดยไม่ต้องอธิบาย คำดังกล่าวอาจเป็นคำเปรียบเทียบ คำพังเพย หรือสุภาษิต นอกจากนี้การซ้ำคำยังสามารถช่วยให้ข้อความมีน้ำหนักได้อีกวิธีหนึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ใช้สำนวนหรือคำพังเพย ในงานเขียนสารคดีพบว่ามันยาใช้ทั้งสำนวนและคำพังเพย แต่มันยาใช้สำนวนมากกว่าคำพังเพย การใช้สำนวนมีตัวอย่างเช่น

... "อย่างการถ่ายทอดกีฬาฟุตบอลที่กำลังมันๆ จะเข้าด้ายเข้าเข็มหรือถ่ายทอดมวยที่

กำลังอัดกัน จะน็อคมีน็อคแหล่ ฉับพลันทางสถานีโทรทัศน์ก็ตัดพรีเป็นเพลงชาติ" ...

(มนัสนยา ธาระภูมิ. 2535 ค : 21)

การที่ผู้เขียนใช้สำนวนว่า เข้าค่ายเข้าเขม ช่วยทำให้คำมีน้ำหนักขึ้นโดยไม่ต้องเขียนให้ยาวกว่านี้ ผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึง "เวลาสำคัญ ถ้าทำผิดพลาดหรือมีอะไรมาขัดจังหวะแม้เพียงเล็กน้อยก็เสียการ" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 152)

... "พลันก็เกิดมีเพื่อนคนหนึ่งซึ่งคิดอะไรไม่เหมือนกับใครเขาโพลงข้อความอะไรบาง-อย่างออกมา ซึ่งตรงกันข้ามกับที่อื่นๆ กำลังเป็นปีเป็นขลุ่ยกันอยู่ชนิดหน้ามือเป็นหลังมือ"

(มนัสนยา ธาระภูมิ. 2530 ก : 23)

เป็นปีเป็นขลุ่ย หมายถึง "เข้ากันได้ดี" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 533) ส่วนสำนวน หน้ามือเป็นหลังมือ กอง เคลือบพาดิษกุล (2495 : 153) ให้ความหมายไว้ว่า "เหตุการณ์ผันแปร กลับเป็นตรงข้ามที่คาดคะเนเอาไว้แต่แรก" เมื่อผู้เขียนนำสำนวนเหล่านี้มาใช้ ทำให้คำมีน้ำหนักขึ้น ผู้อ่านเข้าใจได้ทันที

... "เล่ากันว่าหนุ่มนักจีไปเห็นนามบัตรในกระเป๋าลองรู้ว่าล้วงคองูเห่าเข้าให้แล้ว"

... (มนัสนยา ธาระภูมิ. 2529 ข : 85)

ล้วงคองูเห่า หมายถึง "บังอาจลักขโมยหรือล่อลวงเอาทรัพย์สินเป็นต้นจากผู้ที่น่าเกรงขาม" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 700) ในที่นี้ผู้ที่น่าเกรงขามคือตำรวจ ซึ่งเมื่อผู้เขียนใช้สำนวนนี้ ทำให้คำมีน้ำหนักขึ้น โดยที่ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้ทันทีว่าหมายถึงอะไร

ส่วนการใช้คำพังเพยมีตัวอย่าง เช่น

... พอเที่ยวได้ไล่ซึกไปหลายๆ คนเข้าก็ซึกจะให้การไม่ตรงกัน บางคนบอกว่าบลา 3

ชื่อที่ว่านี้ มันปลาคนพันธุ์ยะแม่คั่น คนละเรื่องคนละราวเลยแหละ แต่บางคนก็ยอม
ผ่อนปรนว่าเป็นปลาพันธุ์คล้ายๆ กัน ตัวใหญ่ตัวเล็กผิดกันก็เลยเรียกคนละชื่อแบบเรา
เรียกปลาทุกกับปลาลังอะไรเหือกๆ นั้นตกลงเลยไม่รู้จะเชื่อใครดี มากหมอกี่มากความ
แท้ๆ ที่เดียว (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 97)

มากหมอกี่มากความ หมายถึง "มากคนมากเรื่อง" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 630)
การใช้คำพังเพยนี้ นอกจากจะช่วยให้คำมีน้ำหนักขึ้น เข้าใจได้ในทันทีแล้ว ยังสื่อถึงความรู้สึก
ของผู้เขียนด้วยว่า รู้สึกลำบากใจที่จะเชื่อใครคนใดคนหนึ่ง

... "เพราะผู้เขียนตกอยู่ในฐานะน้ำน้อยแพ้ไฟถูกเพื่อนทั้ง 3 ลากขึ้นรถรางลี้ไปใน
ทันทีที่รถมา" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 219)

การที่ผู้เขียนใช้คำพังเพยนี้ ทำให้คำมีน้ำหนักขึ้น ผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่า น้ำน้อยแพ้ไฟ
หมายถึง "ฝ่ายข้างน้อยย่อมแพ้ฝ่ายข้างมาก" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 437)

... "จนกระทั่งมีมังกรหนุ่มจากลุ่มแม่น้ำฮวงโหก้าวเข้ามาสู่วงยุทธจักร เศรษฐกิจใจ
มากที่มีที่หนุ่มหน้าเหลืองมาคิดการใหญ่เช่นนี้ แล้วก็กลายเป็นกำลังว่าลูกสาวของตนจะ
ปลงใจกับคนตะวันออก ซึ่งตนคิดว่าป่าเถื่อนเสียเต็มประดา ดังนั้นแม่ยายจึงตัดไฟเสีย
แต่ต้นลมด้วยการเรียกร้องเอาปราสาทลุ่มแม่น้ำฉวี่หล่งมัทมาเป็นค่าสินสอด" ...
(มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 155)

การใช้คำพังเพยนี้ช่วยให้คำมีน้ำหนักขึ้น คือทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่า ตัดไฟเสียแต่
ต้นลม หมายถึง "ตัดต้นเหตุไม่ให้เหตุการณ์ลุกลามต่อไป" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 335)

1.3.2 ใช้การซ้ำคำ วิกิคำศัพท์ ญาณประทีป (2532 : 43) กล่าวว่า "การ
ซ้ำคำ เป็นการเน้นคำมิใช่เป็นการใช้คำฟุ่มเฟือย แต่เป็นการเน้นเพื่อให้ข้อความนั้นชัดเจนและ

เกิดความซาบซึ้ง ทำให้ข้อความนี้น่าสนใจและแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนรู้จักใช้ถ้อยคำให้ชวนอ่านขึ้นด้วย" เช่น

... "ฉันมองคุณฝรั่งตกที่ไรก็ให้เหงาใจ ไม่มีเสียงกระทบหลังคาสังกะสีดังกราวๆ
ไม่มีเสียงลม เสียงฟ้า .ไม่มีเสียงน้ำฝนกระทบต้นหมากรากไม้ .แล้วก็ไม่มีเสียงกบ
เขี่ยด อึ้งอ่าง" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ก : 41)

การซ้ำคำว่า ไม่มีเสียง ในตัวอย่างนี้ช่วยเน้นให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพฝนที่ตกขณะนั้นว่าเจียบบากและเจียบบจนทำให้เหงา

"กรุงเทพฯ เป็นเมืองใหญ่มีพลเมืองมาก เมื่อมีพลเมืองมากจึงต้องแย่งกันกิน แย่งกันใช้
แย่งถนนกันขับรถ ซึ่งทำให้หงุดหงิดแล้วก็อาจเป็นบ้าได้โดยง่าย" (มนัทยา ธนะภูมิ.
2535 ก : 37)

การซ้ำคำว่า แย่งกัน นี้ช่วยเน้นให้เห็นภาพความวุ่นวายของคนในเมืองหลวง ซึ่งต้องแย่งชิงกันทำกิจต่างๆ

"ฉันเชื่อว่าก่อนหินแล้วยังไฉ่ยังไฉ่เสียมันก็ต้องหนัก ด้วยว่าถ้าไม่หนักแล้วไฉ่ เขาก็จะ
เรียกมันว่าก้อนกรวดหาได้ เรียกว่าก้อนหินไม่ ดังนั้นเมื่อมันหนักมันก็หีบยาก ยกยาก
กลิ้งยาก พลักยาก .แล้วก็เคลื่อนไปจากที่เดิมไต่ยาก" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค
: 111)

การซ้ำคำว่า ยาก นี้ช่วยเน้นถึงความยากในการที่จะหีบหรือเคลื่อนที่ก้อนหินไปจากตำแหน่งเดิม ซึ่งเป็นการเน้นด้วยว่าก้อนหินนั้นต้องหนักจริง

1.4 ใช้คำได้สละสลวย สายทิพย์ นุกุลกิจ (2534 : 310) ให้ความเห็นว่า "ในการเขียนสารคดี การใช้คำสละสลวยเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้เขียนควรคำนึงถึง" ผู้วิจัยได้สรุปลักษณะการใช้คำสละสลวยจาก ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 41-44) ว่าควรสร้างความประทับใจและมีความไพเราะ หมายถึงการใช้คำที่มีเสียงไพเราะรื่นหู อันอาจเกิดจากการใช้คำที่มีเสียงสัมผัส การใช้คำซ้อนเสียง หรือการใช้คำสุภาพ ซึ่งพบว่ามนัยานิยมใช้คำสละสลวยในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1.4.1 ใช้คำที่มีเสียงไพเราะ แบ่งออกเป็น

1.4.1.1 คำซ้อนเสียง สุริย์ ตั้งสมบุรณ์ (2536 : 196) ให้ความหมายว่า "เป็นการนำคำ 1 คำ กับพยางค์หรือคำที่อาจไม่มีความหมายมาใช้คู่กัน โดยมีความหมายหลักเพียงคำเดียว ส่วนพยางค์หรือคำที่ซ้อนเข้ามาอีกส่วนหนึ่งนั้นอาจมีความหมายที่ไปในทางเดียวกัน หรือไม่มีความหมายก็ได้ จะซ้อนเข้ามาเพื่อประโยชน์ด้านเสียง ทำให้ออกเสียงได้สอดคล้องกลมกลืนกันขึ้น

ในงานเขียนของมนัยานิยมคำซ้อนเสียงปรากฏอยู่มาก โดยเฉพาะคำซ้อนที่มีเสียงสัมผัสสระหรือมีเสียงคล้องจองกัน จึงทำให้งานเขียนมีท่วงทำนองที่น่าอ่านยิ่งขึ้น ไม่ราบเรียบน่าเบื่อ การใช้คำซ้อนเสียงในงานของมนัยามีลักษณะดังนี้

1.4.1.1.1 คำซ้อนเสียง 2 คำ เช่น

... " 'พระธรรมมันล้ำเลิศแน่ๆ แต่พระท่านอาจจะจำมาเทศน์ผิดๆ ' ผู้เขียนแย้ง"

... (มนัยา ธานี. 2535 ค : 81)

คำว่า ล้ำเลิศ เป็นคำซ้อนเสียง 2 คำ มีพยัญชนะต้นเสียง ล ทั้งคู่ เมื่อคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันมาอยู่ติดกัน จะทำให้เสียงกลมกลืนน่าฟังยิ่งขึ้น

... "เพราะฝรั่งนั้น คนที่จะยิ้มได้โดยไม่รู้สึกขบขันก็มีอยู่ 3 ประเภทคือ ทารก คน

ปัญญาอ่อน แล้วก็อันธพาลในยามเียวาน" (มนัยา ธานี. 2535 ค : 32)

คำว่า ขบขัน เป็นคำซ้อนเสียง 2 คำ มีพยัญชนะต้นเสียง ข ทั้งคู่

... "เขากล่าวสุนทรพจน์อันไพเราะอย่างยัตยาวเป็นการบำรุงขวัญและปลุกปลอบใจ
คนไข้ พอกล่าวจบก็มีเสียงปรบมือสนั่นหวั่นไหวจากหมู่คนซึ่งนั่งเรียงรายเป็นแถวในห้อง
ประชุม" (มนัสนยา ณะภูมิ. 2529 ข : 51)

คำว่า ยัตยาว และ เรียงราย เป็นคำซ้อนเสียง 2 คำ มีพยัญชนะต้นเสียง ย ทั้งคู่
และ ร ทั้งคู่ ตามลำดับ

1.4.1.1.2 คำซ้อนเสียง 4 คำ มีความหมายอยู่ที่คำ-

คู่แรก เช่น

... "เคยมีคนวิตาเลียนโอตครวญว่า ถ้าไม่ให้โยยกม้อยกไม้ เวลาพูดแล้วมันคิดไม่ออก
วะ" ... (มนัสนยา ณะภูมิ. 2535 ค : 33)

คำว่า โยกม้อยกไม้ เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมีพยัญชนะต้น
เสียง ย,ม ตรงกัน ทำให้เสียงของคำสอดคล้องกลมกลืนยิ่งขึ้น

... "ดังนั้นเพื่อความสะอาดเรียบร้อยของบ้านเมืองจึงจำเป็นต้องจัดสถานที่ปัสสาวะเสียให้
เป็นเรื่องเป็นราว" (มนัสนยา ณะภูมิ. 2535 ค : 70)

คำว่า เป็นเรื่องเป็นราว เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมี
พยัญชนะต้นเสียง ป,ร ตรงกัน

... "มีก็แต่สะพานน้ำเท่านั้นที่ไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรกับเหล่ามนุษย์" ...
(มนัสนยา ณะภูมิ. 2535 ค : 57)

คำว่า รู้เรื่องรู้ราว เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมีพยัญชนะต้น

เสียง ร,ร ตรงกัน

1.4.1.1.3 คำซ้อนเสียง 4 คำมีความหมายอยู่ที่คำ-

คำหลัง เช่น

... "นอกจากเสื่อยึดมีเยื่อซึ่งขายดิบขายดีแล้ว ของปลอมที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่งของไทย
ในขณะนี้คือนาฬิกาข้อมือ" ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 20)

คำว่า ขายดิบขายดี เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมีพยัญชนะต้น
เสียง ข,ด ตรงกัน ทำให้เสียงสอดคล้องกลมกลืนยิ่งขึ้น

... "เพราะเราเป็นเจ้าของประเทศ ย่อมมีความรู้สึกเป็นเจ้าข้าวเจ้าของ เหมือน
เรามีลูกเมื่ออยากให้ลูกได้ดีก็ต้องดีต้องด่ากันบ้าง" ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข
: 89)

คำว่า เจ้าข้าวเจ้าของ เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมีพยัญชนะ
ต้นเสียง จ,ข ตรงกัน

... "คือเรียกว่าอดทนจนในที่สุดก็เข้าน้ำเข้าเนื้อและทนได้โดยไม่ต้องบังคับให้ตัวเอง
ทน" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 136)

คำว่า เข้าน้ำเข้าเนื้อ เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมีพยัญชนะต้น
เสียง ข,น และมีเสียงวรรณยุกต์ โท, ตรี ในคำที่ 1,2 ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ในคำที่ 3,4

1.4.1.1.4 คำซ้อนเสียง-4 คำมีความหมายอยู่ที่คำทั้ง-

2 คู่ เช่น

... "ยายเชื่อมซึ่งเป็นคนเส้นตันอยู่แล้วเห็นสะพานน้ำตัวแบนๆ ทำคอย็คอยาววงอวกแก๊ง
อยู่ในถุงอย่างนั้นก็ขำจัดจึงหัวเราะออกมา 2-3 พรืด" ... (มนัญา ณะภูมิ. 2535
ค : 56)

คำว่า คอย็คอยาว เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมีพยัญชนะต้น
เสียง ค,ย ตรงกัน ทำให้คำมีเสียงกลมกลืนสอดคล้องยิ่งขึ้น

... "วันนั้นมีการนิเทศภาพสตรีผู้หนึ่งซึ่งเป็นคนเด่นคนดังที่สุดในยุค คนโน้นก็ไม่ชอบ-
ใจเรื่องนี้คนนี้ก็ไม่ชอบใจเรื่องนั้น" ... (มนัญา ณะภูมิ. 2529 ข : 112)

คำว่า คนเด่นคนดัง เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมีพยัญชนะต้น
เสียง ค,ด ตรงกัน

... "พวกเราทั้ง 6 จึงยึดเอารถชนกระบะขนาดใหญ่หน้าตาเหมือนเกวียนซึ่งจอดทิ้ง
อยู่ที่บนชานชาลาเป็นที่นั่งพักและเหยียดแขนเหยียดขาผึ่งแดดกันเป็นที่สำราญรื่นและถึง
เกียจคร้าน" ... (มนัญา ณะภูมิ. 2539 : 51)

คำว่า เหยียดแขนเหยียดขา เป็นคำซ้อนเสียง 4 คำ โดยที่คำคู่แรกกับคำคู่หลังมี
พยัญชนะต้นเสียง ย,ข ตรงกัน

1.4.1.1.5 คำซ้อนเสียงที่มีการแทรกคำเชื่อมระหว่าง-

คำ การใช้คำลักษณะนี้ถือเป็นลักษณะพิเศษ เพราะเป็นการแทรกคำซ้อนที่มีใช้กันอยู่ด้วยคำเชื่อม
ต่างๆ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ และเกิดความหมายในลักษณะต่างๆ กันไป เช่น

... "ฉันเองก็เพิ่งรู้ว่าเพื่อนคนนี้เก่งภาษา เพราะอยู่แค่ 2 เดือนเจ้าหล่อนก็ฟังออกมากพอใช้ แถมยังพอพูดได้ไม่เลวเลย ไปเที่ยวด้วยกันฉันก็เลยสบายเพราะเอาแต่พูดภาษาไทย เพื่อนจะลากจะจูงไปขวาไปซ้ายก็ไม่จค (จึง) ไม่จ่า" (มนัสนา ฐานะภูมิ. 2539 : 6)

ตัวอย่างนี้เป็นการแทรกคำว่า "จึง" ระหว่างคำซ้อนเสียงว่า ไม่จคไม่จ่า เพื่อแสดงผลว่าไม่จ่า เนื่องจาก ไม่ได้จค

... "คุณลุงกล่าวลั้มนมหนักถาดอนรับเราอย่างยินดีแล้วก็พาเราเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์ส่วนตัว ซึ่งเป็นโรงกึ่งห้องโถงยาวและตามไฟไว้สลักร่างเพื่อให้เกิดบรรยากาศเก่าและเก่า" (มนัสนา ฐานะภูมิ. 2539 : 97)

ตัวอย่างนี้แทรกคำว่า "และ" ระหว่างคำว่า เก่า กับ เก่า เพื่อย้ำให้เห็นบรรยากาศที่ทั้งเก่าและเก่า คูโบราณ

... "ใครพอใจนมอะไรก็ซิคและเขียนลงโน้ตโน้ต จากนั้นก็ใส่ทั้งเงินและทั้งใบสั่งลงในตะกร้า กดปุ่มให้ตะกร้าวิ่งลื่นไปกับลวดสลึงที่ซึ่งข้ามหุบไปยังโตรกผาฝั่งสูงโน้น" ... (มนัสนา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 96)

ตัวอย่างนี้แทรกคำว่า "และ" ระหว่างคำว่า ซิค กับ เขียน เพื่อให้มีความหมายเท่ากัน

1.4.1.2 คำซ้อนความหมายมีเสียงสัมผัสกลางคำ เป็นคำอีก

ลักษณะหนึ่งที่มนัสนานิยมใช้ คำซ้อนความหมายนี้คล้ายคลึงกับคำซ้อนเสียง แตกต่างตรงที่คำซ้อนความหมายมุ่งประโยชน์ด้านความหมายมากกว่าเสียง คำที่ซ้อนเข้ามาจะมีความหมายที่เป็นไปในทางเดียวกันกับคำหลัก หรือขยายให้ความหมายชัดเจนขึ้น แต่ในกรณีนี้คำที่นำมาซ้อนนอกจาก

จะมุ่งให้ความหมายแล้ว ยังเป็นคำที่มีเสียงสัมผัสสระกับท้ายคำแรกอีกด้วย ทำให้เกิดเสียงไพเราะ มีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1.2.1 คำซ้อนความหมายมีเสียงสัมผัสกลางคำและมี-
ความหมายหลักอยู่ที่คำแรก เช่น

... "โรงแรมที่พักนี้ใหญ่โตโอโง่งมากแถมยังอยู่ติดกับย่านคิงส์ครอส" ...

(มนัษยา ธนะภูมิ. 2530 ข : 126)

... "การที่สินค้าต่างๆ ในเคาน์เตอร์ราคาแพงจัด เว้นของที่ระลึกประเภทต่างๆ นั้นก็ดียิ่งสำหรับนักศึกษาคือจะได้ซื้อติดไม้ติดมือกลับไปดูเล่น หรือฝากพี่น้องเพื่อนฝูงให้ อิมเอมเปรมอรา" (มนัษยา ธนะภูมิ. 2528 : 161)

... "พิธีภัณฑ์ส่วนตัวของคุณลงมือของใช้เยะพอใช้ ตั้งแต่เสื้อผ้าแบบโบราณ ปิ่น คาน ถ้วยชามรามไห รูปภาพ แล้วก็เสื้อเกราะอัศวินแบบโบราณเต็มทั้งตัวซึ่งยืนจังก้าอยู่ริมผนัง" (มนัษยา ธนะภูมิ. 2539 : 97-98)

1.4.1.2.2 คำซ้อนความหมายมีเสียงสัมผัสกลางคำ-
และมีความหมายหลักอยู่ที่คำหลัง เช่น

... "วันดีคืนดีคุณยายก็ไปรำพันกับเพื่อนบ้านว่าถูกลูกชายกับลูกสะใภ้โกงบ้านโกงที่ดินของของท่านแท้ๆ ก็ขึ้นไปขีดหน้าอยู่ต่อเอาเป็นของตัวเอง ตัวท่านต้องตกระกำลำบาก"

... (มนัษยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 18)

... "ขนาดผักตบให้อะไรไม่ใช่ว่าแม่ลงก็ยังไม่พอใจต้องประวิญัตติคณวิธีให้ได้ผักที่เลิศประเสริฐศรีไปกว่านั้น" (มนัษยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 98)

... "รถเมล์ลุล่วงไปทั้งคันเพราะกระเป๋าคาแฟรื้อกร๊ากๆ ยายเชื่อมหัวเราะก๊ากๆ แล้วหยุดไม่ได้ เจ้าของตะพาบเต้นเร่ๆ ด้วยความตกใจและผู้โดยสารอื่นๆ ก็วิพากษ์วิจารณ์สลับหัวเราะระเบ็งเซ็งแซ่ต่างคนต่างก็ให้ความเห็นไปต่างๆ " ...

(มนัทยา ธานี. 2535 ค : 58)

1.4.1.2.3 คำซ้อนความหมายมีเสียงสัมผัสกลางคำ-

และมีความหมายทุกคำ เช่น

... "ขณะนั่งคุยกันอยู่สาวเกิดผายลมออกมาอย่างกลั้นไม่ได้ เกิดความอับอายชายหน้าจนพรรณนาไม่ถูก ถึงกับขอตัวไปในห้องแล้วผูกคอตายหนีความอาย" (มนัทยา ธานี. 2535 ค : 16)

... "แล้วก็แนะนำว่าผู้เขียนควรกินนมกินเนยให้มากเข้าไว้ ร่างกายจะได้ต้านความหนาวได้ ผมแห้งแรงน้อยอย่างนี้แล้วยังจะมานั่งกินข้าว 3 คำกินน้ำ 3 อีก" ... (มนัทยา ธานี. 2529 ข : 27)

... "เมื่อแม่ของผู้เขียนนำเรื่องนี้มาเล่าให้ฟัง ผู้เขียนก็จ๋อยไปนานเหมือนกัน แล้วตั้งแต่นั้นมาเวลาจะนิพนธ์ว่าร้ายใครก็จะหยุดสะดุดคิดทุกทีไป" ... (มนัทยา ธานี. 2529 ข : 113)

1.4.1.2.4 คำซ้อนความหมายที่มีการแทรกคำเชื่อม-

ระหว่างสัมผัสกลางคำ การใช้คำลักษณะนี้คล้ายคลึงกับคำซ้อนเสียงที่มีการแทรกคำเชื่อมระหว่างคำ แต่การแทรกคำเชื่อมในคำซ้อนความหมายนี้ ช่วยให้คำซ้อนความหมายที่มีใช้อยู่น้ำหนักของคำแตกต่างกันไปหลายลักษณะ และเป็นการแทรกคำแบบที่มนัยานิยมใช้มากกว่าแทรก

คำเชื่อมในคำซ้อนเสียง มีรายละเอียดดังนี้

1.4.1.2.4.1 แทรกคำว่า "และ" เพื่อ

ให้ความหมายมีน้ำหนักเท่ากันทั้ง 2 คำ เช่น

... "เสร็จจากอาหารเช้าเราก็ก่อเกิดทางร้อนเร่และพะเนจรกันต่อไป จุดหมายและ
ปลายทางในค่ำคืนนี้ก็คือในโรบี" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2538 ง : 46)

... "เพราะนักท่องเที่ยวซึ่งมากมายมหาศาลในช่วงฤดูร้อนของยุโรปคือ เดือน
กรกฎาคม สิงหาคม แล้วก็กันยายนทยอยกันกลับบ้านเมืองไปหมดแล้ว จะไปเที่ยวที่ไหน
เข้าชมอะไรก็ไม่ต้องเข้าคิว 3 ชั่วโมง แย่งกันกินแย่งกันซื้อของให้เห็นคเห็น้อยและ
เมื่อยล้า" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2538 ก : 1)

... "เขามีวัฏจักรงกั๊งไว้โดยรอบและมีโต๊ะเก้าอี้วางเรียงรายให้คนขึ้นไบนั่งเล่นชม
วิวหรือพักผ่อน ฉันทเลยลากเก้าอี้เข้าชิดผนังกระจก แล้วชมวิวด้วยความสดชื่นและรื่นรมย์
สุดพรรณนา" (มนัทยา ชนะภูมิ. 2535 ก : 80)

1.4.1.2.4.2 แทรกคำว่า "หรือ" เพื่อ

ให้ความหมายมีน้ำหนักอยู่ที่คำใดคำหนึ่ง เช่น

... "ภูมิประเทศของที่นี่มีแต่ความแปลกตาน่าแปลกใจ ไม่ว่าจะบุกป่าหรือฝ่าดงไปทาง
ทิศไหนก็น่าทิ้งไปเสียหมด" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2538 ง : 32)

... "ส่วนเด็กนั้นถ้าป่วยใช้ด้วยโรคขัณฑ์หรือดีฝ่อก็ให้แก้ผ้าเสียก่อนแล้วคลานรอครูชั้น
ไป 3 ครั้ง" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2535 ข : 118)

1.4.1.2.4.3 แทรกคำว่า "จน" หรือ-

"อย่าง" เพื่อให้มีความหมายเป็นเหตุเป็นผลกัน ดังนี้

... "ด้วยว่าคุณชายนั้นเป็นคนเคยสนุกและมีตลกร้ายมาเล่าให้หัวร่อจนงอแง" ...
(มณียา ณะภูมิ. 2535 ค : 49)

... "บางเจ้า จระเข้ผ่ายผอมอย่างตรอมใจ" ... (มณียา ณะภูมิ. 2529 ข : 20)

1.4.1.3 คำคล้องจอง ในที่นี้หมายถึงคำที่มีเสียงสัมผัสสระ คำแต่ละคำมีความหมาย บางครั้งอาจมีลักษณะของคำหลักและคำขยายควบคู่ตามกันมา การใช้คำชนิดนี้พบมากในงานเขียนของมณียา ดังนี้

1.4.1.3.1 คำคล้องจองมีสัมผัส 1 คู่ เช่น

... "บางคนกลัวไล่เดือน บางคนกลัวงูเห่า ซึ่งไฉอย่างหลังนี้ไม่เห็นน่าจะไปกลัว เพราะกลัวว่ามันจะใส่รองเท้าได้ครบแล้วออกเดินมาบูรกราณเราได้ก็คงแก่ตายกันไปเสียก่อน ทั้งงูเห่าทั้งคน" (มณียา ณะภูมิ. 2535 ค : 75-76)

... "ใครจะพูดอะไรไม่ว่าจะเป็นแบบธรรมดาหรือคำพวน ยายหน่อยจะรีบโยงลูกศร ย้ายสรรพฤษณะเข้าไว้ก่อนเพราะกลัวเขาจะนินทาว่าตัว" (มณียา ณะภูมิ. 2535 ค : 68)

"นึกหากันว่าสาวหลายพันปีบางคนได้ให้แพทย์ทำศัลยกรรมดึงหน้าลบรอยเหี่ยวย่นหลายครั้งหลายหน จนในที่สุดใบหน้าหลายพันปีนั้นก็ถึงเขม็งเกิดรอยย่นถาวรชนิดที่นอนหลับก็ยังไม่ลบเลือน" (มณียา ณะภูมิ. 2535 ค : 62)

... "ฉันยังไม่หายวิกลจริตจากรถกระเช้าเลยไม่เอากะเขาค้วยทิ้งๆ ที่รถที่นั่งก็ดู
แข็งแรงปลอดภัยดีเหมือนกัน รถไฟเล็กแต่มีที่รัดสัดกันแน่นคงกว่าและแน่นซ้ำๆ ไม่น่ากลัว
อะไร" (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ข : 152)

นับตั้งแต่มีพระราชบัญญัตินามสกุลขึ้นใช้บังคับในรัชกาลที่ 6 กิจกรรมอันกลายเป็นกิจเวร
ในบางครั้งบางคราของคนที่ทำงานอำเภอนั้นนายอำเภอไล่ลงมาถึงเสมียนก็มีเพิ่มขึ้น
อีกอย่างหนึ่ง นั่นคือการตั้งนามสกุลให้คน (ใช้ชีให้คน !)
ไฉ่แรกๆ ก็สนุกดีหรอก ยิ่งนายอำเภอบางคนก็ปราดเปรื่องเรื่องอักษรศาสตร์ก็ตั้งให้ได้
สบายมาก จะเป็น "เจริญกิจ อธิติเดช เวชประสาท ปราศจากโรคชรา ประชานิยม
พรหมวิหาร งานประเสริฐ" หรืออะไรก็ว่าไปเรื่อย ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2538
ข : 111)

1.4.2 ใช้คำสูง แบ่งออกเป็น

1.4.2.1 คำสุภาพ คำสุภาพถือเป็นภาษาแบบแผนที่ใช้ในราชการ
ในที่นี้มนัทยานำมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลและเพื่อให้น่าฟังกว่าการใช้ภาษาปาก เช่น

... "เขาเล่าเรื่องสิ่งใดที่นี้ให้มารดาเลี้ยงของ 'กาญจนาคพันธ์' ฟัง" ...
(มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 79)

การที่มนัทยาใช้คำว่า มารดาเลี้ยง น่าจะเป็นเพราะกาญจนาคพันธ์เป็นนักเขียนอาวุโส

... "เพราะอาจารย์เจ้าคุณท่านชรามากแล้ว สายตาแลเลยไปไม่ถึงหลังห้อง" ...
(มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 109)

คำว่า ชรา เป็นคำสุภาพ เนื่องจากพระยาอนุমানราชธนะเป็นบุคคลสำคัญจึงควรใช้คำนี้

... "แต่พอขึ้นจากเรือฉันก็เกิดปวดทุกซ้นาคเบาขึ้นมาทันที" (มนัญา ธนะภูมิ. 2534 : 23)

มนัญาใช้คำว่า ปวดทุกซ้นาคเบา เพื่อให้สุภาพกว่าคำว่า ปวดฉี่ นอกจากนี้ยังต้องการเล่นคำอีกด้วย

1.4.2.2 การลดความหมายของคำหรือเสียงที่จะกล่าวโดยตรง

การใช้คำเช่นนี้เป็นการใช้คำให้สุภาพอีกวิธีหนึ่ง แต่วิธีนี้ผู้อ่านต้องอาศัยบริบทประกอบจึงจะเข้าใจความหมาย เนื่องจากคำดังกล่าวมักเป็นคำที่มีความหมายแฝง เช่น

... "ถ้าจะถามผู้เขียนว่าไปงานคาร์นิวัลคราวนั้นจำกลิ่นอะไรได้แม่นยำที่สุด คำตอบไม่ยกใช้กลิ่นไส้กรอกย่างหรือกลิ่นน้ำหอม 4711 อันลือชื่อ แต่กลับเป็นกลิ่นปัสสาวะของคนเยอรมัน วงเล็บที่กินเบียร์มาแล้ว 3 วัน 3 คืน กลิ่นเบียร์บูดนั้นปกติก็เยยอยู่แล้ว แต่ กลิ่นเบียร์บูดในห้องคนแยกว่าหลายเท่า" (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 227-228)

การใช้คำว่า กลิ่นเบียร์บูดในห้องคน เป็นการเลี่ยงที่จะใช้คำว่า กลิ่นปัสสาวะ เพื่อให้ น่าฟังและเพื่อเน้นว่าเป็นกลิ่นปัสสาวะที่มาจากเบียร์บูดในห้องคน ไม่ใช่กลิ่นปัสสาวะหรือกลิ่นเบียร์บูดธรรมดา

... "ที่ได้ฟังคำว่าฮอตดอกก็ใจขึ้น เพราะหมาเน่รู้จักแน่ และหมาร้อนก็คงจะเป็นอาหารที่ตัวกินได้ แต่พอฮอตดอกมาถึงก็ไวยลั่นร้าน 'หมาเน่อ๊วกิงเบิงน่อ แต่ส่วนนี้ของหมาอ๊วม่ายเอาล้วยเลี้ยว ไอ่หยา ! กิงอารายม่าย กิง กิงของแปลกๆ ' " (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 64)

การใช้คำว่า ส่วนนี้ ในที่นี้เป็นการลดความหมายหรือเสียงที่จะกล่าวถึงคำว่า อวยวะเพศ เพื่อให้สุภาพและให้ผู้อ่านได้ตีความเอง

... "ช้างแอฟริกันตัวโตสูงใหญ่กว่าช้างเอเชียมาก สูงตั้งเกือบๆ 3 เมตร และมีงายาวทั้งตัวผู้ตัวเมีย ตอนที่เราเจอ 2-3 ตัวนั้นจึงดูไม่ออกว่าตัวผู้หรือตัวเมียเพราะอยู่ใกล้จนเห็นเงา แต่อยู่ไกลจนไม่เห็นอย่างอื่น" (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 160)

การใช้คำว่า อย่างอื่น ในที่นี้มีลักษณะและความหมายเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

1.5 ใช้ภาษาอย่างเป็นกันเอง หมายถึงการใช้ภาษาอย่างที่คุ้นเคยสนิทสนมใช้กัน การใช้ภาษาลักษณะนี้จะมีท่วงทำนองของการเล่าหรือคุยให้คนรู้จักคุ้นเคยฟัง ไม่ต้องระวังความผิดพลาด ภาษาที่ใช้จึงมีความหลากหลาย เป็นการผสมผสานกันระหว่างภาษาระดับต่างๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.5.1 ใช้คำในระดับภาษาพูด บุปผา บุญทิพย์ (2532 : 32) กล่าวถึงการใช้คำระดับนี้ว่า

การใช้คำในระดับที่ใช้พูดกันในกลุ่มผู้สนิทสนม บางครั้งไม่สุภาพจึงไม่เหมาะสมที่จะใช้ในในที่ที่ต้องการความเป็นระเบียบเป็นการเป็นงาน ไม่ต้องระมัดระวังความสมบูรณ์ทางไวยากรณ์ แต่สื่อความหมายกันได้รู้เรื่อง ระดับภาษาพูดมักเป็นภาษาปาก เช่น ภาษาถิ่น ภาษาแสลง คำย่อที่ใช้ในกลุ่ม ภาษาตลาด จดหมายส่วนตัว บทความ หรือข้อเขียนบางประเภท เช่นหนังสือหัตถ์ดี บันเทิงคดี

การใช้คำในระดับภาษาพูดในงานเขียนสารคดีของมนัญา ประกอบด้วย

1.5.1.1 คำภาษาปาก เป็นคำที่ใช้ในการสนทนากับคนกันเองเป็นส่วนใหญ่ บางแห่งเรียกว่าคำตลาด คำภาษาปากนี้เป็นคำที่มนัญาใช้มากที่สุดในงานเขียน เช่น

... "ก็ถูกของเด็กมัน อยากบอกมันว่าสำหรับคนแก่ๆ นี่หว่า ไคโนเสาร์นี่ก็อายุตั้งล้านปี จะเถียงมันได้ยัง" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 22-23)

... "สงสัยชะมัดเลยว่ทำไมเขาต้องคิดการนับให้มันเย็นเยือกถึงขนาดนี้"

(มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 6)

... "เจ๊กไม่เอามือกลับหน้าให้กับดูแล้ว" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 27)

... "เนื่องจากชวนแล้วเธอจะได้ประโยชน์ถึงสองสถาน คือได้อิตาผู้เป็นเพื่อนกินเหล้าแล้วมินยังได้อียายเมียไว้หิ้วหรือเอ็กอีกในตลกร้ายต่างๆ เป็นที่ครั้นเครงอีกต่างหาก" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 49)

... "ผลไม้เชื้อเทศที่ได้มีเล็กมีใหญ่แล้วแท้นๆ ต้นหนึ่งๆ อย่างขี้หมั้มาให้เทวดาเลี้ยงก็ได้ผลถึงต้นละ 3 กิโลกรัม" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 98)

1.5.1.2 คำภาษาถิ่น การใช้คำภาษาถิ่นในงานเขียนของมนัสนยา

นั้นปรากฏไม่มากนัก มักใช้เมื่ออยู่ถึงต่างจังหวัดหรือคนต่างจังหวัด เป็นคำง่ายๆ รู้จักกันโดยทั่วไป คำภาษาถิ่นอีกส่วนหนึ่งจะอยู่ในรูปของคำเลียนสำเนียงซึ่งจะกล่าวในข้อ 1.5.1.6.4 ตัวอย่างการใช้คำภาษาถิ่น เช่น

"ตอนอยู่ลำปางนั้นจำได้ว่าไปแอ่วเชียงใหม่ที่ไรก็ซันเสียงพูดของคนเชียงใหม่ที่นั่น" ...

(มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 77)

... "ศรียรรณมอกว่ามีพี่น้อง 6 คน พี่สาว 2 คนโต 'เอาผู้' ไปแล้ว" ...

(มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 174)

... "ไก่อก็ไม่เคียด (โกรธ) แต่ประการใดเพราะต้องตามใจตามผู้แทนท่านสั่งมาให้เอาใจหวัคะแนพวกนี้มากๆ เข้าไว้" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 132)

1.5.1.3 คำสแลง หมายถึง "ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เข้าใจ
กันเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้องตามหลักภาษา"
(ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 780) เช่น

... "พูดภาษาวัยรุ่นก็ต้องว่าผู้เขียนฟังแล้วก็จ๋อยไปเลยเชียวละ" (มนัทยา ฐานะภูมิ.
2530 ก : 57)

จ๋อย หมายถึง ซึมหรือสลด

... "ไก่อที่โน้นเขามีอัยยาศัยดีทีเดียว พอรับเราออกจากสนามบินเข้าเมืองและเจอ
รถติดเข้าจ้งเบอร์ เขาก็ขอโทษขอโพยด้วยภาษาไทยสำเนียงกวางตุ้ง" ...
(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 11)

จ้งเบอร์ หมายถึง เต็มที่

"ย่านฮารายุกุเป็นย่านแพ้น มีของสวยๆ งามๆ ขายเยอะ ... จะหาสาวๆ แต่งตัวเท่
ระเบิดก็ต้องไปฮารายุกุ" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ก : 152)

เท่ระเบิด หมายถึง สวยอย่างล้ำสมัย

1.5.1.4 คำหยาบคาย ในสารคดีของมนัทยา ส่วนใหญ่จะใช้เป็น
คำสบถ เช่น

... "แต่ไอ้ลัฟท์วอร์ตะโล้นนั่นก็ยังเฉยเสียยังงั้นเอง" ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529
ข : 55)

... "กระหรี่ปั๊วะพ้อมมึงนะชิ บางทีคนสอนก็ต้องคำออกมาตรงๆ อย่างนี้แหละ" ...

(มนัษยา ษณะภูมิ. 2535 ค : 67)

... 'ไ้อัวรเอย มวยยกนึ่งก็แค่ 3 นาที กำลังจะจวกกันพลั้ๆ เลือกตัดเป็นเพลงชาติ

เสียได้' ... (มนัษยา ษณะภูมิ. 2535 ค : 21)

1.5.1.5 คำย่อ การใช้คำย่อนี้ มนัษยามักเขียนแตกต่างไปจากปกติ เช่น

... "ในเมื่อเรือเคลื่อนออกจากท่าเวลา 18 น. และกว่าเราจะถึงคิวกินอาหารค่ำก็ตั้ง 2 ทุ่ม ดังนั้นพอเข้าห้องอาบนํ้าอาบน้ำพอสดชื่นรื่นอารมณ์ดีแล้ว พวกเราหลายคนจึงขมิ้นมันขึ้นไปสำรวจรายการสินค้ากัน" (มนัษยา ษณะภูมิ. 2535 ก : 75)

คำย่อ น. โดยทั่วไปจะไม่ใช้กับตัวเลขที่เป็นชั่วโมงถ้วนเช่นนี้ ถ้าไม่มีวินาทีต่อท้าย ชั่วโมงมักเขียนคำเต็มว่า นาฬิกา หรือ 18.00 น. แต่มนัษยาใช้ตามการพูดและการอ่านคำ คือพูดหรืออ่านว่า 18 นาฬิกา แล้วย่อคำเป็น 18 น.

"ฉันได้รับจอ.มอ.จากนังหนูหลานของป้า" ... (มนัษยา ษณะภูมิ. 2530 ก : 18)

คำย่อ จอ.มอ. มาจากคำว่าจดหมาย ซึ่งในที่นี้เขียนสะกดตัวอักษรตามเสียงพูด โดยปกติภาษาเขียนจะใช้ว่า จ.ม.

... "ป่ออาบนํ้านี้จะเป็นป่อนํ้าร้อนประมาณ 50ซี" (มนัษยา ษณะภูมิ. 2529 ก : 30)

คำย่อ ซี มาจากคำว่าองศาเซลเซียส โดยปกติจะเขียนว่า °C แต่มนัษยานำมาเขียน

ให้แปลออกไป ด้วยการเขียนตามการออกเสียงตัวอักษร C

1.5.1.6 ภาษาที่แสดงความสมจริง หมายถึงการใช้คำที่สะกดตามเสียงหรือสำเนียงพูดที่ได้ยิน เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนผู้เขียนพูดคุยให้ฟังหรือได้อยู่ในเหตุการณ์ด้วย ดังนี้

1.5.1.6.1 คำเลียนเสียงพูด คือการใช้คำที่สะกดตามเสียงที่พูดออกไป ซึ่งมันยามักใช้ในการเล่าเรื่องต่างๆ เป็นหลัก คำเหล่านี้ช่วยสื่ออารมณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้เขียนได้ คำเลียนเสียงพูดในงานเขียนสารคดีของมันยามีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1.5.1.6.1.1 คำที่เกิดจากการกร่อนเสียง คือการลดหรือตัดเสียงบางเสียงในคำออกไป โดยอาจจะเป็นเสียงพยัญชนะหรือเสียงสระ เช่น

... "เหม่บบอกว่าวันนี้มีงานเปิดคลับก๊วกซ์ที่โรงแรมโอเรียนเต็ลและมีแพชั่นโชว์ด้วย
ลูกสาวอายุ 14 เลยขออนุญาตทำตัวเป็นสาวไปคูกะเขาสักหน่อย" ...
(มันนยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 13)

คำว่า กะ กร่อนเสียงมาจากคำว่า กับ

... "เมื่อเจอมอสโคว์ก็ต้องร้องว่า พิโด ! อยู่ใกล้ยุโรปจังเลย 'ไ้เรารีคิดว่าอยู่ก่อน
มาทางจีน" (มันนยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 24)

คำว่า รี กร่อนเสียงมาจากคำว่า หรือ

... 'เบ๊ลิ้า ! วอกนี่เป็นภาษาเหนือแปลว่ากะล่อน ปรีชา วอก ก็คือ ปรีชา 'ไ้กะล่อน
ตะหาก' (มันนยา ฐานะภูมิ. 2538 ข : 117)

คำว่า ตะหาก กร่อนเสียงมาจากคำว่า ต่างหาก

1.5.1.6.1.2 คำที่เกิดจากการยัดเสียง

ในที่นี้เป็นการยัดเสียงสระจากสระเสียงสั้นให้เป็นสระเสียงยาว เพื่อเน้นความหมายว่าเป็นเช่นนั้นจริง เช่น

... "มาคราวนี้เป็นโอกาสแรกที่จะได้เห็นอิสานเต็มอ้อมจึงตื่นเต้นยินดีมาก (คุณนิตที่เรียกว่า 'เบ้ง' เอาจริงๆ) แต่ไม่ถึงกับช้อบบริสุทธ์จนเห็นควายก็ถามว่านั่นตัวอารายจ๊ะ" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2535 ข : 40)

คำว่า อาราย ยัดเสียงมาจากคำว่า อะไร ที่มนัยายัดเสียงเช่นนี้เพื่อเป็นการล้อเลียน

... "มันหวังผลจะซื้อน้ำมันหรือจะค้าขายด้วยทั้งนั้นนี่หว่า ไวย ! ทุเรศไวย !" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2529 ข : 184)

คำว่า ทุเรศ ยัดเสียงมาจากคำว่า ทุเรศ เพื่อเป็นการเพิ่มน้ำหนักของเสียง

... "บางคนบอกว่าปลา 3 ชื่อที่ว่าน้ำมันปลาคนละพันธุ์ยะแม่คัน" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2535 ค : 97)

คำว่า แม่คัน ยัดเสียงมาจากคำว่า แม่คุณ เพื่อเพิ่มน้ำหนักของเสียง

1.5.1.6.1.3 คำที่เกิดจากการกลมกลืน-

เสียง การกลมกลืนเสียงเป็นการเหนี่ยวนำกันของเสียงพยัญชนะข้างหน้ากับข้างหลัง

อัญญรัตน์ ปาณะกุล (2534 : 226) กล่าวถึงการกลมกลืนเสียงว่า "การกลมกลืนเสียงคือกระบวนการที่เสียงเปลี่ยนลักษณะไปคล้ายคลึงกับเสียงข้างเคียง หรือเหมือนกับเสียงแวดล้อม" เช่น

... "เรื่องมันเกิดขึ้นเพราะเราคือ 'คุณจันทราไฟ' กับฉันทริเปลี่ยนใจในนาทีสุดท้าย

ที่จะไม่ค้างลียอง ระหว่างทางกลับจากมารีไซย์ แต่จะจับรถไฟไปค้างที่เจนีวาแทนนั้น
เทียว" ... (มนัญา ณะภูมิ. 2538 ก : 157)

คำว่า เทียว เกิดจากการกลมกลืนเสียงของคำว่า ที่เดียว

... "หนุ่มคนไทยเดินเดียวหน้าม้าก็แทบจะเข้ามาอ้อมเลยที่เดียว จาระในสรรพคุณว่ามี
 หนึ่งดียง โง้ง โช้ว ดียง งี้" ... (มนัญา ณะภูมิ. 2530 ก : 126)

คำว่า ย้งโง้ง และ ย้งงี้ เกิดจากการกลมกลืนเสียงของคำว่า อย่างโง้ง และ
 อย่างงี้

1.5.1.6.1.4 คำที่เกิดจากการตัดเสียง

ในที่นี้หมายถึงการตัดพยางค์หรือคำออกไป เพื่อให้ออกเสียงง่ายขึ้น เช่น

... "แค่เห็นเป็นอัตราเงินสะรัตเมกา ฉันก็ยังจะตายวายชีวาว่าตม"

(มนัญา ณะภูมิ. 2535 ก : 87)

คำว่า สะรัตเมกา มาจากคำว่า สหรัฐอเมริกา

... "กลับจากทัวร์คราวนั้นแล้วก็นึกถามตัวเองว่า 'ยัยโหยหวน' จะทำอะไรกับชีวิต
 ใหม่หลังการทัวร์จะอยู่กับลูกให้มากขึ้นเพื่อแก้ภาพพจน์หรือว่าจะไม่พาสามทะเลโมนนั้นไป
ไหนๆ ด้วยอีกเลย" (มนัญา ณะภูมิ. 2529 ข : 141)

คำว่า ไหนๆ มาจากคำว่า ที่ไหนๆ

... 'โอย ! เจิงคุณ มันไม่กินหรอก มันอยากกินของแปลกๆ ราคากุๆ ของฝรั่ง

อย่างเก่งที่มันจะกินก็แค่หมบั้งปึงทาเนยเท่านั้นแหละ' ... (มนัยา ฐนะภูมิ. 2535
ค : 27-28)

คำว่า หมบั้ง ตัดเสียงพยางค์แรกมาจากคำว่า หมบั้ง

1.5.1.6.1.5 คำที่เกิดจากการเปลี่ยน-
เสียงวรรณยุกต์ เป็นการใช้คำเพื่อเน้นความหมายแบบหนึ่ง ชลดา เรื่องรักชลิขิต (2528 :
90) กล่าวว่า "การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ของคำทำให้เสียงคำยาวขึ้น ฟังได้เด่นชัดเจนนยิ่งขึ้น
เป็นการช่วยเน้นความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น" ในงานเขียนของมนัยาพบการใช้คำลักษณะนี้
มาก ทั้งที่เป็นคำคำเดียวและคำซ้ำ เช่น

... "จำได้ว่าวันนั้นอากาศค่อนข้างเย็น เดินฝ่าลมเย็นเจียนมาตั้งนาน ท่านนายพลท่าน
ทนมัไหว ท่านก็เลยทำกิจอย่างหนึ่งซึ่งแสนจะธรรมดาในเมืองไทย นั่นคือเดินเสียงผู้คน
ไปนิดหนึ่ง แล้วก็รูตชิปกางเกงยีนส์ใส่เส้าพระราชวังแวร์ซายส์นั่นเอง"
(มนัยา ฐนะภูมิ. 2538 ข : 29-30)

... 'แง ! เค้าไม่ใช่ไอ้ตนี้ ! ตำรวจไป ! ไอ้ตำรวจบ้า !' ... (มนัยา ฐนะภูมิ.
2529 ข : 87)

... "เรื่องนี้จะเอาถูกหรือเอาผิดก็ไม่รู้ได้ แต่ใจคนเขียนเรื่องนี้ไม่อยากให้ท่านไป
ประทับเลยจริงจริง ไม่ว่าท่านจะทรงกลัวผีเหมือนคนเขียนหรือไม่ก็ตามที !"
(มนัยา ฐนะภูมิ. 2535 ข : 132)

... 'นี่ขอ พวกที่อยู่หมู่บ้านจัดสรรโกสลิโกสแล้วต้องไปทำงานคนละมุมเมืองไกลจาก
บ้านลิบลั่นนี้ เขาจะไปทำงานไต่ยั้งงี' ... (มนัยา ฐนะภูมิ. 2535 ค : 94)

1.5.1.6.2 คำอุทานเสริมบท กำชัย ทองหล่อ (2509

: 354) อธิบายว่าคือ "คำอุทานที่ใช้เป็นคำสร้อยหรือคำเสริมบทต่างๆ เพื่อให้ยาวออกไป แต่ไม่ต้องการความหมายที่เสริมนั้น" คำอุทานเสริมบทนี้นิยมใช้ในการพูดเท่านั้น คำที่ซ้อนเสริมเข้ามามากไม่มีความหมาย อาจซ้อนเข้ามาเพื่อไม่ให้คำเดิมห้วนเกินไป และบางครั้งยังสื่อความรู้สึกของผู้พูดในทำนองว่าสิ่งที่เอ่ยถึงนั้น ไม่มีความสำคัญนัก เช่น

... "หมอกชักฝันเสียว่า เอ๊ะ ! วันนี้เราเป็นอะไรไปถึงได้คิดหมดยังงี้ พยายามรวบรวมสมาธิฟังดูอีกที แล้วก็ถามว่า พ่อแม่คุณตายไปหมดแล้วใช่ไหม คนมาดูก็แก้งอีกตอบว่า โห้ย ! ตายเตยที่ไหนกัน พ่อแม่ผมยังอยู่ดีทั้ง 2 คน" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ข : 72)

... "พูดถึงเรื่องกระป๋องกระเป๋แล้วอดขันไม่ได้ว่าความที่เมืองไทยนั้นขโมยมันชุกชุมเต็มที คนไทยจะไปไหนจึงระวังตัวออกตระเป๋าแจ สว่ซ่งสว่สร้อยซ่อนมิดชิด" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2534 : 20)

1.5.1.6.3 การแยกเสียง ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต

(2528 : 89) ได้ศึกษาการใช้ภาษาของฮิวเมอริสต์ พบว่ามีการใช้คำเช่นนี้เช่นกันคือ "เป็นการเขียนแยกทีละเสียงหรือทีละพยางค์ โดยใช้เครื่องหมายติดกั้นระหว่างเสียงหรือระหว่างพยางค์" การแยกเสียงของคำนี้ ทำเพื่อให้ผู้อ่านอ่านเสียงคำต่างๆ ได้ถูกต้องตามความต้องการของผู้เขียน โดยเน้นเสียงแต่ละพยางค์อย่างชัดเจน เช่น

"การอาบน้ำแบบ วาเนีย หรืออาบน้ำร้อนแบบอบไอน้ำนี้เป็นท่า-มะ-เนียมเก่าแก่ของชาวรัสเซีย" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 58)

... "ถึงเวลาแอบเบิ้ลสูก เขาก็ใช้คนงานสะพายถุงเดินเข้าไปเก็บแบบท่า-มะ-คว

นี้แหละ...ว้าว ! " ... (มนัญา ณะภูมิ. 2538 ก : 17)

... "ดูเหมือนจะเป็นความผันผวนสูงสุดของเค้าแก่กับเค้าแก่น้อยๆ ว่าสักครั้งหนึ่ง
ในชีวิตจะต้องไปเยี่ยมลูกเยี่ยมหลานที่สะ-หะ-รัด ให้จงได้" (มนัญา ณะภูมิ. 2529
ข : 136)

1.5.1.6.4 คำเลียนเสียงพูด ในที่นี้หมายถึงการ
สะกดคำตามเสียงสำเนียงต่างๆ ซึ่งคนแต่ละท้องถิ่นมักจะมีสำเนียงการพูดแตกต่างกันไป รวมถึง
สำเนียงการพูดภาษาไทยของคนต่างชาติด้วย เช่น

... 'น่า จอดจ๊กหน้อยแน ข้อยจะลงไปไหว้เพิน เพินศักดิ์สิทธิ์หลาย ตอนข่าวขึ้นมาเสียๆ
พอบ่ายลิซึกดาบ สงสัยเพินคงเคียดว่าเฮาไม่กราบเพิน' ... (มนัญา ณะภูมิ.
2530 ก : 133)

... "อย่างแขกจะคำว่า 'ฮีนี่ห้าร้อย' ก็ยังฟังดูน่าโกรธอยู่บ้าง
แต่ถ้าแขกคำคนไทยว่า 'ฮีนี่สี่ร้อยยี่สิบนะ' ฟังดูรุ่มร่ามเป็นบ้าแล้วก็ไม่ทันการ" ...
(มนัญา ณะภูมิ. 2530 ก : 10)

... " '...ตูลูก ตีหมา ตีเมียว...เมียวนะ เมียว...ว...ว...'
พุทโธพุทซัง มันก็ไม่เรียวเอาไว้ตูลูกหรือตีหมาตีเมวนั่นเอง อาแปะแกล่นหัวตูลูกภาษา
ไทยก็ไม่บอกเสียแต่แรกด้วย" (มนัญา ณะภูมิ. 2530 ก : 81-82)

1.5.2 ใช้คำต่างระดับกัน เป็นการใช้คำระดับภาษาพูดและคำระดับภาษา
แบบแผน ในที่นี้คือราชาศัพท์ ร่วมกันหรือในตำแหน่งใกล้เคียงกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิด

ความให้เกิดความสนุกสนานเป็นส่วนใหญ่ บางแห่งใช้ภาษาปากกับเจ้านายชั้นราชวงศ์ขึ้นไป
บางแห่งใช้ราชาศัพท์กับสามัญชน เช่น

... "นอกจากนั้นเรายังมีราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสงฆ์บ้างกับสมเด็จพระสังฆราชซึ่งใช้
ราชาศัพท์เท่ากับเจ้านายชั้นหม่อมเจ้าบ้าง มีราชาศัพท์ค่อนข้างเชยๆ ที่ใช้กับท้าวพระยา
มหากษัตริย์ในนิทานบ้าง แล้วก็มีลึเกซึ่งราชาศัพท์ของเขานั้น 'มัน' เป็นบ้านนิตที่
เจ้านายจริงๆ มาได้ฟังเข้าก็ต้องพระสรวลกลิ้งโคล่ด้วยความขบขัน" ...
(มณียา ธนะภูมิ. 2535 ข : 11)

ตัวอย่างนี้เป็นการนำคำระดับภาษาพูดคือคำว่า กลิ้งโคล่ มาใช้กับราชาศัพท์ คำว่า
พระสรวล ซึ่งเป็นภาษาระดับแบบแผน

การเดินทางกับทัวร์เป็นการเที่ยวที่ง่ายที่สุดเท่าที่โลกค้นพบในปลายศตวรรษที่ 20 คือขอ
เพียงมีตากับตืนก็ไปได้แล้ว เพราะถึงเวลาเพลเขาก็เอาอาหารมาประเคนให้ฉัน ถึง
เวลาเดินทางเขาก็เชิญเสด็จไปขึ้นรถทรง ขณะประทับ เขาก็ชี้ขวาให้ดูวิว ชี้ซ้ายให้ดูวิว
พอถึงที่ประทับก็มีมหาดเล็กยกกระบะไปขึ้นไปส่งถึงห้อง ข้อแม้ของการไปกับทัวร์ดูเหมือน
จะมีแค่เวลาเสวยขอให้ตัวเอง กับเวลาจะเข้าส้วมระหว่างทาง ... (มณียา ธนะภูมิ.
2529 ข : 133)

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำภาษาปากคือ ตากับตืน ในขณะที่ตำแหน่งใกล้ๆ ใช้คำว่า เวลา
เพล กับ ประเคนให้ฉัน ซึ่งเป็นราชาศัพท์ที่ใช้กับพระภิกษุ ใช้คำว่า เชิญเสด็จไปขึ้นรถทรง
ประทับ ที่ประทับ และเสวย ซึ่งเป็นราชาศัพท์ที่ใช้กับพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์
โดยที่คำทั้งหมดใช้กับบุคคลธรรมดา การใช้คำลักษณะดังกล่าวในตัวอย่างนี้ เป็นการเน้นให้เห็น
ว่าการเดินทางไปกับบริษัทท่องเที่ยว นั้น สะดวกสบายราวกับพระราช

... พอเข้าห้องได้ฉันก็ต้องเปิดน้ำใส่อ่างให้อุ่นจัดๆ แล้วประคอง...ตืน...ทั้งบาทซ้าย

บาทหลวงไปแช่ ขณะที่พระหัตถ์ทั้งสองกัมนวดต้นพระศอกและอังสาอยู่ไปมา พอแช่จนค่อยคลายหายระบมแล้ว จึงค่อยๆ ประคองพระบาทออกมา เช็ดแล้วทามวดด้วยครีมแก้ปวดเมื่อยอีกชั้นหนึ่ง เป็นดังนี้ทุกคำคืนเชียวเสีย นี่ถ้าไม่กลัวใครว่าบ้าแล้วละก็ ฉันเป็นต้องเอาทองปิดดินตัวเองแน่ๆ ในฐานะที่มันมีบุญคุณพาเดินได้ทั้งวันละมากมายโดยไม่บริพากัน (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2539 : 56)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนใช้คำว่า ตัน ซึ่งเป็นภาษาปาก ใช้คำว่า บาทซ้ายบาทขวา พระหัตถ์ต้นพระศอก อังสา พระบาท ซึ่งเป็นราชาศัพท์กับบุคคลธรรมดาในตำแหน่งใกล้เคียง กัน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน

1.6 ใช้ศัพท์เฉพาะ คือการใช้ศัพท์เฉพาะสาขาวิชานั้นๆ ที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึง คนทั่วไปมักไม่เข้าใจความหมาย แต่ผู้เขียนนำมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น

... "การนวดแผนโบราณได้วิวัฒนาการไปมากและดูเหมือนจะได้นำเอาหลักกลศาสตร์มาใช้ไม่น้อย" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 172)

คำว่า กลศาสตร์ เป็นศัพท์ทางวิชาวิทยาศาสตร์ หมายถึง "วิชาฟิสิกส์สาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับการกระทำของแรงต่อวัตถุและผลที่เกิดขึ้นแก่วัตถุนั้นภายหลังที่ถูกแรงมากระทำ" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 56) เหตุที่มนัสนยานำคำนี้มาใช้ เนื่องจากถือว่าการนวดแผนโบราณเป็นการรักษาโรคที่อิงวิชาวิทยาศาสตร์

... "เมื่อจะเขียนรูปป้ายให้ดูสง่างามจึงเลือกรูปพญานาคเข้าไปด้วยความคุ้นตาและคุ้นมือ กับเพื่อจะให้เข้ากับดวงกำเนิดของสมาคมไหรภาคเหนือที่วางลัคนาไว้ราศีมีนซึ่งเป็นธาตุน้ำ" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2538 ข : 68)

คำว่า ลัคนา หมายถึง "เวลาเกิดของเจ้าชะตา" (ชิต โภชากร. 2514 : ญ) ,

คำว่า ราศี หมายถึง "ชื่อมาตราวัตรจักรราศี คือ 30 องศาเป็น 1 ราศี" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 684), คำว่า มิน หมายถึง "ปลา" (ชิต โภชากร. 2514 : 2) และคำว่า ธาตุ-น้ำ หมายถึง "ธาตุหนึ่งใน 4 มีไฟ ดิน ลม น้ำ อันเป็นองค์ประกอบของโลก" (ชิต โภชากร. 2514 : 2) มนัยานำคำเหล่านี้มาใช้เนื่องจากกำลังกล่าวถึงเรื่องโหราศาสตร์ ซึ่งคำดังกล่าวเป็นศัพท์ทางโหราศาสตร์

... "พอหมดอายุของมันก็สิ้นสลายกลายสภาพไป เป็นไปตามกระแสของอิทัปปัจจยตา คือเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยไม่มีอะไรแปลก" (มนัยา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 178)

คำว่า อิทัปปัจจยตา เป็นศัพท์ทางศาสนา หรือเรียกอีกชื่อว่า ปฏิจลสมุบาท หมายถึง "การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลายเพราะอาศัยกัน" (พระราชวรมนี. 2518 : 218) มนัยา นำมาใช้เนื่องจากกำลังกล่าวถึงความไม่แน่นอนในชีวิต จึงนำศัพท์นี้มาใช้ให้เข้ากับเรื่อง

1.7 ใช้คำที่ไม่นิยมใช้ในปัจจุบัน หมายถึงคำที่แม้จะมีปรากฏในหนังสือบ้าง แต่คนในปัจจุบันไม่นิยมพูด เช่น

... "ตั้งแต่วันที่เลือกตั้งมีเคตแจ่มใสฝนไม่ตก นายเคิร์ต สเตย์เรอร์ ก็จะมีชนะ เนื่องจากผู้ที่ไม่มีรัฐมีผลคือพวกผู้ใช้แรงงานซึ่งอยู่โดยดูแลเมืองจะเป็นพวกเดียวที่ไปออกเสียง" ... (มนัยา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 129)

คำว่า อัฐฬส หมายถึง "เงิน" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 892) ไม่มีอัฐมีผล จึงหมายถึงไม่มีเงิน

... "ถนนสมัยนั้นเป็นหลุมเป็นบ่อและมีฝุ่นมาก แคมยังมีอันตรายเพราะมีการก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน เวลาเดินทางจึงต้องมีรถถึง 3 คันคือรถตำรวจนำหน้าและปิดท้าย โดยรถเราอยู่กลางพังดูอ้อ เรือวันวายเต็มที" ... (มนัยา ฐนะภูมิ.)

2530 ก : 242)

คำว่า เอ้อเรือ หมายถึง "มากจนล้น" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 920)

... "ลักษณะโถ้นถ้าไม่บอกก็คงจะไม่รู้ว่าใช้บรรจุ 'เครื่องโน' ของเจ้านายราชวงศ์
แฮบสบูร์ก พอรู้เข้าและนึกว่าภาพจึงเกิดอาการพิวกพิ่วนขึ้นมาทันที"
(มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 186-187)

คำว่า พิกพิ่วน หมายถึง "อึกอ่วน" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 586)

1.8 ใช้ภาษาร้อยกรอง เป็นการนำคำที่ใช้ในร้อยกรองหรือบทกลอนมาใช้
ในงานเขียนร้อยแก้ว เพื่อให้งานเขียนมีความไพเราะ น่าอ่านยิ่งขึ้น คำชนิดนี้มนัญานิยมใช้มาก
ในงานเขียนสารคดี เช่น

... "ชั้นนราคาจะถูกกว่าชั้นล่างชนิดหนึ่งแทบทุกอย่าง หรือจะเป็นเพราะคนไม่ค่อยขึ้น
ไป จึงต้องขายถูกเข้าไว้เพื่อล่อใจมาราก็ไม่รู้ได้" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535
ก : 20)

... "เดินไปได้ 15 ก้าวก็พบว่ามี 4 แยกขวางอยู่ตรงหน้าจึงหยุดพิจารณาเนิ่นๆ เอ๊ย
แน่แน่ว อยู่ดีใจหนึ่งว่าควรจะจรถลไปทางใดจึงจะถึงเซ็นทรัลหรือใจกลางเมืองได้"
... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ก : 125)

... "ดูจากนามสกุลของสามีที่หน้าของจดหมายแล้ว บุรุษไปรษณีย์คงแน่ใจว่าสองคนนี้
ถ้าไม่เป็นพี่น้องก็คงเป็นญาติกันบ้างหรอกนะ ยิ่งไงๆ ก็คงส่งจดหมายไปให้กันได้ อย่า
กระนั้นเลย เราส่งไปที่นี่เถิด" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 88)

... "แค่กดปุ่มจิก...จิก...จิก...ก็สามารถหาข้อมูลได้ ตอบคำถามได้ ชื้อของได้
 เรื่อยไปจนถึงถอนเงินสดใบแดงในม่วงออกมาได้ดังใจจินต์" (มนัญา ณะภูมิ. 2535
 ก : 45)

... "กว่าพวกเราที่หลวมตัวลงจากรถเพราะใจเบาจะเือกกล้วย จะตีฝ่ากองทัพค
 มหัตศรียกลับมาขึ้นรถได้ก็แทบจะวายเป็นขี้วาวาตม์" ... (มนัญา ณะภูมิ. 2538 ง
 : 52)

1.9 ใช้คำภาษาต่างประเทศ มณัญาเป็นนักเขียนที่เดินทางไปต่างประเทศมา
 แล้วหลายประเทศ ซึ่งไม่ว่าจะเดินทางไปไหนใดก็มักสังเกตและจดจำลักษณะการใช้ภาษาต่างๆ
 นำมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้รู้ โดยมีวิธีต่างๆ ดังนี้

1.9.1 การทับศัพท์ เท่าที่พบในสารคดีของมณัญามักเป็นการทับศัพท์ภาษาอังกฤษ
 ซึ่งจะมีความอธิบายประกอบเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นคำบางคำที่ผู้อ่านรู้จักกันดีอยู่แล้ว การ
 ทับศัพท์ที่มณัญาใช้ มีลักษณะดังนี้

1.9.1.1 ทับศัพท์โดยไม่มีคำอธิบายประกอบ เช่น

... "อาหารในมาเลเซียแพงถึง 3 เท่าของเมืองไทย อย่างก๋วยเตี๋ยวข้างถนน
 ธรรมดาๆ ราคาถึง 1.80 เหรียญ หรือราว 20 บาท ที่ฮิตหน่อยอย่างก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้น-
 ปลา ก็ 1.50-2 เหรียญ" ... (มณัญา ณะภูมิ. 2535 ค : 51)

"4-5 ปีหลังนี้ถนนข้าวสารเปลี่ยนรูปโฉมไปมากจนจำเกือบไม่ได้ ตัวถนนดูกว้างขวาง
 และสะอาดขึ้นผิดตา ห้องแถวไม้หลายช่วงหายไปกลายเป็นตึกแถวสะอาดเอี่ยมที่ติดป้าย
 เหมือนๆ กันว่า เกสต์เฮาส์" (มณัญา ณะภูมิ. 2535 ค : 26)

... "เสื้อผ้าแบบโบราณมีให้เช่ามากมายตามร้านให้เช่าเสื้อผ้า ส่วนมากลูกค้าจะเช่า

แต่งถ่ายรูปเพื่อให้ได้ภาพแหวกแนวออกไป "ไม่กี่เพื่อสวมไปงานปาร์ตี้ที่ใครสักคนจัดเล่น"
(มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ก : 93)

1.9.1.2 ทับศัพท์โดยมีคำอธิบายประกอบ โดยมากมนัยามักใช้กับ

ชื่อเฉพาะ เช่น

... "ฉันก็ได้แต่ปล่อยให้คุณสมิธ อออธิบายไปเพราะฉันเชื่อมั่นว่านกที่ฉันเห็นไม่ใช่นก
กาเล่าหรือ สีสันมันหลากหลายกว่า เห็นจะเป็นครีมสัน โรเซลล่า หรือที่เขาเรียกว่า
นกแก้วออสเตรเลีย นั่นแหละแม่นแล้ว" ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ข : 99)

... "รถใต้ดินของฝรั่งเศสมีหลายสาย วิ่งทุกทิศติดกันไปมาจนเป็นตาราง สถานีที่รถ
หลายสายมาจอดเรียกว่าชุมทางหรือออร์เรสปองคองต์" (มนัทยา ณะภูมิ. 2538
ข : 39)

... "เมืองนี้ฝรั่งจะมาพักผ่อนซื้อข้าวของเครื่องใช้และจ้างลูกหาบเพื่อเตรียมตัวขึ้น
เทือกเขาหิมาลัย เป็นศูนย์กลางการ 'เทรกกิ้ง' หรือการเดินเขาที่เมืองอื่นๆ ลู
ไม่ได้" (มนัทยา ณะภูมิ. 2538 ค : 127)

ภาษาต่างประเทศที่มนัยานำมาทับศัพท์ นอกจากภาษาอังกฤษแล้วยังมีภาษาอื่นๆ อีก
มีตัวอย่าง ดังนี้

ภาษาฝรั่งเศส เช่น

... "ทั้งนี้เนื่องจากคนเก่าๆ แถบนี้ยังพูดภาษาพื้นบ้าน ซึ่งเรียกว่าภาษาอ็อกซิคองตาล
(Occidentale) อยู่" (มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 169)

ภาษาเยอรมัน เช่น

... "เรานั่งรถออกจากแฟรงค์เฟิร์ตแต่เช้า รุ่งลือฆานไฮเวย์อันกว้างใหญ่และเรียบสนิท ซึ่งเรียกเป็นภาษาเยอรมันว่า เอาโตบาห์น" (มนัทยา ณะภูมิ. 2539 : 57)

ภาษาสวีดิช เช่น

... "ถ้าเป็นคนชอบลิ้มลองของแปลก มาถึงสวีเดนแล้วควรชิมอาหารจานเย็นของสวีเดนซึ่งเรียกสมอร์กัสบอร์ด (Smorgasbord)" (มนัทยา ณะภูมิ. 2528 : 222)

ภาษาญี่ปุ่น เช่น

... "10 ภาษาญี่ปุ่นว่าจิ๋ว 100 ซากิ 1,000 เซ็ง 10,000 มัง 100,000 จิ๋วมัง (สิบหมื่น) 1,000,000 ซากิมัง (ร้อยหมื่น)" (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ก : 7)

ภาษาเนปาลี เช่น

"คำทักทายของคนเนปาลคือ นมัสเต ใช้ได้ทั้งเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน เหมือนคำ สวัสดี ของไทย" (มนัทยา ณะภูมิ. 2538 ค : 16)

1.9.2 การเขียนภาษาต่างประเทศ มนัยามักเขียนในโอกาสต่อไปนี้

1.9.2.1 เขียนเมื่อต้องการถ่ายทอดคำที่เห็นผู้อ่าน เช่น

... "อีกคำหนึ่งก็ยาวได้นำสะกดเหมือนกัน ฉะนั้นเลยต้องจดไว้ เขาเขียนว่า Kesätunnelmaan เป็นคำๆ เดียวอีกเหมือนกันนะเธอ เห็นแล้วดีใจที่ใจที่เกิดมาชาตินี้ไม่ต้องเรียนภาษาฟินน์" (มนัทยา ณะภูมิ. 2535 ก : 28)

... "น้ำหอมฝรั่งเศสที่ราคาจริง 100 เหรียญมาเลเซียเน้น เพื่อนขาย 30 เหรียญเจยสนิท แถมยังไม่โกหกหลอกลวงว่าของแท้ แต่ติดป้ายว่า Immitation หรือลอกเลียนแบบ ให้เห็นถนัดเสียด้วย" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 21-22)

... "ที่นี้เองเราก็พบอาหารจานพิเศษ พิมพ์ตัวโตอย่างโก้ว่า 'Lotus and Egg in Fresh Milk' " ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2534 : 26)

1.9.2.2 เขียนเมื่อต้องการถ่ายทอดคำที่ได้ยินผู้อ่าน เพื่อให้เกิด
 ความสมจริง ดังนี้

ตลอดทาง ร่มุ ไกด์ชาวเนปาลซึ่งจะเดินทางไปกับเราตลอดทางจนจบโปรแกรมทัวร์ก็บรรยายแกมพากย์ไปเรื่อยๆ ... แกก็เป็นคนซื่อๆ จับไมโครโฟนขึ้นมากกว่าจะบอกเล่าบรรยายความได้ก็ต้องเผาทัวกันอยู่นานกว่าเครื่องจะร้อนใช้การได้ คือต้องเอ่ยประโยคต่างๆ วกเวียนอยู่ 3 หรือ 4 แบบเสียก่อน และคำข้างมันอยู่อีกตรงคำว่า The นั้นเอง

"Good morning นมัสเต...From the...We will see the...That's the... Today we will go to Pashupatinath Temple..." (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ค : 64)

1.9.2.3 เขียนเมื่อต้องการถ่ายทอดคำที่เป็นชื่อเฉพาะให้อ่าน-
ทราบ เช่น

... "เนื่องจากเป็นงานที่ผู้จัดและผู้ไปเที่ยวที่นี้สนุกสนาน จะแต่งตั้งเป็นคนสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการในยุโรป (ศตวรรษที่ 14-16 ถัดจากสมัยกลาง หรือมิดเดิ้ลเอจ) ให้สม

กับชื่อของงานคือเรอเนสซองซ์ แฟร์ (Renaissance Fair) " (มนัษา ธนะภูมิ.
2530 ก : 89)

"งานคาร์นิวัลชาวเยอรมันเรียก Fastclovend ซึ่งมาจากรากศัพท์ Fasching
หมายถึงงานฉลอง 40 วันก่อนวันอีสเตอร์" (มนัษา ธนะภูมิ. 2530 ก : 215)

... "ไหนๆ มาแล้วก็น่าจะต้อนรับกันให้เต็มที่เหมือนเป็นญาติพี่น้องกัน เขาจึงจัดพิธี
Lappish Baptism หรือพิธีเข้ารีตเป็นแลปปีให้แก่นักท่องเที่ยวที่ไปซาฟารีแบบพวกเรา
อย่างทั่วถ้วน" (มนัษา ธนะภูมิ. 2535 ก : 48)

1.9.2.4 เขียนเมื่อต้องการเปลี่ยนคำแปลภาษาไทย เพื่อให้สุภาพ

ดังนี้

... "เธอหล่นตากับฉันแล้วก็บอกว่าคนพินันน์ 'In summer we go fishing and
making love, in winter we do not go fishing, ha ! ha ! ha !' "
... (มนัษา ธนะภูมิ. 2535 ก : 9)

1.10 ดัดแปลงคำขึ้นใช้ ในงานเขียนสารคดีของมนัษามีคำที่ดัดแปลงมาจากคำ
ที่มีใช้อยู่เดิม หรือดัดแปลงจากคำเก่า บางครั้งอาจนำคำที่เคยใช้กับสถานการณ์หนึ่งมาใช้ใน
สถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น

... "เพื่อนเห็นผู้เขียนต้องทุกข์ระทมใจจากการ มีนายบังเกิดเกล้า อยู่เป็นเนื่องนิตย์จึง
ไปถ่ายสำเนาเรื่องวิธีเอาใจนายมาให้อ่าน" ... (มนัษา ธนะภูมิ. 2530 ก : 142)

คำว่า นายบังเกิดเกล้า ดัดแปลงมาจากคำว่า พ่อแม่บังเกิดเกล้า แต่ต่อมามีผู้ใช้ว่า

ลูกบังเกิดเกล้า เป็นทำนองประชดประชันว่าทำตัวเหมือนเป็นพ่อแม่เสียเอง หรือเป็นยิ่งกว่าพ่อแม่ ซึ่งมันนยานนำมาใช้กับเจ้านาย ด้วยน้ำเสียงประชดเช่นกัน และยังเป็นการล้อเลียนอีกด้วย

... "แต่ผู้เล่าเรียนมาทางจินตนาการวิทยาตอบแบบกำปั้นทุบดินว่ายี่ราฟคอยาวก็เพราะหัวของมันอยู่สูงมากไง" ... (มณีนยา ณะภูมิ. 2538 ง : 49)

คำว่า จินตนาการวิทยา เป็นการนำคำว่า จินตนาการ มาสมาสกับคำว่า วิทยา โดยเลียนแบบคำที่ต่อท้ายด้วย วิทยา ต่างๆ เช่น จิตวิทยา มานุษยวิทยา ฯลฯ จินตนาการวิทยา จึงหมายถึงวิชาที่ว่าด้วยจินตนาการหรือการสร้างภาพในจิต ซึ่งไม่มีวิชานี้อยู่จริง

... "แต่สรุปรวมแล้วคงจะเป็นเพราะว่า ช่างทั้งหลายเหล่านี้มักจะต้องไปก่อร่างสร้าง
เชื่อนอยู่ในป่าไผ่ๆ " ... (มณีนยา ณะภูมิ. 2530 ก : 37)

คำว่า ก่อร่างสร้างเชื่อน ดัดแปลงมาจากคำว่า ก่อร่างสร้างตัว โดยมันนยานนำมาเปลี่ยนเฉพาะคำท้ายให้เข้ากับเรื่อง

... "สัตว์ที่ได้เห็นมากที่สุดและบ่อยที่สุดคือกวางชนิดต่างๆ ซึ่งไม่ได้มีแค่กวางควาในเขาดิน อย่างที่เคยนึก แต่มันเป็นสิบๆ ชนิดจนต้องเปิดตำราดูกันตาแฉะกว่าจะพอรู้ ปะล่อมปะแล่มว่ากวางอะไรเป็นกวางอะไร" (มณีนยา ณะภูมิ. 2538 ง : 156)

... "เมื่อจุมกมันได้กลืนข้างปะแล่มๆ มาตามลม มันจึงเงยขึ้นมองนิตหนึ่ง" ... (มณีนยา ณะภูมิ. 2538 ค : 114)

คำว่า รู้ปะล่อมปะแล่ม และ ได้กลืนปะแล่มๆ เป็นการสร้างคำโดยเลียนแบบคำว่า รสปะแล่ม ปกติคำว่า ปะแล่ม หมายถึง "อ่อนๆ น้อยๆ (ส่วนมากใช้แก่สิ่งที่มีรสหวาน)" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 518) ดังนั้นคำว่า รู้ปะล่อมปะแล่ม และ ได้กลืนปะแล่มๆ จึง

หมายถึงรึน้อย และ ได้กลืนน้อยๆ หรือ ได้กลืนอ่อนๆ

... "ใครมาญี่ปุ่นเดือนที่ห้าและเผอิญไปเที่ยววัดแฮอันจะได้พบคู่บ่าวสาวและขบวน
พยุหยาติแต่งตัวพื้นเมืองสวยทีเดียว" (มนัสนา ธาระภูมิ. 2529 ก : 98)

คำว่า พยุหยาติ ดัดแปลงมาจากคำว่าพยุหยาตรา ซึ่งหมายถึง "ไปเป็นกระบวนทัพ
ใหญ่" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 566) โดยมนัสนานำคำว่า ญาติ มาใช้แทน ยাত্রา ซึ่งมี
เสียงใกล้เคียงกัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการใช้ในความหมายว่า ขบวนญาติ จึงดัดแปลงมาเป็น
ขบวนพยุหยาติ

1.11 การใช้คำในความหมายใหม่ โดยปกติคำแต่ละคำจะมีความหมายประจำคำ
และมีประเภทของคำที่มักใช้ด้วยกันอย่างเหมาะสมตามบริบท แต่ในที่นี้มนัสนามีการนำคำมาใช้ใน
อีกลักษณะหนึ่ง คือนำคำมาใช้ในความหมายใหม่ โดยอาจคงคำความหมายเดิมไว้ หรือนำไปใช้
กับคำประเภทอื่นที่ไม่น่าจะใช้ด้วยกันได้ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่และเห็นภาพชัดเจนขึ้น ดังนี้

... "แต่รัศมีอยู่ซึ่งอยู่ห่างออกมาถึง 12 กิโลเมตรไม่ได้ถูกความจริงทางด้านการ
ท่องเที่ยวลวนลามมากเท่า 2 เมืองโน้น" ... (มนัสนา ธาระภูมิ. 2538 ค : 84)

คำว่า ลวนลาม เป็นคำกริยา หมายถึง "ล่วงเกินในลักษณะเช่นแสดงกิริยามารยาท
แก่ผู้อื่นเกินสมควรจนขาดความสุภาพ" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 700) ดังนั้นคำว่า
ลวนลาม ควรใช้กับคนซึ่งเป็นคำบุพการี แต่มนัสนานำมาใช้กับคำนามธรรมคือ ความเจริญ ทำ
กิริยา ลวนลามเมือง เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น ซึ่งคำว่า ลวนลาม ในที่นี้น่าจะมีความหมายว่า
แผ้วพาน หรือรบกวน หรือเข้ามามีอิทธิพลจนทำให้เมืองเปลี่ยนแปลงไป

... "แม้ว่ามองโกลจะมาโจมตีและทำลายเมืองได้ครั้งหนึ่งในค.ศ.1238 คนมอสโคว์ก็
ไม่ย่อท้อกลับคืนชีพสร้างบ้านเมืองและเสริมป้อมปราการให้แข็งแรงยิ่งขึ้นอีก"

(มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2528 : 65)

คำว่า คีนซีฟ มีความหมายตามพจนานุกรมว่า "ตายแล้วกลับฟื้นขึ้นมาอีก" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 186) จึงควรใช้กับคนตาย แต่มนัสนยานำมาใช้กับคนที่มีชีวิตอยู่ เพื่อให้เห็นภาพว่าเมื่อเมืองถูกทำลาย คนมอสโควิกก็เหมือนอยู่ในสภาพที่ตายแล้วและกลับคีนซีฟขึ้นมาได้ใหม่ คำว่า คีนซีฟ ในที่นี้น่าจะมีความหมายว่า กลับมีกำลังใจขึ้นมา

1.12 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน นอกจากการใช้ถ้อยคำลักษณะต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้วิจัยยังพบว่าการใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่ปรากฏในงานเขียนของมนัสนยา ในบางครั้งมีความแตกต่างไปจากการใช้ทั่วไป ดังนี้

1.12.1 ไม้ยมก มนัสนยามักใช้ไม้ยมกหลายอันเพื่อแสดงความเป็นพหูพจน์ เช่น

... กับมองไปทางไหนเห็นแต่คนดำๆๆ เหมือนไปยืนปากประตูโรงหนังเวลาหนังเลิก" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 37-38)

ตัวอย่างนี้ใช้ไม้ยมก 3 อันประกอบคำว่า ดำ เพื่อให้เห็นภาพโดยรวมเป็นสีระคนมากมาย แสดงว่ามีคนจำนวนมาก

... "ในเมืองหรือชานเมืองอย่างนี้รัฐไม่ปลูกบ้านเป็นหลังๆ ให้เช่าเพราะเปลืองที่มาก ผู้เป็นอพาร์ทเมนต์หลังใหญ่ๆ 10 ชั้น 20 ชั้นไม่ได้ จึงได้เห็นแต่ตึกๆ ๗ ไปทั้งเมืองด้วยประการฉะนี้" (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2528 : 28-29)

ตัวอย่างนี้ใช้ไม้ยมก 2 อันประกอบคำว่า ตึก เพื่อให้เห็นภาพตึกมากมาย

... "เอ้า ! กดปุ่มโทรศัพท์จี้กๆ ๗ ๗ ต้อง 7 จี้กจึงจะครบถ้วนกระบวนการความ แกรม บางครั้งบางคราวยัง 7 จี้กหลายรอบเสียด้วย" .. (มนัสนยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 45)

การที่ใช้ไม้ยมก 3 อันประกอบคำว่า จิก ทำให้เห็นภาพการกดปุ่มโทรศัพท์หลายครั้ง

1.12.2 ไปยาลใหญ่ มนัณยาจะใช้เครื่องหมายนี้ 2 ตัวหรือ 3 ตัว เพื่อแสดงให้เห็นว่ายังมีอีกมากมาย เช่น

... "มีอีกรายหนึ่ง ลูกชายไปปลูกบ้านใหม่ที่ของลูกสะใภ้และไปรับแม่มาอยู่ด้วย วันดีคืนดีคุณยายก็ไปรำพันกับเพื่อนบ้านว่าถูกลูกชายกับลูกสะใภ้โกงบ้านโกงที่ดิน ของของท่านแท้ๆ ก็ขึ้นไปขีดหน้าอยู่ดูเอาเป็นของตัวเอง ตัวท่านต้องตระกำลำบาก นี่ถ้าตายลงคงไม่มีแม้แต่โรงใส่ศพ ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ " (มนัณยา ณะภูมิ. 2530 ก : 18)

การใช้เครื่องหมายไปยาลใหญ่ 3 ตัวนี้ แสดงว่ายังมีตัวอย่างเรื่องการหลงลืมของผู้สูงอายุในแง่ที่คิดว่าลูกหลานไม่เอาใจใส่อีกมาก

... "เพียงแต่เมื่อไหลมาถึงปากคลองบางกอกน้อย (คือบริเวณสถานีรถไฟบางกอกน้อย ติดกับโรงพยาบาลศิริราช) แม่น้ำก็เลี้ยวไปทางตะวันตกคือทางฝั่งธนบุรี ไปตามคลองบางกอกน้อย ถึงตลิ่งชัน บางระมาด ฯลฯ ฯลฯ แล้วก็วกกลับมาตามที่เป็นคลองบางกอกใหญ่" ... (มนัณยา ณะภูมิ. 2529 ข : 74-75)

การใช้เครื่องหมายไปยาลใหญ่ 2 ตัวนี้ แสดงว่าแม่น้ำเจ้าพระยายังไหลผ่านคลองอื่นๆอีก

... "สมาคมสตรีศรีนันทาคุยกันแต่เรื่องสารวัตรแค้นแดงผู้นี้เกือบทุกวัน แล้วสมาชิกสมาคมก็เลยมารู้ไปหมดว่าสารวัตรชื่ออะไร เป็นใครมาแต่ไหน เรียนอะไร มีเมียชื่ออะไร มีลูกกี่คน ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ " ... (มนัณยา ณะภูมิ. 2529 ข : 86)

การใช้เครื่องหมายไปยาลใหญ่ 3 ตัวนี้ แสดงว่ายังมีเรื่องอีกมากมายของสารวัตร

คนที่สมาธิของสมาธิ

1.12.3 จุดไขปลา มนัณยา มักใช้เพื่อแสดงภาพ แสดงเสียง และแสดง
ความรู้สึก เช่น

... "แต่ผู้เล่าเรียนมาทางจินตนาการ วิทยาตอบแบบกำนันทบทวนว่ายี่ราฟคยยาวก็เพราะ
หัวของมันอยู่สูงมากใจ มันเกาะเลยต้องยึดคอขึ้นไป ยี้...ค...ยี้...ค...ยี้...ค เพื่อให้
คอไปชนหัวให้จงได้...จริงมะ !" (มนัณยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 49)

การใช้จุดไขปลาแยกตัวอักษรออกจากคำนี้ เพื่อให้เห็นภาพคยยาวที่ยึดจนยาว

... "ที่เรียนนั้นชนมั้งเขมเมิลกรอบมาก บิออกมาถึงมันส่งเสียง ค...ร้...า...บ"
... (มนัณยา ฐานะภูมิ. 2539 : 91)

การใช้จุดไขปลาตัวอย่างนี้แสดงเสียงบิชนมั้งซึ่งกรอบมาก โดยแยกคำออกเช่นเดียว
กับตัวอย่างข้างต้น เพื่อสื่อถึงเสียงที่ค่อนข้างยาว

... "ผับัวแดงนี้มีเปียโนตัวเดียว คนเล่นเป็นชาวเยอรมันท่าทางกำยำน่าจะไป
ผ่าฟันหรือต่อแพมากกว่าจะมาเล่นดนตรี แต่แกก็เล่นเก่งซะมัด เลือกแต่เพลงหวานๆ
เพราะๆ จนฟังแล้วหัวใจก็โลดส่วส่วไป ...คว้าง...คว้าง..." (มนัณยา ฐานะภูมิ.
2539 : 85)

การใช้จุดไขปลาหักคำเช่นนี้ช่วยให้เกิดความรู้สึกคล้ายตามผู้เขียนคือรู้สึกคว้างเหมือน
จะลอยไปตามลม

1.12.4 ยามักการ "เป็นเครื่องหมายวรรคตอนโบราณ ใช้เขียนไว้บน พยัญชนะ เป็นการบังคับให้อ่านเป็นตัวอักษรควบ" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2533 : 52) มนัยา ใช้เครื่องหมายนี้เฉพาะกับคำว่า ดยฺค เท่านั้น และพบแต่ในการเขียนงานสารคดีระยะแรกของ มนัยา คือ

... "ที่ห้องใต้ดินของโบสถ์แห่งนี้เดิมเคยมีพระศพของกษัตริย์แห่งโรม ดยฺคแห่ง ไรซ์สตัดด์" ... (มนัยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 184)

2. การใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น

ธิดา โมสิกรัตน์ (2526 : 414) กล่าวไว้ว่า "อารมณ์ขึ้นในวรรณกรรมนั้นจะสร้างความสนุกสนานบันเทิงใจ หรือความพึงพอใจแก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดพฤติกรรมขบขัน ได้แก่ ความรู้สึกพอใจอยู่ภายใน หัวเราะเงี้ยว อาการยิ้มในนัยน์ตาซึ่งตาจะเป็นประกาย ยิ้มที่มุมปาก หัวเราะเสียงดัง และพฤติกรรมที่แสดงอารมณ์ขึ้นขั้นสุดท้ายคือ หัวเราะงอหาย" ซึ่งการใช้ภาษา เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดอารมณ์ขึ้นได้ และมนัยาก็เป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการใช้ภาษา สร้างอารมณ์ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำหรือการใช้สำนวนโวหาร

การศึกษาการใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้นของมนัยา ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อออกเป็นการใช้ ถ้อยคำ การใช้ความหมายและเสียง และการใช้สำนวน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การใช้ถ้อยคำ สำหรับการสร้างอารมณ์ขึ้นในสารคดี มนัยาใช้ถ้อยคำ ลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้

2.1.1 ใช้ศัพท์เฉพาะ หมายถึงการใช้ศัพท์เฉพาะบุคคลและศัพท์เฉพาะทาง ดังนี้

2.1.1.1 ราชาศัพท์ เป็นการนำราชาศัพท์มาใช้ในลักษณะที่ผิดจาก ปกติ เช่น

... วันนั้นนายสารถิเป็นเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ ความจริงแกก็คงท่องบ่นคำราชาศัพท์มาดี แล้ว ตลอดจนคำกราบบังคมทูลถวายรายงานด้วย แต่ความที่เกรงพระบารมีหรือยังงี้ก็

ไม่รู้ได้ แก่เลยยืนปากสันขาสันหุบๆ พุดไม่ออกอยู่นั่นเอง พระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตร
เห็นดังนั้นก็ทรงทราบว่าเป็นประหลาด ก็เลยทรงแยมพระสรวลให้ คุณป้าไม่เห็น
พระเจ้าอยู่หัวทรงยิ้ม แก่ก็ยิ้มจืดๆ ตอบ ... คุณป้าไม่ว่าสงสารยืนยิ้มไปยิ้มมาอยู่นาน
พระเจ้าอยู่หัวก็ยังไม่ว่าทรงก้าวขึ้นเสวยที่ จึงนึกขึ้นมาได้ว่าผิดทำเสียแล้ว ทำเราจะไม่
กราบบังคมทูลเชิญพระองค์ ว่าแล้วแก่ก็เลยกระแอมแอมใหญ่แล้วกราบบังคมทูลเสียงลั่น
"นิมนต์พะย่ะค่ะ" ...

ส่วนอีกเรื่องหนึ่งนั้น เกิดขึ้นเมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จขึ้นไปบน
ยอดดอยทางภาคเหนือ แล้วก็ลงประทับพักเหนื่อยกลางทาง พอทรงควักพระโอสดมวน
(บุหรื) ขึ้นมา ตำรวจตระเวนชายแดนที่ถวายการอารักขาอยู่ที่ปราดเข้ามาคุกเข่าจุต
ไฟแช็คถวายทีเดียวยะยี้ว บอกล...

"ขอถวายพระเพลิงพะย่ะค่ะ" (มนัสนา ธนะภูมิ. 2535 ข : 13-14)

ทั้งสองเหตุการณ์นี้เป็นการใช้ราชาศัพท์ผิด ผู้อ่านจะชนในการใช้ผิด ซึ่งที่ถูกแล้ว เรื่อง
แรกควรใช้ว่า กราบบังคมทูลเชิญ และเรื่องที่สองควรใช้ว่า ขอจุตไฟถวาย

... "เรื่องสามัคคีเหล้านั้นภรรยาเขาไม่ค่อยจะว่าหอรอกค่ะ ถ้ารู้จักกินกับแก้มหรือกิน
อาหารตบท้ายอย่างทีหม่อว่า แต่ที่ทะเลาะกันเสมอก็คือคุณเฒ่าผู้สามีมักกินแต่เหล้าเฉยๆ
นะซิคะ พอจบรายการภรรยาจะเรียกให้กินข้าวกินปลา อ้าว สามัคคีบรรทมล้ม
พระองค์ไปเสียแล้ว" (มนัสนา ธนะภูมิ. 2530 ก : 43-44)

ตัวอย่างนี้เป็นการนำคำว่า บรรทมล้มพระองค์ ซึ่งเป็นราชาศัพท์มาใช้กับคนธรรมดา
แฝงด้วยน้ำเสียงประชด ในขณะที่เดียวกันก็เป็นคำที่มีเสียงคล้องจองกัน

2.1.1.2 ศัพท์ทางศาสนา เป็นการนำศัพท์ที่ใช้กับการปฏิบัติธรรม
ของศาสนาพุทธมาใช้ในอีกสถานการณ์ พบแห่งเดียว ในสารคดีเรื่อง แอฟริกาซาฟารี คือ

... "การเกิดของรีฟต์ แวลเลย์นี้ก็เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ธรรมชาติสมัยโลกยังร้อน
ระอุยุบหนอพองหนอไปตามประสา" ... (มนัสนา ณะภูมิ. 2538 ง : 97)

คำว่า ยุบหนอพองหนอ เป็นคำที่ใช้เรียกเพื่อกำหนดลมหายใจเข้าออกเวลาทำสมาธิ
แต่มนัสนานำมาใช้กับการยุบตัวและยกตัวของผิวโลก

2.1.2 ใช้คำย่อ เป็นการย่อคำที่ผู้เขียนคิดขึ้นเอง โดยย่อคำแต่ละพยางค์
ให้เหลือแต่ตัวอักษรพยัญชนะต้นของพยางค์ เช่น

... ก่อนมาชิตินี้ฉันยังเคยค่อนข้างชิตินี้เลยว่าเห่อสะพานชิตินี้ฮาร์เบอร์บริดจ์ไปทำไม
ว่า หน้าตายังกะสะพานพุทธ ไม่ได้วิเศษประเสริฐมาจากไหนเลย สมคนออสซี่ซึ่งเขย
เป็นบ้า แต่พอมาเห็นสะพาน ช.น.ฮ.บ.บ. (ขอย่อหน่อยเถอะชื่อยาวเป็นบ้า ฉันเมื่อ
มือ) จึงเข้าใจซึ้งซาบพุทธานุญาฟังปรีดาสั่งมองอันเฉื่อยช้าซาเย็นว่า อ้อ ! เขาชื่นชม
กันก็เพราะเหตุนี้แหละหนา ก็สะพานช.น.ฮ.บ.บ.นั้นสง่างามกว่ารูปตั้ง 100 เท่า
1,000 เท่านะชิจะป้า ... (มนัสนา ณะภูมิ. 2530 ข : 131-132)

การย่อคำเช่นนี้ ผู้อ่านจะชันในความแปลกที่ไม่มีใครย่อชื่อสะพานนี้มาก่อน และชันใน
"ไหวพริบของผู้เขียนที่คิดย่อคำนี้เพราะความยาวของชื่อสะพาน

... "คนญี่ปุ่นอะไรก็ตีหรือตกแต่งเนื้อแต่งตัวสะอาด ข้าวของเครื่องใช้สะอาด เนื้อตัว
เข้าไปใกล้ก็ไม่กลิ่นจ.ก.ร.หรือข.พ.ให้หงาย แต่ทำไมทำไมถึงได้ฉุนยังงั้นก็วิจัย
ไม่ได้" ... (มนัสนา ณะภูมิ. 2529 ก : 88)

ตัวอย่างนี้ผู้อ่านจะชันเมื่อตีความคำย่อได้ว่าหมายถึงอะไร

2.1.3 ใช้คำภาษาต่างประเทศ แบ่งเป็น

2.1.3.1 การทับศัพท์ โดยมากมักสร้างอารมณ์ขึ้นด้วยการทับศัพท์แบบลากเข้าความ คือโยงคำที่เขียนถึงให้เสียงไปพ้องกับคำที่ผู้อ่านรู้จัก ซึ่งบางครั้งเป็นคำหายากหรือมีความหมายสองแง่สองง่าม เช่น

ถ้าไปอยู่ฮ่องกงเห็นจะแย่ เพราะชื่อฝรั่งเขียนอย่างภาษาจีน คำก็ออกเสียงไปเฉไฉเสียอีกอย่างยังงั้นเอง อย่างโรงแรมมिरาม่า กลายเป็นเมโหลหว่าเจ้าตัม (คำหลังนะแปลว่าโรงแรมคะ) โรงแรมรีเจนที่นั่น เรียกออกมาเป็นภาษากวางตุ้งแล้วไม่ค่อยดีเรื่องเสียง คือเรียกโหลเจ้งเจ้าตัม ฟังคล้ายๆ โกล์เจ้งชอบกลอยู่ ที่ได้ตมมากก็คือโรงแรมไฮแอทซึ่งเรียกเป็นภาษากวางตุ้งว่าหอยหุดเจ้าตัม รับรองว่าฟังทีเดียวยังจำได้แม่นอย่าไม่มีลิ้ม โรงแรมเซอราดันนั้น เบิกบานไปกว่าไฮแอทเพราะกลายเป็นเหหล่อยตึงเจ้าตัม เวลาผู้เขียนจะบอกแขกที่ว่าไปโรงแรมเซอราดัน ต้องตั้งสติแล้วรำมนต์โดยนึกถึงเพื่อนเกลอเก่าแก่ที่ชื่อเจ้าหลอยเป็นตึง จำเป็นคาถาเอาไว้ว่า "เออนังหลอยเอ็งรวยแล้วเรอะ" แล้วแปลเป็นกวางตุ้ง ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ก : 82-83)

ตัวอย่างนี้อารมณ์ขึ้นเกิดจากคำที่ผู้อ่านไม่คุ้นเคย บางคำนำไปเทียบเสียงกับคำไทยได้

... ถนนศูนย์การค้านี้เขียนชื่อว่า Stroget น่าจะอ่านว่าสโตรเกตเป็นอันมาก แต่ผู้รู้อธิบายว่าเขาอ่าน "สตร้อย...ย...ย...กะ" ... เดินเรื่อยไปในถนนกองกอยจนถึงลานเล็กๆ ... เดินเลยต่อไปถึงสี่แยกเล็กๆ ที่มีถนนสายย่อยกว่าตัดผ่าน พลันสายตาก็เลื้อยไปเห็นห้างสรรพสินค้าใหญ่ 2 ฟากถนนชื่ออีลัมส์ โบลิซุส ตามที่แกะอ่านเอาจากตัวอักษร หรือต่อไปนี้จะเรียกสั้นๆ ว่าร้านอีลัม ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2528 : 155-156)

คำว่า กองกอย กับ อีลัม เป็นการทับศัพท์แบบลากเข้าความ คือลากไปหาคำไทยที่มี

เสียงใกล้เคียงกับคำต่างประเทศนั้น

... "ถ้ามาฟินแลนด์แล้วละก็ อย่าลืมชิมไอศกรีมนะจ๊ะ ของเขารสดีมากทีเดียว เสียอยู่อย่างเดียว คือคำว่าไอศกรีมในภาษาฟินแลนด์นั้นออกจะฟังพิลึกๆ ชวนสะดุ้งไปหน่อยสำหรับคนไทย

คนฟินน์เขาเรียกไอศกรีม 'แฮ็คคตลอด' จ๊ะ" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ก : 61)

การใช้คำสร้างอารมณ์ขันลักษณะนี้เป็นการทับศัพท์แบบลากเข้าความ ซึ่งเป็นเหตุบังเอิญที่คำนี้มีเสียงพ้องกับคำหยาบคายของไทย

2.1.3.2 การยกเรื่องที่ใช้ภาษาต่างประเทศโดยเข้าใจผิด เช่น

... อย่างไม่กินน้ำชาร้านในอังกฤษ คนเอเชียจะปล่อยไก่อ่อยๆ เพราะชาที่เขานิยมดื่มกันมีทั้งชาลังกาและชาจากจีน พอสั่งชา คนเสิร์ฟก็ต้องถามว่า

"อินเดียน ออร์ ไชนีล"

คนรักชาติแรงกล้าบางคนก็เฟลอสติรีบตอบ

"โน โน ไทย ไอ แอม ไทย พรอม ไทยแลนด์"

เล่ากันว่าท้าวคุณหญิงขุนนายคณะหนึ่งไปเที่ยวยุโรป พอถึงคราวสั่งอาหารก็สั่งสลัดตามๆ

กันไปพอไม่ให้ยุ่งยาก แต่บ๊วยยังยิ้มแย้มเข้ามาถามต่อ

"What dressing, Madame."

คุณหญิงก็เชิดหน้าหยิ่ง

"Thai Silk, of course !" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 79-80)

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการใช้ภาษาอังกฤษผิดพลาด เนื่องจากเข้าใจไม่ตรงกัน เรื่องแรก บริกรต้องการถามว่า จะรับชาอินเดียหรือชาจีน แต่ลูกค้าเข้าใจว่าถามถึงสัญชาติของตน

เพราะบริกรเอ๋ยเพียงชื่อสัญญาติว่า อินเตียน ออร์ ไชนิส ส่วนอีกเรื่องนั้นเป็นการเข้าใจผิดในคำว่า *dressing* ซึ่งมีความหมายว่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หรือน้ำสลัดที่จะใช้ราดแต่ในเหตุการณ์นี้คุณหญิงเข้าใจว่ามีความหมายอย่างแรก

... พี่สาวกับพี่ชายของเพื่อนไปอยู่เมืองนอกมานานถึง 14-15 ปี กลับมาเมืองไทยแล้ว ก็ยังติดคำฝรั่งมั่งคำอยู่มาก วันหนึ่งช่วยกันซ่อมบ้านก็เรียกหาค้อนหาตะปูส่งให้กันอยู่ชุลมุน พี่ชายเรียกตะปู พี่สาวก็เรียก เฮียร์ เฮียร์ แล้วส่งให้ พี่ชายเรียกหาค้อน พี่สาวก็ร้อง เฮียร์ เฮียร์ แล้วส่งให้

เด็กลูกจ้างฟังอยู่สักครู่ก็เดินโคลงหัวไปหลังบ้านแล้วก็บ่นกับแม่ครัว

"นี่เค้าโกธอะไรของเค้าถึงได้คำถีนึก ผัวขอตะปูก็คำเหี้ยๆ ผัวขอค้อนก็คำเหี้ยๆ พลิ๊ก แท้ๆ ทีเดียวน" (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ก : 83-84)

เหตุการณ์นี้เกิดจากลูกจ้างเข้าใจผิดคิดว่า เฮียร์ เป็นคำสบถที่ตนรู้จัก เนื่องจาก 2 คำนี้มีเสียงใกล้เคียงกัน

2.1.3.3 การยกเรื่องที่ใช้ภาษาต่างประเทศผิด ดังนี้

... "เพราะที่เชียงใหม่เคยเห็นมากะตา ยายแหม่มคนหนึ่งแกนั่งสามล้อต่างข้างต่าง ขาน่าเกลียดยังงี้ไม่มีผิด สามล้ออีกคันหนึ่งขี่สวนมา หนไมไหวจึงร้องเตือนเสียงลั่นถนน 'เฮ้ย ! ขี้หนึกก็ขี่หน้อยชิ ช้อ !' " (มนัทยา ณะภูมิ. 2535 ก : 103-104)

เหตุการณ์นี้แสดงว่าคนถีบสามล้อพอมีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่บ้างแต่คำที่พูดนั้นผิด ไวยากรณ์คือพูดโดยลำดับคำตามแบบภาษาไทยว่า นั่งดีๆ หน้อยชิ

2.1.3.4 การแปลภาษาต่างประเทศผิดเพี้ยน การสร้างอารมณ์ขัน

วิธีนี้ บางครั้งมาจากประสบการณ์การแปลภาษาผิดของผู้เขียนเอง หรือบางครั้งเป็นการแปลภาษาต่างประเทศโดยอาศัยเสียงของคำที่ฟังเสียงกับอีกภาษาที่ผู้เขียนคุ้นเคย เช่น

... พูดถึงแล้วฉันยังอดละอายใจไม่ได้ ทำให้ต้องหลบหน้าหลบตาอาจารย์ที่เคยสอนภาษาบาลีอยู่จนทุกวันนี้ ก็ข้อสอบเคยออกมาให้แปลภาษาบาลีเป็นไทย ซึ่งฉันแปลผิดไป 8 โยชน์นี่เธอจำ อาจารย์ประจານเสียหัวคณะเลยเชียะ ภาษาบาลีว่า "สุชา สังฆัสสะสามัคคี" ฉันแปลว่ายังงี้รู้ไหมละ แหม! กระดากปากไม่ยอมบอก แปลเป็นไทยว่า "พระสงฆ์ไปสั้วมร่วมกัน"...แะแะ (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2534 : 24)

อารมณ์ขันที่ได้จากตัวอย่างนี้เกิดจากการแปลภาษาบาลีผิด อันที่จริงแล้ว สุชา สังฆัสสะสามัคคี แปลว่า ความพร้อมเพรียงในหมู่ทำให้เกิดสุข

... ก่อนที่จะมาเมืองนี้ฉันถึงๆ และปะปนอยู่เหมือนกันระหว่างชื่อปราสาททั้ง 2 หลังนี้ แถมยังรู้สึกว้าชื่อเรียกยากจำยากอีกต่างหาก ต้องแยกแยะอยู่นานกว่าจะหาวิธีมาจำได้ ปราสาทไฮเฮนชวานเกา

ไฮเฮน = ไฮ (High ในภาษาอังกฤษ) = สูง

ชวาน = สวอน (Swan ในภาษาอังกฤษ) = หงส์

เกา = คั่น

คำแปล ปราสาทหงส์คั่นในที่สูง

ปราสาทนอยชวานชไตน์

นอย = นิว (New ในภาษาอังกฤษ) = ใหม่

ชวาน = สวอน (Swan ในภาษาอังกฤษ) = หงส์

ชไตน์ = สโตน (Stone ในภาษาอังกฤษ) = หิน

คำแปล ปราสาทหงส์หินหลังใหม่ (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2538 ก : 84)

อารมณ์ขันตัวอย่างนี้เกิดจากการที่মনัยาพยายามคิดหาวิธีจำชื่อปราสาททั้ง 2 หลัง โดยแยกคำและลากเสียงของแต่ละคำให้เข้ากับคำในภาษาอังกฤษที่มีเสียงใกล้เคียงกัน และลากเสียง เกา ในภาษาเยอรมันให้เข้ากับคำว่า เกา ในภาษาไทย ซึ่งหมายถึง "เอาเล็บหรือสิ่งที่มีลักษณะคล้ายเล็บครูดผิวหนังเพื่อให้หายคัน" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 112) เมื่อมนัยาพบคำว่า เกา จึงนึกถึงคำว่า คัน และนำแต่ละคำมารวมกันเป็นคำแปลของชื่อปราสาท

2.1.4 ใช้คำพลิกความหมาย พบแห่งเดียว ในสารคดีเรื่อง ไปซาฟารี ที่ขั้วโลกเหนือ คือ

... "น้ำเอ๋ยนน้ำไหลมาตามราง พอถึงรอยแยก ก็ตกลงสู่ดินไปซี ปะแล้ว ! "

(มนัยา ธนะภูมิ. 2535 ก : 114)

การใช้คำลักษณะนี้เริ่มต้นด้วยคำที่เป็นลักษณะกลอน แต่กลับลงท้ายด้วยคำอุทาน เป็นการพลิกอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดอารมณ์ขัน

2.1.5 การใช้คำหยาบคาย ซึ่งส่วนใหญ่มักใช้เป็นการสบถ มีตัวอย่างเช่น

... กระหาชายชาวไถยนาคนหนึ่งกำลังมีเรื่องทุกข์โศกเพราะเมียตาย แล้วมีหนังกำลังช่วยหนักถึงขนาดนั่งเครื่องบินติดกับแขกช่างพูดคนหนึ่งอีกด้วย พอเครื่องบินลงขึ้นจากลานวิ่ง อินตระเดียนายนั้นก็กระเข้ากระช้ำถาม

"คุณเป็นชาติอะไรล่ะ"

"ไทย" หน้ตอบอย่างเสียไม่ได้

แต่แขกไม่รู้จักไทยถึงถามซ้ำ

"คุณเป็นชาติอะไรนะ"

"ไทย" เสียงหัวหน้กเข้าไปอีก

"อะไรนะ เมื่อก็คิดว่าชาติอะไรนะ"

หนุ่มรำคาญหนักจึงตวาดออกไปด้วยพยางค์เสบ

"คว..."

อินตระเดียวร้องอย่างโล่งอก

"อา... คุเวต !" (มณียา ณะภูมิ. 2535 ค : 105)

ตัวอย่างนี้ผู้อ่านจะเห็นที่คนอินเดียได้ยืมคำสับจากคนไทยเป็นชื่อสัญชาติหนึ่ง คือ คุเวต ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับคำสับนั้น หากได้ยินไม่ชัดเจน

มังกรอบครว้นนั้นอาศัยอยู่ที่ตึกแถวยาวๆ โหรมๆ ไม่ไกลจากลานจอดรถเมื่อแรกเรามาถึง นัก เมื่อหักหายกันได้ 2-3 คำก็รีบถามถึงตึกที่อยู่เพราะเห็นโหรมจนไม่น่าที่คนจะอาศัยได้ ...

"คิดถึงบ้านมาก" เขาพยายามบอกเรากระท่อนกระแท่นด้วยหลายภาษา "เมื่อก่อนทำนา ...อยากทำนาอีก...เขาไม่ให้ทำ...ที่นี่ไม่มีนาข้าวเจ้า...คนฝรั่งเศสไม่ต้องการ ข้าวเจ้า...ไม่ต้องการมั่ง"

เป็นอันน้ำตาคลอกันทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้พูดและผู้ฟัง เลยต้องเปลี่ยนอารมณ์ด้วยการเดิน ไกลเข้าไปดูในบ้านซึ่งสถาปัตยกรรมรูปร่างอย่างบ้านชาวเขาทั่วไป ทั้งๆ ที่มีเปลือกนอกเป็น ตึกฝรั่งก็ยังไม่วาย

เหลือบไปเห็นนกแก้วเกาะคอนอยู่ใกล้เตาไฟ มังแมก็ยิ้มแย้มเข้ามาบอก

"ซื้อที่กรุงเทพฯ ...พูดไทยได้"

นั่งนกแก้วทำหน้าเฉยชา แถมยังเอาปีกตีกรงพึมพำ เป็นเชิงไม่พอใจที่มีคนมาส่งภาษาไทย ด้วย ในบรรยากาศแม้บนฝรั่ง พอเข้าชี้แก้วเจ้าแก้วหลายๆ เข้าไม่เลิกรา นั่งนกแก้วทนรำคาญไม่ได้ จึงพริ้วพริ้วสวาทออกมาเสียงแหบห้าว

"ช่วย ! อัจฉริยะ !" ... (มณียา ณะภูมิ. 2529 ข : 177)

อารมณ์ขึ้นจากตัวอย่างนี้ เป็นการพลิกความคาดหวังของผู้อ่าน เนื่องจากในเหตุการณ์ ผู้เขียนพยายามพูดกับนกแก้วหลายครั้ง เพื่อให้นกแก้วพูดตอบ แต่เมื่อนกพูดตอบ กลับกลายเป็นคำสบถ

2.1.6 ใช้คำพวน คำพวนหมายถึงคำที่พูดกลับเสียงเดิม

ชลดา เรื่องรักธิลลิต (2528 : 105) กล่าวว่า "คำพวนเป็นลักษณะภาษาอย่างหนึ่งที่พบมากใน ภาษาพูด เป็นการใช้ภาษาที่แสดงปฏิภาณไหวพริบของผู้พูดและผู้ฟัง หากผู้ฟังสามารถตีความคำพวนได้อย่างรวดเร็วก็แสดงว่ามีความสามารถตีความผู้พูด" คำพวนที่สร้างอารมณ์ขันในสารคดีของมนัญา เช่น

... "คิดอย่างนี้เขาเรียกว่าคิดอย่างผู้แตกฉานทางภาษา แต่จะเรียกว่าคิดอย่าง เพื่อเจ๊กก็ได้เหมือนกัน ไม่ผิดกติกาอันใด เพราะการคิดลึกลับเป็นคุณสมบัติของผู้มีบุญบางคน เท่านั้น คนไม่มีบุญไม่สามารถ ไม่งั้นคนคิดลึกลับอย่างคุณก็ฤทธิ์จะเป็นนายกروهะ" (มนัญา ธาระภูมิ. 2538 ข : 3)

... "กระปี่สะเตราหรือกระเป๋าสตริผู้เป็นเจ้าทุกชั้นชั้นด้วยเจ็บด้วยจิ้งหิวเราะและ ร้องให้ไปด้วยพร้อมๆ กันอย่างพรรณนาเป็นเสียงภาษาไทยไม่ได้" (มนัญา ธาระภูมิ. 2535 ค : 57)

คำพวนที่ใช้ส่วนใหญ่มนัญามักกลับคำให้ทราบอยู่แล้ว ดังตัวอย่างข้างต้น แต่ที่ไม่ได้กลับ คำนั้นพบแห่งเดียว ในบทความเรื่อง การปัสสาวะ เรื่องสามัญประจำบ้าน ซึ่งสาเหตุที่มนัญาไม่ กลับคำนี้อาจเป็นเพราะเป็นคำไม่สุภาพจึงพวนให้ผู้อ่านตีความเอง คือ

การขอตัวไปปัสสาวะมีวิธีพูดได้หลายวิธี ...

"หยุดรถเก็บดอกไม้หน้าวัดมัยคะ"

"เฮ้ย ยิงกระต่ายหน่อยโว้ย"

ไปจนถึง

"ขออนุญาตไปล้างมือหน่อยนะครับ"

หรือ

"ผมขอไปเยี่ยมญาติหน่อยนะครับ"

สำนวนหลังนี้ใหม่หน่อย ญาติของเขาคือญาติเรี่ยว (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 71)

2.1.7 สร้างคำใหม่ มีดังนี้

... "เครื่องสำอางที่ราคาแพงและมีน้อย กว่าจะซื้อลิปสติกได้สักแท่งก็ต้อง

เข้าคิวอมตะกันจนหน้ามืด" ... (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2528 : 59)

คำว่า เข้าคิวอมตะ ทำให้เห็นภาพคนยืนเข้าแถวยาวและต้องรอนานอย่างไม่มีสิ้นสุด
ซึ่งเป็นการใช้คำที่เกินความจริง

... "ก็สมัยโน้นผู้คนยังไม่เก่งทางขีดเขียนนี่จะ ทำเป็นเครื่องหมายง่ายกว่าแะอย่าง
คนทำขนมปังก็ทำรูปขนมปังแหวนไว้หน้าประตู คนทำรองเท้าทำรูปเกือกบูต คนทำ
ไวโอลินก็ทำรูปไวโอลินแหวนไว้ คูกอกได้ง่ายและสบายดี" (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535
ก : 111)

คำว่า เกือกบูต เป็นการนำคำว่า เกือก มาใช้แทน รองเท้า ทำให้เกิดอารมณ์ขัน
เพราะโดยปกติจะไม่มีใครใช้เช่นนี้ และคำว่า เกือก ก็เป็นคำเก่าซึ่งฟังไม่เข้ากับคำว่า บูต

2.1.8 การเล่นคำ มณีนยาเล่นคำอยู่ 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1.8.1 เล่นคำที่มีเสียงสัมผัสกัน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1.8.1.1 เล่นเสียงสัมผัสคู่เดียว เป็นการเล่นคำให้

มีเสียงสัมผัสสระ โดยใช้คำที่ทำให้เห็นภาพอันไม่น่ารื่นรมย์ และมักเป็นภาพที่ชวนขัน เช่น

... "เขาทั้งหลายมองอาการคลุ้มคลั่งสิ่งน้ำมูกของผู้เขียนอย่างเวทนา" ...

(มณเฑียร ฐานะภูมิ. 2529 ข : 26-27)

... "แม้รถไฟจะต้องแล่นลงเรือข้ามช่องแคบระหว่างเคนมาร์คกับสวีเดน เขาก็ลากก็
จูงกันอย่างคุณภาพสูง ไม่มีตึ๊งตังโครมคราม หรือเขย่าแบบวีรลพูลิให้ผู้โดยสารหน้ามืด
ตาลายคายของเก่าแต่ประการใด" (มณเฑียร ฐานะภูมิ. 2528 : 188)

2.1.8.1.2 เล่นเสียงสัมผัสหลายคู่ เช่น

... "ในมือของทุกคนมีของที่ระลึกที่จะเสนอขายกวัดแกว่งแทงท้ายแทงขวายตรงหน้า
เราเหมือนจะเข่นฆ่าให้อาตมา ปากก็ก้องร้องตะโกนน้ำลายกระเด็นเป็นฟองฝอยจะให้
เราซื้อของของเขาให้จงได้" (มณเฑียร ฐานะภูมิ. 2538 ง : 52)

... "เลยรำล้ามั่ง เตลิดทัพกลับมาพลัน ความโศกสลดใจ หายขาดด้วยอำนาจ พรสวาทใน
พริบตานั้น" (มณเฑียร ฐานะภูมิ. 2529 ข : 177)

นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังพบการใช้คำที่มีเสียงสัมผัสอีกแบบ คือต่อคำให้มีเสียงสัมผัส โดย
คำที่นำมาต่อนั้นไม่ได้มีความหมายใดๆ ดังนี้

... "เฮ้อ ! ชาตินี้ไม่ใ้บุญดีกว่า เดี่ยวเกิดทำก.น.น.หลุดเอาไว้แล้วใครเขาจำได้
เป็นชายหน้าไปห้าชาติ หรือถ้าจำเ็นต้องไปก็จะได้หาก.ก.น.ชนิดมีสายโยงคอเอาไว้
ล่วงหน้า จะได้ไม่ทำเป็นเทมั้นเทศเทเวศร์ส่นะหลัง" (มณเฑียร ฐานะภูมิ. 2538

ข : 41)

คำที่ขีดเส้นใต้ มนัณยานำคำว่า เทเวศร์สำปะหลัง มาต่อท้าย เป็นพื้นมันเทศ เพื่อให้
เกิดเสียงสัมผัสคล้องจองกัน ผู้อ่านจะได้อารมณ์ขึ้นจากคำที่ไม่มีความหมาย

2.1.8.2 เล่นคำพ้องเสียงหรือคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน การสร้าง
อารมณ์ขึ้นวิธีนี้พบมากในงานเขียนของมณียา แบ่งเป็น

2.1.8.2.1 คำพ้องที่มีเสียงเหมือนกัน คือคำที่มีเสียง
และสะกดคำตรงกัน แต่ความหมายต่างกัน ผู้อ่านจะขึ้นเมื่อเข้าใจเจตนาที่แท้จริงของผู้เขียนว่า
ต้องการใช้คำนั้นๆ ในความหมายใด เช่น

... "แต่พอมองผ่านคนพื้นเมืองกลุ่มนั้นไปจึงถึงบางอ้อ...ความจริงไม่ใช่บางอ้อ แต่
เป็นอิเคเวเตอร์...ค่ะ" (มณียา ธนะภูมิ. 2538 ง : 105)

คำว่า บางอ้อ ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงชื่อตำบล แต่หมายถึง เข้าใจ

... "ตอนเดินก็เสียๆ ในดวงจิตอยู่เหมือนกัน ไม่ใช่อะไรหรอกจะกลัวสิ้นแล้วขาชีวิต
จะกลิ้งลงมาถึงที่ (คือทั้งตายและทั้งถึงจุดหมาย) น่ะนะ" (มณียา ธนะภูมิ. 2539
: 83)

... "เราถ่ายรูปด้วยกันเป็นครั้งแรกพร้อมพริกทั้งคณะ ทั้งๆ ที่ถ่ายไปแล้วก็เห็นแต่หน้า
คน ไม่เห็นวิว ก็จะดูวิวมันต้องมองต่ำลงไปนี่จะ วิวมันอยู่เสมอกับคนเมื่อไหร่เล่าที่เสมอ
กับคนนั่นมันท้องฟ้าแต่ฉันก็ขี้เกียจจะเถียงเขา แค่อ้างอิงในใจนี้ก็บ้าพอแล้ว เขาให้ถ่ายก็
ถ่ายไม่ปวด ก็ถ่าย" (มณียา ธนะภูมิ. 2530 ข : 150)

คำว่า ถ่าย ในที่นี้คือถ่ายภาพ แต่ ถ่าย คำสุดท้าย มณัณยานำคำว่า ปวด มาใช้ให้

ผู้อ่านนึกถึงคำว่า ถ่ายทุกซ์ เพราะคำว่า ถ่าย เป็นคำพ้องเสียงที่มีความหมายได้ทั้ง 2 ทาง

2.1.8.2.2 คำพ้องที่มีเสียงใกล้เคียงกัน คือคำที่มีเสียง

คล้ายกัน สะกดคำต่างกัน และมีความหมายต่างกัน เช่น

... "ความจริงเดี๋ยวนี้ เขาก็มีบ่อเลี้ยงปลาเทราต์มากมายและทั่วไปในยุโรปแล้ว แต่ฤดูใบไม้ร่วงนี้แหละที่เขาว่าปลาเทราต์จะอร่อยที่สุด เรามั่นคนมาจากเมืองปลาตินไม่มีปลาเทห์ ฟังแล้วก็เลยต้องเชื่อเขาโดยดุษณี" (มนัสนยา ธนะภูมิ. 2538 ก : 21)

ตัวอย่างนี้คำว่า ปลาเทราต์ หากเรียกไม่ชัดจะเป็น ปลาเทห์ ซึ่งทำให้ผู้เขียนนึกถึงปลาติน เพราะภาษาไทยมีปลาติน แต่ไม่มีปลาเทห์ จึงนำทั้ง 3 คำมาใช้ด้วยกัน

... "ผู้เขียนร้องกรี๊ด แล้วรีบบอกว่า อย่างะยายมณเฑียรเธออย่าบ้าจี้เขียน Shock ว่า ชอก เขียนนะ เดี่ยวคนไข้เข้าแย้ แทนที่จะแก้ไขให้อาการดีขึ้นเลยกลับตายส่ง" ... (มนัสนยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 192-193)

ตัวอย่างนี้มนัสนยาเล่นคำว่า ช็อก กับ ชอก ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกัน และมีความหมายที่นำมาสัมพันธ์กันได้ จากเหตุการณ์ในเรื่อง เพื่อนผู้เขียนถามถึงการทับศัพท์คำว่า shock ควรเขียนอย่างไร จะนำไปใช้ในจดหมายราชการเพื่อขอเครื่องมือแพทย์ช่วยผู้ป่วยที่มีอาการช็อก แต่มีการห้ามไม่ให้เขียนภาษาอังกฤษในจดหมายราชการ และถ้าจะทับศัพท์ก็ห้ามใส่วรรณยุกต์ ผู้เขียนจึงตอบไปดังตัวอย่าง ถ้าเขียน ช็อก โดยไม่ใส่วรรณยุกต์ก็จะเป็น ชอก หมายถึงชอกช้ำ

ว๊าวแวนนี้ไม่ว่าจะมีขนาดไหนใหญ่เล็กหรือไม่ก็ตามที มันก็เป็นว๊าวเยอร์มันที่ได้รับอิทธิพลภาษาอังกฤษเป็นอันมากพอๆ กับคนเยอร์มัน ฉันได้ยินกะหว้านั่งตัวเมียดัวหนึ่งหันไปทำตาวหวาน ออดอ้อนเป็นภาษาอังกฤษกับว๊าวหนุ่มร่างกำยำข้างๆ ว่า

"MORE..."

แต่ัวว्ह่มุ่ส่ายหน้าและทำท่าอ่อนแรง ก่อนจะร้องตอบเป็นภาษาปะกิดเช่นกันว่า

"NO MORE"

นี่ฉันเล่าไปก็คงไม่มีใครเชื่อฟังๆ ที่ไคยีนกะหุแท้ๆ (มณัณยา ธนะภูมิ. 2539 : 121)

คำว่า MORE ในภาษาอังกฤษมีเสียงพ้องกับคำว่า มอ ซึ่งเป็นเสียงว้าวร้อง แต่ในที่นี้ หมายถึงเอาอีก

2.1.8.3 เล่นคำโดยการแปลตรงตัว เป็นการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ แล้วนำคำที่แปลมาเรียงไว้ข้างหน้า ให้มีเสียงคล้องจองกัน ดังนี้

... "เมื่ออิมโอบากับอาหารเป็นอันดีแล้ว ไกด์ซึ่งเป็นคนป่าทำทางกระฉับกระเฉงก็พาเราเดินชมเมืองท่ามกลางสายฝนซึ่งโปรยโรยละอองเดี่ยวหนักเดี่ยวเบาตามแบบของฝนฝรั่ง ซึ่งทำท่าเหมือนตกไม่เป็นหรือเพ็งหัดตกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ดูโกสค์อิน โกสค์เอ้าด์ผีเข้าผิออกหน้าใบื่อ" (มณัณยา ธนะภูมิ. 2539 : 38)

2.1.8.4 เล่นคำคำเดียวกันแต่ลำดับคำต่างกัน เป็นการใช้คำเหมือนกันแต่สลับตำแหน่งคำบางคำ ในที่นี้สลับคำว่า ยาม กับ คน ซึ่งผู้อ่านจะชินกับความหมายที่แม้จะสลับที่กันก็ยังมีความหมายในทางตรงข้าม ดังนี้

... "เมื่อเดินทางกลับเรือนพักนั้นก็เห็นยามรักษาความปลอดภัยของโรงแรมเดินตรวจในสนามโดยปล่อยหมาตัวใดๆ ให้วิ่งมาถึง 5 ตัว พอเห็นคนหมาทั้ง 5 ก็วิ่งเข้ามาดมๆ แต่ไม่ได้ว่าอะไร สันนิษฐานว่าคงเป็นการปล่อยหมาให้วิ่งไปมาเพื่อเห่าเตือนยามถ้าฮิบโปกักคน (เอ ! หรือให้หมาเห่าเตือนคนเมื่อฮิบโปกักยามกันแน่ !)"

(มณัณยา ธนะภูมิ. 2538 ง : 125)

2.1.8.5 เล่นคำที่สัมพันธ์กัน เป็นการนำคำที่มีความหมายในลักษณะใกล้เคียงมาใช้ด้วยกัน ในที่นี้เป็นการนำคำที่มีความหมายในทางที่เป็นกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ ขึ้น และ ตก มาใช้ เพื่อให้ผู้อ่านฉกฉวย และเกิดอารมณ์ขันในความคตินั้น ดังนี้

... เวลาใครเขาเฟื่องฟูมีศรัทธาบรรดาศักดิ์เงินเดือนเล่นขึ้นปรูดปราด เพราะเป็นญาติกับผู้ใหญ่ (คือผู้เป็นใหญ่ ไม่ใช่ผู้ใหญ่ที่แปลว่าแก่) เราก็เรียกคนๆ นั้นว่า เขากำลัง "ขึ้นหม้อ" แต่พอเขาตกอับ ถูกปลด ถูกถอด หรือส่งไปเป็นขุนสุดปากฟ้าที่แม่ฮ่องสอนหรือวรนนิवासโนน แทนที่เราจะว่าเขา "ตกหม้อ" เรากลับว่า "ตกกระป๋อง" เสียฉิบ "ไม่รู้ต่อไป "ขึ้นกระป๋อง" ตั้งแต่สมัยไหน (มนัษยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 1)

2.1.9 การตั้งชื่อ ในการสร้างอารมณ์ขันนี้ เป็นการตั้งชื่อคนให้ใหม่ตามลักษณะของบุคคล และตั้งชื่อนามสกุลให้แปลกชวนขัน ผู้อ่านจะรู้สึกขำกับการตั้งชื่อที่ทำให้เห็นลักษณะบุคคลนั้น และขันกับชื่อนามสกุลแปลกๆ ดังนี้

... "ก็ฝรั่งมันเดินกันทั้งนั้น เพราะคำรถไม่ใช่ถูก ใครมันจะนั่งรถกันนักหนา แต่ท่านนายพลท่านเคยเดินเสียที่ไหน ญุหนักศักดิ์ใหญ่ออกยังงั้น นั่งรถเสียจนพุงโตน่าจะเปลี่ยนชื่อเป็น นายพลคู้ย พงตระหง่าน ไปเสียนัก" (มนัษยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 29)

เราเคยเปิดบัญชีเงินเดือนลูกจ้างของกรมกรมนึงดูเล่นๆ แต่ดูแล้วก็อดแอบหัวเราะคิกคักไม่ได้ เพราะมีแปลกๆ แยะอย่าง

พายุสภาพ (สงสัยจะพายุเรือซ้ำๆ อย่างมีกริยาอำชมาสัยมาขอนามสกุลที่อำ.ภอ)

หมอช้างเก่า

ยิงเฮงขึ้น (ฮ๊ะ ! เข้าท่า)

มาเสียสาย (คงมาขอนามสกุลซ้ำกว่าใครๆ)

เราเฉยเสีย (ไม่มีปากมีเสียงดี น่าคบ)

ต้องถือคือ

โคตรจันแน (เอาบรรพบุรุษมาแบ่งแยะคนนี้)

ป็นกตี่ (โอ้โฮ !)

สยอองพวง (กลัวเปิดกระมัง)

จำปีไคจะ (แะะ แะะ) (มณเฑาะว์ ๒๕๓๘ ข : ๑๑๕)

2.1.10 นำความบกพร่องในการใช้ภาษามาสร้างอารมณ์ขัน แบ่งเป็น

2.1.10.1 ความบกพร่องอันเกิดจากชาวต่างชาติใช้ภาษาไทย

เช่น

... "อย่างเพื่อนฝรั่งคนหนึ่งอยู่เมืองไทยมานานจนอ่านหนังสือเริ่มออกก็ออกแก็ก วันหนึ่งก็มาถามศัพท์

'กลาโหมนี่แปลว่าอะไรฮิ' 'โอ้จ๋ายากจัง ถ้าเขียนกลาหมุเสียยังจำง่ายกว่า' " ...

(มณเฑาะว์ ๒๕๓๐ ก : ๘๒)

ตัวอย่างนี้เกิดจากคนต่างชาติเห็นคำว่า กลาโหม แล้วอ่านเป็น กลาโหม โดยเข้าใจว่าอ่านแบบคำว่า หมู

... วันหนึ่งอีตาปีแอร์ไปเที่ยวตลาดนัดกับเมีย พอเดินผ่านสับปะรดที่เขากองขายเกิดเปรี้ยวปากอยากกินขึ้นมา ตะแคงก็ได้ร้องขอให้เมียเป็นคนต่อถามตามราคาให้อย่างเคย

เดินอาดๆ เข้าไปยังกองสับปะรดแล้วก็ร้องสั่งด้วยเสียงดังฟังชัดอย่างมั่นใจเสียมี

"เอาสับคนหนึ่งอัน"
ว่ากันว่าแม่ค้าหัวร่อเสียลงไปดินกับพื้น ทำความอับอายขายหน้าให้แก่เมียตาปีแอร์มาจนทุกวันนี้เลยทีเดียวนะจิว ! (มณเฑาะว์ ๒๕๓๕ ค : ๓๐)

ตัวอย่างนี้เกิดจากคนต่างชาติจำกัดว่า สัปดน คือคำที่ใช้เรียก สัปประด

2.1.10.2 ความบกพร่องอันเกิดจากการสะกดคำ ดังนี้

การปล้นสะดมในลัทธิหรือที่สำหรับปล้นสะดมนั้นดีในแง่มีคชิต ปลอดภัย (จากงู) แต่อาจเจอและหรือมีกลิ่นเหม็นได้ถ้ารักษาความสะอาดไม่ดี แถมยังมีบางคนที่มักง่าย ปล้นสะดมแล้วไม่เอาใจใส่เรื่องความสะอาดอีกต่างหาก ร้านอาหารแห่งหนึ่งแถวรังสิตจึงติดประกาศตัวโตไว้ที่หน้าห้องสวมแสดงเจตนารมณ์อันแสนดีว่า

"ปล้นสะดมแล้วกรุณารดน้ำด้วยคร่ำบ" (มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2535 ค : 72)

คำที่ขีดเส้นใต้ขึ้นนี้เกิดจากการสะกดผิด ที่ถูกคือ ปล้นสะดม และ ราดน้ำ ซึ่งถึงแม้จะสะกดผิดก็ยังมีคามหมาย และความหมายนั้นทำให้เกิดอารมณ์ขัน

2.1.11 การแก่งกล่าวผิด เป็นการตั้งใจกล่าวให้ผิดไปจากที่ผู้เขียนจะเขียน มักใช้คำที่ทำให้เกิดความรู้สึกในแง่ลบ แล้วจึงแก้ให้ถูก เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกขำ การสร้างอารมณ์ขันลักษณะนี้พบมากในงานเขียนสารคดีของมนัสนยา แบ่งเป็น

2.1.11.1 แก่งกล่าวผิดจากคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน เช่น

... "เพื่อนที่นั่งข้างๆ ควักพดออกมากระพือที่พับสลับกับยัดถ้ายาต้มเข้าไปในรูจมูก ลักประเคี้ยวเคี้ยว ก็หยุดพดและหลับตาแน่นิ่ง เอ๊ย นั่งไป จะช็อกตายไปเสียแล้ว หรือแค่สลบก็ไม่อาจเดา" (มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2538 ค : 89-90)

... "ผีฝรั่งส่วนมากจะชอบขาตดินโห่งๆ ...ขอโทษ...เท่งๆ พอให้ได้ชมเล่นเป็นขวัญตา" ... (มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2535 ข : 103)

... "พอนายหายบุตบั้งแจ่มใสคล้ายวิกิตจรี เอ้อ วิกิตจรีดีแล้วเลขาจึงค่อยๆ หยอ
ส่งแฟ้มงานที่อ่านจบ" ... (มนัษยา ชนะภูมิ. 2530 ก : 138)

2.1.11.2 แก้งกล่าวผิดจากการอ่านผิด คือ

... "ความจริงไปตองยี่จะไปทางรถไฟก็ได้ และคงจะนำกล้วนน้อยกว่าเป็นแม่มนั้น
ด้วยวารถไฟพลัดตกลงไปก็อาจจะยังมีสิทธิ์พาดคาอยู่ปากเว...เอ้อ เหว...ได้บ้าง"
... (มนัษยา ชนะภูมิ. 2530 ก : 252)

2.1.11.3 แก้งกล่าวผิดจากคำพ้องเสียง คือ

... "คุณชั้นนี้ทำงานอยู่สายการบินกัลฟ์แอร์ เจ้าภาพของคณะเรา ... สมัยหนุ่มๆ เธอ
ก็เก่งเรื่องการเต้นรำถึงขนาดเล่นบัลเล่ต์หน้าพระที่นั่งเป็นพระศคจะทน...เอ้อ...พระ
สุชนในเรื่องมโนราห์มาแล้วทีเดียว" (มนัษยา ชนะภูมิ. 2538 ง : 128)

2.1.12 การกล่าวแทน เป็นการคาดเดาความคิด ความรู้สึกของคนหรือสัตว์
ที่ผู้เขียนเขียนถึง แล้วนำมากล่าวแทน การใช้ภาษาลักษณะนี้ถือเป็นเอกลักษณ์ของมนัษยาอีกแบบ
หนึ่ง เนื่องจากมนัษยามักคิดแล้วพูดแทนผู้อื่น แทนสัตว์ หรือบางครั้งอาจพูดแทนแทนสิ่งของ แสดง
ถึงความเป็นคนช่างคิดและ มองโลกในแง่ดีของผู้เขียน ดังตัวอย่าง

... "แต่เรานั้นเห็นคนละไม้ได้ใช้ยวหงุดหงิดขึ้นมาเขียว ทำตาขวาง ปากก็บ่นมึงว่า
ทำนองว่า
'ไอ้เวรนี้จะมาเอาออกอีกละซี แผ่นดีกว่าไวย' ว่าแล้วก็วิ่งเตลิดเปิดเปิงไป"
(มนัษยา ชนะภูมิ. 2538 ง : 151-152)

... "อย่างวงดนตรีของหนุ่มๆ จากประเทศลาตินอเมริกาที่เล่นอยู่ข้างๆ มหาวิทยาลัย และมีคนมุงดูเป็นกลุ่มใหญ่ ... พวกเขาเปิดหีบใส่ไวโอลินหრაไว้น้าวาง มีเศษสตางค์ และธนบัตรกองไว้ให้ดูเป็นตัวอย่างว่า อย่าฟังเฉยๆ สตางค์นี่โยนลงมามั่ง (นะโว้ย)" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2539 : 93-94)

ผู้เขียนเคยส่งโปสการ์ดมาถึงคนที่จังหวัดชลบุรี สมัยเรียนหนังสืออยู่ปารีส สองสัปดาห์ถัดมาก็ให้แปลกใจเหลือหลายที่พบโปสการ์ดใบนั้นนอนรอหน้าเคา์เตอร์ในตู้จดหมายของตัวเองที่หอ ปรากฏว่าผู้เขียนส่งไปโดยเขียนแต่ชื่อผู้รับและตำบลที่อยู่เป็นภาษาไทย โดยลืมเขียนไทยแลนด์ภาษาต่างดาวลงไปด้วย พนักงานไปรษณีย์ที่แสนดีคงเอาโปสการ์ดไปส่งดูและปรึกษากันว่าลายมือขยุกขยิกยืดยาวแบบนี้ น่าจะเป็นภาษาอะไร ผลที่สุดตะแคงลงมคิดว่า น่ากลัวจะเป็นภาษาอาหรับ เสียเป็นแน่แท้ เพราะขยุกขยิกเหลือกำลัง จึงโยนใส่ถุงไปประเทศตูนิเซียอย่างเชื่อมั่น (ทำไมถึงต้องเป็นตูนิเซียก็ไม่รู้ได้สิหนอ) ทางตูนิเซียก็แสนดีพอกันคือส่งกลับมาที่ฝรั่งเศสแล้วตีตรามาว่า "ไม่ใช่ภาษาตูนิเซียจะพี่" ไปรษณีย์ฝรั่งเศสคงจะอ่อนใจเต็มแก่จึงส่งคืนมาที่ผู้เขียนตามตำบลที่อยู่ที่คุณเขียนเอาไว้โดยตีตรามาว่า "หาไม่เจอจะ" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 87-88)

2.1.13 การกล่าวประชด เป็นการว่ากระทบเชิงเสียดสีหรือแกล้งว่าให้เกินความจริง เช่น

... "รูปสลักเป็นหน้ากากแต่ทำด้วยไม้หาสีดำดูน่ากลัวก็มีขายมากเช่นกัน แม้แต่ลูกประกาศคำๆ แดงๆ ดูน่าเกลียดแบบโยคีสวมก็ยังมีขาย (และยังมีคนซื้อ) ร้านหนึ่งถึงกับมีประกาศอรุณหวัะโหลกอันเล็กๆ เหน็บหัวแม่มือเรียงร้อยเป็นสาย ไม่รู้จะขายคนที่นำไปแก่นเจ้าแม่กาลีหรืออย่างไร" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ค : 42-43)

... แต่ห้องที่ฉันรู้สึกพิลึกๆ ในดวงจิตก็คือห้องพระบรรทม ซึ่งเป็นห้องใหญ่ที่สุดใน

ปราสาทเพราะมันดูเป็นลิเกฯ ยิ่งง้างกับอกไม่ถูก ... พระเจ้าลุดวิกนั้น (คุณไกด์เธอว่า) สูงเพียง 5 ฟุต 4 นิ้วหรือ 160 เซนติเมตร ซึ่งถือได้ว่าเป็นฝรั่งตัวเล็กอยู่สักหน่อย แต่เพียงบรรทมก็ยาวตั้ง 9 ฟุต ไม่รู้เหมือนกันว่าท่านจะเอาไว้เล่นฟุตบอลหรือจะเอาไว้บรรทม (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ก : 103)

... "บางร้านก็แต่งยังกับดิสโกเธค เปิดเพลงดิสโก้คະหนึ่ง มีไฟวูบวาบ พวกวัยรุ่นเขากินกาแฟไปกินเบียร์แช่เย็นแช่เย็นไปเรื่อย ๆ โพล่เข้าไปตอนแรกฉันออกจะตกใจนึกว่าเป็นร้านเฉพาะคนเป็นโรคชักกระตุก แต่หลบไปเห็นคนเสิร์ฟทั้งปวงยังเป็นปกติจึงค่อยคลายใจ" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 : 160)

2.1.14 การกล่าวกันไว้ล่วงหน้า เป็นการพูดชักคอไว้ก่อน โดยคาดเดาความคิดหรือปฏิกิริยาของผู้อ่านหลังจากได้อ่านข้อความก่อนหน้าของผู้เขียน การใช้ภาษาลักษณะนี้ นอกจากจะให้อารมณ์ขันแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นกันเองกับผู้เขียนมากขึ้น เช่น

... "แล้วคนอายุ 45 หรือ 50 ปีขึ้นไปนั้น แม้จะเป็นผู้ชายก็มักจะเอ๋อ...เลือดจะไปลมจะมาอยู่บ้าง...หรือมาก...แล้วแต่บุคคล (คำเลือดจะไปลมจะมานี้ไม่หยาบหรือจะแหมทำไมต้องขมวดคิ้วด้วยนะ)" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 139)

... "พอเอาของเข้าตู้ฝากที่สถานีเรียบร้อยแล้วก็ออกเดินตัวเปล่าๆ (มีเสื้อผ้าด้วยน้ำป๋ายาคิดมาก) มุ่งหน้าไปยังทะเลสาบเพื่อกินลมชมวิว แล้วก็หาข้าวเย็นกิน" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ก : 141)

... "ลงเรือชมเงาของหิมาลั้ยที่ปรากฏในทะเลสาบฟิลา แล้วก็นอนในสวนสวยของโรงแรม กลางแปลงดอกไม้เมืองหนาวสารพัดสี...นอนนะนอนบนเก้าอี้ แต่มีดอกไม้อยู่รอบๆ ไม่ใช่ลงไปนอนในแปลงดอกไม้เหมือนไต้ฝุ่น โปรดอย่าเข้าใจตามตัวอักษรให้

มากนัก..." (มนัญา ณะภูมิ. 2538 ค : 99)

2.1.15 การล้อเลียน เป็นการเอาอย่างคำที่มีผู้กล่าวไว้แล้ว แบ่งเป็น

2.1.15.1 ล้อเลียนโดยนำคำที่มีผู้กล่าวไว้แล้วมาดัดแปลงให้เกิด-

อารมณ์ขัน เช่น

... "อย่างคำว่า MOSCOW นั้นภาษารัสเซียเขียน МОСКВА แอบอ่านเจิบๆ ว่าม็อกบ้า ทำให้นึกถึงเพลงฮิตเพลงหนึ่ง 'โอ้ ม็อกบ้าเมืองฟ้าอมร สมเป็นนครมหาธานี...' "

(มนัญา ณะภูมิ. 2528 : 50)

ตัวอย่างนี้เป็นการล้อเลียนเพลง โดยเปลี่ยนจากคำเดิมว่ากรุงเทพฯ เป็น ม็อกบ้า

... "เรือแล่นไปจนถึงเขื่อน ซึ่งอินเดียให้ความช่วยเหลือสร้างเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในตัวเมือง ได้เห็นพระตำหนักและบ้านตากอากาศสวยๆ ของเศรษฐีครอบครัว
บริบูรณ์มาลัมชนิดที่ไม่มีชาติมีเท่าเทียม" (มนัญา ณะภูมิ. 2538 ค : 132)

ตัวอย่างนี้เป็นการล้อชื่อสินค้าโดยนำคำว่า บาล์ม มาต่อท้ายคำว่า ครอบครัวบริบูรณ์ ซึ่งชื่อ บริบูรณ์มาลัม เป็นยาชนิดขี้ผึ้งที่คนรู้จักกันดี

... "สวิสเยอรมัน ระเบียบจัด บ้านเมืองสะอาดเรียบร้อยและเนียบไปหมดแบบ
เยอรมันๆ (รับประกันไม่ปนผือก)" (มนัญา ณะภูมิ. 2538 ก : 41)

ตัวอย่างนี้เป็นการล้อชื่อหนังสือที่มนัญาเขียนเอง ฉะนั้นหากผู้อ่านทราบที่มาจะทำให้เกิดอารมณ์ขันมากกว่าคนที่ไม่รู้จักหนังสือเล่มนี้

2.1.15.2 ล้อเลียนโดยนำคำที่บางคนออกเสียงไม่ชัดมาใช้ เช่น

... " 'ว่า'ไง สะเต็กหนักเท่า'ไหร'

'พ่อครัว'เค้าว่าถ้ารวมเขียงด้วยก็หนักโลผ่าครับ' " ... (มณีนยา ณะภูมิ. 2535

ค : 24)

คำว่า ผ่า มาจากการออกเสียงคำว่า กว่า ไม่ชัด

... "แหมยุโรปนะเธอจะช่วยเหลือ แวร์ชายส์ยังงี้เรื่อกอย่าบอกใครเลย วัดเซิงบุญที่
อ็อคเตียขึ้นก็ไปมาแล้ว ดอกตูหลิบเมืองฮอนแลนด์ยังงี้ฮ้อมหอม ไปลอนดอนก็ได้เห็น ฟีน
อิลิซาเบ็ค นั่งรถผ่านมาด้วยนะเธอ เมืองเวนิค เมืองฟอลัน ขึ้นไปมาหมดแล้ว วู้ย !
คนอิตาเลียนล้อหล่อ ใครว่าคนก็หล่อละ ก็สู้คนไ้เสียงไม่ได้ร้อก...ฯลฯ ฯลฯ" ...

(มณีนยา ณะภูมิ. 2529 ข : 134-135)

ตัวอย่างนี้ล้อเลียนคนที่พูดคำว่า วัดเซรินบรุนน์ ออสเตเรีย ทิวลิป ฮอลแลนด์ ควิน-
อิลิซาเบท เวนิส ฟลอเรนซ์ และ กรีก ไม่ชัด

2.1.15.3 ล้อเลียนโดยนำสำเนียงของคนชาติต่างๆ มากล่าว- อย่างจับใจความไม่ได้ เป็นการนำเสียงบางเสียงที่ผู้เขียนฟังได้หลักๆ มากล่าว เช่น

... "สาวใช้รัสเซียเคาะประตูเข้ามาทำหน้าบึ้งส่งภาษาเนียะๆ เนสๆ ยึดยาว" ...

(มณีนยา ณะภูมิ. 2529 ข : 29)

... "เพราะคนฝรั่งเศสนั้นเขาไม่ค่อยพิศواسคนจีนนัก คำที่เขาถือตัวว่าเป็นชาติผู้ดีผู้ดี
มีวัฒนธรรมสูง เห็นคนจีนพูดภาษาจีนฉั่วๆ เฉียๆ ทำอะไรก็พลังพลังซังซัง เขาก็ถูก
เออว่าน่าเถื่อน" (มณีนยา ณะภูมิ. 2529 ข : 154)

... "แต่ภาษาพื้นบ้าน พุทก็พูดเออะ เหมือนเอาแขกอินตระเดียไปพูดกว้างดั่งนะแหละ ฟังดูจุกะรกกักกั๊ยงั๊งก็ไม่วู้" (มนัญา ชนะภูมิ. 2535 ก : 4)

2.2 การใช้เสียงและความหมาย แบ่งเป็น

2.2.1 การเลียนเสียง ในที่นี้หมายถึงการใช้คำเลียนเสียงโดยทั่วไป

เป็นการเลียนเสียงธรรมชาติ เสียงคนพูด หรือเสียงคนหัวเราะ ซึ่งมักเป็นเสียงที่น่าขัน เช่น

ว่ากันว่าหมาหอนทุกครั้งที่ได้ยินเสียงระฆังนั้น มีมูลเหตุมาจากหมาในวัดวัดหนึ่งในอดีต-กาลบูรณมรุม วัดนั้นท่านสมภารท่านเคร่งมาก การเคาะระฆังบอกเวลาทำวัตรเช้าและ ทำวัตรเย็นวันละ 2 เวลานั้นต้องเป็นหน้าที่ของเด็กวัดแต่เพียงอย่างเดียว พระจะเข้าไปยุ่งไม่ได้เพราะถือเสมือนระฆังเป็นเครื่องติดสติเป่า ... อีทีวันหนึ่งเด็กวัดเกิดไม่ อยู่ไปไหนกับหมดทั้งวัดเสียก็ไม่วู้ได้ พระฉันเสร็จจะลงโบสถ์ก็ยั้งรีๆ รอๆ เพราะยังไม่ ได้ยินเสียงระฆังตีบอกเวลาเสียที ตามหาเด็กวัดก็หายหัวไปหมดหมด ตามไถ่ซักใช้ซึ่งแซ่ จนยายชีได้ยินเข้าก็เลยอาสาไปสู่สถานการณ...ก็ไม่มีใครจะทำได้นอกจากแก ว่านั่นเออะ ว่าแล้วยายชีก็ไต่บันไดหอระฆังเตี้ยขึ้นไป คว่าได้ไม้เคาะระฆังก็เงื่องว่าพาดตุ่มๆ ไม่ยั้ง แต่ความที่ไม่เคยตีระฆังมาก่อน เสียงมันก็เลยโป้งเป้งผิดแปลก ไม่แห่งห่างเหมาะหู เหมือนเคย ผูกหมาไต่บันไดเข้าก็เอะใจจึงแหงนขึ้นไ่มอง เห็นยายชียืนแก้งก้าน่าเกลียด น่าเกลียดอยู่บนหอระฆังยังงั้น หมาก็เลยร้องลั่นขึ้นพร้อมๆ กัน

"ไอ้โฮย...ย...ย..."

เป็นเสียงหอนโหยหวานวิเวกวิเหวโหวเซียวแหละ...ไอ้โฮย...ย...ย...เหมือนหมา หอนจริงมะ (มนัญา ชนะภูมิ. 2538 ค : 80-81)

... "เวลายายเชื่อมขัน เสียงหัวร่อของแกจะลากยาวนานเนิ่นและวิจิตรพิสดาร เหลือเชื่อ ถอดออกมาเป็นตัวอักษรก็จะดั่งเป็นสำเนียงเสียงคล้ายๆ อย่างนี้ อะฮี้ อี้ก อี้ก อี้ก อี้ก อี้ก อี้ กะแบก กะแบก กี้...ก...ฮี้ ยี้...ยี้...ยี้....."

(มณฺเษยา ธนธมฺม. 2535 ค : 55)

... แล้วคนเยอรมันจะเสียงฟังได้เสียที่ไหน โสภกฮากฮ้อมฮ่มเหมือนช้างเป็นหวัด ฟังดู
อีกทีก็เป็นที่สุด ถึงแม้เขาจะพูดกันไพเราะ (ตามแบบของเขา) ก็เถอะ อย่างใครจะส่ง
อะไรให้ใครก็ต้องพูดว่า บัดเต้ เซิน หรือ เซญควับ เซญ คนรับก็ต้องว่า ตึงเค้ เซิน
หรือ ขอบคุณควับ ส่งทีก็พูดที่ ... คนงานคนหนึ่งส่งอัฐก็พูด บัดเต้ เซิน เซญควับ เซญ
คนงานอีกคนรับอัฐก็พูด ตึงเค้ เซิน...ขอบคุณควับ

ก็ส่งกันยังงี้ทั้งคืน

บัดเต้เซิน ตึงเค้เซิน...บัดเต้เซิน ตึงเค้เซิน...บัดเต้เซิน ตึงเค้เซิน...ฉีกกะฉัก ฉีก
ฉัก...ฉีกกะฉัก ฉีกฉัก

เหมือนเสียงรถไฟวิ่งไถ่กึ่งงั้น แฮะ แฮะ (มณฺเษยา ธนธมฺม. 2539 : 157-158)

2.2.2 การเลียนสำเนียง เป็นการเลียนสำเนียงคนในลักษณะต่างๆ ผู้อ่าน
จะชนในสำเนียงที่แตกต่างกัน และชนในความขำจดจำเสียง แล้วนำมาถ่ายทอดได้อย่างสมจริง
ของผู้เขียน เช่น

... "พรสวรรค์อย่างหนึ่งของคุณชายที่คนไม้อิลัดชิดไม่รู้ ก็คือเธอสามารถพูดเลียนเสียง
คนทุกชาติทุกภาษาได้เก่งฉกาจ พูดเยอรมัน เธอก็ฮูมฮามโครกครากได้ดีกว่าช่างตัวที่
เป็นหวัด ... พูดไหหลำ เธอก็พูดได้แบบไหหลวมแท้ๆ ชะเนี้ยคเท่ไม่เพี้ยนจนเนี้ยค
เตี้ยว...เลยแหละ" (มณฺเษยา ธนธมฺม. 2535 ค : 101)

... เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองถามคำถามต่างๆ ไป เช่น มาทำไม จะอยู่ที่วัน อะไร
ทำนองนั้น ด้วยภาษาอังกฤษสำเนียงแย่มาก ฉันต้องตะแคงหูฟังแทบแยะ ทำให้จมนมเอา
ในคำถามสุดท้ายนั่นเอง

"ดู ยู คัม อาโล้ง"

เอาละซิ พระเจ้าช่วยด้วย 'ไอ้ 'คัมอำโล้ง' นี่มันอะไรกันเพี้ย ! ... พุทโธ ! 'ไอ้
คัมอำโล้ง' ก็คือ Come alone สำเนียงจีนนี่เอง ... (มณีนยา ธนะภูมิ. 2534
: 7-8)

2.2.3 การกลายเสียง เป็นการตัด เติม หรือเปลี่ยนแปลงเสียงให้ต่างไป
จากเดิม ในการสร้างอารมณ์ขัน มณีนยานำเอาลักษณะการกลายเสียงทั้งที่เกิดขึ้นกับภาษาไทยและ
ภาษาเนปาลมาใช้ ดังนี้

อนึ่งนั่นเล่า คนเนปาลก็เหมือนคนไทย คือชอบพูดกลิ้งคำในคำที่คุ้นเคยเป็นเชิงว่าขำขัน
ขำนาฏการ ดังนั้นเราจึงได้ยินคนพูด 'พ้าทั้นนายกรั้ตรี' อันแปลว่า 'พญา นายก-
รัฐมนตรี 'พ้มการ' เมื่อต้องการพูดว่าผู้อำนวยการและ 'เสด็จพ้าเนน' แทนเสด็จ
พระราชดำเนิน อยู่เป็นเนืองนิจ
ไกด์รถของเราก็เรียกชื่อเฉพาะของสถานที่และเมืองได้แปลกๆ คืเหมือนกัน
อย่างสฤบสวยมภูนาถ ก็เรียก เสวีมบู
พ้อสตันาค คือ วัดศุภดินาถ
บักตะบู ได้แก่ เมืองภักตปุระ
กัคมันคู้ คือ กรุงการุมาตศุ (ภาษาทางราชการของไทยออกเสียงว่ากรุงภาค-มัน-คู้)
ส่วนป้าจิตวันซึ่งเราจะได้เดินทางไปเที่ยวในวันถัดไปนั้น เพื่อนเรียกเสียเจ็บแสบ
จิตวัน กลายเป็น ฉิตอน ไปไต่ยังงี้ก็ไม่วู้ ! (มณีนยา ธนะภูมิ. 2538 ค : 64-66)

ตัวอย่างนี้เกิดจากผู้เขียนสังเกตการพูดคำบางคำของทั้งคนไทยและคนเนปาลที่มักพูด
โดยการกลมกลืนเสียง เมื่อพูดอย่างรวดเร็ว ในคำที่คุ้นเคย

... "ตรงไหนเป็นป่าสงวนก็มีม้าลายไม่น่าแปลกอะไร อีที่นั่นม้าลายนั้นมันไม่วู้ว่าตรงไหน

หงวนหรือตรงไหนไม่หงวน มันก็เลยเดินกินหญ้าเพ่นพ่านไป ส่วนนกทองเหียวก็ไม่ว่า
กับม้าลายว่าตรงไหนหงวน ตรงไหนไม่หงวน พอเห็นม้าลายใกล้ๆ บ้านคนในตอนแรกๆ
ก็เลยตื่นตระหนก" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ง : 20)

ตัวอย่างนี้เป็นการกลายเสียงโดยเจตนาของผู้เขียน โดยตัดเสียง สะ ออกจากคำ
ว่าสงวน เหลือเพียงเสียง หงวน พยางค์เดียว

2.2.4 เล่นคำที่มีความหมายตรงข้าม ดังนี้

... "แต่ที่คนไทยถือจริงๆ นั้นเห็นจะเป็นเลข 500 ใครถูกบิภาษาว่าไอ้ 500 เป็นได้
โกรธตัวเนื้อสั่นกันทีเดียว ยิ่งมีสร้อยแถมว่าไอ้ 500 ละลายตัวละก้อเป็นยิ่งโกรธหนัก
ไม่รู้เหมือนกันว่า คำว่าละลายมันเสียหายยังงี้ แล้วถ้าถูกใครตำว่า ไอ้ 500 ไม่
ละลายหรือไอ้ 500 แข็งดี จะโกรธเท่าถูกตำว่าไอ้ 500 ละลายหรือเปล่า"
(มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 9)

2.2.5 เล่นคำโดยการแปลความหมายตามตัวอักษร ดังนี้

... "แต่เราก็ไม่เจอสัตว์อื่นนอกจากอีแร้ง 4-5 ตัวซึ่งหน้าตาก็เหมือนๆ กับอีแร้งบ้าน
เรา หัวยี่ล้านเหมือนกัน แต่ดูเหมือนว่าผิวกายจะดำกว่าบ้างตามประสาอีแร้งแอฟริกัน
แต่ความจริงข้อนี้ก็ไม่น่ายืนยัน เพราะเกรงจะเป็นการเหยียดผิวหรือดูหมิ่นสิทธิสตรี
(อี-เพสเมีย) ของอีแร้งไปเสียเปล่าๆ ..." (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ง : 21)

2.2.6 ใช้คำที่มีความหมายแฝง ทศนิยม กระต่ายอินทร์ (2521 : 166)

กล่าวถึงการสร้างอารมณ์ขึ้นลักษณะนี้ว่า "ต้องใช้สถานการณ์หรือเหตุการณ์ประกอบ นักเขียนจะ
ใช้คำที่มีความหมายแฝงสร้างความหมายให้ผู้อ่านเกิดภาพในจิต ให้ผู้อ่านนึกถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ

ทำให้เกิดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องในทำนองที่ทำให้เกิดอารมณ์ขึ้น" เช่น

... "หมอเพิ่งไปถึงฝรั่งเศสได้ 2-3 วัน ยังกะเหวี่ยงเดิมที (หรือเดิมทีก็ได้เหมือนกัน)" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 4)

คำว่า กะเหวี่ยง ในที่นี้มีความหมายทำนองว่า เป็นบ้านนอกเข้ากรุง

... "ภายในตกแต่งแก้ไข ทั้งมมสำหรับนั่งพักเหนื่อยและบริเวณร้านค้าร้านอาหารในนี้ก็มีดี ๆ รวมทั้งอาหารจีนร้านใหญ่ซึ่งตกแต่งดั่งแช่ตามแบบ" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ก : 102)

คำว่า ดั่งแช่ ในที่นี้หมายถึงตกแต่งแบบที่คนจีนนิยม คือเน้นสีแดงกับสีทอง

... "หรืออย่างสารวัตรจรรยาคนหนึ่งของโรงพักสามเสนซึ่งผู้เขียนนิยมชมชอบมาก ด้วยว่าไปส่งลูกตอนเช้าที่โรงเรียนราชินีบนกับโรงเรียนเซนต์คาเบรียลก็เห็นเธอยืน 'รำ' อยู่ตรงไหนตรงหนึ่งกลางหมอกควันพิษกลางถนนทุกวันไป" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 85)

คำว่า รำ ในที่นี้หมายถึงโบกมือให้สัญญาณว่าหยุดหรือไปแถว

2.2.7 ใช้คำสูงแต่มีความหมายเชิงประชด เป็นการนำคำที่เป็นภาษาแบบแผน คือ ภาษาราชการหรือคำราชาศัพท์ มาใช้ในทำนองเสียดสี ประชดประชัน เพื่อให้มีความแปลก น่าสนใจกว่าการใช้ภาษาพูดธรรมดา ผู้อ่านต้องตีความถ้อยคำเหล่านั้นให้ถูกต้องตามความหมายที่แท้จริง เมื่อผู้อ่านตีความออกแล้วจะเกิดอารมณ์ขึ้นในความหมายและความแตกต่างที่ผู้เขียนสามารถนำคำเหล่านั้นมาใช้ให้มีความหมายในแง่ลบได้ เช่น

... "แต่ก็ต้องกราบเรียนด้วยความเคารพมา ณ ที่นี้ด้วยว่า ข้าวของที่นี่ล้วนแต่ราคาแพงอย่างน่าสยดสยองหัวใจคนจนทั้งสิ้น" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2528 : 155)

... "ในที่สุด ก่อนที่เราจะถึงแก่กรรมไปเสียด้วยความหิวโหย รถก็บรรลุดังเมืองโปกขรา ด้วยความโล่งใจของทุกคน" (มนัยา ธนะภูมิ. 2538 ค : 129)

... "คนไทยมีนิสัยประจำพระองค์ที่โดดเด่นเห็นเด่นชัดอยู่อย่างหนึ่งคือ เป็นคนรักอิสระ อย่างยิ่งยวด" ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 99)

2.3 การใช้สำนวน หมายถึงการนำสำนวนมาดัดแปลงด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน การใช้สำนวนสร้างอารมณ์ขันดังกล่าว มนัยามีวิธีดัดแปลงดังนี้

2.3.1 ดัดแปลงสำนวนโดยการเติม อาจเป็นการนำบทกวีหรือคำมาเติมท้ายสำนวน สำนวนที่นำบทกวีมาเติมหรือต่อท้าย พบแห่งเดียว ในสารคดีเรื่อง นมัสเตเนปาล คือ

... "คนแก่ที่แก่เสียจริงจริง" เสียงใครคนหนึ่งปรารภขึ้นกับสายลม "ท่าทางก็อายุไม่มากนักหนา แต่เหง้าตาถึงได้ห่อหมกยั้งนี้ ถ้าเรามาเจอเข้าคงยกมือไหว้แล้วเรียกน่าแน่ว เลยว่ะ"

ยั้งเงาเรียกว่ามือไม่พายแล้วเอาตีนไปราน้ำ ไม่ชอกช้ำเหมือนเอามือไปกรีดหิน อันองค์พระปณิธานยังราคะ คนเดินดินหรือจะพันคนนินทา (มนัยา ธนะภูมิ. 2538 ง : 141)

ข้อความนี้เป็นการนำบทกวีที่คนรู้จักกันดี เพราะมีคติสอนใจ มาต่อท้ายสำนวนว่า มือไม่พายเอาเท้าราน้ำ อารมณ์ขันจึงเกิดจากการที่ผู้เขียนนำข้อความที่ต่างเรื่องกันมาใช้ด้วยกันได้อย่างกลมกลืน เพราะสำนวนกับบทกวีที่มาต่อกันนั้น เชื่อมด้วยคำที่มีเสียงสัมผัสสระ คือคำว่า น้ำ สัมผัสกับคำว่า ช้ำ

นอกจากนี้ยังมีการดัดแปลงสำนวนโดยการเติมคำอีกลักษณะหนึ่ง แต่เป็นการเติมคำที่มีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น

... "แปดสาแหรกสิบเก้าไม้คานคนไทยคิดจะไปหัวร่ออเมริกา ควรจะต้องเป็นคนไม่คิดมากหรือขี้รำคาญ เพราะบรรยากาศค่อนข้างจะล้งเล้งอยู่สักหน่อย"

(มนัทยา ชนะภูมิ. 2529 ข : 136)

สำนวน แปดสาแหรก หมายถึง "คำเรียกต้นวงศ์สกุล" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 538) มนัยายนำคำว่า สิบเก้าไม้คาน มาเติม โดยที่คำว่า ไม้คาน มีความหมายสัมพันธ์กับสาแหรก เนื่องจากเป็นของที่ต้องใช้คู่กัน การเติมท้ายสำนวนเช่นนี้ไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนไป แต่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

2.3.2 ดัดแปลงสำนวนโดยการเปลี่ยนคำท้ายสำนวน การดัดแปลงสำนวนลักษณะนี้จะยังคงความหมายเดิมไว้ มี 2 แบบ คือ

2.3.2.1 เปลี่ยนคำท้ายสำนวนโดยที่คำใหม่เป็นคำชนิดเดียวกับคำเดิม ดังนี้

... "แต่อาคารหลังนี้ก็เหลืออยู่แต่ผนังแพงเดียวที่เห็นนั่นแหละจะ นอกนั้นพึ่งเรียบร้อยโรงเรียนเยอรมันไปหมดแล้ว" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2539 : 78)

... "คราวใดที่ผู้ชายเมียมากบางคนกลับถึงบ้านและพบว่ากระท่อมของเมียบางคนมีหอกปักไว้ที่หน้ากระท่อม ก็จะได้เห็นว่าเมียคนนั้นได้ขายใหม่ไว้เชยชมเรียบร้อยโรงเรียนมาขายไปแล้ว" ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2538 ง : 147)

ข้อความที่ขีดเส้นใต้ทั้ง 2 สำนวนมาจากสำนวนว่า เรียบร้อยโรงเรียนจีน โดยส่วนที่เปลี่ยนจะเปลี่ยนไปตามสถานที่ผู้เขียนเขียนถึงคือ ประเทศเยอรมัน และหมู่บ้านมาขาย

2.3.2.2 เปลี่ยนคำท้ายสำนวนโดยที่คำใหม่เป็นการขยายคำเดิม

ดังนี้

อีก 10 กว่าวันภายหลังสตรีสารฉบับนี้ออกวางตลาด คนไทยทุกจังหวัดก็จะทราบผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ตีใจก็คงมีที่เสียใจก็คงมาก แต่ที่มากที่สุดคือพวกเฉยๆ เพราะมีความแข็งเป็นสาเหตุ
แข็งเพราะอะไรทำไมจึงแข็ง เรื่องนี้เห็นจะไม่ต้องถามตอบกันให้มากความรู้แล้วพูดไป
สองไพเบี้ยรู้แล้วนั่งเสียก็ไม่ต้องพูด (มนัษา ณะภูมิ. 2530 ก : 123)

ข้อความนี้เป็นการเปลี่ยนคำท้ายสำนวน พูดไปสองไพเบี้ยนั่งเสียคำสิ่งทอง โดยคำที่เปลี่ยนยังทำให้สำนวนมีความหมายเหมือนเดิม แต่ขยายให้เข้าใจง่ายขึ้น คือ "พูดไปไม่มีประโยชน์ นั่งเสียดีกว่า" (ราชบัณฑิตยสถาน. 2526 : 591)

... แม้กระนั้นในบางโรงแรมซึ่งแม้จะเป็นระดับ 3 ดาวหรือ 4 ดาวและสะอาดเอี่ยม บางครั้งบางครั้งวเมื่อล้มตัวลงนอนก็ยังไม่ได้อะไรที่จะได้กลิ่นเหม็นเขียวอ้อๆ ผนิกสนิทติดแน่นอยู่กับผ้าปูที่นอนหรือปลอกหมอนที่ขาวจืดและสะอาดสุดเหล่านั้นจนได้ เรื่องนี้ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องแก้ไขโดยใช้ยูคาลิปปายได้จุมูกเสียหน่อยหนึ่งเพื่อเป็นการเปลี่ยนกลิ่น ขณะเดียวกันก็นึกกังขาขึ้นมาจริงๆ ด้วยความเห็นใจในดวงจิตว่า ฝรั่งที่มาเอเชียทั้งหลายทั้งปวงจะรู้สึกพะอืดพะอมกับกลิ่นกระเทียมที่รวยรินออกมาจากเหงื่อและลมหายใจของพวกเขาชาวเอเชียบ้างไหมหนอ

ว่าแต่เขาอึเหมายก็เหม็นเองเหมือนกันแหละ (มนัษา ณะภูมิ. 2538 ง : 139)

ข้อความนี้เป็นการเปลี่ยนคำท้ายสำนวน ว่าแต่เขาอึเหมายเป็นเอง โดยคำที่เปลี่ยนยังทำให้สำนวนมีความหมายเหมือนเดิม แต่ขยายให้เข้าใจง่ายขึ้นคือ คำนิพนธ์อื่นว่าเป็นอย่างนั้น แต่ตนก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน

3. การใช้ประโยค

การสื่อความหมายด้วยประโยคนั้น นักเขียนแต่ละคนจะมีความถนัดในการใช้รูปประโยคที่ต่างกัน จากการศึกษาลักษณะการใช้ประโยคของมนัสนา โดยศึกษาจากวิธีผูกประโยคและบอกความหมาย พบว่างานเขียนสารคดีของมนัสนามีประโยคลักษณะต่างๆ ดังนี้

3.1 การผูกประโยค แบ่งเป็น

3.1.1 ประโยคกระชับ หมายถึง "ประโยคที่เนื้อความจบและสมบูรณ์ในที่สุดของประโยค" (เปลื้อง ณ นคร. 2512 : 66) ซึ่งประโยคกระชับที่ปรากฏในงานเขียนของมนัสนานั้นยังแบ่งได้อีก 2 ลักษณะ คือ

3.1.1.1 ประโยคกระชับขนาดยาว เป็นประโยคที่เนื้อความจบและสมบูรณ์ในที่สุดของประโยค แต่ระหว่างข้อความก็จะมีคำเชื่อม เชื่อมต่อกันเป็นประโยคยาว การผูกประโยควิธีนี้พบมากที่สุดในงานเขียนสารคดีของมนัสนา เช่น

เมื่อผู้เขียนเรียนอยู่ที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ ท่านเจ้าคุณมาสอนวิชานิรุกติศาสตร์ สัปดาห์ละวัน เราเรียกท่านว่า 'อาจารย์เจ้าคุณ' แล้วก็มาเรียนกันครบถ้วนไม่ค่อยจะยอมขาด เหตุผลหนึ่งเพราะท่านสอนแบบใครมีข้อข้องใจอยากรู้เรื่องภาษา ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องวัฒนธรรมเก่าโบราณนานปีอะไรก็ให้เขียนใส่กระดาษส่งไปถาม ท่านจะตอบทุกข้อและทุกคนไป เราถือเป็นชั่วโมงกึ่งพักผ่อน และใครที่ไม่ได้ถามก็สรุบบานใจมีการแอบเคลิ้มหลับบ้าง กินบิวยเค็ม กินลูกหยีกันบ้าง เพราะอาจารย์เจ้าคุณท่านชรามากแล้ว สายตาแลเลยไปไม่ถึงหลังห้อง ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งก็เพราะมีอาจารย์มานั่งสังเกตการณ์อยู่หน้าห้องด้วยหนึ่งท่าน ถ้านิสิตคนไหนเผลอหลับไปบ้างวาดการ์ตูนเพลินจนไม่ได้ฟังบ้างก็ยิงถามอาจารย์เราได้ในภายหลัง ขอแต่ให้มานั่งตามที่ไม่ให้ขาดเรียน เท่านั้นเป็นพอ (มนัสนา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 108-109)

ประโยคกระชับขนาดยาวตัวอย่างนี้ มีประโยคเชื่อมต่อกันอยู่ 4 ประโยค ได้แก่

ประโยคที่ 1 เมื่อผู้เขียนเรียนอยู่ที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ ท่านเจ้าคุณมาสอนวิชานิรุกติศาสตร์สัปดาห์ละวัน

ประโยคที่ 2 เราเรียกท่านว่า 'อาจารย์เจ้าคุณ' แล้วก็มาเรียนกันครบถ้วนไม่ค่อยจะยอมขาด เหตุผลหนึ่งเพราะท่านสอนแบบใครมีข้อข้องใจอยากรู้เรื่องภาษา ประวัติศาสตร์ หรือ เรื่องวัฒนธรรมเก่าโบราณนานปีอะไรก็ให้เขียนใส่กระดาษส่งไปตาม ท่านจะตอบทุกข้อและทุกคนไป

ประโยคที่ 3 เราถือเป็นชั่วโมงถึงพักผ่อน เพราะใครที่ไม่ได้ถามก็สรวลขำใจ มีการแอบเคลิ้มหลับบ้าง กินบ๊วยเค็ม กินลูกหยีบ้าง เพราะอาจารย์เจ้าคุณท่านชรามากแล้ว สายตาแลเลยไปไม่ถึงหลังห้อง

ประโยคที่ 4 ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งก็เพราะมีอาจารย์มานั่งสังเกตการณ์อยู่หน้าห้องด้วย หนึ่งท่าน ถ้านิสิตคนไหนเผลอหลับไปบ้าง วาดการ์ตูนเพลินจนไม่ได้ฟังบ้างก็ยิงถามอาจารย์เราได้ในภายหลัง ขอแต่มานั่งตามที่ไม่ให้ขาดเรียนเท่านั้นเป็นพอ

ประโยคดังกล่าวนี้ยาวต่อเนื่องกัน ขณะเดียวกันก็มีความกระชับ เนื่องจากทุกใจความมีความหมายสมบูรณ์ ไม่สามารถที่จะตัดข้อความใดข้อความหนึ่งออกไปได้

คนฝรั่ง เสด็จกับคนอังกฤษเป็นศัตรูคู่แค้นกันมานับร้อยๆ ปี แต่มาถึงบัดนี้ไม่ยักจะเขม่นกันสักเท่าไร' อาจจะต้องคนต่างเห็นว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็มีวิทยายุทธไว้เทียมทานพอๆ กับตนก็ได้ คนอังกฤษเปลี่ยนไป เขม่นคนอเมริกันว่าเป็นพวกผู้ดีใหม่ที่รักแต่ว่ามีเงินที่แท้ก็เป็นเห็นมันเทศเทเวศร์สำหรับหลัง แต่งตัวก็รุงรังพูดจาก็ฉูดฉาดแบบฉูดฉาด ใครที่เคยเห็นแหล่แก๊ๆ ชาวอเมริกันคุยกันคงจะนึกภาพออกว่าได้ยินแต่เสียงแหงๆ เหมือนแมวเห่าเห่า ทุกคนจะแต่งหน้าทาปากแดง ถือกลองลูกปะหล่ำกำลังตีมันทุเลาหวานเพชรแพรพราวราวกับลิเก ขึ้นเคอลูกซี้ที่หลังโรงมา (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 143)

ประโยคกระชับขนาดยาวตัวอย่างนี้ มีประโยคเชื่อมต่อกันอยู่ 3 ประโยค ได้แก่

ประโยคที่ 1 คนฝรั่ง เสด็จกับคนอังกฤษเป็นศัตรูคู่แค้นกันมานับร้อยๆ ปี แต่มาถึงบัดนี้ไม่ยักจะเขม่นกันสักเท่าไร' อาจจะต้องคนต่างเห็นว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็มีวิทยายุทธไว้เทียมทานพอๆ กับตนก็ได้

ประโยคที่ 2 คนอังกฤษเปลี่ยนไป เขม่นคนอเมริกันว่าเป็นพวกผู้ดีใหม่ที่รักแต่ว่ามีเงินที่

แท้ก็เป็นพื้นมันเทศเทเวศร์สลับหลัง แต่งตัวก็รุงรังพูดจาก็ผิดแบบผิดแผน

ประโยคที่ 3 ใครที่เคยเห็นแหล่แม่เก่า ชาวอเมริกันคุยกันคงจะนึกภาพออกว่าได้ยินแต่เสียงเหวๆ เหมือนแมวเมาเหล้า ทุกคนจะตั้งหน้าทาปากแดง ถือกสุมลูกปะหล่ำกำไลตุ้มหู แลแหวนเพชรแพรพราวราวกับลิเกชั้นเตอลูกขี้ที่หลงโรงมา

ประโยคดังกล่าวนี้มีความต่อเนื่องกัน ในขณะที่เดียวกันก็มีความกระชับ เนื่องจากทุกใจความมีความหมายสมบูรณ์ เพราะถ้าตัดข้อความใดออกไป จะทำให้เสียใจความ

พวกเราไปที่รัฐเซียคราวนั้นเป็นแขกเชิญขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย เวียดนาม นอกจากหนังสือพิมพ์กับนักเขียนแล้วก็มีเอเยนต์ทัวร์ที่ต่างๆ 3-4 บริษัทกับผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีกหลายคน อินทวัธร์หรือองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย เวียดนามคงเอาใจ เพื่อให้เราส่งนักท่องเที่ยวไทยไปให้ชามากๆ การกินอยู่หลับนอนของพวกเราจึงชั้นหนึ่งตลอด ยิ่งอาหารการกินนั้นสังเกตได้ว่าเราได้กินดีกว่านักท่องเที่ยวธรรมดาโต๊ะอื่นๆ การบริการอยู่ในขั้นดีไม่ซ้ำยิตยาจนเคืองใจอย่างที่มักเขียนไทยเคยโดนมาหลายคน (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 39)

ประโยคกระชับขนาดยาวตัวอย่างนี้ มีประโยคเชื่อมต่อกันอยู่ 2 ประโยค ได้แก่

ประโยคที่ 1 พวกเราไปที่รัฐเซียคราวนั้นเป็นแขกเชิญขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย เวียดนาม นอกจากนักหนังสือพิมพ์กับนักเขียนแล้วก็มีเอเยนต์ทัวร์ที่ต่างๆ 3-4 บริษัทกับผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีกหลายคน

ประโยคที่ 2 อินทวัธร์หรือองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย เวียดนามคงเอาใจ เพื่อให้เราส่งนักท่องเที่ยวไทยไปให้ชามากๆ การกินอยู่หลับนอนของพวกเราจึงชั้นหนึ่งตลอด ยิ่งอาหารการกินนั้นสังเกตได้ว่าเราได้กินดีกว่านักท่องเที่ยวธรรมดาโต๊ะอื่นๆ การบริการอยู่ในขั้นดีไม่ซ้ำยิตยาจนเคืองใจอย่างที่มักเขียนไทยเคยโดนมาหลายคน

ประโยคดังกล่าวนี้มีความต่อเนื่องกันยาว ในขณะที่เดียวกันก็มีความกระชับ เนื่องจากทุกใจความมีความหมายโดยสมบูรณ์ ไม่สามารถตัดข้อความใดออกไปได้

3.1.1.2 ประโยคกระชั้นขนาดสั้น เป็นประโยคกระชั้นที่ไม่ได้มีการเชื่อมต่อกันระหว่างประโยคหลายประโยค แต่เป็นประโยคที่มีเนื้อความเพียงเรื่องเดียว หรืออาจมีคำเชื่อมเพียงคำเดียวเพื่อโยงอีกประโยคให้มีเนื้อความคล้อยตามหรือขัดแย้งกัน การผูกประโยคลักษณะนี้พบในสารคดีของมนัษยา มารองลงมาจากแบบแรก มีตัวอย่างเช่น

"อันว่าคนฝรั่งอังกฤษนั้นจะว่าไป เขาก็ไม่ค่อยกลัวผีกันเท่าไร' อาจจะเป็นเพราะไม่ค่อยได้ดูหนังประเภท 'กระสือ' หรือ 'แม่นาคพระโขนง' อย่างคนไทยเราก็คงได้" ...
(มนัษยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 124)

ประโยคกระชั้นขนาดสั้นตัวอย่างนี้ มีคำเชื่อมคำเดียวคือคำว่า เพราะ

... "हींเดินย้อนกลับมาดิฉันคะ เข้าไปในโบสถ์เซนต์สเตฟานน์แหละ เข้าไปดูกันสักหน่อยว่าในนี้มีอะไรดีๆ น่าดูบ้าง" (มนัษยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 206)

ประโยคกระชั้นขนาดสั้นตัวอย่างนี้ มีเนื้อความเดียวโดยไม่มีคำเชื่อมประโยค

"เมื่อเด็กๆ ผู้เขียนก็เคยไม่ยอมขี่ มนัษยา เพราะรู้สึกเลี่ยนๆ หู ไม่มีจันทร์ๆ พรๆ วติๆ อย่างคนอื่นๆ " ... (มนัษยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 10)

ประโยคกระชั้นขนาดสั้นตัวอย่างนี้ มีคำเชื่อมคำเดียวคือคำว่า เพราะ

3.1.2 ประโยคหลวม หมายถึง "ประโยคที่ผู้ใจความสำคัญจบเสียก่อนแล้วมีความขยายต่อภายหลัง" (เปลื้อง ณ นคร. 2512 : 66) การผูกประโยควิธีนี้พบไม่มากนักในงานเขียนของมนัษยา เช่น

... เมื่อผู้เขียนกับคณะทัวร์ไปถึงเวียนนาเป็นวันก่อนการเลือกตั้งเพียงวันเดียว พอ

รถเล่นเข้าเขตออสเตเรียก็พบป้ายโฆษณาหาเสียงเต็มพริ้วไปทุกหนทุกแห่ง โดยเฉพาะป้ายรูปนายเคิร์ต สเตย์เนอร์ กำลังยิ้มแบ้มเห็นฟัน 32 ซี่นั้น เรียงรายตลอดความยาวของถนนสายใหญ่แทบทุกสาย โดยทำเป็นขาหยั่งตั้งบนทางเท้าข้างถนนห่างกันประมาณหนึ่งเสาไฟฟ้า รูปเหล่านี้เป็นโปสเตอร์ 4 สี ขนาดใหญ่เท่าบานหน้าต่างและมีขนาดเท่ากันหมด โดยไม่มีโปสเตอร์เล็กโปสเตอร์น้อย โปสเตอร์ขาวดำ โปสเตอร์แบบแปะฝาผนัง หรือรูปโฆษณาขนาดอื่นๆ เลย (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 125)

... ฉันออกมาถึงปากซอยเมื่อตี 5 ครึ่งพอดี ถนนยังมีตมมากและรถมีนับคันได้ คอยเพียง 5 นาที รถเมล์ก็มา ฉันก้าวขึ้นอย่างสง่าผ่าเผยเพราะมีคนยืนบางตาเต็มที และยืน 2 ขาอยู่ได้ไม่นานก็ได้ที่นั่ง เหตุที่ต้องบอกว่ายืน 2 ขานั้น ไม่ใช่เพราะปกติฉันมี 4 ขา หรืออะไรอย่างนั้น แต่เพราะรถเมล์กรุงเทพฯ ของเธอนี้ ถ้าวันไหนได้ยืนเต็ม 1 ขาก็แปลว่าไม่แน่น หากได้ยืน 2 ขาอย่างฉันวันนี้จะเป็นที่ได้ไ้อวดไปอีกนาน (มนัญา ธนะภูมิ. 2534 : 4)

... น่าจะเถื่อนนะคะว่า เราใส่วรรณยุกต์เพื่อให้คนอ่านได้รู้ว่า นี่นะภาษาฝรั่งเขาออกเสียงเป็นกลางๆ ว่ายังงั้นะ แล้วต่อไปใครจะทำเปรียบออกเสียงสูงเสียงต่ำยังงี้ก็แล้วแต่ความชอบของแต่ละบุคคล อย่างน้อยเราก็ใส่ไม้จัตวาลงไปซัดๆ คนไม่รู้จักภาษาปะกิตก็พยักหน้าหงิกๆ ว่า อ้อ บ่อย แล้วพอเขาปิกกล้ำขาแข็งเขาก็ทำเสียงของเขาเอง จะเป็นบ่อย บ่อย บ่อย บ่อย หรือบ่อยก็แล้วแต่เขา (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 195)

ประโยคหลวมทั้ง 3 ตัวอย่างนี้ ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นข้อความที่ขยายเนื้อความตอนต้นสามารถตัดออกได้โดยไม่ทำให้เสียใจความ

3.2 ประโยคแสดงเจตนา นววรรณ พันธุเมธา (ม.ป.ป. : 193) กล่าวว่า "ผู้พูดเปล่งวาจาออกมาเป็นประโยคด้วยเจตนาต่างๆ กัน อาจต้องการให้ผู้ฟังได้ทราบความคิดความรู้สึกของตน หรือต้องการให้ผู้ฟังบอกเล่าสิ่งที่ผู้ฟังทราบแก่ผู้พูด หรือต้องการให้ผู้ฟังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ประโยคจึงอาจแบ่งตามเจตนาของผู้ใช้ประโยคได้เป็น 3 ประเภทคือ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ"

จากการศึกษางานเขียนสารคดีของมณีนยาพบว่า ผู้เขียนใช้ประโยคแจ้งให้ทราบเป็นหลัก โดยใช้ประโยคบอกให้ทำบ้าง ส่วนประโยคถามให้ตอบนั้น ส่วนใหญ่เป็นการถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ลักษณะการใช้ประโยคแสดงเจตนาต่างๆ ของมณีนยานั้น มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ แบ่งเป็น

3.2.1.1 ประโยคบอกเล่า จำแนกตามความหมายได้ 2 ทางคือ เป็นประโยคบอกเล่ามีเนื้อความรับรอง และประโยคบอกเล่ามีเนื้อความปฏิเสธ แบ่งออกเป็น

3.2.1.1.1 ประโยคบอกเล่าทั่วไปมีเนื้อความรับรอง

เช่น

... "รถใต้ดินของฝรั่งเศสมีหลายสาย วิ่งทุกทิศติดกันไปมาจนเป็นตาราง" ...

(มณีนยา ฐานะภูมิ. 2538 ข : 39)

... "ความเชื่อเรื่องก้อนหินรักษาโรคนี้ในคอร์นวอลล์และแตรมเปียนมีก้อนหินอยู่ก้อนหนึ่ง ชื่อคอร์นิช เพนเบิล เขาจะนำมันไปวางบนก้อนหินอีก 2 ก้อนซึ่งใช้เป็นฐาน ในเดือนพฤษภาคมจะมีคนไปคลานรอบก้อนหินนั้นโดยวนจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก แล้วโรคต่างๆ มีภูมิต้านทานเป็นอาทิ ก็จะหายขาดได้แล" (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 119)

"คฤหาสน์ซีฟนิ่งมีอายุ 300 กว่าปีแล้ว คือสร้างตั้งแต่ค.ศ.1625 ในศตวรรษที่ 17 โดยมีอินโก โจนส์ สถาปนิกผู้มีชื่อในยุคนั้นเป็นคนออกแบบ" (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 128)

3.2.1.1.2 ประโยคบอกเล่ามีเนื้อความปฏิเสธ เช่น

... "จะพูดไปแล้วการนั่งรถทัวร์ชมเมืองนั้นนักท่องเที่ยวก็แทบจะไม่ได้สัมผัสอะไรเลย
นอกจากภาพ นิ่งดูหนังสือที่เมืองไทยเสียยังจะดีกว่า ค่าเครื่องบินก็ไม่เสีย"
(มนัทยา ธานี. 2530 ก : 148)

... "ข้างบนมีศาลาไว้ให้พักเหนื่อยข้างๆ บ้านคนเผ่าถ้ำ เราเสียค่าบริการให้เขา
แล้วก็ได้ลูกชายตัวดำๆ ทำทางไม่เต็มใจจนเห็นได้ชัดไปด้วย 2 คน" ...
(มนัทยา ธานี. 2538 ข : 48)

... "ผู้รู้เล่าว่าอีสานแถบ 3-4 จังหวัดนี้ไม่แล้งมาก หรือจะบอกว่าไม่แล้งเลยก็ได้
เพราะได้ลมมรสุมจากอ่าวตังเกี๋ยพัดข้ามแม่น้ำโขงมาจากทางลาว ฝนฟ้าจึงอุดมสมบูรณ์
ดี" (มนัทยา ธานี. 2535 ข : 40)

ประโยคบอกเล่าทั้ง 2 ความหมายคือทั้งที่มีเนื้อความรับรองและปฏิเสธ ผู้เขียนใช้เป็น
หลักในการบอกเล่าเรื่องราว นอกจากนี้ยังมีประโยคบอกเล่าในความหมายอื่นอีก ได้แก่

3.2.1.1.3 ประโยคบอกเล่าเชิงแนะนำ "อาจมีคำว่า

ซี อยู่ท้ายประโยค" (นพวรรณ พันธุเมธา. ม.ป.ป. : 194) แต่มนัทยานิยมิใช้คำว่า "ควร"
หน้าประโยคมากกว่า แต่บางครั้งใช้คำว่า "ก็ต้อง" หรือ "น่าจะ" เช่น

... "หมอสมณบอกว่าเบียร์นั้นถ้าจะดื่มต้องเป็นเบียร์ใหม่ (ไม่บูด) ดื่มสัก 2-3 แก้ว
เพื่อสุขภาพ จะทำให้ไม่เป็นโรคหัวใจ แต่ถ้าดื่มมากเกินไป (ก็ทั้งเบียร์ทั้งเหล้ามันแหละค่ะ)
ตับจะเสื่อม อาจจะตับแข็งหรือเป็นมะเร็งได้ ควรหมั่นตรวจตับ ไปพบหมอแล้วก็ขอยา
ป้องกันตับเสื่อมกินไว้บ้างก็ดี" (มนัทยา ธานี. 2530 ก : 44)

... "เรื่องความฉลาดนั้นพ่อค้าไทยฉลาดไม่เคยเป็นรองใครเลย อันนี้ควรพากันภูมิใจให้มากๆ เข้าไว้" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 97)

... "จะเที่ยวยุโรปให้ติดต่อสุขภาพจิตห่างจริตเศรษฐกิจ ก็ต้องไปยุโรปตะวันออกแถวๆ เชคโก โปแลนด์ ออสเตรีย ฮังการี ไม่ก็รัสเซียไปเลย" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 142)

... "ใครมีคอลลาร์เหลือ ก็น่าจะเก็บคอลลาร์ไว้ซื้อกาแฟคสำเร็จรูปใส่เป็นถุงเล็กๆ เรียบร้อย เหมาะเป็นของฝากซึ่งชายในสนามบินเสียนิดหน่อย" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 130)

3.2.1.1.4 ประโยคบอกเล่าเรื่องที่ผู้อ่านยังไม่รู้มาก่อน

มักมีคำว่า "ละ" อยู่ท้ายประโยค เช่น

... "เสื้อของเขาตราหมีหางย้งอย่างนี้ เสื้อยัดตราจระเข้แอบแดดจะบ้ามาฟองก็ผิตไปละ" (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 13)

... "การเข้าไปขโมยจับปลาในน่านน้ำพม่าหรือเวียตนามนั้นเป็นเรื่องธรรมดาเขาละ"
... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 92)

เคยอ่านบทความของนายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี เมื่อสักปีเศษๆ มานี้ว่าผู้ชายนั้นรูปร่างใหญ่กว่าผู้หญิงแข็งแรงกว่าผู้หญิงไปอย่างนั้นเอง ความจริงผู้ชายอ่อนแอกว่าผู้หญิงทั้งทางร่างกายและจิตใจเสียทีเดียว ... ผู้ชายจึงมักติดบุหรี ติดเหล้า เพื่อช่วยปลุกใจให้กล้าหาญฮึกเหิม ขณะที่ผู้หญิงไม่ต้องการสิ่งเหล่านี้เสีย นี่พูดถึงส่วนมากนะละ ส่วนน้อยนะต้องมี

บ้างละ (มณียา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 35-36)

3.2.1.2 ประโยคคาดคะเน ใช้เมื่อคาดว่าสิ่งใดจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว แสดงความไม่เชื่อมั่นใจ มักใช้คำบอกมาลา "กระมัง" และมักมีคำบอกความเห็น "คง" "อาจ" "ท่าจะ" "เห็นจะ" "ดูจะ" "น่ากลัว" ฯลฯ อยู่ในประโยคด้วย เช่น

... "เล่ามาถึงตอนนี้เห็นจะไม่ต้องบอกก็ได้แล้วกระมังว่าพระยาอนุমানราชธนีคือใคร" (มณียา ฐนะภูมิ. 2529 ข : 110)

... "ราคาห้องน้ำดูจะโล่ง กับค่าน้ำฉันทั้งหลังกระมัง" (มณียา ฐนะภูมิ. 2529 ก : 32)

... "หินตันระบออีกก้อนหนึ่งน่าจะไ้ญาติชาตมิตร เพราะไม่เห็นตำราบอกไว้ว่ามีญาติพี่น้อง" ... (มณียา ฐนะภูมิ. 2535 ข : 112)

3.2.1.3 ประโยคอธิบาย ใช้อธิบายความจริงให้ผู้อ่านเข้าใจ อาจลงท้ายด้วยคำว่า "นะ" เช่น

... "ก็บอกแล้วว่าการออกข่าวเรื่องนี้ของโช เวียตกับโลกตะวันตกนะมันคนละเรื่องเดียวกัน" (มณียา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 121)

... "ตอนนั้นะไม่กล้าไปหาพี่กระจกแล้ว เพราะกลัวเงาที่มองตอนออกมาจะไม่ใช่เงาของเรา" ... (มณียา ฐนะภูมิ. 2529 ข : 130)

... "เห็นไหมว่าเรื่องของตำรวจไทยนะตกลงน่ารักออกจะตายไป แล้วคุณก็จะเกลียดตำรวจได้ยังไงลงคอ" (มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 85)

3.2.1.4 ประโยคทวนและขอความเห็นจากผู้อื่น อาจมีคำว่า "ชนะ" อยู่ท้ายประโยค เช่น

... "นกอีมิวตัวผู้มันร้องเอี๊ยๆ ส่วนตัวเมียร้องทือกๆ ไม่เหมือนกันหรอกระจ๊ะ แล้วนิสัยของมันก็แปลกประหลาด อย่างเวลาออกไข่ยังงี้แทนที่ตัวเมียจะเป็นคนกกอย่างสัตว์โลกอื่นๆ เจ้าตัวผู้กลับเป็นคนกกแล้วก็เลี้ยงลูก ส่วนนางตัวเมียนั้นหายเข้าไปมีผัวใหม่สบายไปแล้ว...ถ้าคนเป็นยังงี้ก็จะชนะบ้าง ผู้ชายคงหายเข้าไปแยะเขียว" ...
(มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ข : 55)

... "โจทย์เลขแค้นทะเลที่ไอส์ไตน์คิดไม่ออก ก็ให้ไปคอลลาร์นิ่งแล้วทำไมไม่ทอนมาเสีย 40 เซนต์ดีๆ จะเรียกเก็บอีก 10 เซนต์ไปทำไม เมื่อเขาทอนเรา 40 เซนต์แล้วก็จะต้องคืน 10 เซนต์หลังนี้มาตัวชนะ"
(มนัทยา ณะภูมิ. 2535 ค : 66)

... "จะว่าคุณผู้ท่านหลงก็ยังไงๆ อยู่ เพราะตั้งแต่ถูกตำรวจแล้วก็มีอาการกระตือรือร้น คือไม่กล้าอาละวาดคำท้ออีก นานๆ จึงจะไปยื่นบริการความสงสัยนั้นเบาๆ ลักที่ส่องทีพอให้คลายความอึดอัดขัดข้อง หรือเป็นเพราะท่านเหงาเลยอยากจะแสวงหาความตื่นเต้นก็ไม่ทราบชนะคะ" (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ก : 16)

3.2.1.5 ประโยคเน้นเฉพาะ ใช้เมื่อต้องการเน้นคำใดคำหนึ่งในประโยคให้ต่างกับคำอื่น มักมีคำว่า "แหละ" อยู่ท้ายประโยค ข้างหน้าคำ แหละ อาจมีคำว่า

"นี้" "นั้น" หรือ "เอง" ปรากฏอยู่ เช่น

... "เป็นนักเขียนนี้ก็ต้องแข่งกับตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นต้องเหนื่อยยาก
ตรากตรำนั่นแหละจึงจะอยู่ได้" (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ก : 204)

... "อย่างคนประจำบ้านรับรองของธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาหาคใหญ่ ลูกน้อง
คุณเตชะพิทย์ แสงสิงแก้ว เรานี้แหละ" ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2535 ค : 12)

... "ผู้เขียนจึงไปยุโรปด้วยความเบิกบานใจสมกับคำที่เขาว่ากันว่า ความไม่รู้นั่นแหละ
ทำให้ไม่กลัว" (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ก : 111)

3.2.1.6 ประโยคเน้นความสำคัญของเรื่องที่กล่าวถึง ใช้เมื่อ

ผู้เขียนคิดว่าเป็นเรื่องที่ผู้อ่านคิดไม่ถึง เพราะเรื่องที่กล่าวถึงมักเป็นเรื่องไม่น่าเชื่อ มักลงท้าย
ด้วยคำว่า "นา" "ทีเดียว" หรือ "ทีเดียวนา" เช่น

... "ไกด์ซึ่งเป็นนักเรียนไทยอยู่ในญี่ปุ่นแล้วว่าเมื่อเขามาถึงญี่ปุ่นใหม่ๆ ยังไม่คุ้นไม่ชิน
กับแผ่นดินไวนั้น วันหนึ่งก็เกิดแผ่นดินไหวขนาด 4 หน่วยวัด พอไกด์ก็เปิดประตูวังธลา
หน้าตาดันออกมาจากบ้านทีเดียว" ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ก : 26)

... "และหนังสือกับผู้เขียนนั้นเป็นของถูกกัน เข้าร้านหนังสือที่ไรเป็นไมยอมออกง่ายๆ
แทบจะต้องลากกันออกมาทีเดียว" (มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 43)

... "ก็เพราะบริเวณพระราชวังเดิมของสมเด็จพระเจ้าตากสินฯ คือบริเวณข้างวัด
อรุณราชวรารามนั้นเป็นพื้นน้ำเขาะ ดิ่งพังลงไปมากทุกๆ ปี ไม่เหมาะจะเป็นที่ประทับ

ต่อไป หรือถ้าเราจะดูด้วยตา ก็จะพบว่าแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณนั้นแรงมากทีเดียว" ...

(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 76)

3.2.2 ประโยคถามให้ตอบ แบ่งเป็น 3 ชนิดใหญ่ๆ คือประโยคถามเนื้อความ ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ และประโยคถามให้เลือกเอา ในการเขียนสารคดี มนัทยา มักใช้ประโยคถามเนื้อความ และประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ส่วนประโยคถามให้เลือกเอานั้นพบน้อยมาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.2.1 ประโยคถามเนื้อความ ใช้ถามเรื่องราวบางประการจากผู้ฟังหรือผู้อ่าน จะใช้คำไม่ชี้เฉพาะ เช่น อะไร เท่าไร ใคร ที่ใด ทำไม เมื่อใด อย่างไร เป็นต้น จากการศึกษาคำการใช้ประโยคชนิดนี้พบว่า มนัทยาจะใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ดังนี้

3.2.2.1.1 ใช้เป็นการเล่าให้ทราบ มักเป็นประโยคที่ผู้เขียนพูดกับผู้อื่น ผู้อื่นพูดกับผู้เขียน หรือผู้อื่นพูดกับผู้อื่น เช่น

"คนหนึ่งผู้เขียนไปอีกรูปที่ร้านใกล้ๆ บ้าน เห็นรูปเจ้เจ้าของร้านตะทำอยู่ข้างทุ่งหญ้าซึ่งมีดอกหญ้าเหลืองอร่าม ไกลออกไปเป็นบ้านแบบชาเลต์ของสวิสบนเนินสูง ก็เลยทักถามว่าเจ้ไปสวีตเซอร์แลนด์มาหรือ เจ้พยักหน้าอย่างปลื้มๆ และบอกว่าเพิ่งกลับมาได้ไม่กี่วัน แต่พ่อกถามว่ารูปนั้นถ่ายที่เมืองไหน เจ้ก็คั่งๆ ตอบว่าเมืองที่มีหอไอเฟลนะ" ...

(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 59)

... "แต่ครั้นเรียนไปได้หน่อย ครูก็มาตั้งคำถามเอากับเราว่า จะทำอะไรในช่วงหยุดคริสต์มาส 15 ธ.ค. ถึง 3 ม.ค." ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 162)

... "ขนาดอินโดเนเซียมาตกลงว่ายอมให้ไทยเข้าไปจับปลาในน่านน้ำได้ แต่ต้องเอาขึ้นขายเขาก่อนแล้วก็กำหนดมาให้เสร็จว่าฝั่งนี้ๆ นะให้เข้าไปจับได้เลย พี่ไทยตอบทันที

ว่าโนอินโคเนเซียถึงถามว่าทำไมล่ะ ให้เข้าไปจับพรีๆ ยังไม่ชอบอีกเระอะ พี่ไทยตอบว่าไอไม่เอาหรือกบบริเวณที่อยู่ให้นั้นนะ ไอเคยไปแล้ว หิมะการังจมเลยวะ" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 91)

3.2.2.1.2 ใช้เป็นการถามผู้อ่าน มักใช้คำว่า "อย่างไร" เพื่อให้ผู้อ่านนำไปคิดต่อ เช่น

... "ถ้าจะเรียกร้องกันละก้อ น่าจะเป็นการเรียกร้องสิทธิบุรุษเสียละมากกว่า อย่างน้อย ศรวิรรณก็คิดอย่างนี้คนหนึ่งละ คุณละคะ คิดว่าอย่างไร" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 175)

... "คนชื่อนี้บางทีก็น่ารักดีนะ ขอแต่อย่าเพอญไปอยู่ใกล้คนปากมอมคนไหนก็แล้วกัน... หรือคุณว่ายังไง" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 43)

... "ไม่ทราบว่าคุณๆ ผู้อ่านมีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง แต่นักแปลนะขอยืนยันค่ะ ว่าหัวเด็ดตีนขาดยังไงก็จะคงวรรณยุกต์ไว้อย่างนี้แหละ" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 198)

3.2.2.1.3 ใช้เป็นการทาย มนัทยามักใช้ประโยคถามเนื้อความ ในการให้ผู้อ่านทายเรื่องต่างๆ โดยจะมีคำตอบให้ทุกครั้งในประโยคถัดไป เช่น

... "สถิติปี 2526 ป้ายขายซีจีวีว่ามีคนลิ้มร่วไว้ในรถกี่คัน ทายไม่ถูกหรือกจะ 6 แสน 5 หมื่นคันจะ !" ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ก : 46-47)

... "พวกเราเดินขึ้นบันไดเลื่อนไปชั้นบน แล้วก็ต่อเครื่องภายในประเทศอีก 1 ชั่วโมง ไปยังเมืองโรวาเนียมี ซึ่งอยู่ตรงอาร์กติก เซอร์เคิล พอดิเบียบ หายชีว่าเราจะไปที่นั่นทำไม เราจะไปเยี่ยมชั้นศาลลอสกันยังงัยละจ๊ะ" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ก : 6)

... "ขนาดแซนด์วิชของเขาซึ่งเป็นครัวของดีฟาคีร์ วางเนยแข็งแผ่นบางๆ กับแฮม และกะหล่ำปลีหั่นฝอย แล้วก็ผักชีฝรั่ง 1 ช่อ คิดเป็นเงินไทยเท่าไร เธอลองหายชีจ๊ะ 19 ฟินมาร์ก หรือ 133 บาทจ๊ะ !" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ก : 7)

3.2.2.1.4 ใช้เป็นการถามล่อยๆ หมายถึงใช้เมื่อ

ผู้เขียนข้องใจ สงสัย แต่ไม่ได้ต้องการคำตอบจริงจัง หรือเป็นเพียงการรำพึง เช่น

... "อ่านเรื่องนี้จนจบผู้อ่านหลายคนคงคิดเหมือนผู้เขียนว่า คนอังกฤษนี่แปลก มีแต่เขาจะนับถือภูตผีปิศาจ ผีसानางไม้ นี้อาไรโพลไปนับถือหิน แล้วหินธรรมดาที่ไม่เอา ต้องเอาหินมีรู เอ๊ะทำไมถึงต้องมีรู" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 121)

... "ความอัศจรรย์ใจอยู่ที่ว่าใครหนอช่างบุกนั้นไปพบและรู้ได้อย่างไรว่าเป็นรอยเท้าไดโนเสาร์ แต่ในเมื่อเขายืนยันว่าเสาร์ เราก็เสาร์ด้วยช่วยกันเชื่อ" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 172)

3.2.2.2 ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ประโยคถามชนิดนี้มัก

มีคำว่า "หรือ" หรือ "ไหม" คำใดคำหนึ่งอยู่ท้ายประโยค ซึ่งมนัทยาจะใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ดังนี้

3.2.2.2.1 ใช้ถามผู้อ่าน มนัสนาจะใช้ประโยคถาม

ชนิดนี้ในการถามผู้อ่านมากที่สุด เป็นการถามโดยไม่ต้องการคำตอบ ไม่ได้ถามเพื่อให้ผู้อ่านเก็บไปคิด แต่เป็นการถามเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นกันเองกับผู้เขียน เนื่องจากผู้เขียนถามเรื่องง่ายๆ ผู้อ่านสามารถโต้ตอบได้ทันที เหมือนการสนทนาพูดคุยทั่วไป เช่น

... "อย่างถ้าเห็นคำว่า โคก เคก ปอป ซอก เกา จะมีคนอ่านว่า ไค้ก เค้ก ป๊อป ซ็อก หรือ (โรค) เก้า แน่ๆ ทุกคนไปหรือคะ" (มนัสนา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 195)

"เปื่อเรื่องเมืองเชรโนบิลหรือยังคะ" ... (มนัสนา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 109)

"ขออนุญาตเล่าเรื่องออสเตรเลียอีกครั้งได้ไหมคะ" ... (มนัสนา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 201)

... " 'ไม่ได้กลัวหรอก แต่รำคาญนะ 'ไม่ยากมีเรื่องก็เลยยอมๆ 'ไปยังั่นเอง' ประโยคที่ว่านี้คุณผู้อ่านเคยได้ยินบ่อยใช้ไหมละคะ ! " (มนัสนา ฐนะภูมิ. 2535 ค : 77)

... "เห็นไหมว่าเรื่องของตำรวจไทยนี่ตลกน่ารักรอกจะตายไป แล้วคุณก็จะเกลียดตำรวจได้ยิ่งไงลงคอ" (มนัสนา ฐนะภูมิ. 2529 ข : 85)

3.2.2.2.2 ใช้ถามหลายๆ หมายถึงใช้เมื่อไม่ต้องการ

คำตอบจริงจัง บางครั้งเป็นการรำพึงกับตัวผู้เขียนเอง แต่บางครั้งผู้เขียนก็มีคำตอบในตอนท้าย เช่น

... เอ ! ไฉ่เจ้าวัสดุทไฟที่เชื่อว่าหนาๆ นี่ละ มันจะทนไฟได้จริงร้อ ว่าแล้วท่านก็เชิญมิตรรักนักกลอนที่สนิทๆ กัน 3-4 คนมากินอาหารกันในสตูดิโอหลังนั้น แล้วก็จุตไฟเผา.. ไช่ เผาสตูดิโอหลังที่กำลังนั่งอยู่ข้างในนั้นแหละ บรรดามิตรรักนักเพลงของท่านเอิร์ลคงจะชินเสียแล้วกับความแผลงของเจ้าของบ้านจึงนั่งกินไอศกรีมกันเฉย ทั้งๆ ที่ไฟลุกคึกๆท่วมบ้าน

ไม่รู้ว่ไอศกรีมละลายหายอ้อยหรือเปล่า (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 130)

... "ตลาดหัวแหลมซึ่งเคยเป็นของพระยาเมธาคติและเคยเป็นตลาดใหญ่มีผู้คนไปจับจ่ายซื้อข้าวของเนืองแน่นในอดีตนั้น ไม่ทราบเหมือนกันว่ายังอยู่หรือไม่ แถวนี่แหละคะที่เขาไปซื้อปลาร้าอ้อยกัน" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 26)

... ฟังเรื่องแล้วก็มิปลุกว่านี่ถ้าเป็นเมืองไทยร้านมหัศจรรย์แบบนี้จะตั้งอยู่ได้หรือเปล่า วิเคราะห์ว่าคนไทยนั้นเวลาจะซื้อของนอกจากจำเป็นจะต้องเห็นของกับตาแล้ว ยังต้องขอให้ได้จับๆ คลำๆ บีบๆ กดๆ กะมืออีกด้วยจึงจะพอใจ และถ้าจะให้พอใจถึงที่สุดก็ต้องต่อรองราคาได้สักบาท 2 บาท ก็ยังดี จะมาทำเป็นลึกลับนักสืบซื้อใส่ตะกร้าข้ามหัว-มหรณพอย่างนี้ ตอบสั้นๆ ว่าอยู่เมืองไทยมีแต่เงิ๊งลูกเดียว (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 96)

... "เพ็งมาสังเกตุเอาตอนเขียนเรื่องนี้เเองว่าทุกๆ คำที่เมร้างเกียจล่วนขึ้นตันด้วย ต.เต่า ชะรอยแม่ของผู้เขียนจะเป็นคนแพ้เต่าหรืออย่างไรให้สงสัยยิ่งนัก" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 15)

... "ก็ที่เมืองชวานเกาที่ตั้งของปราสาทพระเจ้าลุดวิก เราก็เคยเจอโรงแรมใหญ่ตอบปฏิเสธว่าไม่มีห้องทั้งๆ ที่คว่าง มาเมืองการมิช-พาร์เท่นเคียร์เคนก็โดนเข้าอีก ทั้งเกสต์เฮ้าส์และโรงแรมจะเป็นไปได้ไ้ไ้ใหม่ว่า คนเยอรมันเริ่มตั้งข้อรังเกียจผู้หญิงเอเชียที่

เดินทางโดยไม่มีผู้ขายไปด้วย...คือกลัวเอาไว้ก่อนว่าจะประกอบอาชีพอันน่ารังเกียจ
บางประเภท" ... (มณียา ฐะณูมิ. 2538 ก : 112)

3.2.2.3 ประโยคถามให้เลือกเอา ใช้ถามผู้ฟังหรือผู้อ่านเพื่อให้
เลือกตอบรับอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีคำเชื่อม "หรือ" อยู่ระหว่างสิ่งที่จะให้เลือก 2 สิ่ง
ประโยคถามชนิดนี้ปรากฏน้อยมากในงานเขียนของมณียา ส่วนใหญ่ผู้เขียนจะใช้ในการเล่าว่า
ผู้อื่นถามผู้เขียน ผู้เขียนถามผู้อื่น หรือเป็นการถามขึ้นมาลอยๆ เช่น

"มีคนถามผู้เขียนบ่อยๆ ว่านามปากกา 'มณียา' ของผู้เขียนนี้เป็นนามแฝงหรือว่าเป็น
ชื่อจริงๆ " ... (มณียา ฐะณูมิ. 2529 ข : 107)

... แผ่นไม้ที่ใครอยากจะได้อะไรก็เขียนคำอธิษฐานลงไปแล้วเอาไปแขวนไว้ได้ต้นไม้
ข้างๆ ศาลาชั้นใน เขาทำที่แขวนไว้ให้เรียบร้อย มีคนแขวนไว้เต็มครี๊ดเป็นพันๆ หมื่นๆ
อัน ฝรั่งมังค่าก็มาเขียนไว้ ภาษาไทยก็มี 2-3 แผ่น ฉันถามพ่อสุนทรว่า ที่เขียนนี้ขอได้
จากหลวงพ่อบ้างในวัดหรือให้ขอจากเทวดาฟ้าดิน พ่อสุนทรแกก็อึดอัดชอบกลอยู่ ตอบแต่
ว่าเขาขอกันเราก็ขอๆ ไปเถอะน้ำฟี่ ... (มณียา ฐะณูมิ. 2529 ก : 150)

ถ้าลองเอาตัวเลขของ 37 คือความกว้างของอาคารมาบวกกัน 3+7 จะได้ 10 ซึ่งเท่า
กับกำลังของพระเสาร์ซึ่งทางโหราศาสตร์ถือว่ามั่งคั่ง 10 และความกว้างของอาคาร
101 เมตร ก็มีเลข 1+0 อีก เช่นกัน กำหนดเวลาก่อสร้าง 700 วัน = เลข 7 ซึ่ง
ได้แก่พระเสาร์อีก หรือถ้าจะดูเลขของค่าก่อสร้าง 10 ล้านกว่าบาทจะได้เลข 10 อีก
เช่นกัน ท่านดูแล้วนึกไม่ออกว่าตัวเลขเหล่านี้มาตรงกันได้อย่างไรเป็นคั้งเป็นแคว
หรือว่าเพี้ยน ! (มณียา ฐะณูมิ. 2535 ข : 70)

3.2.3 ประโยคบอกให้ทำ นววรรณ พันธเมธา (ม.ป.ป. : 199-202) แบ่งประโยคบอกให้ทำได้อีกหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง ประโยคขอร้อง ประโยคชักชวน ประโยคอนุญาต ประโยคเสนอแนะ ประโยคปลอม ประโยคขู่ ประโยคท้าทาย เป็นต้น ในงานเขียนสารคดีของมณีนยานั้น พบว่ามีการใช้ประโยคบอกให้ทำชนิดต่างๆ ดังนี้

3.2.3.1 ประโยคสั่ง ใช้บังคับให้ผู้อ่านทำตาม มักมีคำ "ซิ" หรือ "นะ" อยู่ท้ายประโยค ในประโยคที่มีลักษณะเป็นทางการอาจมีคำว่า "จง" อยู่หน้าคำกริยา แต่ในการเขียนของมณีนยานั้นมักไม่ใช่ประโยคสั่งที่แสดงเจตนาสั่งผู้อ่านโดยตรง จะเป็นประโยคสั่งที่มีเจตนาเตือนมากกว่า ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในข้อ 3.2.4 ส่วนประโยคสั่งที่มีเจตนาสั่งผู้อ่านโดยตรงมีแห่งเดียว ในบทความเรื่อง เรื่องหมา และเป็นประโยคสั่งห้าม โดยใช้คำว่า "อย่า" เพื่อสั่งไม่ให้ผู้อ่านทำ ดังนี้

... "ดังนั้น เรื่องที่เล่าสู่กันฟังนี้จึงขอให้ เป็น เรื่องเบาสมอง อย่า ได้ถือภาควิชาการ เหมือนอ่านเที่ยวเมืองหมาของสมเด็จพระยาดำรงเป็นอันขาด" (มณีนยา ณะภูมิ. 2530 ก : 243)

3.2.3.2 ประโยคเสนอแนะ ใช้แนะให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านปฏิบัติ ไม่ได้ บังคับหรือขอร้อง มักใช้คำว่า "ซิ" หรือ "ซี" เช่น

... "สมมติว่าแปลนวนิยายเรื่องหนึ่ง ลองอ่านข้อความเขียนแบบไว้วรรณยุกต์ดูบ้างซิคะ คล้ายๆ ภาษาไทยสมัยรัชกาลที่ 4 จังเลย" (มณีนยา ณะภูมิ. 2530 ก : 197)

... "ถ้าเธอกินข้าวราดหน้าเปิดตามร้านกระจอกๆ ริมถนนแบบแพงลอยจานละ 4 เหรียญ ถ้ากินภัตตาคารชั้นกลางๆ อาหารเกือบทุกจานๆ ละ 10 เหรียญ ค่ารถ 30 เซ็นต์ จะเป็นเศษส่วนเท่าไรของราคาอาหาร 1 จาน เธอคำนวณดูซิ" ... (มณีนยา ณะภูมิ. 2534 : 20)

... "ทั้งนี้เพราะความเชยความค่อของเขานั้น คุณชัยชนะก็คงแจ้งประจักษ์แก่ใจว่ามี
 มากเพียงไร (ไม่เชื่อก็ลองหาหือคเกิดบึกเล่มใหม่เอี่ยม 'ยี่มอบัง' ของแกมาอ่านดูซิ
 แน่ะ โฆษณาเสียเลย) " ... (มนัสนยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 104)

3.2.3.3 ประโยคขอร้อง ใช้ขอร้องให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านทำตาม มักมี
 คำลงท้ายว่า "ซิ" หรือ "นะ" เช่นเดียวกับประโยคสั่ง แต่ประโยคขอร้องมักมีคำขยายกริยา
 เพิ่มเข้ามาไม่ให้ห้วนเกินไป ในงานเขียนของมนัสนยานั้นพบประโยคชนิดนี้แห่งเดียว ในบทความ
 เรื่อง เรื่องของการผายลม โดยใช้คำลงท้ายว่า "เถิด" ดังนี้

... "หมายเหตุ ถ้าผู้ใดเพิกเฉยเห็นแม่ของผู้เขียนกำลังอ่านด้วย'ตูนเล่มนี้อยู่แล้วไซ้
กรุณาบอกแม่ของผู้เขียนด้วยเถิดว่าชื่อ 'มนัสนยา' ในโลกนี้อาจจะมีได้หลายคน มนัสนยา
 คนที่เป็นลูกแม่จะไม่ฟังเขียนเรื่องบ้าง ที่แม่รังเกียจเถิดฉันท์ เช่นเรื่องต...เอ้อ
 ผายลม เป็นอันขาด" (มนัสนยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 19)

3.2.3.4 ประโยคอนุญาต ใช้อนุญาตให้ผู้อ่านทำได้ มักมีคำว่า
 "เถอะ" อยู่ท้ายประโยค เช่น

... "บรรยากาศสดชื่นรื่นรมย์สมกับเป็นการพักผ่อนเป็นที่สุด เพราะฉะนั้นถ้าป้าจะอิจฉา
 ก็เอาเถอะจะ ฉันอนุญาต...ก็เห็นใจคนไม่ได้มาด้วยกันนะ" (มนัสนยา ธนะภูมิ. 2538
 ก : 120)

... "แต่เรื่องอื่นๆ นั้นบางทีก็ไม่ได้อยู่ที่ผู้แทน แต่อยู่ที่ราษฎรผู้เสนอชื่อของเรา
 เอง เพราะฉะนั้น อ่านเรื่องนี้แล้วคุณผู้อ่านก็คง...คงอะไรก็ตามสะดวกของแต่ละคนเถอะ
 ค่ะ" (มนัสนยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 130)

... "ถ้าเดินผ่านไปแล้วแหวะหยุดก็ไม่มีผิดกติกาแต่ประการใด แต่ถ้าเห็นว่าไม่น่าสนใจ เพราะเมืองไทยมีต้นไม้ร่มผ้าแดงผ้าเขียวหรือปิดทองแพรวพราวออกเยอะเยอะไป...ก็ ตามใจเถอะคะ" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 206)

3.2.3.5 ประโยคปลอบ ใช้ชักจูงให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านคลายความโกรธ ความกังวล หรือเสียใจ คำบอกมามักเป็นคำว่า "น่า" หรือ "น่า" แล้วแต่การเน้น พบแห่งเดียว ในบทความเรื่อง เข้าใจแล้วละ คือ

... "และการกินเหล้ามันใช้จะเลวไปเสียหมดก็หาไม่ ยังมีข้อดีอยู่นิดๆ เหมือนกัน แหะน่า" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 40)

ประโยคแสดงเจตนาที่มนัญาใช้ส่วนใหญ่แสดงเจตนาที่ชัดเจน แต่บางกรณีก็มีประโยค สั้นๆ เจตนาเตือน บางประโยคแฝงเจตนาประชด และบางประโยคมีความหมายตรงกันข้าม มีรายละเอียดดังนี้

3.2.4 ประโยคสั้นๆ เจตนาเตือน ในความเป็นจริง หากผู้เขียนสื่อสารอยู่กับผู้อ่าน ย่อมไม่สามารถออกคำสั่งกับผู้อ่านได้ การใช้ประโยคของมนัญาจึงมีเจตนาไม่หนักแน่น หรืออ่อนลง เป็นเพียงการเตือนเท่านั้น เช่น

... "คนฝรั่งเศสโดยเฉพาะในปารีสเป็นคนใจดำเป็นอันมาก คนต่างชาติที่ไปขอความช่วยเหลือใดๆ จากคนฝรั่งเศส แม้จะเพียงเล็กน้อย เช่นถามทาง หรือถามหาป้ายรถเมล์ ก็จงหวังไว้ในใจก่อนเถิดว่าเขาจะไม่ช่วย หรือพอตีพอร้ายถ้ากำลังอารมณ์เสียอยู่ เขาก็จะทวาดออกมาได้ง่ายๆ " (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ข : 28)

... "เล่ากันว่าเคยมีคนมาขอยืมไปใช้รักษาโรคถึงอเมริกานั่นเหียว เคสคลับก็คือคนเอาไปใช้ต้องมีเจตนาบริสุทธิ์จริงๆ ใครที่คิดจะอมหรือแหมหรือชักดาบอะไรก็แล้วแต่

บอกเสียก่อนว่าอย่าเสียเวลามาหยิบ รักษาไม่มีทางหาย" (มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2535

ข : 120)

... "วัวที่เลี้ยงที่มีเป็นพันธุ์หาชิมะ-ยูจิ คอกบสุสัตว์เมืองมัตสึซากะมักจะซื้อมาจากแขวง
ฮิโยโกะอีกทีหนึ่งตั้งแต่วัวอายุได้ 6 เดือน ไม่ใช่ว่าวัวที่เชือดขายทั้งหลายจะถือกำเนิด
เกิดมาในเมืองนี้หรอกนะจะ อย่าเข้าใจผิดไป" ... (มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2529 ก :
83)

3.2.5 ประโยคแฝงเจตนาประชด ในที่นี้มนัสนยาใช้รูปประโยคสั่งและ
ประโยคถามให้เลือกเอา ให้ความหมายในเชิงเสียดสี มีน้ำเสียงประชด ดังนี้

3.2.5.1 ประโยคสั่งแฝงเจตนาประชด เช่น

... "หรือใครเขามาเล่ามาลือให้ฟังว่าคุณศิริวิไลรัตนา เธอเป็นคนชอบเปิดเผยมาก
คุณจงคอยไปสืบชาติเถอะถ้าหวังว่าเธอจะ 'เปิด' หรือ 'เผย' " ...
(มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2538 ข : 2)

... "ใครเป็นคนระมัดระวังในการซื้อก็ควรจจะจราคาจากคอนเมืองไปเทียบกันเองว่า
อะไรถูกอะไรแพง ของสิ่งใดถูกกว่าก็ซื้อมันซะที่สิงคโปร์ ของสิ่งใดแพงกว่าคอนเมืองก็
จงบินกลับมาบ้านเรา แล้วซื้อตัวเครื่องบินๆ กลับออกไปใหม่เพื่อจะได้มีสิทธิ์ซื้อของใน
สนามบินคอนเมือง...เหอญ" (มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2538 ก : 6)

3.2.5.2 ประโยคถามให้เลือกเอาแฝงเจตนาประชด จากที่ผู้วิจัย
ได้ศึกษาการใช้ประโยคถามให้เลือกเอาที่ตรงตามเจตนาไปข้างต้น พบว่ามนัสนยาไม่นิยมใช้มาก
แต่กลับพบในการใช้ที่แฝงเจตนาประชดมากกว่า เช่น

... "มองออกไปข้างหน้าสถานีนั่น ถนนเจียบมาก มีรถแท็กซี่จอดอยู่ 2-3 คัน แต่ไม่มีรถวิ่งไปมาเลย ฉันเดินไปที่ถนนอย่างงงๆ เหลียวซ้ายแลขวาแล้วก็ถามตัวเองออกมาดังๆ ว่า

'เอ๊ะ ! นี่มันลูกโนหรือบ้านโป่งกันแน่ (วะ) ! ' " ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ก : 47)

... "ฉันอ่านข่าวแล้วก็อดห่วงเมืองไทยไม่ได้ นี่ถ้าพวกขุนทำศีลธรรมเสื่อมในเมืองเขาไม่ได้ มิต้องแหกกันมาแสดงออกในเมืองไทยระะเงอ หรือว่า ไม่น่าห่วง ให้ถือเสียว่าบุญหล่นทับ เพราะเงินทองจะได้ไหลเข้าประเทศไทย ? " (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ก : 144)

... "ฝั่งที่ใต้มีร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึกรวมทั้งศาลาชมวิว แต่อีกฝั่งที่สูงลิบลิ่วกว่านั้นขี้ถึงจะแน่ เพราะมีร้านขายขนมร้านหนึ่งขึ้นไปตั้งอยู่บนยอดโตรกผา ไม่รู้เหมือนกันว่าฤๅษีเป็นเจ้าของหรือเจ้าของท่าขนมไว้ขายฤๅษี" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 95-96)

3.2.6 ประโยคแสดงเจตนาที่ไม่ตรงความหมาย ในที่นี้คือประโยคสั่ง ใช้คำว่า "อย่า" แต่ไม่ได้มีความหมายในทางสั่งห้าม แต่เป็นการบอกให้ทราบและให้ผู้พูดทำในสิ่งที่ใช้คำห้ามคือใช้ว่า "อย่าให้เล่า" แต่เล่า และ "อย่าบอก" แต่บอก เช่น

... "ฮั้ยยย ! อย่าให้เล่า เลยว่าฝรั่งมันแตกตื่นกันแคไหน ร้องเจี๊วจ้าวโฮ้ยฮ้ายกัน เข็งเข็งกะใครถูกฆ่า" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ข : 30)

"คนไทยนั้นจะว่าไปแล้วเห็นอึมๆ ยิ่งจี้ที่แท้เล็ดร้อนอย่าบอกใคร" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 34)

การที่ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้ประโยคในงานเขียนสารคดีของมนัยาจากการแสดงเจตนาทำให้เห็นจุดประสงค์ของผู้เขียนว่าต้องการบอกเล่าเรื่องราวเป็นหลัก โดยกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดตามด้วยคำถาม แทรกคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ด้วยการบอกให้ทำ นอกจากนี้คำบอกมาลาที่สื่อเจตนาต่างๆ ยังช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนผู้เขียนกำลังสนทนาอยู่ด้วยอย่างเป็นกันเอง

4. การใช้สำนวนโวหารโดยทั่วไป

การใช้สำนวนโวหารเป็นศิลปะของการเรียบเรียงข้อความอย่างหนึ่ง ผู้เขียนแต่ละคนมีความถนัดในการใช้สำนวนโวหารที่แตกต่างกันไป โดยอาจมีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก หรือเพื่อแนะนำ สั่งสอน ในบางครั้งอาจต้องยกตัวอย่างหรืออาศัยการเปรียบเทียบประกอบให้ข้อความที่ต้องการสื่อเน้นชัด เจน สึกขึงยิ่งขึ้น

จากการศึกษาวิเคราะห์การใช้สำนวนโวหารในงานเขียนสารคดีของมนัยานั้น ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้โวหารต่างๆ 5 ชนิด คือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และอุปมาโวหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 บรรยายโวหาร คือ "โวหารที่ใช้อธิบายเรื่องราวต่างๆ หรือใช้บอกเล่าเล่าเรื่องประสบการณ์ความรู้ต่างๆ การเขียนบรรยายโวหารจะใช้ภาษาตรงไปตรงมา ชัดเจน รวบรวม เหมาะกับข้อเขียนประเภทอธิบายให้ความรู้ การเล่านิทาน การเขียนประวัติศาสตร์ คำรา คำนำ การเขียนรายงาน เป็นต้น" (บุปผา บุญทิพย์. 2532 : 130)

บรรยายโวหารเป็นโวหารหลักที่มนัยาใช้ในงานเขียนสารคดี เนื่องจากเป็นงานเขียนที่มุ่งถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างแดน และประสบการณ์ชีวิตเป็นส่วนใหญ่ โดยมักจะแทรกเกร็ดความรู้ ความคิดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และมักแทรกเรื่องเล่าหรือนิทาน เพื่อให้ผู้อ่านคลายความเครียดจากเนื้อหาหลักด้วย การใช้บรรยายโวหารของมนัยามีเนื้อหาต่างๆ กัน ดังตัวอย่าง

เราไปถึงถ้าละว่าเอาเมื่อบ่ายโมง ก็นกลางวันกันในเรื่องอย่างรีบเร่งเพื่อจะได้มีพลังไป
บินเขา พออิมหนาเรียบร้อยแล้วก็ลงมือบินถึงไต่บันไดไม้ไผ่ขึ้นไปตามตลิ่งทันที ข้างบนมี

ศาลาไว้ให้พักเหนื่อยข้างๆ บ้านคนเผ่าถ้ำ เราเสียค่าบริการให้เขาแล้วก็ได้ลูกชายตัว
 คำๆ ทำทางไม่ได้มีใจจนเห็นได้ชัดไปด้วย 2 คน ไอ้เด็กบ้านี่ทำฤทธิ์กับเราไปตลอดทาง
 จนแทบจะต้องเตะกัน คือเราเตะมันไม่ใช่เตะซึ่งกันและกัน (มนัญา ธนะภูมิ. 2538
 ข : 48)

... อาจารย์เจ้าคุณท่านเป็นเจ้าคุณที่สมณะมาก ไม่ได้โอ้อ้ออ้างอย่างพระน้าพระยา
 อื่นๆ เลย ท่านมีบ้านไม้หลังย่อมๆ อยู่ในซอยเคโซ แยกถนนสุรวงศ์ซึ่งบัดนี้ได้เปลี่ยนเป็น
 ซอยอนุমানราชตามบรรดาศักดิ์ของท่าน เพื่อเป็นเกียรติแก่นักปราชญ์ของเมืองไทยผู้นี้
 แล้ว ท่านแต่งกายธรรมดาๆ ดำรงชีวิตธรรมดาเรียบง่าย แล้วก็นิยมเดินไปทำงานเพื่อ
 เป็นการออกกำลังกายไปด้วยในตัว (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 110-111)

... ไปกินเลี้ยงคราวนี้ผู้เขียนจึงกินข้าวรองท้องไปก่อนด้วยความชำนาญ กระนั้นก็ยังไม่วาย
 หน้ามืดตาลายด้วยความหิว เพราะเขาเลี้ยงเหล้าก่อนอาหารแบบค็อกเทลพักใหญ่
 แล้วก็ดื่มน้ำแข็งใสให้ควิตโอ เรื่องเมืองบัคกัสสไตน์เสียอีกครั้งชั่วโมง ตอนที่นั่งนั้นใจ
 ผู้เขียนไม่ค่อยจะได้จดจ่อกับหนังสือเท่าไร เพราะตามักจะมองคำใบ้ที่ขมขื่นกับ
 เนยที่เขาผลอไผลเอามาเสิร์ฟไว้ก่อน ยังกิตที่ห้องไม่ร้องจ๊อกออกมาให้ขายหน้า
 (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 54)

ตัวอย่างบรรยายโวหารที่ยกมาข้างต้นนั้นเป็นการบรรยายถึงสถานที่ บุคคล และ
 เหตุการณ์ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มนัญากล่าวถึงเป็นส่วนใหญ่

แต่เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องและเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงมักใช้สาธกโวหาร
 หรืออุปมาโวหารเข้ามาประกอบในการบรรยายด้วย ดังนี้

4.1.1 บรรยายโวหารที่ใช้สาธกโวหารประกอบ เป็นการเขียนบรรยาย
 เรื่อง โดยมีการยกตัวอย่างขึ้นมาประกอบ เพื่อให้เข้าใจเรื่องชัดเจนขึ้น เช่น

หน่วยงานดูแลนักเรียนต่างชาติที่ได้รับทุนรัฐบาลฝรั่งเศส ซึ่งเรียกย่อๆ ว่าซีสนั้น จัดโปรแกรมให้นักเรียนต่างชาติได้ไปเที่ยวที่ต่างๆ ทุกวันหยุดสุดสัปดาห์และมีที่ไปต่างๆ ไม่ซ้ำกันตลอดปี วันแต่ที่บางแห่งซึ่งฮิตติดอันดับหน่อยก็จัดปีละ 2 หรือ 3 ครั้ง เพราะคนอยากไปมาก แต่รับได้แต่ละครั้งเป็นจำนวนจำกัด เช่นไปแวร์ซายส์ ไปปราสาทลุ่มแม่น้ำลัวร์ หรือไปค้างกับครอบครัวชาวฝรั่งเศสตามบ้านในชนบท เป็นต้น

(มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 179-180)

... แต่เรื่องชื่อนั้นบางคนก็โดนตั้งชื่อแบบภาคบังคับ ซึ่งก็จำเป็นต้องยอมรับโดยทงุฏี เพราะไม่รู้จะไปขัดขึ้นได้ยังไง อย่างน่าเชยของผู้เขียนนั้นเธอเป็นหมอ สมัยเป็นหมุ่โสตัยงไม่มีครอบครัวเธอก็กลับบ้านตึกๆ คื่นๆ เป็นประจำหรือบางทีก็ไม่กลับเลยเป็นอาทิตย์ๆ เพราะฉะนั้นเรื่องราวใดๆ ในบ้านเธอจึงหมดสิทธิ์ที่จะได้รู้ไปโดยปริยาย เช่นหมาตัวไหนออกลูก แม่ครัวไม่สบาย คนสวนลากลับบ้าน อะไรทำนองนั้น ยิ่งสาวใช้คนไหนลาออก และคนไหนเข้ามาใหม่ เธอยิ่งไม่มีทางรู้ เวลาเธอกลับเข้าบ้านตึกๆ คื่นๆ เธอก็ไปประตูเอารถเข้ามาเอง แล้วก็ไปประตูเรือนขึ้นไปในอน โดยไม่เจอะไม่เจอใครสักก็คน ดังนั้น เพื่อตัดปัญหาในการเรียกชื่อสาวใช้ไม่ถูก เธอจึงเรียกสาวใช้ทุกคนที่ปะหน้าว่า 'เล็ก' โดยทั่วถ้วนและทุกคนก็ยอมรับชื่อเล็กที่คุดหมอดั่งให้้อย่างโดยคิ ...

(มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 12-13)

4.1.2 บรรยายโวหารที่ใช้ขอมาโวหารประกอบ เป็นการเขียนบรรยาย

เรื่อง โดยนำการเปรียบเทียบมาประกอบ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น เช่น

ผีฝรั่งอังกฤษนี้รสชาติซี้ๆ ซาๆ ไม่ซาบซ่าแหกออกห้อยหัวลงมาแลบลิ่นแปลบๆ กรอกนัยน์ตาลอก หรือสาวใส่ออกมากองให้ดูเล่นอย่างผีไทย ไอ้ที่จะเน่าเฟะและจนพองอืด น้ำเหลืองน้ำหนองไหลเยิ้มอย่างหนังผีสีดาวประดับเพชรอย่างไทยๆ ก็ไม่มีอีกนั่นแหละ ผีฝรั่งอังกฤษนี้ ตายยังงี้ก็ออกจากโลงมาหลอกกันยังงั้น อย่างคิก็ทำตาคุดึงพันให้เห็น

เขียวแหลมๆ อีกสักนิดสักหน่อยเป็นอันจบพิธี แม่นาคพระโขนงของไทยมาเห็นผีฝรั่งของไทยเข้าคงส่ายหน้าระอาใจ เรียกว่าผีฝรั่งนั่นจริงๆ เหมือนมันฝรั่งต้มที่ไม่ใส่เกลือ ขณะที่ผีไทยนั้นแสนจะแซ่บราวกับส้มตำสดๆก็ไม่ปาน (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 123-124)

อากาศที่โคโลญจ์ปลายเดือนกุมภาพันธ์นั้นยังหนาวจัดอยู่มาก ถึงแม้สวมหมวกพันผ้าพันคอ สวมเสื้อโค้ตตัวหนาแล้วก็ยังไม่วายหนาวสั่น น้ำมูกไหลจุกแฉะก้ำอยู่นั่นเอง แต่คนเยอรมันตัวโตแข็งแรงเมื่อดื่มเบียร์ดื่มไวน์แดงต้มร้อนๆ เข้าไปก็เห็นหลายคนสวมแต่เสวิตเตอร์ตัวเดียวเดินเฉย มีคนหนึ่งตัวโตทำตุ๋นเอกสารเดินไม่ใส่เสื้อเปิดพุงพลั่กเขียนการตูนที่พุงแล้วทำขยิกขยักให้การตูนขยับไปขยับมาล้อคนเล่นเสียวอีก (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 221)

4.1.3 บรรยายอาหารที่ใช้ทั้งสาวธกอาหารและอบมาอาหารประกอบ ดังนี้

การไปกับทัวร์นั้นจะพูดไปแล้วก็เหมือนกับไปอยู่โรงเรียนประจำชั่วเวลาสั้นๆ ต้องปรับตัว และเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับคนหมู่มาก เจอคนดีก็ดีไป เพราะได้พูดคุยกันไม่มาเฮฮา เบิกบาน แต่บางทีไปเจอมนุษย์จากดาวอังคารที่ไม่เคยรู้จักเลยว่า การเกรงใจเป็นอย่างไร ก็ทำให้ ชิงจนแทบจะขอคืนเงินแล้วเดินกลับบ้านเอง ... บางทีไปเจอเอาสาวใหญ่ที่ไม่เคยออกนอกประเทศและเคยเป็นคนสวยที่สุด...สวยที่สุดในซอยมาเมื่อ 10 ปีก่อน ดังนั้นเจ้าหล่อนจึงประโคนใบหน้าจนหนาครั้งนี้นำทำขนมเค้กแล้วประดับประดาเครื่องเพชรเป็นชุดๆ ตามสีของเสื้อ เช่นชุดมรกต ชุดทับทิม ชุดไพลิน แล้วประเทืองขำคิ้วแหวนเพชรเดี่ยวหัวทำเมล็ดข้าวโพดให้สมกับเป็นเมียคนปัจจุบันของนายพล ... (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 135-136)

4.2 พรรณนาโวหาร คือ "กระบวนการเขียนที่ใช้ถ้อยคำสะสรวย ละเอียดยลลอบ เพื่อให้เห็นภาพที่บรรยายชัดเจน ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม เกิดจินตนาการ ชาบซึ่ง ประทับใจ มักใช้กับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการชมความงามของสถานที่ บุคคล ธรรมชาติ หรือพรรณานาามณ์ ลักษณะของบุคคล หรืออาจพรรณนาให้เห็นความน่าเกลียด น่ากลัว น่าขยะแขยงก็ได้" (บุปผา บุญพิพย์. 2532 : 132)

การใช้พรรณนาโวหาร มนัณยานิยมใช้ร่วมกับบรรยายโวหาร แต่ไม่มากเท่าการใช้บรรยายโวหาร และส่วนใหญ่จะมีพรรณนาโวหารปรากฏอยู่ในสารคดีท่องเที่ยวมากกว่าในบทความ เนื่องจากสารคดีท่องเที่ยวต้องอาศัยการพรรณนาภาพที่ผู้เขียนพบเห็นอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านประทับใจ เกิดภาพ และเกิดความรู้สึกคล้อยตามจนอยากไปท่องเที่ยวยังสถานที่แห่งนั้นๆ บ้าง ในการพรรณนาสิ่งต่างๆ หากเป็นพรรณนาโวหารล้วน มักมีความยาวไม่มาก เช่น

... บันไดใหญ่ชันสู่ชั้นบนของพระที่นั่งนี้ก็สวยจนตะลึง ผนังห้องทรงบันไดเป็นสีขาว มีลายปูนปั้นสีขาวคูนนูน ลายส่วนมากเป็นลายช่อดอกไม้วัวเขา เรียกลายเครือเถาจึงดูอ่อนช้อยมาก ... ข้างหน้าต่างข้างประตูนั้นมีภาพปั้นผู้หญิงเปลือยยืนยกมือยันกรอบบนอยู่ ผ่าร่างนั้นรุ่มรวยแล้วกลืนกลายเป็นลายกนกกลงไปถึงกรอบล่างขอบประตู สวยและมีศิลป์จริงๆ บริเวณนี้มีแต่สีขาวของผนัง สีเข้มราคาแพงของเบญจรงค์ แล้วก็มีสีแดงเข้มของม่านกำมะหยี่ ส่วนบันไดนั้นเป็นหินอ่อนขาวสลักเสลาเป็นลวดลายสวยไปทุกตารางนิ้ว (มนัณยา ธนะภูมิ. 2528 : 121-122)

เมื่อจ้วเจียขึ้นมานั้น ก็พบภูมิประเทศอันแปลกตา คือลานโล่งๆ ไม่กว้างนัก แต่ขาวสว่างไปด้วยหิมะที่สูงเกือบถึงเข่า แสงสว่างจากไฟถนนที่ขอบลานดูสว่างเรืองไม่จืดจางเหมือนยามดึกในเมืองร้อน สุขขอบลานอีกด้านหนึ่งเป็นตึกเก่าๆ คูโหลมทรุดและทำท่าว่าเป็นโกดังเก็บของหรืออะไรอย่างหนึ่งที่คล้ายกัน มองสูงขึ้นไปเห็นฟ้ามืดเป็นสีน้ำเงินจัดและมีความกับพระจันทร์ค่อนดวงสีขาวซีดๆ ถ้าแม้ว่าที่นั้นไม่มีหิมะ ก็ยังบอกได้ว่าที่นั้นไม่ใช่เมืองไทย เพราะมีอะไรต่างกันอยู่หลายอย่าง ตั้งแต่ลักษณะของท้องฟ้าและดวงจันทร์ ซึ่งไม่อร่ามแจ่มอย่างค่อนรุ่งในเมืองแถบตะวันออก แถมรอบตัวยังเจียบผิดปกติ ไม่มีเสียง

จึงหัดและแมลงกลางคืน ไม่มีเสียงไก่อ้วน ไม่มีเสียงหมาเห่า เงียบอย่างเมืองนอก
เท่านั้นจึงจะเงียบได้ ... (มณียา ธนะภูมิ. 2529 ข : 164-165)

เราหยุดดูภาพไกรภาพกันหน่อยหนึ่งที่ข้างทาง เป็นรูปสลักนำเกลี้ยคนากลัวของพระอิศวร
ปางดุร้าย ผิวกายสีคำ สวมเครื่องประดับแดงและเหลือง มีสีแดงซึ่งคนเอามาป้ายทา
ต่างเลือดสังเวเปรอะไปทั่วทั้งองค์ พระเนตรของภาพไกรภาพโบนถนุ เขี้ยวโจ่ง
พระหัตถ์ทั้ง 6 ถือดาบและอาวุธต่างๆ รวมทั้งหัวคนด้วย (มณียา ธนะภูมิ. 2538 ค
: 36)

นอกจากนี้ มณียายังใช้พรรณนาโวหารในลักษณะอื่นๆ อีก ดังนี้

4.2.1 พรรณนาโวหารที่ใช้ร่วมกับบรรยายโวหาร เช่น

น้ำในแม่น้ำใสแต่ดำคล้ำ เงียบและวังเวง ด้วยว่าไม่มีเรืออื่นอีกเลย นอกจากกระลอก
คลื่นอันเกิดจากความเร็วของเรือติดท้ายสองลำแล้ว แม่น้ำส่วนอื่นๆ ก็นิ่งสนิท...นิ่งจน
น่าขนลุก สองฝั่งไม่มีตลิ่ง เห็นแต่ตงแสมและโก่งกางที่จมจ่อมลงไปใต้น้ำด้วยเรียงเป็น
พืดไปทั้งสองฝั่ง ฝนยังตกแผ่อยู่เหมือนเดิม จนทุกสิ่งเป็นสีเทาอมม่วง และเพิ่มความ
น่ากลัวยิ่งขึ้น โอ้ละหนอ เราเอ๋ยเราจะมาเรือล่มถูกกระเซ้งกินตายเสียที่พินแลนด์นี่ละ
หรือ ตายที่บึงบรเพ็ด นครสวรรค์ยังดีกว่าเป็นไหนๆ เพราะลึกยังไถจะเซ็กยังพุดไทย
มันกัดเจ็บก็ยังตำมันได้ถนัดถนี่ (มณียา ธนะภูมิ. 2535 ก : 57)

... ปลายสุดของลานขนาดย่อมแห่งนี้ มีอาคารโบราณหลังหนึ่งตั้งสกัดอยู่ มุขหนึ่งซึ่งยื่น
ออกมาเบื้องหน้านั้นหาสีน้ำตาลแกมทองเด่นออกมาจากตัวอาคารสีขาวครีม ผนังของหน้า
มุข เขียนเป็นภาพอัศวินโบราณและตราอาร์มแปลกตา ส่วนขอบระเบียงก็สลักเสลา
งดงามยิ่งทั้งชั้น 2 และชั้น 3 ส่วนใต้ชายคาชั้นบนสุดนั้น ส่วนที่คล้ายช่องลมยิ่งงดงาม
อ่อนช้อยสลักเสลาด้วยฝีมือช่างชั้นครู เป็นแผงรับหลังคากระเบื้องสีทองสุกปลั่งดูแปลกตา

ยั้งนัก แวนเดียที่เลียบไปพบ ฉันก็ถึงบางอ้อ

นี่ยังไรเล่า "หลังคาทอง" ศิลปกรรมชั้นเยี่ยมของคฤหาสน์เมืองของอินสbruckที่ใครๆ
เขากล่าวขวัญกันนักหนา คนไทยได้ยกขบวนไปถ่ายทำละครโทรทัศน์เรื่อง "ในฝัน"
ของโรสลาเรนกันในออสเตรเลีย แล้วก็ได้อีกจาก "หลังคาทอง" ของอินสbruckนี้เป็น
มรดกโลก ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ก : 127-128)

บรรยายโวหารที่นำมาใช้ร่วมกับการพรรณาดังกล่าว มักเป็นการแสดงความคิดเห็น

4.2.2 พรรณาวาหารมีอามาโวหารแทรก การใช้พรรณาวาหารลักษณะนี้

พบเป็นจำนวนมาก เพราะการเปรียบเทียบจะช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น เช่น

ภูมิประเทศสองปากแม่น้ำแควน้อยสวยจนพรรณาแทบไม่ถูก ส่วนใหญ่เป็นป่าไฟซึ่งดูโปร่ง
 ด้วยรียวกันและลำต้นอันชะลูดของมัน และหิ้วยความขดแน่นที่มันขึ้นเบียดเสียด
 ตีลังสองฝั่งสูงชัน แหงมองขึ้นไปเห็นแต่สีเขียวจัดของกิ่งไฟที่พริ้วใบและเอนโอนล่อลม
 ตัดกับสีฟ้าจัดของท้องฟ้าและสีขาวของก้อนเมฆ ตีลังบางครั้งเป็นหินผารูปร่างประหลาด
 สูงทะมึน เป็นชอกเป็นหลืบและกำกวมกันไม่มา นานๆ ครั้งจะผ่านเรือนแพไม้ไผ่ริมน้ำ
 สาวชาวบ้านนั่งกระโจมนบนก้อนหินได้ร่มเงาของตะไคร่น้ำ ชัดสีวิวรรณอย่างกระมิด-
 กระเมี้ยน แต่ดำไปไม่กี่ครั้งน้ำ บนหาดทรายขาวจ้ำที่มีเรือหางยาวจอด ฝรั่งกับหนุ่มตัว
 แดงเหมือนกั้งดำนอนผิงแดดแผ่วลาเหมือนปลาตายลอยน้ำ ... (มนัญา ธนะภูมิ.
 2538 ข : 47-48)

... ฉันซื้อโคคาโคล่า 1 กระป๋อง แล้วลงนั่งกินขนมปังแกล้มน้ำอัดลมง่วนอยู่ รู้สึก
 เหมือนกลับไปเป็นนักเรียนฝรั่งเศสอีกหน ฉันเคยนั่งกินขนมปังกับโคล่าที่มายาวริมแม่น้ำ
 โรน เมืองสียงบ่อๆ อากาศอุ่นสบายและน้ำก็เป็นสีเขียวใสแจ้วราวกับมรกต คนเก่าๆ
 นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ไม่กิตกปลาใต้ต้นเกาลัด ลมพัดมาอ่อนๆ และท้องฟ้าก็เป็นสีน้ำเงินจัด

เสียงขมบังคับกรอกรบ และเสียงใบไม้ไหวเป็นความสงบอันแสนวิเศษที่ฉันไม่เคยลืม
... (มนัชา ธนะภูมิ. 2534 : 21-22)

4.2.3 พรรณนาโวหารมีสาธกโวหารแทรก การใช้พรรณนาโวหารลักษณะนี้พบเพียงแห่งเดียว ในสารคดีเรื่อง เดี่ยวยุโรป ดังนี้

ตามทางเดินที่ทอดตัวลึกลงไปนั้น พอถึงชายน้ำเราก็พบว่า ตรงนั้นเป็นพงอ้อและกอไผ่น้ำแผ่กว้าง หนุ่ยารกขึ้นเป็นดงใหญ่สูงท่วมหัว จนกระทั่งถ้าเป็นบ้านเราก็จะต้องนึกกลัวงู น้ำใกล้ฝั่งต้นจันทน์กรวดหินที่พื้น มีกออะไรหน้าตาลคล้ายกระบี่หรือบัวใบเล็กจิ๋วที่ยังไม่มีดอกขึ้นอยู่หย่อมหนึ่ง รอบๆ มีเบ็ดป่าฝูงเล็กๆ วายวนไปมาเหมือนไม่มีอะไรจะทำหรือเขาจ้องมาให้วาย ตรงชายน้ำซึ่งแหวกเป็นช่องให้ไหลลงจากทางเดินลงไปได้ ตั้งมานั่งทำด้วยไม้อย่างหยาบๆ เอาไว้มขมิ้ว ภาพตรงหน้าดูสงบสงัดน่ามานั่งเล่นหลังจากใจระส่ำระสายมานานใหญ่ เช่น เพิ่งโดนนายคำหรือหลังจากทะเลาะกับสามี หรือกิจกรรมใดๆ ที่น่าเดือดดาลปานๆ นั้น (มนัชา ธนะภูมิ. 2538 ก : 72)

4.3 เทศนาโวหาร คือ "ข้อความที่ชักจูงโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม จะใช้กับเรื่องปลุกใจ แนะนำ สั่งสอน โน้มน้าวใจ ฯลฯ เทศนาโวหารจึงมักมีสาธกโวหาร อุมาโวหาร หรือโวหารแบบพรรณนา มาช่วยให้เกิดความชัดเจน จูงใจ และจะให้เหตุผลประกอบ" (บุปผา บุญทิพย์. 2532 : 134)

การเขียนเทศนาโวหารที่พบในงานเขียนสารคดีของมนัชานั้นมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะแทรกอยู่ในสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งเนื้อหามักจะได้จากการสังเกตสิ่งต่างๆ ในขณะที่ผู้เขียนประสบมาในสถานที่นั้นๆ เช่น การซื้อของ การผูกไมตรีกับคนถิ่นนั้น การปรับตัวเมื่ออยู่ต่างแดน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเมื่อผู้อ่านประสบเหตุการณ์ดังกล่าวในอนาคต ส่วนในบทความพบเทศนาโวหารเพียง 2 เรื่องคือ อนิจจัง กับ มรณานุสติ ซึ่งมีเนื้อหาหลักในการ

สั่งสอนเหมือนกันคือ ความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต ลักษณะการใช้เทศนาโวหารในสารคดีของมณีนยา มีตัวอย่าง เช่น

... เมื่อแลกเงินดอลลาร์เป็นรูเบิลที่โรงแรมหรือที่ร้านขายของสำหรับชาวต่างประเทศ (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่าร้านดอลลาร์) ก็ขอให้เก็บใบเสร็จแสดงการแลกเงินไว้ด้วย เพราะบางทีหากกลับสนามินเขาอาจขอคืน แต่การแลกเงินเป็นรูเบิลไม่จำเป็นเลยถ้ามาเที่ยวกับทัวร์ เพราะทัวร์เขาดูแลทุกอย่างทุกอย่างอยู่แล้ว ข้าวของนั้นไม่จำเป็นและไม่สมควรเลยที่จะซื้อตามร้านสรรพสินค้าซึ่งของคุณภาพต่ำต้อย เสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นคุณภาพเหมือนแถวประตูนํ้า ส่วนของที่ระลึก หรือเครื่องประดับอื่นๆ ก็แพงกว่าที่ขายในร้านดอลลาร์ ทั้งๆ ที่คุณภาพเท่ากัน และยังมีขายน้อยแสนน้อย อย่างไรก็ตาม ควรจะแลกรูเบิลเอาไว้ติดหน้อยสำหรับขึ้นแท็กซี่หรือทิบบอยทิบนคนชนกระบะเป่า ...

การไปโซเวียตถ้าอยากจะถูกใจใครๆ ให้สนทนากลยุทธ์ซึ่งถึงกันบึ้งของหัวใจ ก็ขอแนะนำให้พลิกสถิติ ยาทาเลีย มาศคาร่า ที่ทำในเมืองไทยในชื่อฝรั่ง ราคาเพียง 15-40 บาท แต่มีค่ามหาศาลในรัสเซีย ซึ่งต้องเข้าคิวกันเป็นชั่วโมง เพื่อจะพบว่าลิปสติกซึ่งหมายตาเอาไว้ (แต่ลองหาอย่างเมืองไทยก็ไม่ได้จับก็ไม่ได้ ได้แต่ร้องสั่ง) นั้น ได้หมดเสียแล้วเมื่อ 10 นาทีก่อนจะถึงคิวเรา ... (มณีนยา ณะภูมิ. 2528 : 24-26)

... "แต่มีข้อควรจำอยู่ว่าไปสวีเดนควรกินอาหารเช้าซึ่งมีมาในราคาพร้อมกับค่าห้องที่โรงแรมให้อิ่มมากๆ เข้าไว้ ทั้งนี้ด้วยว่าอาหารกลางวันแบบสวีตจะเป็นอาหารเบาๆ ตรงข้ามกับชาติอื่นๆ " (มณีนยา ณะภูมิ. 2528 : 222)

... ฉันจะเล่าว่าญี่ปุ่นพลเมืองเขา 110 ล้านคน ผลิตข้าว 12 ล้านตัน ส่งออก 4 ล้านตัน เมืองไทยพลเมือง 40 ล้านคน ผลิตข้าว 15 ล้านตัน แต่ส่งออกเท่าไรรู้ไหมเธอ ล้านเดียวจะ นี่แสดงว่าคนไทยเราใช้ข้าวกันอย่างสุรุ่ยสุร่ายหมดเปลืองมาก เธอดูเวลา

ทำบุญซื้อ ข้าวเหลือเป็นอ่างๆ ทุกที เวลากินข้าวก็ชอบกินให้เหลือ ไม่รู้เป็นแพ้นอะไร เคยมีคนคำนวณไว้ว่าถ้าคนไทยเรา 40 ล้านคน กินข้าวเหลือวันละเม็ดทุกมื้อ เราจะเสียข้าวไปเปล่าๆ ปีละหมื่นกระสอบ คิดดูซิ ธรว่าเศรษฐกิจเสียไปเท่าไร? เวลาเรา กินข้าวเรารู้กำลังของเรานี้ว่าเราหิวมากหิวน้อยแค่ไหน ทำไมไม่ตักให้พอดีๆ ฉะนั้น ไม่เคยเห็นฝรั่งคนไทยกินอาหารไม่หมดจาน เท่าๆ กับไม่เคยเห็นคนไทยคนไทยกินข้าว หมดจานอย่างเกลี้ยงเกล่า (มนัทยา ธนะภูมิ. 2534 : 17)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นการใช้เทศนาโวหารล้วน นอกจากนี้มนัยายังใช้ เทศนาโวหารโดยมีสาธกโวหารประกอบอีกลักษณะหนึ่ง เช่น

เมื่อต้นเดือนกรกฎาคมนี้ ผู้เขียนเห็นข่าวโทรทัศน์เกี่ยวกับการทำบุญล้างบาปซ้ำของสมาคม การกุศลของชาวจีนในประเทศไทยสมาคมหนึ่งแล้วก็ออกจะหึง ... ทุกคนในที่นั้นมีสีหน้า อึมเิบว่าได้ลงแรงทำในสิ่งที่คนอื่นรังเกียจขยะแขยง ซึ่งจะทำให้ตนได้บุญมาก หรือ (ผู้เขียนคิดเอาเองว่า) ขณะที่ทำความสะอาดไปก็คงจะปลงไปได้ว่า อันกายสังขารของ มนุษย์เรานี้ก็เป็นแต่เพียงสิ่งหลายสิ่งหลายอย่างมารวมกันเข้า ทรงอยู่ได้เพราะอำนาจ แห่งการปรุงแต่ง พอหมดอายุของมันก็สิ้นสลายกลายสภาพไปเป็นไปตามกระแสของ อิทธิปัจจัยตาคือเป็นไปตามปัจจัยไม่มีอะไรแปลก

ผู้เขียนเคยอ่าน เรื่องเกี่ยวกับเกาะซิดีลีพบว่ามีป่าช้าแห่งหนึ่งมีป้ายติดไว้เหนือประตูทาง เข้าสุสานฝังศพว่า "เมื่อก่อนเราก็เคยเป็นอย่างท่าน อีกไม่นานท่านก็ต้องเป็นอย่าง เรา" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 178-179)

ตัวอย่างนี้เป็นการนำสาธกโวหารเข้ามาประกอบในเทศนาโวหาร โดยยกข้อความ ดังกล่าวขึ้นมา เพื่อช่วยเน้นและเตือนใจผู้อ่านให้เข้าใจ เรื่องที่ใช้เทศนาโวหารนี้ได้ดียิ่งขึ้น

พวกญี่ปุ่นมีระเบียบวินัยเป็นอันมาก ในห้องผู้โดยสารขาออกนั้น เขานั่งเรียงรายกันเป็น

กลุ่ม เสียงคุยนะๆ โนะๆ ลั่นไปหมด แต่พอหัวหน้ากลุ่มลุกขึ้นและโบกธงเล็กๆ ในมือ เขาก็ลุกพริบเหมือนกันหมด เข้าแถว เรียงสองแถวเดินตามหัวหน้าไปอย่างพร้อมเพรียงกัน ไม่มีเสียงวิ๊ตว้ายกระตุ้ว ไม่มีเสียงพรุสวาท

"ตาย ! คอยหนด้วย ยังไม่เสร็จฮะ"

"ทำไงทีละ ไม่มีคนช่วยขนกระบะเป่า"

"ก๊วยังไม่ไปละ ชี้เกียจไปยืนคอย"

"ไอ้ห...จะรีบไปไหนกันโว้ย"

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

คนในกลุ่มที่ฉันทึ่งมองอย่างทึ่งนี้ สงบสำรวมเหมือนๆ กัน อยู่ในวินัยอันดีเท่าเทียมกัน มีน้ำเล้ากองทัพอของเขา ประเทศของเขาถึงได้รับยกย่องกันนัก เรียกเขาเดอะอึดเอ๊ย ว่าไอ้ยุ่น ไอ้มนุญเอาเปรียบ ไอ้สัตว์เศรษฐกิจ จะประณามเขาวังไรก็ตามเถิด แต่ขณะค่าเขาเราก็ควรก้มศีรษะคำนับเขาเสียด้วย คำนับให้เกียรติและวินัยของเขา...ซึ่งเราไม่มี (มนัยา ทัศภูมิ. 2534 : 41)

ตัวอย่างนี้เป็นการนำสาธกโวหารเข้ามาประกอบ โดยยกประโยคหรือบทสนทนาต่างๆ ขึ้นมา เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น

4.4 สาธกโวหาร คือ "โวหารที่มุ่งให้ความชัดเจนโดยการยกตัวอย่าง ซึ่งจะไปเสริมโวหารชนิดต่างๆ เช่น เสริมเทศนาโวหาร เสริมบรรยายโวหาร เป็นต้น จะใช้กับเรื่องเล่าต่างๆ แนะนำ สั่งสอน ฯลฯ " (บุผา บุญพิพย์. 2532 : 136)

ในการเขียนงานประเภทสารคดี ไม่ว่าจะเป็นในสารคดีท่องเที่ยวหรือบทความ มนัยานิยมใช้สาธกโวหารเข้าไปเสริมในบรรยายโวหารเกือบทุกเรื่อง โดยเฉพาะในการเขียนบทความ ซึ่งจะเริ่มบรรยายเรื่องก่อนและต้องตามด้วยสาธกโวหารเสมอ อาจมีโวหารชนิดอื่นแทรกบ้าง แต่ไม่มากนัก เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ได้จากประสบการณ์ ผู้เขียนจึงต้องการยกตัวอย่างให้ผู้อ่านได้เข้าใจ และได้รับรู้รายละเอียดเท่าๆ กับที่ผู้เขียนได้รับ

นอกจากนี้ยังแสดงถึงความรอบรู้ของผู้เขียนอีกด้วย ลักษณะการใช้สาธกโวหารของมณีนยาแบ่งได้ 2 ลักษณะใหญ่ คือ

4.4.1 ใช้สาธกโวหารโดยใช้คำแสดงการยกตัวอย่าง คำแสดงการยกตัวอย่าง หมายถึง คำที่ใช้ขึ้นต้นให้ทราบว่าข้อความต่อไปเป็นตัวอย่างประกอบเนื้อความตอนแรก ข้อความส่วนที่เป็นตัวอย่างนั้น อาจเป็นคำหรือข้อความสั้นๆ

การใช้สาธกโวหารลักษณะนี้ มณีนยานิยมใช้คำแสดงการยกตัวอย่างว่า "เช่น" และ "อย่าง" มากที่สุด เช่น

คนไทยที่ไปอยู่ในลอสแอนเจลิสเคาน์ตี เช่น เมืองเบเวอร์ลีฮิลล์ เมืองเวสต์วูด หรือเมืองพาซาดีน่า เวลาจะบอกคนทางบ้านว่าตนอยู่ที่ไหนก็เกรงจะไม่เข้าใจจึงบอกว่าอยู่ที่แอล.เอ.หรือลอสแอนเจลิส ดังนั้นจึงมีคนจำนวนไม่น้อยที่ถือค่านิยมและเบอร์โทรศัพท์ของญาติมิตรในแอล.เอ.มาด้วยและขอให้โทรศัพท์ช่วยเหลือเรียกให้ การหมุนโทรศัพท์นั้นก็ไม่ใช่ของง่าย เพราะชื่อสถานที่บางแห่งอยู่ในเมืองลอสแอนเจลิสจริงๆ แต่บางแห่งก็อยู่คนละเมือง เพียงแต่อยู่ในลอสแอนเจลิสเคาน์ตีเท่านั้น ในกรณีหลังนี้ก็ต้องหยอดเหรียญแบบต่างเมืองจึงจะโทรฯ ถึงกันได้ (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 86)

ความกลัวต่างๆ นานานั้นบางทีก็น่าขัน (สำหรับคนอื่น)

อย่างเด็กไทยกลัวตำรวจ กลัวแขกหัวโต กลัวเจ๊กจับไปเล่นจ๊ว หรือกลัวตุ๊กแกนั้น นับว่าเป็นเรื่องมีเหตุผลน่าเห็นใจเพราะถูกผู้ใหญ่ขู่มาตั้งแต่เด็ก เด็กคนไหนร้องไห้มากๆ ผู้ใหญ่ก็มักขู่ว่าเจียบนะ ไม่เจียบจะเรียกตำรวจจับด้วย หรือ อย่าออกไปเล่นห่าบบ้านนะ เดี๋ยวแขกหัวโตจับหรือเจ๊กเอาตัวไปเล่นจ๊วไม่รู้ด้วย ส่วนการขู่ว่าตุ๊กแกจะมากินตับนั้น ตัวอย่างมีให้ดูจนถึงบ้าน บ้านไทยสมัยก่อนหลังไหนก็หลังนั้น มักมีตุ๊กแกซ่อนอยู่ตามซอกตู้ว่างๆ ก็ร้องตับแก...ตับแก...ฟังน่าสยดสยองไม่หยอก ผู้ใหญ่ไม่ต้องขู่เด็กก็กลัวอยู่แล้ว (มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 74)

นอกจากการใช้คำว่า "เช่น" และ "อย่าง" แล้ว คำที่มันยาใช้แสดงการยกตัวอย่าง
ยังมีคำว่า "อย่างเช่น" "ยกตัวอย่างเช่น" "ยกตัวอย่าง" "เหมือนอย่าง" "ได้แก่"
"เป็น" "มี...เป็นอาทิ" และ "ดูแต่" เช่น

ในโลกนี้มีอะไรหลายเรื่องที่เกิดแต่ไม่ธรรมดา คือเป็นเรื่องสามัญสำหรับคนในกลุ่มหนึ่ง
ซึ่งเห็นเป็นเรื่องปกติไม่แปลกประหลาดอันใดเลย (แม้แต่น้อยนิด) แต่สำหรับคนในกลุ่ม
อื่นซึ่งไม่ได้มีวัฒนธรรม ความเชื่อหรือความค่านิยมเดียวกันก็อาจจะเห็นเป็นเรื่องไม่
ธรรมดา และอาจจะถึงขนาดเห็นเป็นเรื่องแปลกประหลาดสมควรที่จะโฆษณากันต่อๆ
ไปได้ทีเดียว

ยกตัวอย่างเช่นคนไทยโดยทั่วไปนั้นมีนิสัยยิ้ม ร้อย เบื่อ โดยไม่มีจุดหมายจุดประสงค์หรือ
ต้องการจะแสดงอารมณ์อันใดเลย ... (มันยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 31)

... "ตรงห้องนั่งรถของมัตตาคารมีตู้กระจกใบใหญ่ใส่เครื่องปั้นดินเผามากมาย เป็น
แจกันบ้าง ชามอ่าง ถ้วยน้ำชา จานผลไม้ กาน้ำชา ฯลฯ รูปทรงสวยสะกดตา" ...
(มันยา ฐานะภูมิ. 2529 ก : 52)

... เคยถามคนที่สนิทสนมคนหนึ่งซึ่งเป็นจีนเปลี่ยนนามสกุลเหมือนกันว่าเปลี่ยนเสียทำไม
เล่า เราใช้แซ่ของเราต่อไปไม่เห็นจะเป็นยังงี้ ดูแต่สุทธิชัย หยุ่น หรือ จ่าง แซ่ตั้ง
นั่นปะไร เขาตอบว่าถึงพ่อแม่เขาจะเป็นจีนเต็มตัวแต่เขาเกิดเมืองไทย โตเมืองไทย
แล้วก็คงจะตายมันที่เมืองไทยนี่แหละ วงเล็บถ้าเมืองไทยไม่กลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปเสีย
ก่อน เพราะฉะนั้นเขาเป็นคนไทยไปตั้งครึ่งค่อนตัวแล้ว จะไปตั้งรังเป็นจีนครึ่งไทยครึ่ง
อยู่ทำไม เปลี่ยนนามสกุลให้เป็นไทยไปเสียให้ครบเครื่องดีกว่า (มันยา ฐานะภูมิ.
2538 ข : 113)

4.4.2 ใช้สาธกโวหารโดยยกเรื่องราวเป็นตัวอย่าง วิธีนี้มักยกตัวอย่าง

จากเรื่องราวต่างๆ อาจเป็นเรื่องราวประสบการณ์ คำพูดของบุคคล เรื่องเล่า ตำนาน นิทาน หรือ เรื่องแปล การใช้สาธกโวหารลักษณะนี้ ในการเขียนบทความนั้นนิยมใช้เรื่องที่มีขนาดยาวมาเป็นตัวอย่าง ส่วนในสารคดีท่องเที่ยวมักใช้เรื่องที่มีขนาดสั้น เช่น

... ตอนที่ผู้เขียนไปจอร์จทาวน์เวลาที่ถนนข้าวสาร เพื่อรอเพื่อนก็ได้ลงไปซื้อมะพร้าว-
อ่อน จากร้านข้างถนน ซึ่งมีฝรั่งนั่งกันอยู่เต็ม จึงทำให้ได้ยินภาษาฝรั่งแบบถนนข้าวสาร
มาอีกหลายประโยค

อย่างเช่นฝรั่งหนุ่มๆ คนหนึ่งเดินแบกเป้เท็งๆ มาหยุดถามผู้หญิงวัยกลางคนที่หน้าบ้านติด
ป้ายเกสต์เฮาส์หลังหนึ่งแถวๆ นั้น คนป้าท่าทางจะมีความรู้ภาษาอังกฤษพอสมควรเพราะ
เห็นเจรจากันอยู่นานด้วยสีหน้าที่ไม่ได้บอกว่าหนักใจในการพูดและฟัง

ประโยคหลังสุดของคนป้าที่ลอยลมมา ฟังเข้าใจจนชัดเจน

"อัย ไม่ได้ ไม่ได้ โน โนนะยะ โนเกิร์ล คัมมู มายเฮาส์ เกิร์ลคัมมูมายเฮาส์แบ็คเนม
รัมมัย" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 29)

กรุงเทพฯ เป็นเมืองใหญ่ รถมามากมายผู้คนจึงหงุดหงิด พอหงุดหงิดบางทีเค้าก็เลยคิด
อะไรแปลกๆ ซึ่งอาจจะเกี่ยวกับรถติดก็ได้หรือไม่ติดก็ได้ เพราะคนที่หงุดหงิดบางทีก็
ไม่ได้ขับรถ

อย่างหนึ่ง ผู้เขียนไปยืนเลือกซื้อเทปเพลงอยู่ที่บางลำภู ซื้อเสร็จก็เดินไปหยดซื้อขนมที่
แผงใกล้ๆ แม่ค้านั้นสวยดีแต่หน้าตาออกจะบึ้งจัด ผู้เขียนเห็นดังนั้นก็มีจิตศรัทธาอยากจะ
ช่วยให้หล่อ่นได้สวยโดยไม่มีคำหั้น จึงออกปากชวนคุย (ดีดี) ว่า

"ชายขนมตรงนี้ดีนะแม่ค้า ได้ฟังเพลงไปด้วย"

แม่ค้าควัดสายตาขึ้นมามากัน

"คืออะไรละ ฟังไม่เคยจบซักเพลง !" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 39)

... แต่ผีฝรั่งเป็นผีที่ตายไปนานแล้วแต่วิญญาณยังสิงสู่อยู่ในที่ที่ตนรักและหวงแหนจึงยังคงวนเวียนอยู่ตรงนั้น ใครดวงซวยผ่านไปก็มองเห็นคุณผีแกออกมาเดินเล่นพอกันไปอีกทีก็มองไม่เห็นเสียแล้ว อะไรทำนองนี้ ผีฝรั่งนี้ยังต้องหัดกันอีกนานจึงจะได้รสชาติเข้มข้นอย่างผีไทย จัดเป็นผีประเภทอ่อนหัดอยู่มากๆ ที่เดียว

ผีฝรั่งที่เขาเล่าๆ กันในหนังสือเล่มที่ผู้เขียนแปลนี้เป็นผีฝึกหัดที่ยังไม่เข้าขั้นมาตรฐานเสียด้วยซ้ำ อย่างที่ตำบลเองเจิลซีมีเสมียนคนหนึ่งถูกผีหมากระโจนใส่เสียจนตกม้า ตอนนั้นตกแล้วเขาควนม้ามามากคนเดียวผ่านกองหินธรรมชาติที่กองเป็นรูปวงกลมขนาดใหญ่ระหว่างหมู่บ้านแอมซ์กับวัดเซนต์อีเลียน คืนวันถัดมานั้นก็กระโจนใส่เขาอีก แต่เขาก็ยังไม่เข็ด คืนวันที่ 3 ก็ยังกล้าขี่ม้าผ่านทางเดิมในเวลาตีกลองนั้นเอง พระยาราชแห่งฝิจจะเห็นใจในความมีมานะของเขาจึงล่อผีหมาไว้เสียพอให้มองเห็นเป็นรูปร่าง แต่ไม่สามารถกระโจนเข้าทำร้ายเขาได้อีก (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 124-125)

4.5 อุปมาโวหาร คือ "โวหารที่ใช้การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย เพื่อให้เห็นภาพ ความรู้สึก หรือความหมายแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น อุปมาโวหารมักอยู่กับพรรณนาโวหารหรืออาจใช้เสริมเทศนาโวหาร หรือบรรยายโวหารก็ได้" (บุปผา บุญทิพย์. 2532 : 137)

มนัยานิยมใช้โวหารชนิดนี้ในงานเขียน โดยเฉพาะงานเขียนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งมักนำไปใช้ประกอบกับบรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร ช่วยทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนขึ้น การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยนี้ มนัยามักใช้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือสิ่งที่คนทั่วไปรู้จักกันดีมาเปรียบ เช่น

... "สนนราคาค่าบริการคิดเพียงรูเบิลเดียวหรือประมาณ 30 บาทตามอัตราแลกเปลี่ยนทางการเท่านั้นเอง แล้วใครจะพิริพไรเช่นน้ำจืดเป็นปลาทาย หรืออบไอน้ำจนตัวแดงเป็นลูกหนูนานสักกี่ชั่วโมงก็ไม่มีใครว่า" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 58-59)

... "การเล่าก็ต้องเล่าด้วยความกันยืดยาว เพราะฉันจะต้องอธิบายให้ป่าฟังเสียก่อน

ว่าโลกของเรานั้นไม่ได้แบนเป็นแผ่นกระดาษอย่างที่พวกญาติๆ แถวบางปลาหมอของเรา
บางคนเคยคิดหรือกะนะ มันกลมแต่แบนตรงช่วงนิดหน่อย จะเปรียบไปก็เหมือนส้ม-
เขียวหวาน ของเรานะแหละป้า" ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2530 ข : 18)

... "ตัวเลขทางการบอกว่า มอสโคว์มีพลเมือง 9 ล้านคน แต่เมื่อมีคนชนบทที่เข้า
มาติดต่องาน เยี่ยมญาติ รักษาตัว ฯลฯ และบรรดานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติแล้วก็เห็น
จะไม่หนี 11 ล้านคน ผู้เขียนยืนดูจากโรงแรมชั้น 15 เห็นคนเดินขึ้นจากสถานีรถไฟใต้ดิน
ตอนเช้าเป็นแถวยาวไม่มีจบสิ้นเหมือนมดปลวก ดูแล้วขนลุกน่ากลัวยิ่งงี้ก็บอกไม่ถูก"
(มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 37)

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2534 : 310-311) กล่าวถึงการเขียนสารคดีท่องเที่ยวว่า
"ผู้แต่งที่มีฝีมือจะใช้วิธีการต่างๆ แทรกไว้ในเนื้อหา เพื่อให้ผู้อ่านได้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน
ซึ่งวิธีหนึ่งคือการใช้วิธีเปรียบเทียบเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ให้เห็นภาพได้ชัดเจน หรือโยง
สิ่งที่แปลกใหม่ให้ไปสัมพันธ์กับสิ่งที่ผู้อ่านทั่วไปคุ้นเคยจนผู้อ่านเกิดความเข้าใจได้ง่าย"

นอกจากการนำสิ่งใกล้ตัวมาเปรียบเทียบในอุบายโวหารแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่ามนัทยา มัก
โยงสิ่งหรือสถานที่ที่แปลกใหม่ ใกล้ตัวผู้อ่านให้ไปสัมพันธ์กับสิ่งหรือสถานที่ที่ผู้อ่านรู้จักดี เหมือนดัง
ที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ กล่าวไว้ โดยเฉพาะการเปรียบเทียบสถานที่ต่างแดนกับสถานที่ในประเทศไทย
ซึ่งแสดงให้เห็นความช่างสังเกต ช่างจดจำรายละเอียดสิ่งต่างๆ ของมนัทยาที่สามารถนำ
สถานที่ซึ่งห่างไกลกันมาเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ เช่น

... "ปราสาทโฮเฮนชวานเกา ... ปราสาทหลังนี้จะพูดไปแล้วก็ไม่ได้สวยอะไร
คล้ายๆ ป้อมค่ายตั้งแหมะอยู่บนยอดเนินกลางเมืองชวานเกา จะนิมิตว่าร้ายไปก็เปรียบ
เหมือนเอาป้อมพระกาฬตรงเฉลิมไทยมาตั้งให้ยาว แล้วก็ยกไปแหมะไว้แทนภูเขาทอง
กลางกรุงเทพฯ ยิ่งงี้ก็ยิ่งงั้น" ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2538 ก : 83)

ไฟร์บุร็ก ... ถนนบริเวณใจกลางเมืองก็เป็นถนนหินก้อนกลมๆ แบบโบราณ ค่อนข้างแคบและห้ามรถเข้าเสียเป็นส่วนใหญ่ รถต้องจอดที่ถนนวงแหวนรอบตัวเมืองซึ่งมีที่จอดให้เยอะแยะ ใครจะเข้าไปใจกลางเมืองก็ต้องเดินเอา จะเปรียบให้เข้าใจก็ต้องยกตัวอย่างเกาะรัตนโกสินทร์ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีคลองตลอดเปรียบเหมือนถนนวงแหวน ใครจะเข้าไปจับจ่ายซื้อของก็ต้องจอดรถไว้นอกๆ แล้วเข้าไปเดินซื้อแถวท่าพระจันทร์ กระทรวงยุติธรรม ท่าเตียนหรือแถวหน้าพระลาน แล้วถ้าจะไปถามว่าสถานีรถไฟกับที่พักเราอยู่ใกล้กันสักแค่ไหน ก็อธิบายเปรียบเทียบกับได้ว่าถ้าสถานีรถไฟอยู่ราวๆ กรมประชาสัมพันธ์เก่าที่ถูกเผาไปแล้ว โรงแรมก็อยู่โรงแรมรัตนโกสินทร์หรือชื่อใหม่ว่ารอยัลนั้นแหละจะ ... (มนัสนา ฐะณุมิ. 2539 : 104)

ส่วนการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ที่เป็นชนิดเดียวกัน โดยโยงให้สัมพันธ์กับสิ่งที่ผู้อ่านคุ้นเคย ในงานเขียนสารคดีของมนัสนานั้น มีตัวอย่างเช่น

... "มีชาลามีเขวนระย้าย้อยเป็นพวงๆ ยังกะกวนเชียง" ... (มนัสนา ฐะณุมิ. 2538 ก : 50)

... "ซูปเห็ดของเขาอย่างนี้ ขึ้นเข้ยังกับต้มยำที่ไม่ได้ใส่พริกของเมืองไทยอย่างนั้นแหละ" ... (มนัสนา ฐะณุมิ. 2535 ก : 60)

... "สวิตซ์กับเตนนิชคล้ายคลึงกันแต่ภาษาแรกห้วนกว่า เหมือนภาษาลำปางกับภาษาเชียงใหม่ยังงี้ยังงั้น" ... (มนัสนา ฐะณุมิ. 2528 : 191)

4.6 การสร้างภาพพจน์ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพหรือเกิดจินตนาการได้มากขึ้น การสร้างภาพพจน์ในงานเขียนของมนัสนามีหลายวิธี ซึ่งบางส่วนได้วิเคราะห์ไว้ในด้านการใช้คำคือคำที่มีเสียงสัมผัส ในด้านการใช้ประโยค คือการใช้คำถาม และการ

เปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย ที่กล่าวไว้ในการใช้สำนวนโวหารส่วนแรก ส่วนการสร้างภาพพจน์วิธีอื่นที่พบในงานของมณีนยา มีดังนี้

4.6.1 การเลียนเสียงธรรมชาติ ในที่นี้เป็นการเลียนเสียงจากธรรมชาติ เช่น เสียงสัตว์ร้อง เสียงลมพัด เสียงน้ำไหล ฯลฯ หรือเสียงเครื่องใช้ เครื่องจักร เป็นต้น การใช้ภาพพจน์วิธีนี้จะทำให้ผู้อ่าน เกิดจินตนาการทั้งภาพและเสียงอย่างสมจริง ซึ่งวิธีนี้เป็นอีกวิธีที่มณีนยานิยมใช้ ดังตัวอย่าง

"อนึ่งอันว่าจักจั่นป่านั้นไม่ใช่ว่าตัวเท่าแมงปอหรือจิ้งหรีดตกแต่นอย่างจักจั่นบ้าน แต่ตัวมันโตเท่าฝ่ามือผู้ใหญ่เลยทีเดียว พอดตกคำก็ร้อง วัง วัง วัง เสียงสนั่นลั่นป่า ใครที่ไม่เคยชินก็จะรู้สึกหนาวหูลุ่ยมิใช่น้อย" (มณีนยา ณะภูมิ. 2529 ข : 192)

... "คนที่ไปกลับมาบอกว่าได้ยินแต่เสียงนกยูงร้อง ปาวๆ เหมือนแมวอยู่ไกลๆ กับได้เห็นกันกว้างใหญ่ๆ อยู่ในป่าโปร่งเพียงคนเดียว" (มณีนยา ณะภูมิ. 2538 ค : 121)

... "ใครเข้าไปบ่อน้ำเป็นครั้งแรกจะต้องแปลกใจเมื่อได้ยินเสียง ผัวะ ผะ เพี้ยะ ขวบ ระงมไปทั้งห้องเหมือนใครมาเสียนทีใคร ไม่ใช่อะไรนอกจากนักอาบอบนวดใช้กิ่งเบียร์ที่ข้อมาจากยายแก้หน้าประตูดนเนื้อหวดตัวของตัวเองนั่นเอง" (มณีนยา ณะภูมิ. 2529 ข : 60)

... มีเสียงแปลกๆ อย่างหนึ่งแว่วมาตามลมเป็นเสียง แช่ด...ค...ค...ค...แช่ด...ค...ค... แล้วก็ตามด้วยเสียง ปึง...ง... ฟังแปลกยังกะเสียงเครื่องบินทิ้งระเบิดที่ได้ยินในหนังสงครามยังงั้นแหละจะ ... ผู้ชายหน้าตาเป็นคนพื้นบ้าน 3-4 คนกำลังร้อนอะไรอย่างหนึ่งคล้ายๆ จานแต่ป่องนิดๆ เหมือนจานบิน ทำท่าทำทางเหมือนเล่นโบว์ลิ่ง คนเยอรมันโดยเฉพาะคนระดับชาวบ้านนั้นเป็นมิตรต่อคนแปลกหน้าพอๆ กับคนไทย เราทั้งสองจึงไม่รอช้าที่จะเร่เข้าไปชักใช้แบบนักท่องเที่ยวที่ดี คุณลุง 2-3 คนเห็นกะเหรี่ยงหญิงอ้าปากหาวทำท่าโง่แต่ไฝติดันนั้นก็ยิ้มแย้มแจ่มใสอธิบายให้ฟังยืดยาว สรุปความได้ว่า

ก็หาชนิดนี้คล้ายโบว์ลิง เรียกว่าไอซ์ช็อต ซีสเซ่น หรือแอสฟัลต์ช็อต ซีสเซ่น ...

(มนัญา ชนะภูมิ. 2538 ก : 82-83)

4.6.2 การใช้ภาพกวี คือ "การใช้คำตรงข้ามหรือความขัดแย้งมาถ่วงกัน การใช้ภาพพจน์ชนิดนี้มุ่งหมายเพื่อให้ข้อเขียนมีความชัดเจนและเกิดประสิทธิผล" (ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. 2532 : 9) พบเพียงแห่งเดียวในสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง เที่ยวยุโรป ของมนัญา คือ

... "บนภูเขาหินเหล่านี้ปกคลุมด้วยสมทุมพุ่มพฤษภีโกธรรณ" ... (มนัญา ชนะภูมิ. 2538 ก : 56)

การเปรียบเทียบว่า สมทุมพุ่มพฤษภีโกธรรณ โดยปกติแล้วคำว่า สมทุมพุ่มพฤษภี จะให้ภาพต้นไม้ที่มีใบขึ้นหนาแน่นเป็นพุ่ม เมื่อนำคำว่า โกธรรณ เข้ามาต่อท้ายจึงทำให้เกิดภาพใหม่เป็นต้นไม้ที่ขึ้นมากมายบนภูเขา แต่ต้นไม้เหล่านั้นไม่มีใบ

4.6.3 อดีตพจน์ คือ "การกล่าวเกินกว่าที่เป็นความจริง เพื่อให้อารมณ์และเน้นความรู้สึก" (ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. 2532 : 12) มีเพียงแห่งเดียว จากสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง ไปซาฟารีที่เขี้ยวโลกเหนือ คือ

... "เรือแล่นไม่เร็วนัก แต่ความที่อากาศหนาวเยือก เราจึงรู้สึกว่ามันมาดพิวจนคล้ายเข็มสักแสนเล่มรุมกันทิ่มกันแทง" ... (มนัญา ชนะภูมิ. 2535 ก : 58)

การกล่าวเกินจริงนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกหนาวของผู้เขียนว่าหนาวจนแสนพิวจนขนาดเทียบได้กับการถูกเข็มแสนเล่มรุมกันแทง ซึ่งแสดงว่าหนาวมาก ในขณะที่เดียวกันคำดังกล่าวนี้ก็ทำให้เข้าใจถึงความหนาวจากความหนาวเย็นด้วย

4.6.4 บุคลากร คือการสมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต มีตัวตนขึ้นและแสดง
 กิริยาอาการได้เหมือนมนุษย์ การสร้างภาพพจน์วิธีนี้มีหลายแห่งในงานเขียนของมณีนยา เช่น

... "หันแม่น้ำเป็นทุ่งหญ้าคา แล้วจึงถึงเขตป้าซึ่งอ้าแขนรับเราอยู่แล้ว" ...

(มณีนยา ชนะภูมิ. 2538 ค : 108)

การที่ผู้เขียนใช้ว่า เขตป้าอ้าแขนรับเรา ทำให้เห็นภาพแนวปากกว้างใหญ่รอรับคน เข้า
 ไปโดยอ้าแขนรออยู่ด้วยความยินดี

... "เสียงเพลงนั้นวิเวกหวานผ่านความสงบของยามเข้ามาตามสายลม ทอดยาวอ่อน
 ละห้อยแล้วก็หวานเจื้อยแจ้วเหมือนเสียงสายลมที่สนทนาประสาธน์กับเกลียวคลื่น"

(มณีนยา ชนะภูมิ. 2529 ก : 63)

การที่ผู้เขียนใช้ว่า เหมือนเสียงสายลมที่สนทนาประสาธน์กับเกลียวคลื่น ทำให้ผู้อ่าน
 เกิดความรู้สึกที่ติดและเข้าใจถึงเสียงเพลงที่ผู้เขียนได้ยินว่าไพเราะ เพราะการสนทนาประสาธน์
 ย่อมเต็มไปด้วยคำที่ดี น่าฟัง นอกจากนี้ยังสื่อให้เข้าใจลักษณะของเสียงว่าเป็นเสียงคล้ายลมพัด
 เพราะเสียงเพลงที่ผู้เขียนกล่าวถึงนั้นเป็นเสียงขลุ่ย เครื่องดนตรีที่เกิดจากการใช้ลมเป่า

"ผู้เขียนเคยส่งโปสการ์ดมาถึงคนที่จังหวัดชลบุรี สมัยเรียนหนังสืออยู่บาริส สองสัปดาห์
 ถัดมาก็ให้แปลกใจเหลือหลายที่พบโปสการ์ดใบนั้นนอนรอหน้าเส้าอยู่ในตู้จดหมายของ
 ตัวเองที่หอ ปรากฏว่า ผู้เขียนส่งไปโดยเขียนแต่ชื่อผู้รับและตำบลที่อยู่เป็นภาษาไทยโดย
 ลืมเขียน ไทยแลนด์ ภาษาต่างคำลงไปด้วย" ... (มณีนยา ชนะภูมิ. 2535 ค : 87)

การที่ผู้เขียนใช้ว่า โปสการ์ดนอนรอหน้าเส้า นั้น นอกจากจะเห็นภาพตังกล่าวแล้ว
 ยังทำให้เข้าใจถึงความรู้สึกผิดหวังที่โปสการ์ดแผ่นนั้นไปไม่ถึงมือผู้รับอีกด้วย

5. การใช้สำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขัน

ทัศนีย์ กระจ่างอินทร์ (2521 : 185) กล่าวว่า "สำนวนโวหารเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการใช้ภาษาที่นักเขียนสามารถใช้เป็นสื่อในการสร้างอารมณ์ขัน สำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขันจะมีลักษณะแตกต่างจากสำนวนโวหารที่ให้อารมณ์อื่นๆ อาจจะต่างกันในการเปรียบเทียบ ความลึกซึ้ง หรือการยกสิ่งต่างๆ มาเป็นข้ออุปมาอุปไมย ซึ่งนักเขียนจะใช้กลวิธีต่างๆ กัน" สำหรับสำนวนโวหารที่มโนยานี้ใช้สร้างอารมณ์ขันในงานเขียนสารคดีมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ลักษณะการใช้โวหาร หมายถึงการใช้โวหารชนิดต่างๆ เพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน ในงานเขียนสารคดีของมโนยานี้ใช้โวหารอยู่ 4 ชนิดในการสร้างอารมณ์ขันคือ บรรยาย-โวหาร พรรณาโวหาร สาธกโวหาร และอุปมาโวหาร มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 บรรยายโวหาร มโนยามักใช้โวหารชนิดนี้สร้างอารมณ์ขัน โดยบรรยายให้เห็นภาพอย่างละเอียด ส่วนใหญ่ใช้บรรยายภาพที่ชวนขัน เช่น

... บ้านึกถึงภาพคนเป็นล้านๆ คนยืนคอยถูกอัดเข้าตุ้รถไฟก็แล้วกันว่าจะหารุณสักแค่ไหน บางคนเข้าไปได้แต่ตัวแต่หางก็โมโนยังคาอยู่ข้างนอก พอประตูรถซึ่งเป็นประตูอัตโนมัติปิดฉับทางเลื้อยก็ค้างคาปลิวไสวอยู่ข้างนอก ประตูรถของรถใต้ดินก็เปิดไม่เหมือนรถเมล์เสียด้วย คือเปิดเปิดแล้วแต่สถานี บางสถานีเปิดข้างขวา บางสถานีเปิดข้างซ้าย กว่าคนที่หางก็โมโนหลุดไปนอกรถจะได้หางของตัวคืนมา หางก็แปรสภาพเป็นผ้าขี้ริ้วมอมแมม ค้างไปเสียแล้ว (มโนยา ทัศนะภูมิ. 2529 ก : 46)

เข้าวันรุ่งขึ้นผู้เขียนเข้าไปในห้องจัดข้าวของลงกระเป๋าโดยเปิดประตูเอาไว้ ไม่ใช่เพื่อกันครหาที่อยู่กับผีสองต่อสอง แต่เผื่อเกิดอะไรขึ้นจะได้ผ่นออกมาทันต่างหาก พอเอาทุกอย่างออกมาหมดแล้วก็เข้าห้องน้ำแปรงฟันล้างหน้าอย่างงกเง็ง ประเดี๋ยวๆ ก็ก้มลงมองลอดรักแร่เข้าไปในห้องนอนสักที เพราะกลัวผีจะมายืนขวางหน้าประตูห้องไม่ให้ออก ขณะแปรงฟันนั้นไม่ได้เป็นสุขเลย เพราะตาสีตาเหลืองงๆ เงินๆ มีความรู้สึกเย็นวาวๆ เหมือนใครจ้องอยู่ข้างหลังตลอดเวลา พอรับมากๆ เข้าแปรงก็เลยกระแทกเหงือกดังกึก เจ็บจนต้องร้องโวยออกมาดังๆ

ผู้เขียนไม่ได้ฝาคเลยเมื่อได้ยินเสียงหัวเราะก็เบาๆ เหมือนคนชั้นจนกลืนไม่อยู่ เป็นเสียงผู้หญิงแน่นๆ ไม่ต้องสงสัย แล้วก็เป็นผู้หญิงที่อายุไม่มากเท่าไรด้วย ที่คิดอย่างนี้ก็เพราะเคาเอา ไม่ใช่หันไปมองจนเจอ เพราะพอได้ยินเสียงหัวเราะก็เท่านั้นผู้เขียนก็ขลุ่ยกระโจนผางออกนอกห้องทั้งๆ ยาสีฟันและปากยังงั้นเอง ...

(มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 131-132)

การนวดแผนโบราณยุคปรับปรุงใหม่นี้คนถูกนวดไม่ได้นอนเฉยๆ สบายๆ อีกต่อไปแล้ว ไร้วี่จะผล็อยหลับไปนั้นอย่าได้ฟังพามา ด้วยว่าหมอนวดเขาไม่ได้กดได้บีบเราอย่างเดียวนะทีเดียว เขาก็จะยกขา (ของเรา) ขึ้น แล้วใช้อุ้งเท้าข้าง ส้นเท้าข้าง (ของเขา) มากดมาที่หลังขาอ่อนข้าง หน้าขาอ่อนข้าง (ของเรา) อยู่ไปมา การกดและการถูปรวมถึงการยกและการพลิกขาของเขาและของเรานี้เป็นไปอย่างขลุ่ยมาก จนบางครั้งแทบจะนึกไม่ออกบอกไม่ถูกทีเดียวว่าเขาใครเป็นเขาใคร และขาของใครกำลังทำอะไรอยู่กับขาของใคร (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 172-173)

นอกจากนี้ยังมีการสร้างอารมณ์ขึ้นด้วยการบรรยายโดยแทรกอุมาโวหาร เพื่อให้เกิดอารมณ์ขึ้นจากภาพเหตุการณ์ในเรื่องได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งสิ่งที่ผู้เขียนนำมาเปรียบเทียบนั้นมักมีลักษณะเกินจริง เช่น

... พอก้าวเข้าไปในตัวพระตำหนักและตีตัวเข้าชมเรียบร้อยแล้ว เขาก็มีรองเท้าทำด้วยผ้าสักหลาดสีตุ่นๆ เหมือนผ้าห่มขนสัตว์ราคาถูก ที่ใครๆ ชอบซื้อไปแจกคนยากจนในถิ่นทุรกันดารนั้นแหละจะบ้า รองเท้าเหล่านี้เขาให้สวมทับลงไปโดยไม่ต้องถอดรองเท้าของเราออก ขนาดของมันจึงใหญ่โตมโหฬารปานเรือชะล่า ชนิดที่แม่แมวท้องสองตัวจะลงไปนอนได้นั้นเดียว เวลาใส่จึงต้องทรงตัวให้ดีและคอยถลันถลาตามมันไปอย่างใกล้ชิดไม่อย่างนั้นรองเท้าจะลื่นไปข้างหน้าขณะที่เรายังเร่ร่อนอยู่ข้างหลัง นับเป็นทุกข์เวทนาแสนสาหัสที่ทางการสวัสดิการให้นักท่องเที่ยว โดยไม่คิดมูลค่าแต่ประการใด

(มณีนยา ณะภูมิ. 2538 ก : 30)

... "เรื่อนี้ใช้เหล็กหนาเตอะ จนดูแล้วห้วงว่ามันจะเอาแต่คำลงไม่ยอมคำขึ้น ตัวเรื้อยาวและแค่มากจนน่ากลัวว่าจะเดินหลักกันไม่ได้ แล้วก็เตี้ยขนาดเดินครี้อๆ หัวสำหรับคนสูงขนาดฉัน แต่ถ้าเป็นคนเยอรมันสูงใหญ่ขนาดตุ๋เอกसारอย่างที่เราเห็นๆ ในถนนหนทางเข้าไปอยู่ในเรือกก็คงอึดอัดพิลึก เหมือนจับหมาพันธุ์ไล่กรอกขังไว้ในกระบอกรับข้าวหลาม"

... (มณีนยา ณะภูมิ. 2539 : 11)

5.1.2 พรรณนาโวหาร การใช้โวหารชนิดนี้สร้างอารมณ์ขันนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในการพรรณนาภาพและอารมณ์ที่สวองาม หรือพรรณนาภาพ พรรณนาความรู้สึกในทางตรงกันข้าม คือความน่าเกลียดน่ากลัว แต่การสร้างอารมณ์ขันด้วยวิธีนี้ที่ปรากฏในงานเขียนของมณีนยา เป็นการพรรณนาความรู้สึกอย่างละเอียดโดยค่อยๆ เพิ่มความรู้สึกให้เข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ จนถึงที่สุด มีการใช้เครื่องหมายจุดไข่ปลาช่วยผู้อ่านจะรู้สึกเข้าไปกับความรู้สึกและความสมจริงนั้น ดังนี้

... ประเดี้ยวเดี้ยวจากเชิงเขาเราก็มองเห็นกระเช้าสวรรค์ขนาดยักษ์กับรางของ "รถคิง" หรือโรลเลอร์โคสเตอร์สูงลิ่วแต่ไกล ไกด์บอกว่า รถคิงที่ลากขึ้นไปสูงลิ่วแล้วทิ้งตัวฮวบลงมานั้นที่เมาท์ฟูจิ ไฮแลนด์น่าสยดสยองกว่าดิสนีย์แลนด์เยะ เพราะสเปซ-เมาท์เทนที่ดิสนีย์แลนด์มีคๆ ไม่รู้ตรงไหนจะคิงตรงไหนจะเลี้ยว แต่นี่มันสว่างแจ่มอยู่เห็นอยู่ทุกระยะว่าตรงนั้นะ ชาลากนะ... ลากกระต๊อบๆ ขึ้นไป.. ทีละนิด... ละนิด... จวนถึงแล้วนะจวนถึงยอดแล้วนะ... เออละ... ถึงยอดแล้ว... จะคิงแล้วนะ... อีกนิด... อีกนิดเดี้ยว... เอ้า ! ฮึบ... วู้... วู้... วู้... ก... รี้... ค... ค... ค... ค

(มณีนยา ณะภูมิ. 2529 ก : 81)

5.1.3 สาธกโวหาร สำหรับการสร้างอารมณ์ขึ้นจะเป็นการยกตัวอย่างโดยใช้เรื่องหรือเหตุการณ์ซ้ำขึ้นมาประกอบเนื้อหาที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนขึ้น ในขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยให้ผู้อ่านคลายความเครียดในระหว่างหรือภายหลังจากที่บรรยายเนื้อหาหลักๆ ไป วิธีนี้นั้นยานิยมใช้มากในการเขียน มีรายละเอียดดังนี้

5.1.3.1 ยกตัวอย่างโดยใช้เหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่น่าขัน เช่น

... "แต่ความใจลอยบางทีก็เกิดจากความเข้าใจผิดปนพลังเพลอ อย่างตามร้าน
ก๋วยเตี้ยวนั้นฉันมักจะเอาน้ำปลาใส่ในช้อนน้ำจิ้มแล้วเอามาจิ้มกับก๋วยเตี้ยวนะ เวลาจะใส่ก็
เขย่าขวดให้น้ำปลาระลอกออกมา คนบางคนอารมณ์ใจลอยนึกว่าหยิบช้อนน้ำปลาแต่คว้า
ช้อนน้ำจิ้มของคนอื่น เขากำลังดื่มอยู่เพรวดลงไปในชามก๋วยเตี้ยวของตัวเต็มแรง"

(มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 87)

ตัวอย่างนี้เป็นการยกเหตุการณ์อันเกิดจากความใจลอยมาประกอบเรื่อง เหตุการณ์ที่ยกมานั้นเป็นความผิดพลาดของคน ซึ่งตามปกติคนเรามักจะขันในความผิดพลาดเล็กน้อยเช่นนี้อยู่แล้ว

... ตกลงจดหมายราชการภาษาไทย เวลาจะเขียนชื่อคนต่างชาติหรือศัพท์แสงต่างๆ ก็
เลยต้องเขียนตามคำภาษาเดิม ไม่มีใครกล้าถอดเป็นภาษาไทยเพราะจึกจ้อย่างที่บอก
แทนที่จะดีเลยเสียภาษาไปใหญ่ แต่นักแปลนั้นแยกว่าใครหมด
สมมติว่าแปลนวนิยายเรื่องหนึ่ง ลองอ่านข้อความ เขียนแบบไว้วรรณยุกต์บ้างขีดะคล้ายๆ
ภาษาไทยสมัยรัชกาลที่ 4 จังเลย

เอานะคะ

"แดดดี แดดดีครับ มามา มามาช่วยด้วย"

รุติหันไปตามเสียงเรียก บอบลูกชายของเขานั้นเอง แต่พอเห็นใบหน้าของบอบถนัด

ชายหนุ่มก็แทบชอก โศกกับเคแกลบหลุดจากมือ บอบดูราวกับแตรกตุลาไม่มีผิด

"แมกกี้ แมกกี้จ๋า" เขาร้องเรียกภรรยาเสียงหลง "โอ กอด" เขาคราง

"โอ กอด" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 196-197)

ตัวอย่างนี้เป็นการสร้างเรื่องขึ้นมาประกอบเนื้อหา เพื่อให้ผู้อ่านเห็นชัดว่าการเขียนภาษาต่างประเทศโดยไม่ใส่เครื่องหมายวรรคตอนนั้นเป็นอย่างไร ผู้อ่านจะชนกับคำบางคำซึ่งเมื่อไม่ใส่เครื่องหมายวรรคตอนแล้วจะมีเสียงเหมือนคำไทยบางคำ ทำให้ความหมายเดิมจากภาษาต่างประเทศ กลายเป็นอีกความหมายในภาษาไทย เช่น จากคำว่า "แดดดี แดดดีครับ มามา มามาช่วยด้วย" ซึ่งมีความหมายว่า พ่อ พ่อครับ แม่ แม่ช่วยด้วย เมื่อไม่ได้ใส่เครื่องหมายวรรคตอนและดูตามรูปศัพท์ภาษาไทย แดดดีคือ แสงแดดกำลังดี , มามา คือเรียกให้มาช่วย

คนขับรถเมล์ในปารีสดีมาก ... เห็นแล้วคิดถึงกระบะปารถเมล์กรุงเทพฯ เต็มแก่ ขึ้นรถเมล์กรุงเทพฯ ถ้าไม่ต้องยืนคาบ้นใดก็บ้วารถไม่แน่น และวันไหนไม่ถูกกระบะเป่าคำวันนั้นนับว่าโชคดีเป็นที่ยิ่ง นานครั้งจะได้เห็นกระบะเป่ายอมแพ้ผู้โดยสารเสียที อย่างวันหนึ่งนั่งรถเมล์ที่ไม่แน่นอย่างประหลาดไปบางลำภู ก็มียายแก่คนหนึ่งขึ้นมา แกไม่ยกใบไม้ จะขึ้นมาข้างบนก็ไม่ขึ้น ยืนที่บันไดอย่างนั้นเอง
"ขึ้นมาขียาย ยืนกะไดยังงั้นเดี๋ยวกตายหา"
"เรื่องของกู"
กระบะเป่าเกาหัว
"อ๊ะ ! ยายนี้สำนวน ยายตายฉันไม่เคียดร้อนหรือกะนะ ใครจะตายโหงตายหา ก็เรื่อง
ของใคร แต่ตำรวจเขาจะจับฉันเข้าตะรางนะนะ ฉันฉิบหายซี"
"เกาะเรื่องของมึง" (มนันยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 43-44)

ตัวอย่างนี้เป็นการยกเหตุการณ์ขึ้นมาประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความขุของพนักงานเก็บค่าโดยสารรถประจำทางซึ่งบางครั้งก็มีวินยอมแพ้ผู้โดยสารเหมือนกัน

5.1.3.2 ยกตัวอย่างโดยใช้เรื่องซ้ำขึ้นประกอบเนื้อหา เรื่องซ้ำขึ้น

ดังกล่าวมักเป็นเรื่องสั้นๆ จากต่างประเทศ เช่น

... ทั้งนี้ตามร้านขายของสำหรับชาวต่างประเทศในโรงแรมใหญ่ที่ไปพักก็เช่นเดียวกัน หนังสือภาษาอังกฤษเท่าที่พบมีทานสำหรับเด็ก 2-3 เล่ม หนังสือนำเที่ยวซึ่งหน้าตาและภาพประกอบค่อนข้างจะได้มาตรฐานโลก 2-3 เล่ม กับหนังสือประเภทปรัชญาหรือประวัติศาสตร์อะไรทำนองนั้นอีกเล็กน้อย ไม่ได้พบหนังสือรวมเรื่องสั้นหรือรวมบทกวีอย่างที่ผมคุ้นเคย ... กลับมาจากโซเวียตแล้วได้บ่นว่าเรื่องนี้ไม่รู้จบจนเพื่อนคนหนึ่งทนรำคาญไม่ไหวจึงเอานิทานเรื่องคนรัสเซียมาเล่าให้ฟัง ...

เพื่อเป็นการสร้างเสริมความนิยมในตัวผู้นำ รัฐบาลโซเวียตจึงสั่งให้ผลิตตุ๊กตา

'เบรสเนฟ' ออกมาจำหน่ายมากมาย แต่ผลกลับปรากฏว่าขายไม่ออกเลย ร้อนถึง

เจ้าหน้าที่ต้องเรียกพ่อค้าเข้ามาจับ

"ช่วยกันขายหน่อยซิสหาย เราต้องนิยมนับถือท่านเบรสเนฟจึงจะถูก"

"ครับๆ ผมจะขายให้หมดเกลี้ยงโดยเร็วเลยครับ"

และแล้วตุ๊กตาเบรสเนฟก็ขายได้หมดเกลี้ยงอย่างรวดเร็วจริงๆ เสียด้วย

สนามยิงปืนในโซเวียตจึงมีเป้าหมายปืนเป็นต้นเบรสเนฟตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาด้วยประการฉะนี้

(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 44-49)

... หนึ่งคนเบลเยียมนั้นใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ ซึ่งจะให้ถ้อยคำสำนวน
พริ้งเพราพรรณรายอย่างเจ้าของภาษาจริงๆ นั้นก็ยาก ดังนั้น จึงถูกล้อนั่นแหละว่าคน
เบลเยียมพูดจาเชย เรียกว่าทำอะไรทำไหนก็ถูกเขาว่าเอาวันยังค่ำนั่นแหละ...ก็เขารัก
จะว่าเสียอย่าง

โจ๊กของฝรั่งเศสที่ล้อคนเบลเยียมจึงเล่าได้ 3 ปีไม่จบ ...

คนบ้า (ชาวเบลเยียม) 2 คน ซึ่งคุยกันจูงจูงในห้องพักรวมซึ่งมีลูกกรงแน่นหนาแล้วก็ใส่
กุญแจประตูทุกวันวาน

"แกลเห็นช่องลมนั่นมั๊ย คือนั่นแหละชั้นจะเอานันไคพาดแล้วบินออกไป" บ้ามากบอกบ้าน้อย

บ้าน้อยมองช่องลมขนาด 2 คืบติดเพดานแล้วก็ส่ายหน้า ไม่ตอบว่าอะไร เช้าวันรุ่งขึ้น

เมื่อเห็นบ้ามากยังนอนเขลงอยู่บ้าน้อยอดใจไม่ได้ก็ถามขึ้น

"อ้าว ! ไหนว่าจะบินช่องลมหนีออกไปไงล่ะ ทำไมถึงไม่ไป"

"บินขึ้นไปแล้ว" บ้ามากตอบ "แต่มองลงมาเห็นประตูไม่ได้ใส่กุญแจจะบินออกทางช่องลม
ก็เสียเวลาเลยเอานั่นไต่ไป กับวะ"

คนบ้า (ชาวเบลเยียม) อีกคนหนึ่งกลับคิดค้นทางอื่น

"อีวจะวิ่งจู่ตออกไปทางรูกุญแจจะ คอยคุณะเพื่อน" เขาร้องบอกสหาย เขาถอยหลังแล้ว
วิ่งจู่ตไปจนถึงประตู ก็หัวทำท่าจะลอรูกุญแจเสียด้วย แต่พอถึงประตูก็หยุดก็กเรียกว่า
เบรคเอี้ยคเซียวละ

"อ้าว ! ทำไมหยุดเสียล่ะ" เพื่อนกังขา

"กลัววะ"

"กลัวออกไปได้จริงไหมย่ะ"

"เปล่า" คนตอบเสียงอ่อย "กลัวออกไปแล้วตัวจะเล็กเท่ารูกุญแจตลอดไปไม่ใหญ่
เหมือนเคมีนะซิ !" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 144-146)

5.1.4 อุปมาโวหาร ทศนิยม กระต่ายอินทร์ (2521 : 185) กล่าวถึงการ
เปรียบเทียบชนิดนี้ในการสร้างอารมณ์ขันว่า ได้แก่

การนำของสองสิ่งหรือการกระทำสองอย่างที่มีลักษณะเหมือนกันมาเปรียบเทียบให้ผู้อ่าน
เห็นภาพและเกิดความรู้สึกที่นึกเขียนต้องการ โดยใช้คำว่า เปรียบ บาน ดุจ ดัง
เหมือน ฯลฯ เป็นคำเชื่อม การเปรียบเทียบที่ให้อารมณ์ขันจะเกิดจากการเปรียบเทียบ
กับสิ่งที่ต่ำกว่าในความรู้สึก เปรียบเทียบให้เห็นความบกพร่อง ความขัดแย้ง หรือความ
เหมือนกันอย่างตลก สิ่งที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันคือลักษณะ คุณสมบัติ กิริยาอาการ ความ
รู้สึก ฯลฯ ของสิ่งที่เป็นตัวตั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นตัวเทียบ

การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยที่สร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของมนัยามีตัวอย่าง
เช่น

... "เพื่อนเริ่มเดินวนไปมาหนักขึ้นเหมือนชะมดตัวที่มีวิตกจริต" ...

(มนัยา ฐะณุมิ. 2535 ค : 82)

... "โกธหนุ่มยืนอธิบายจ้อให้ดูตรงนั้นตรงโน้นแล้วก็ตรงนั้น แต่คุณป่าคุณน้ำคุณอาและก็คุณที่คุจะไม่ค่อยสนใจหันมองตามเท่าใดนัก เพราะต่างคนต่างก็รีดกรีดของตัวเอง ชมตรงโน้นชอบตรงนี้ให้วุ่นวาย เหมือนนกกระจอกเมาสุราอาละวาด" (มนัยา ฐะณุมิ. 2528 : 207)

2 ตัวอย่างข้างต้นนี้ อารมณ์ขึ้นเกิดจากการเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนกันอย่างตลก

... "โกธชี้ให้ดูควาน้ำหวานซึ่งอยู่ใกล้แค่เอื้อม โดยสอนให้สังเกตหอโทรศัพท์และสื่อสารซึ่งสูงกว่าตึกอื่นๆ เขาหมด แถมยังรูปร่างแปลกคล้ายๆ ไม้จิ้มฟันเสียบแก้ว" ...

(มนัยา ฐะณุมิ. 2530 ข : 124-125)

ตัวอย่างนี้ อารมณ์ขึ้นเกิดจากการเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนกันอย่างตลกเช่นกัน แต่คำเชื่อมผู้เขียนใช้คำว่า คล้ายๆ

นอกจากนี้มนัยายังใช้อุปมาอุปไมย โดยนำสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กันมาเปรียบเทียบให้เกิดอารมณ์ขึ้น ซึ่งสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กันดังกล่าวเป็นคำพ้องเสียง ดังนี้

"คนทิเบตนั้นหน้าตาเป็นจีนๆ ต่างจากชาวบ้านเนปาลพื้นเมืองอย่างเห็นได้ชัด แถมยังเป็นจีนที่จิตสนิทเหมือนเอาแกงจิตวันเส้นไปกินกับผัดด้วงออกแล้วยังลืมใส่น้ำปลา" ...

(มนัยา ฐะณุมิ. 2538 ค : 141)

ตัวอย่างนี้ ผู้เขียนนำคำว่า จิต มาใช้ใน 2 ลักษณะคือเปรียบคนทิเบตที่หน้าตาจิตว่าจิตเหมือนอาหารรสจิต ซึ่งคำว่า จิต เป็นคำพ้องเสียง โดยที่คำแรกหมายถึงธรรมชา ส่วนคำหลังหมายถึงไม่มีรสชาติ

5.2 การสร้างภาพพจน์ให้เกิดอารมณ์ขัน มนัยาใช้วิธีต่างๆ ดังนี้

5.2.1 เปรียบเทียบโดยใช้อุปมาอุปไมย ทศนิยม กระจายอินทร์ (2521 : 188)

อธิบายว่า "เป็นการกล่าวถึงของสิ่งนั้นหรือลักษณะเช่นนั้นว่า 'คือ' หรือ 'เป็น' อะไรอย่างหนึ่งที่มีคุณลักษณะ คุณสมบัติเหมือนกัน รวมทั้งการเปรียบเทียบที่นำเอาลักษณะเด่นหรือชื่อของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาขยายให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึก และเห็นภาพพจน์" การเปรียบเทียบชนิดนี้ที่พบในสารคดีของมนัยา อารมณ์ขันนั้นจะเกิดจากการเห็นภาพพจน์ ดังนี้

... ไอ้ที่เดินทางไปๆ มาๆ ลำปาง-กรุงเทพฯ กรุงเทพฯ-ลำปาง ทุกบ่อยๆ นั้นอย่าเรียกมันว่าการไปเที่ยวเลยเธอเอ๋ย เรียกมันว่าการเดินทางของคาราวานหรือละครสัตว์จะเหมาะกว่า เพราะขบวนประกอบด้วยลูกสิง 1 ตัว (ลูกชายคนโต) หนู 1 ตัว (ลูกสาว เพราะเจ้าหล่อนกัดทุกอย่างที่ชอบและอยากจะกัดโดยไม่เลือกเพศ วัย และวัสดุ) ม้า 1 ตัว (คนใช้ของฉัน โชคไม่ติดหนึ่งคือทั้งๆ ที่เขาสวยดี แต่ม้าขี้มันหน้าไปเหมือนเขาเข้า) และสุดท้ายได้แก่ยักษ์อีก 1 ตน คือพระสวามีของฉันเอง (แต่เขาบอกว่าไม่ใช่ที่ถูกควรเป็นเทวดา 1 องค์) ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2534 : 1-2)

... "บ่อยครั้งที่ผมจะไปยืนอาละวาดคำทอเพื่อนบ้านผู้เคราะห์ร้ายคู่นั้นต่างๆ นานา ด้วยเสียงระบบสเตอริโอโพนิกไต่ย่นไปทั้งหมู่บ้าน" ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 15)

5.2.2 ใช้บุคลากรสร้างอารมณ์ขัน ทศนิยม กระจายอินทร์ (2521 :

189) กล่าวว่า "วิธีนี้นักเขียนจะนำสิ่งที่ไม่มีชีวิตมากล่าวราวกับมีชีวิต อาจให้ความรู้สึกนึกคิดแสดงกิริยาอาการเหมือนมนุษย์หรือนำเอาสัตว์มากล่าวให้เหมือนบุคคล เป็นการสร้างเรื่องให้น่าสนใจ เราความรู้สึกให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ล้อยตาม เกิดภาพพจน์ ผู้อ่านจะเกิดอารมณ์ขันกับการเปรียบเทียบเช่นนั้นเมื่อนึกถึงสภาพที่เป็นจริง" ในงานเขียนของมนัยาพบว่าการสร้างอารมณ์ขันวิธีนี้ เช่น

... "ไอ้เรื่องกำแพงหินของญี่ปุ่นนี่ต้องชม เขาว่าแต่ละแห่งนั้นใหญ่โตเตอะตะท่าทาง
แข็งแรงจริงๆ ดูด้วยตาแล้วอดนึกไม่ได้ว่าต่อให้เอาปืนใหญ่มาจ่อยิง ปืนใหญ่ก็คงสั้นหัว
แล้วหันกระบอกหนี (นี่พูดแบบหนังการ์ตูนนะ)" (มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 116)

... "มีเรื่องนำโมโหคือนาฬิกาปลุกซึ่งพาเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลไปไหนต่อไหนมา
ตลอด เกิดการไม่ยอมปลุก เห็นจะเป็นเพราะเจอหนาว -4 องศาเซลเซียสเข้าเลย
ตกใจปากคอสนรื่องไม่ออก" ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2528 : 33)

... "ศึกคืนคืนนั้นเมื่อผู้เขียนกลับมาถึงห้อง กางเกงยีนและเสื้อเตอร์ห้ายสาบสูญไป
แล้ว โดยปราศจากร่องรอย เหลือแต่ธนบัตรรูเบิ้ลวางไว้ให้ดูต่างหน้า ในห้องน้ำมี
ถังขยะยืมเสียงมอญที่เดิม" ... (มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 31)

ลักษณะเด่นในการใช้ภาษา หัวข้อนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมจากการศึกษาการใช้ภาษา
ทั้ง 3 ส่วนใหญ่คือ การใช้ถ้อยคำ ประโยค และสำนวนโวหาร ซึ่งในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา
การใช้ภาษาที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีแต่ละเรื่องของมนัทยา เนื่องจากผู้วิจัยพบว่า งานเขียน
บางเรื่องมีท่วงทำนองการใช้ภาษาโดยรวมที่แตกต่างกัน ลักษณะเด่นที่ปรากฏในงานเขียนสารคดี
ของมนัทยา มีดังนี้

1. ใช้ภาษาเป็นกันเอง การใช้ภาษาลักษณะนี้ ถือได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของงานเขียน
สารคดีของมนัทยา เนื่องจากงานเขียนเกือบทุกเรื่องที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา มนัทยานิยมนำมาใช้ภาษา
อย่างเป็นกันเองเป็นพื้นฐาน โดยบางเรื่องอาจใช้ภาษาลักษณะนี้ตลอดทั้งเรื่อง

การใช้ภาษาเป็นกันเองนี้ หมายถึงการใช้ภาษาตามความหมายที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อ
การใช้ถ้อยคำโดยทั่วไป รวมถึงคำภาษาต่างประเทศบางคำที่คนไทยคุ้นเคย คำที่มีความหมาย
แฝง สำนวนหรือคำพังเพย กล่าวอีกลักษณะคือ การใช้ภาษาในระดับภาษาพูดทั้งหมด งานเขียน
ของมนัทยาที่ใช้ภาษาอย่างเป็นกันเองทั้งเรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... ใครเป็นม่ายต้องรีบกตัญญูให้ผู้ตายแล้วตายลับอย่าได้ผดได้เกิดมารังควานอีกเชียว
เฮย ใครที่ยังเป็นสาวสวยต้องกตัญญูเลือกเอาแต่แฟนหล่อๆ เลือกเอามาเป็นแฟนเท่านั้น
 ไม่เอามาตีหะเบียนเป็นผัวเป็นอันชาด เพราะประเดียมันกตัญญูให้นายอำเภอไม่ยอมให้
 หยาจะย่งทีหลัง คนที่เป็นสาวเทีอและไม่อยากแ่่งงานต้องกตัญญูไม่ให้คนนินทา คนเป็น
เกย์กตัญญูไม่ให้เป็นเอดส์ คนที่เป็นเอดส์กตัญญูให้นักวิทยาศาสตร์ค้นพบวิธีรักษาโรคเดส์
 (เสียทีชีเฝย) ... (มนัยา ธนะภมิ. 2535 ค : 46)

ตัวอย่างนี้จากบทความเรื่อง ยุดกตัญญู มนัยาใช้คำภาษาปากคือ คำว่า ผู้ ตาย-
 แล้วตายลับอย่าได้ผดได้เกิด รังควาน อีก เชียว เฮย แฟน เอา ตีหะเบียน ประเดีย
 มัน ยอม ย่ง ทีหลัง อยาก เสียทีชีเฝย และภาษาต่างประเทศคำว่า เกย์

ตัวอย่างที่ 2

มาเล เชียนนี้ดีแต่เฉพาะเมืองใหญ่ไม่ก็เมือง ข้าวของแพงเฉียนและไม่มีอะไรน่าซื้อ
 เทียบกับเมืองไทยหรือฮ่องกงเป็นชิดช้าย อาหารก็แพงจนน่าตกใจทั้งๆ ที่ปลุกข้าวและพืช
 ผักผลไม้ได้ไม่แพ ไทย อาหารในมาเลเชียนแพงถึง 3 เท่าของเมืองไทย อย่างกัวยเตียว
ข้างถนนธรรมดาๆ ราคาถึง 1.80 เหรียญหรือราว 20 บาท ที่อึดหนยอยอย่างกัวยเตียว
ลูกขึ้นปลาก็ 1.50-2 เหรียญ ถ้าไปนั่งกินตามห้องอาหารโรงแรมฟาค เข้าไปตั้ง 8
เหรียญหรือเกือบๆ 90 บาท ฟังแล้วอนไม่หลับไป 3 คินเลยทีเดียว
 (มนัยา ธนะภมิ. 2535 ค : 50-51)

ตัวอย่างนี้จากบทความเรื่อง ลูปอบกระเทียม มนัยาใช้คำภาษาปากคือ คำว่า เฉียน
ชิดช้าย ไม่แพ ข้างถนน กิน ฟาค เข้าไปตั้ง เกือบๆ และใช้คำภาษาต่างประเทศ คำว่า
อึด

ตัวอย่างที่ 3

... "แต่บางทีไปทำเกรตรงเห็นจะไม่ได้ อย่าง 'ไฮโล ตำรวจห้ามเล่น' ไม่ได้แปลว่า ตำรวจเล่นไม่ได้ แต่ชาวบ้านเล่นได้นะจะหนี สารวัตรท่านไม่ตลกภาษาไทยด้วยกะคุณหอรกยอมให้ท่านปรับเสียดีๆ จะดีกว่าเถียงกันแบบนี้เขาเรียกว่า พุคคนละเรื่องเดียวกัน" (มณียา ณะภูมิ. 2538 ข : 2-3)

ตัวอย่างนี้จากบทความเรื่อง ภาษาภาษา ประสาประสี มณียาใช้สำนวนว่า เกรตรง ใช้คำภาษาปากว่า ชาวบ้าน นะจะหนี ตลก หอรก ยอม เสียๆ และใช้คำที่เกิดจากการการกร่อนเสียงคำว่ากับ คือ กะ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่ามีการเขียนสารคดีบางเรื่องที่ใช้ภาษาอย่างเป็นกันเองเป็นหลัก แต่เมื่อถึงส่วนที่เป็นเรื่องเล่า นิทาน หรือเรื่องขำขัน ลักษณะการใช้ภาษาของมณียาจะเปลี่ยนไป คือ นำคำที่ทำให้เกิดจินตภาพมาประกอบมากขึ้น เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... ก่อนมาอีสานผู้เขียนไม่ค่อยจะได้รู้จักมักคุ้นกับคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากนัก นอกจากลูกจ้างหน้าเต๋า 2-3 คนที่เคยหุ้มนะ เวียนกันมาทำงานที่บ้านแล้วก็ก๊วยแนบกลับ ไปทำนาอย่างรวดเร็วเกินกว่าคนในบ้านจะจำชื่อได้ทัน พอได้มาสัมผัสอีสานคราวนี้เลยขอไปคุยกับคนพื้นบ้านจริงๆ นายช่างร่วโรงกิติใจหายส่งผู้เขียนไปคุยกับลุงแซม ชาวนาที่ทำกินอยู่ในเขตแปลงทดลองจัดรูปที่ดินของโครงการชลประทานน้ำอุ่นจังหวัดสกลนคร ผู้เขียนนั่งขัดสมาธิบนลานดินคุยกับลุงแซมอยู่เกือบชั่วโมง นึกถึงในความมีใจบริสุทธิ์แสนซื่อของลุงแซมเสียจนระแวงว่าคุณร่วโรงหลอกคือเอาคนมาแกล้งตอบคำถามทำทำชื่อ เพราะชาวนาแถวๆ ที่ผู้เขียนเคยเพชฌิมาแต่เก่าก่อนบางคนเปรี้ยวจนมะนาวอายุไปทีเดียวน... (มณียา ณะภูมิ. 2535 ข : 41)

ส่วนที่ยกมานี้มาจากบทความเรื่อง ชื่อบริสุทธิ์ เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาหลักซึ่งใช้

ภาษาเป็นกันเอง ที่เห็นได้ชัดคือใช้ภาษาปาก คำว่า เต๋อๆ ตีใจหาย ทำกิน ที่ เอา ใช้ คำภาษาคนรุ่นเก่าว่า ก๋วยแน่น และคำที่มีความหมายแฝง คำว่า เปรียวฉะฉาวอาย

หนหนึ่งนายช่างพาคนโครงการน้ออนไปดูงานทางภาคใต้เพื่อให้รู้จักการชลประทานของโครงการอื่นๆ บ้าง ก็อย่างว่าคือคนอีสานไม่เคยเห็นทะเลอย่างเก่งก็มีแค่อ่างลำตะคอง อ่างลำพระเพลิง แคะหนองหารก็ว่าใหญ่ล้นเหลือแล้ว พอถึงหัวหินหนุ่มก็อ้าปากหาวอูหะเล เบื่องหน้าอย่างทิ้งจัด

"ฮ่วย ! อ่างเก็บน้ำสี่ใหญ่แท้้นอ" (มณียา ธนะภูมิ. 2535 ข : 42-43)

ส่วนนี้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องเล่าจากเรื่อง ชื่อบริสุทธิ์ ซึ่งจะใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพคือคำแสดงอาการว่า อ้าปากหาว และใช้คำเลียนสำเนียงคนอีสานว่า ฮ่วย ! อ่าง-เก็บน้ำสี่ใหญ่แท้้นอ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและได้ยินเสียงในจิตชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ 2

... แซกที่ว่านี่ไม่ใช่คนอินเดีย แต่เป็นคนไทยที่มาจากเมืองไทยบ้าง มาจากที่อื่นแล้ว แวะเที่ยวปารีสบ้าง ทุกคนที่มาถึงจะเสาะหาคนรู้จักที่อยู่ในปารีสให้ควักไปหมด เพราะ 'กะเหรี่ยง' ที่มาจากที่อื่นนี้ถ้าไม่มีคนรู้จักแล้วจะลำบากมาก เนื่องจากคนฝรั่งเศสแม้ 20-30% จะรู้ภาษาอังกฤษบ้าง แต่ 90 ใน 100 คนของพวกเขาที่รู้ภาษาอังกฤษนี้จะไม่ยอมพูดเลย จะพูดแต่ภาษาของตัวเองเท่านั้น ด้วยความที่ชาตินิยมอย่างแรงกล้าจนน่าตกใจ และอีกประการหนึ่งก็คือคนฝรั่งเศสโดยเฉพาะในปารีสเป็นคนใจดำเป็นอันมาก คนต่างชาติที่ไปขอความช่วยเหลือใดๆ จากคนฝรั่งเศส แม้จะเพียงเล็กน้อย เช่นถามทางหรือถามหาป้ายรถเมล์ ก็จงหวังไว้ในใจก่อนเถิดว่าเขาจะไม่ช่วย หรือพอตีโพร่ายถ้ากำลังอารมณ์เสียอยู่เขาก็จะตวาดออกมาได้ง่ายๆ (มณียา ธนะภูมิ. 2538 ข : 28)

ส่วนแรกที่ยกมานี้จากบทความเรื่อง ตลกก็ไม่บอก เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาหลักที่ใช้

ภาษาเป็นกันเอง คือใช้ภาษาปาก คำว่า แหก เสาะหา ให้อึกไปหมด ยอม ตัว แรง-กล้า ใจดำ รถเมล์ เกิด พอดีพอร้าย และใช้คำมีความหมายแฝงว่า กะเหรี่ยง

... อย่างคราวหนึ่งที่พานายพลท่านหนึ่งกับครอบครัวไปเที่ยวพระราชวังแวร์ซายส์นั้น
ปะไร ในเมื่อท่านก็ไม่มีรถเราก็ไม่มีรถ ... เดินไปท่านก็นั่งไปกระปอดกระแปดยังงี้
ยังงั้น ยังกะใครเขาบังคับให้มา ผู้เขียนชักหมั่นไส้เกือบจะแนะนำให้ท่านกลับไปหรือ
เปลี่ยนเป็นคลาน...ถ้าชอบมากกว่า...ก็พอดีเดินถึง จำได้ว่าวันนั้นอากาศค่อนข้างเย็น
เดินผ่าลมเย็นเจี๊ยบมาตั้งนาน ท่านนายพลท่านไหนไม่ไหว ท่านก็เลยทำกิจอย่างหนึ่งซึ่ง
แสนจะธรรมดาในเมืองไทย นั่นคือเดินเลียแข้งผู้คนไปนิดหนึ่งแล้วก็ลูบขีปนางเกงยีนส์ใส่
เสาวพระราชวังแวร์ซายส์นั่นเอง

ฮู้ยยยย ! อย่าให้เล่าเลยว่างี้มันแตกตื่นกันแค่ไหน ร้องเจี๊ยวจ้าวโหยฮ้ายกันซึ่งแน่
ยังกะใครถูกฆ่า พยายามของพระราชวังที่หน้าเขียวด้วยความโกรธปราดเข้าไปถึงตัว
ท่านของเรายังยืมร่ำเสียอีก ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 29-30)

ส่วนนี้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องเล่าในเรื่อง ตลกก็ไม่บอก ซึ่งใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพ
มากขึ้น คือคำแสดงอาการว่า บ่น...กระปอดกระแปด ร้องเจี๊ยวจ้าวโหยฮ้าย ยืมร่ำ และ
ใช้คำแสดงประสบการณ์ว่า เย็นเจี๊ยบ

2. ใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพ ในที่นี้หมายถึงการใช้คำแสดงอาการ คำแสดงสภาพ
และคำแสดงประสบการณ์ที่มีคำวิเศษณ์ประกอบ ตามที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อการใช้ถ้อยคำโดยทั่วไป
รวมถึงคำเลียนสำเนียงพูด และคำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งคำเหล่านี้ช่วยให้ผู้อ่านเกิด
จินตนาการ เห็นภาพ เห็นเหตุการณ์ตามที่คุณเขียนต้องการสื่อได้ชัดเจน เป็นการช่วยให้เรื่องมี
ความสมจริง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... วันหนึ่งเขาเดินเล่นในทุ่งนาใกล้ๆ บ้านในตอนกลางคืน ขณะที่เดินผ่านก้อนหินใหญ่ 2 ก้อน กลางทุ่งซึ่งสื่อกันนักหนาว่ามีผีสิง เขาก็ถูก 'มัน' จับตัวเหวี่ยง ทุ่ม ข้าม รั้ว ต้นไม้ ไปนอน จุก แอ๊ดๆ กลางนา นายวอลเตอร์โกรธ หัว พัด หัว เหวี่ยง รีบ กลับ บ้าน ไป รักษา แผล ฟก ช้ำ ดำ เขียว แล้ววันรุ่งขึ้นก็ไปที่นั่นใหม่โดยจูงหมามาสตีฟตัวเบ้อเร่อไปด้วย หวังใจว่า จะเอาหมาพดผีเสียให้ชัด แต่พอไปถึงปรากฏว่ามีผีมาตัวโตกว่ากระโดด ผลุง ออกมา เจ้าสตีฟตัวเก่งของเขาถึงแก่เข้าอ๋อนหางจุกกันลงคราง หึ่ง ไม่ ยอม มลุก ขึ้น สู้ ...

(มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 125)

ส่วนที่ยกมานี้เป็นส่วนหนึ่งของบทความเรื่อง ผีหมา ซึ่งใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพ เป็นส่วนใหญ่คือ ใช้คำแสดงอาการมีคำวิเศษณ์ประกอบให้เห็นภาพชัดเจนว่า นอนจุกแอ๊ดๆ โกรธหัวพัดหัวเหวี่ยง กระโดดผลุง ใช้คำแสดงอาการมีคำวิเศษณ์ประกอบให้เห็นภาพและได้ยินเสียงว่า เหวี่ยงทุ่ม และ ครางหึ่ง

ตัวอย่างที่ 2

... แต่พอหิวผมไปได้ 3 แกรก เท่านั้น เที่ยงก็ไหว ยวบ เบาๆ เหมือนมีไครมานั่งด้วยข้างๆ ตัว เท่านั้นแหละผู้เขียน กระโดด ผาง ทันที โอ้ย ! ไม่เอาแล้ว ลุกข้าง ! แผ่นดึกกว่า ! ผู้เขียน กระโจน พรวด ไปที่ ประตู ห้อง เปิด ผาง ออก แล้ว วิ่ง ไป เคาะ ประตู ห้อง ตรง ข้าม ซึ่ง เป็น ห้อง ของ คุณ ม้า คน หนึ่ง กับ ลูก สาว ซึ่งพูดคุยกับผู้เขียนมาสนุกสนานตั้งแต่กรุงเทพฯ จนถึงแฟรงค์เฟิร์ต พอคุณม้าเปิดประตูรับผู้เขียนก็แกล้งโก้งโกยสาส์พัน แล้วก็ทำเป็นปรารภว่าโรงแรมนี้ใหม่ดีนะคะ แต่ทำมายังไม่รู้สึกละๆ คุณม้าก็อ้อออกันทีว่ามันขี้น้ำก็ว่าบรรยายากาสมันชอบกิล ออกจะกลั้วๆ อยู่ละ หนูมานอนกับป้ามัยละ นอนคนเดียวไม่กลัวหรือยังงิ ผู้เขียน ก็ ร้อง ว่า กลัว ชิคะ คุณ ม้า ขา ถึง ได้ มา เมียง มอง ให้ คุณ ม้า ชวน อยู่ นี้ แหละ ...

เช้าวันรุ่งขึ้นผู้เขียนเข้าไปในห้องจัดข้าวของลงกระเป๋าโดยเปิด ประตู เอาไว้ ไม่ใช่เพื่อค้นหาที่อยู่กับผีสองต่อสอง แต่เผื่อเกิดอะไรขึ้นจะได้เผล่ออกมาทันต่างหาก

(มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2529 ข : 130-131)

ส่วนที่ยกมานี้จากเรื่อง อยู่ดีๆ ก็ถูกผีหลอก ซึ่งใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพคือ ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติว่า แกรก ซึ่งในขณะเดียวกันก็เป็นคำลักษณะนามด้วย ใช้คำแสดงอาการมีคำวิเศษณ์ที่ทำให้เห็นภาพว่า ไหวยวบ กระโดดผาง กระโจนพรวด เปิดผาง และ เปิด-ประตู้อ่า

ตัวอย่างที่ 3

... เหนรีที่ 8 ชูคบเดินนำคณะทัศนจารเข้าคฤหาสน์โบราณ ซึ่งมีมิดทิมและมีกลิ่นไม้สุ้สะอาคนัก ผ่านล้งเก๋าๆ กระสอบเกรียนๆ และกระป๋องกระป๋องอย่างห้อยเก็บของลงบันไดหินซึ่งลิกลิวลงไปในความมืดจนลูกหัวรัดต้องมองหน้ากันเล็กน้อยว่าเขาจะพามาเที่ยวหรือพามากักขัง เรียกค่าถ่าย เอ๊ย-ค่าไถ่กันแน่นหนา เดินสะเปะสะปะตามๆ กันไปในความมืด เลี้ยวขวาเลี้ยวซ้ายอีกหลายรอบในสถานที่ที่รู้สึกคล้ายเป็นถ้ำ จนในที่สุดก็มาถึงห้องกว้างห้องหนึ่ง ซึ่งถ้าไม่มองให้ดีก็จะนึกว่านั่นคือ ห้องโถงในน้ำ แต่กะเหรี่ยงไทยได้อ่านเรื่องลึกลับมามากจนกลายเป็นคนขี้ระแวง ตาอีแรงจุมภี จุมภีจึงบอกตัวเองว่าที่ตรงนั้นไม่ใช่ถ้ำ เพราะอากาศไม่มีกลิ่นอับ แต่เป็นกลิ่นของอากาศในที่โล่ง เมื่อแหงนมองขึ้นไปบนเพดานก็พบว่าไม่ใช่ถ้ำจริงอย่างที่คิด เพราะเห็นดวงดาวกระปริบอยู่ข้างบน ... (มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2529 ข : 182)

ส่วนที่ยกมานี้จากบทความเรื่อง คุณป้ามารีธา ซึ่งใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตภาพเป็นส่วนใหญ่ ดึงที่ยกมาใช้คำแสดงสภาพคำวิเศษณ์ประกอบ คำว่า มิดทิม ลิกลิว ใช้คำแสดงอาการมีคำวิเศษณ์ประกอบให้เห็นภาพว่า มองหน้ากันเล็กน้อย เดินสะเปะสะปะ และ กระปริบ

3. ใช้ภาษาที่มีเสียงไพเราะ ในที่นี้หมายถึงใช้คำอ่อนเสียง คำอ่อนความหมายมีเสียงสัมผัสกลางคำ คำคล้องจอง รวมถึงคำที่เป็นภาษาร้อยกรอง การใช้ภาษาลักษณะนี้เป็นอีกวิธีที่มนัษยานิยมใช้ แต่งานเขียนส่วนใหญ่ก็ยังคงใช้ภาษาเป็นกันเองเป็นพื้นฐาน โดยมีงานเขียนบางเรื่องที่ใช้ภาษามีเสียงไพเราะมากกว่าใช้ภาษาลักษณะอื่น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ความใจลอยนั้นบางเรื่องแม้จะคล้ายคลึง แต่ก็ให้ผลเสียหายไม่เท่ากัน

อย่างเจ้านายที่งานยุ่งบางคนอาจจะกูก้องร้องเรียก เลขาคด้วยชื่อภรรยา อยู่โหวกเหวก

การนี้ย่อมจะไม่เกิดผลในทางลบหรือทางบวกแต่อย่างใด เนื่องจากเลขานุการนั้นไม่ว่า

นายจะเฟลอฟลั้ง เรียกตนด้วยชื่อภรรยาหลวง ภรรยาน้อย นักร้อง หรือหมอนวด เลข

ที่ติดก็ต้องสนทนารับคำสั่งด้วยใบหน้าปกติเสมอ

แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าเจอนายเฟลอไฟล์ เรียกภรรยาด้วยชื่อเลขานุการ ผลที่ได้รับมีแต่

ตายกับตายเท่านั้น ไม่ว่าเลขานุการนั้นจะสาวหรือไม่ และสวยหรือเปล่านั้นก็ตามที่

(มนัษยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 85-86)

ตัวอย่างนี้จากเรื่อง คนใจลอย มนัษยาใช้ภาษาที่มีเสียงไพเราะคือ ใช้คำอ่อนเสียง คำว่า คล้ายคลึง เฟลอฟลั้ง เฟลอไฟล์ และใช้คำคล้องจองว่า กูก้องร้องเรียกเลขาคด้วยชื่อภรรยาอยู่โหวกเหวก

ตัวอย่างที่ 2

ความจริงการไปบัสสาวะเป็นปัญหาสากล ใครเดินรุ่มร่ามเข้าไปหลังร้านอาหาร บ่อยก็

มักรู้และชี้ห้องให้โดยไม่ต้องเสียเวลาถาม ก็คนเรากินเข้าไปแล้วก็ต้องถ่ายออกมาทุกรูป

ทุกนามไม่ใช่เรื่องประหลาดอะไร จะมีผิดกันบ้างก็ตรงวัฒนธรรมของการถ่าย เพราะ

ต่างประเทศบางประเทศนั้นเขามีกฎหมายห้าม จะไปยืนบัสสาวะริมถนนหนทางหรือตาม

พุ่มไม้ในสวนศรี อะไรไม่ได้ทั้งสิ้น ใครขึ้นบันไดง่ายเข้าเป็นถูกจับป็น

ผัดกับวงเหล้าไทยๆ กินเหล้ากินเบียร์เข้าไปแล้วมักขยันฉี่แต่ไม่ขยันเข้าห้องน้ำ ชี้เหล่า
 ขอบนักที่จะไปยืนรูดขีปตามสมมตพุ่มพฤกษ์ไขก๊อกให้ลมไฮดรerinขึ้นใจ (มณีนยา ฐานะภูมิ.
 2535 ค : 71-72)

ตัวอย่างนี้จากเรื่อง การปลื้สวาระ เรื่องสนมภูประจําบ้าน มณีนยาใช้ภาษาที่มีเสียง
 ไพเราะคือใช้คำคล้องจองว่า ปัญหาสากล ตามพุ่มไม้ในสวนศรี ใช้คำซ้อนความหมายมีสัมผัส
 กลางคำ คำว่า ถนนหนทาง สมมตพุ่มพฤกษ์ และ ระรินขึ้นใจ

ตัวอย่างที่ 3

คนญี่ปุ่นสมัยนี้ความที่เขารวยจัดจะกินจะอยู่จึงจ้จ้พิถีพิถันให้ได้ของดีมีคุณภาพ เรียกว่า
ฉิบหายไม่ว่าขอให้เร็ดล้นฟ้าเข้าไว้ ขนาดผักค่อให้ไม่ใช่ยาฆ่าแมลงก็ยังไม่พอใจต้อง
ประคิษฐ์คิดค้นวิธีให้ได้ผักที่เลิศประเสริฐศรีไปกว่านั้น

มีคนเล่าให้ฟังว่า มิสเตอร์ พูลจิواره ประธานบริษัทฮอกไกโดเค้นที่ประคิษฐ์กว้านและบาน
ระบาย สำหรับเขื่อนแห่งหนึ่งบนเกาะฮอกไกโดนั้นขายเครื่องเหล็กเครื่องจักรได้กำไร
 มากๆ ก็ชักเบื่อ จึงหาทางหย่อนใจด้วยการเพาะต้นมะเขือเทศโดยไม่ต้องใช้ดิน

(มณีนยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 98)

ตัวอย่างนี้จากเรื่อง ปู ปลา ม้า มะเขือ มณีนยาใช้ภาษาที่มีเสียงไพเราะคือ ใช้คำมี
 เสียงคล้องจองว่า จะกินจะอยู่จึงจ้จ้พิถีพิถันให้ได้ของดีมีคุณภาพ ฉิบหายไม่ว่าขอให้เร็ดล้นฟ้า-
 เข้าไว้ ประคิษฐ์คิดค้นวิธีให้ได้ผักที่เลิศประเสริฐศรีไปกว่านั้น และ ประคิษฐ์กว้านและ-
บานระบาย นอกจากนี้ในคำคล้องจองดังกล่าว ยังมีคำซ้อนความหมายที่มีสัมผัสกลางคำคือ
ประคิษฐ์คิดค้น และ เลิศประเสริฐศรี

4. ใช้ภาษาทิ้งแบบแผน ในที่นี้หมายถึงการใช้ภาษาในลักษณะที่ค่อนข้างสุภาพ อาจเป็นภาษาที่ใช้ในการสนทนา แต่ไม่ใช่ภาษาปาก หรือถ้าใช้จะไม่มากเท่ากับภาษาเป็นกันเอง และไม่มีคำหยาบคาย ซึ่งการใช้ภาษาลักษณะนี้พบไม่มากนักในงานเขียนสารคดีของมณีนยา เช่น

ตัวอย่างที่ 1

เป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา แต่แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้นหาใช่แม่น้ำตั้งแต่เดิมไม่ เป็นคลองลัดซึ่งขุดขึ้นสมัยสมเด็จพระชัยราชาธิราช (พ.ศ.2077-2089) หรือ 450 กว่าปี 500 ปีมานี้เอง แต่เดิมแม่น้ำเจ้าพระยาก็ไหลลงมาจากทางเหนือและไปออกทะเลที่ปากอ่าวจังหวัดสมุทรปราการเหมือนทุกวันนี้ เพียงแต่เมื่อไหลมาถึงปากคลองบางกอกน้อย (คือบริเวณสถานีรถไฟบางกอกน้อยติดกับโรงพยาบาลศิริราช) แม่น้ำก็เลี้ยวไปทางตะวันตกคือทางฝั่งธนบุรี ... (มณีนยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 74-75)

ตัวอย่างนี้จากบทความเรื่อง สิงโตอาถรรพณ์ มณีนยาใช้ภาษาทิ้งแบบแผน มีลักษณะสุภาพ ไม่ใช้ภาษาปากหรือคำหยาบคาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาเป็นเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับอาถรรพณ์ของสิงโตหิน

ตัวอย่างที่ 2

คนออสเตรเลียก็เป็นอีกชาติหนึ่งซึ่งมีความคุ้นชินกับความตาย เข้าไปชมที่ฝังพระศพของอดีตกษัตริย์และพระราชวงศ์ทั้งหลายที่ เวียนมาแล้วยังเห็นชัดในเรื่องนี้ ประเพณีการฝังพระศพของเจ้านายราชวงศ์แซปส์เบิร์กนั้นแปลกกว่าเจ้านายราชวงศ์อื่นๆ ทั่วโลก คือเขาจะแยกพระศพไปฝังไว้ที่หนึ่ง พระหทัยคือหัวใจไว้ที่หนึ่ง และอวัยวะภายในทั้งหลายทั้งปวงตั้งแต่ปอด ตับ ม้าม ไต กระเพาะ ฯลฯ จะแยกไปเก็บไว้อีกที่หนึ่ง เป็นเช่นนี้ทุกพระองค์ไม่มีข้อยกเว้น ทั้งนี้จะเป็นด้วยเหตุผลกลใดไม่มีใครอธิบายให้ผู้เขียนฟังได้ ล้วนแล้วแต่บอกได้แต่ว่าเป็นประเพณีมาช้านานแล้วเท่านั้น

(มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 179)

ตัวอย่างนี้จากบทความเรื่อง มรณาสติ มนัสนยาใช้ภาษาถึงแบบแผน แม้ว่าคำที่กล่าวถึงอวัยวะบางส่วน ผู้เขียนจะไม่ได้ใช้ราชาศัพท์ แต่ไม่มีการใช้ภาษาปากหรือคำหยาบคาย จึงถือได้ว่าเป็นภาษาที่สุภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่ผู้เขียนกล่าวถึง เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจ้านายชั้นสูง

ตัวอย่างที่ 3

ที่เมืองอมรปุระซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงเก่าของพม่าในสมัยหนึ่งนั้น เราได้ไปดูพระนิม ซึ่งว่ากันว่าองค์ท่านไม่แข็งเหมือนพระพุทธรูปอื่นทั่วไป จับแล้วจะหยุ่นๆ เหมือนเนื้อคน น่าเสียดายที่เขาห้ามผู้หญิงจับเลยไม่ได้พิสูจน์ด้วยตัวเอง ผู้เขียนถามพ่อว่าจับแล้วนิ่มจริงหรือเปล่า พ่อบอกว่าไม่ถึงกับนิ่มแต่ก็ไม่แข็งอย่างพระอื่นๆ ไป

เราสันนิษฐานกันลำพัง 3 คนว่า คงจะปิดทองคำเปลวหนามาก องค์พระจึงหยุ่น ด้วยว่านิ้วเรากดลงบนเนื้อทองที่ปิดทับกันนั้นนั่นเอง พระนิมนี่เรียกเป็นภาษาพม่าว่ากระไร ผู้เขียนไม่ได้จดไว้ รูปร่างท่านป้อมๆ องค์เท่าตัวคน และไม่สวยสะกดตาอะไร

(มนัสนยา ฐนะภูมิ. 2530 ก : 243-244)

ตัวอย่างนี้จากบทความเรื่อง เรื่องพม่า มนัสนยาใช้ภาษาถึงแบบแผน โดยใช้ภาษาปากบ้างคือคำว่า หรือเปล่า แต่ภาษาโดยรวมนั้นมีลักษณะสุภาพ ไม่มีคำหยาบคาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหากล่าวถึงพระพุทธรูปองค์หนึ่งในพม่า

เมื่อศึกษาการใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนัสนยาในด้านต่างๆ แล้วพบว่า ด้านการใช้ถ้อยคำ มนัสนยาใช้คำได้ชัดเจน เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ มีน้ำหนัก สละสลวย และลักษณะเด่นในงานสารคดีของมนัสนยาในด้านนี้คือ ใช้ภาษาได้อย่างเป็นกันเองกับผู้อ่าน

นอกจากนี้มนัสนยายังใช้ศัพท์เฉพาะของบางสาขาวิชา เพื่อให้เหมาะกับเรื่องที่กล่าวถึง

เขียนถึง บางครั้งใช้คำภาษาที่ไม่นิยมใช้ในปัจจุบัน ภาษาร้อยกรอง ใช้คำภาษาต่างประเทศ ตัดแปลงคำขึ้นใช้บ้าง และมีการนำคำมาใช้ในความหมายใหม่

ในด้านการใช้ประโยค มนัสนิยมผูกประโยคให้กระชับแต่ก็มีขนาดยาว รองลงมา คือประโยคกระชับขนาดสั้น และประโยคแบบหลวมซึ่งพบไม่มากนัก ส่วนประโยคแสดงเจตนา จะเป็นประโยคแจ้งให้ทราบเป็นหลัก เนื่องจากเป็นงานเขียนที่ต้องการเล่าเรื่องเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้ประโยคคำถามบ้างเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดตาม และแนะนำสิ่งอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านด้วย ประโยคสั่งให้ทำ ซึ่งประโยคส่วนใหญ่จะสื่อความหมายตรงเจตนาผู้เขียน มีบ้างที่เป็นประโยคสั่งแต่มีเจตนาเตือน บางประโยคแฝงด้วยเจตนาประชด และบางประโยคแสดงเจตนาในทางตรงกันข้าม

ในด้านการใช้สำนวนโวหาร มนัสนิยมบรรยายโวหารเป็นหลักในการเล่าเรื่องราว โดยจะใช้พรรณนาโวหารไม่มากนัก ซึ่งมักพบในสารคดีท่องเที่ยวและบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่าในบทความทั่วไป ใช้เสนาโวหารเพื่อเตือนเรื่องความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต หรือแนะนำเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวบ้าง แต่ที่พบมากคือสาธกโวหาร และอุปมาโวหาร เนื่องจากผู้เขียนจะใช้โวหาร 2 ชนิดนี้ประกอบกับโวหารชนิดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบรรยาย เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องและเห็นภาพพจน์ชัดเจนขึ้น

และจากการที่ได้ศึกษาการใช้ภาษาในด้านต่างๆ ในงานเขียนสารคดีของมนัสนา ทำให้ได้เห็นเอกลักษณ์ในการใช้ภาษาอย่างหนึ่งของผู้เขียน คือการสร้างอารมณ์ขึ้นจากถ้อยคำและสำนวนโวหารในลักษณะต่างๆ หลากหลายวิธี ในขณะที่เนื้อหายังคงเป็นเรื่องจริงของชีวิตที่ให้ความรู้ ความคิดแก่ผู้อ่าน การเขียนลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนานไปด้วย และช่วยให้เรื่องที่มีเนื้อหาหนักๆ นั้นน่าสนใจ น่าติดตามอ่านจนจบเรื่อง

ในการเขียนสารคดี ไม่ว่าจะเป็นสารคดีประเภทบทความหรือสารคดีท่องเที่ยว แม้จะมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วนเสมอคือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนท้าย แต่ผู้เขียนก็อาจใช้กลวิธีเขียนหลายลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้แล้วแต่ความถนัดของแต่ละคน

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2534 : 309) กล่าวว่า "กลวิธีการเขียนสารคดีที่ดีควรมีการเขียนที่ชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องด้วยความสนใจ เพราะได้รับทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และสามารถเข้าใจเรื่องได้ง่าย ไม่สับสน จึงจำเป็นต้องอาศัยกลวิธีการเขียนหลายวิธี"

สำหรับการเขียนสารคดีของมณีนยานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีการเขียนลักษณะต่างๆ ได้แก่ การเรียบเรียง การเสนอความรู้ และการเสนอทัศนะ พบว่ามณีนยามีกลวิธีการเขียนลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการเรียบเรียง แบ่งเป็นกลวิธีการเขียนความนำ การเขียนเนื้อหา และการเขียนบทลงท้าย

1.1 การเขียนความนำ มาลี บุญศิริพันธ์ (2536 : 41) กล่าวว่า "ความนำคือส่วนเริ่มต้นของข้อเขียน ทำหน้าที่เสมือนจุดนำทางหรือไต่เตลของเรื่องที่จะบอกให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารหันมาสนใจต่อสิ่งที่เราจะนำเสนอต่อไป"

กลวิธีเขียนความนำมีหลายแบบ ซึ่งในการเขียนสารคดีของมณีนยานั้นมีวิธีเขียนความนำทั้งหมด 13 วิธีคือ ใช้กลวิธีกล่าวถึงภูมิหลัง 25 เรื่อง ใช้วิธีเกริ่นนำ 19 เรื่อง ใช้วิธีบรรยายลักษณะ 7 เรื่อง วิธีปราศรัย 6 เรื่อง ใช้วิธีแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก 3 เรื่อง ใช้วิธีคาดคะเน 3 เรื่อง อธิบายชื่อเรื่อง 2 เรื่อง ใช้วิธีตั้งข้อสังเกต 2 เรื่อง นอกจากนี้ยังมีการเขียนความนำที่ใช้กลวิธีสรุปความ ใช้วิธีอุปมาอุปไมย ใช้วิธีกล่าวถึงเรื่องตรงกันข้าม ใช้ภาษาเป็นส่วนนำเรื่อง และใช้วิธีบอกจุดประสงค์ อีกวิธีละ 1 เรื่อง มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ความนำที่ใช้กลวิธีกล่าวถึงภูมิหลัง ความนำลักษณะนี้พบมากที่สุดในงานเขียนสารคดีของมณีนยาแบ่งเป็น 2 ลักษณะใหญ่ กล่าวคือเป็นวิธีการยกเรื่องเดิมมาเปรียบเทียบ ซึ่งตรงกับที่ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 68) อธิบายไว้ว่า "หมายถึงยกเอาเรื่อง

เดิมมากล่าวเพื่อเปรียบเทียบกับเรื่องสมัยใหม่ที่จะเขียน ซึ่งในงานเขียนสารคดีของมณีนยา มี

2 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1

ชาวฝรั่งเศสไม่ว่าหญิงหรือชายมีความไม่ต้อยอย่างหนึ่ง (ความจริงหลายอย่าง) คือมักจะคิดอยู่เสมอว่าชาติของตนนั้นเลิศกว่าชาติอื่นๆ ในสากลโลก คนอังกฤษปากร้ายจึงนิยามเอาว่า "คนฝรั่งเศสนะเรื้อ เขาไม่คิดหรอกว่าพระเจ้าสร้างโลก เขาคิดว่าเขานั้นแหละสร้าง" คนฝรั่งเศสกับคนอังกฤษเป็นศัตรูคู่แค้นกันมานานับร้อยๆ ปี แต่มาถึงบัดนี้ไม่ยากจะเขม่นกันสักเท่าไร อาจจะต่างคนต่างเห็นว่าอีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็มีวิหยาเหตุไร่เทียม-ทานพอๆ กับตนก็ได้ คนอังกฤษเปลี่ยนไปเขม่นคนอเมริกันว่าเป็นพวกผู้ดีใหม่ที่รักแต่ว่ามีเงิน ที่แท้ก็เป็นเหี้ยมันเทศเหวศร์สำปะหลัง แต่งตัวก็รุงรังพุดจาก็ผิดแบบผิดแผน ...

(มณีนยา ชนะภูมิ. 2535 ข : 143)

การเขียนความนำเรื่อง ฝรั่งเศส-อังกฤษ-สวิส-เบลเยียม นี้ ใช้กลวิธีกล่าวถึงภูมิหลังเกี่ยวกับคนอังกฤษที่เป็นศัตรูกับคนฝรั่งเศสมานานนับร้อยปี ซึ่งเป็นเรื่องเก่า แล้วนำมาเปรียบกับเรื่องสมัยใหม่หรือเรื่องในปัจจุบันที่คนอังกฤษเปลี่ยนไปเป็นศัตรูกับคนอเมริกันแทน

เรื่องที่ 2

สมัยที่ผู้เขียนยังเด็ก คำว่าล้างป่าช้าอย่างที่ถูกกันว่าเผาผีล้างป่าช้านั้น มีความหมายคือการนำศพที่ไม่มีญาติหรือศพที่ถูกทิ้งคาที่ กับศพวันานเกินสมควรและไม่มีผู้มาติดต่อนขอเผาตามประเพณี ไปโละรวมเผาเสียในคราวเดียวกัน ทั้งนี้โดยทางวัดจะประกาศบอกญาติไปทั่ว ผู้ใดมีจิตศรัทธาก็จะมาบริจาคเงินร่วมเป็นเจ้าภาพเผาศพเหล่านั้นกับทางวัด และถือกันว่าการทำบุญด้วยวิธีนี้จะได้กุศลแรง (มณีนยา ชนะภูมิ. 2530 ก : 177)

การเขียนความนำเรื่อง มรณาสติ นี้ เป็นการนำความหมายของคำว่า ล้างป่าช้า

ในสมัยที่ผู้เขียนยังเด็กมากกล่าวว่าหมายถึง การนำศพไม่มีญาติไปเผาพร้อมกันในคราวเดียว โดยทางวัดจะบอกญาติให้คนมาบริจาคเงินร่วมกันเป็นเจ้าภาพ โดยนำความหมายนี้ซึ่งเป็นเรื่องเก่ามาเปรียบกับการล้างป่าช้าในปัจจุบัน ที่มีการนำหีบศพและโครงกระดูกมาขุดล้างให้สะอาดด้วย

ส่วนการกล่าวถึงภูมิหลังอีกลักษณะนั้นจะแตกต่างจากลักษณะแรกคือ ใช้บอกที่มาของเนื้อหา โดยอ้างถึงเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องราวขึ้น เหตุดังกล่าวอาจมาจากการเดินทางท่องเที่ยวจากบุคคลหรือสิ่งอื่น จากการประสบเหตุการณ์ต่างๆ จากพื้นนิสัยหรือการอบรมในครอบครัวของผู้เขียน รวมทั้งจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับบุคคลหรือสิ่งต่างๆ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"ผู้เขียนหนีตามนายช่างร่วโรงเย็บเพื่อนรุ่นใหญ่ที่คบหากันมาแต่เด็กคำบรรพ์ ขึ้นไปเที่ยวอีสานเมื่อปลายเดือนก่อน มีเวลาอยู่ได้เพียงไม่กี่วันเพราะราชการงานเมืองรัดตัว แต่เที่ยวเสียคัมขนิทที่แทบจะต้องคลานขึ้นเตียง สนุกสุดใจจนกลับมาบ้านแล้วยังนอนละเมออีกหลายคืน" (มนันยา ทัศนะภูมิ. 2535 ข : 39)

การเขียนความนำเรื่อง ชื่อบริสุทธิ์ นี้ เป็นการกล่าวถึงภูมิหลังว่าผู้เขียนได้เดินทางไปเที่ยวอีสาน แล้วจึงกลับมาเล่ารายละเอียดต่อไปในส่วนของเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 2

ก่อนเดินทางไปไซบีเรียเพื่อนพ้องสั่งแล้วสั่งอีกว่าหาหนังสือรัสเซียมาฝากบ้าง ประเภทรวมเรื่องสั้นหรือบทกวีของรัสเซียที่แปลเป็นภาษาอังกฤษแล้วน่าจะมี ผู้เขียนรับปากไปเป็นอันดี พร้อมกับบอกว่าไม่ต้องเป็นห่วง ถ้ามีเป็นหามาฝากแน่ๆ ด้วยว่าตัวเองก็อยากจะได้อยู่แล้ว และหนังสือกับผู้เขียนนั้นเป็นของถูกกัน เข้าร้านหนังสือที่ใดเป็นไม่ยอมออกง่ายๆ แทบจะต้องลากกันออกมาทีเดียว (มนันยา ทัศนะภูมิ. 2529 ข : 43)

การเขียนความนำเรื่อง แซวรัสเซีย นี้ กล่าวถึงภูมิหลังว่าก่อนผู้เขียนจะเดินทางไป

โซเวียต เพื่อนของผู้เขียนได้ฝากซื้อหนังสือของรัสเซีย แล้วผลการซื้อและรายละเอียดต่อไปจึงกล่าวไว้ในเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 3

เคยอ่านบทความของนายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี เมื่อสักปีเศษๆ มานี้ว่าผู้ชายนักรบร่างใหญ่กว่าคู่แข่งแรงกว่าผู้หญิงไปอย่างนั้นเอง ความจริงผู้ชายอ่อนแอกว่าผู้หญิงทั้งทางร่างกายและจิตใจเลยทีเดียวนะ ผู้ชายมีอายุเฉลี่ยน้อยกว่าผู้หญิง มีความต้านทานโรคน้อยกว่าติดโรคง่ายกว่า และสามารถเผชิญความเครียดได้น้อยกว่าผู้หญิงอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ละคระมัง ผู้ชายจึงมักคิดบุหรี คิดเหล้า เพื่อช่วยปลุกใจให้กล้าหาญฮึกเหิม ขณะที่ผู้หญิงไม่ต้องการสิ่งเหล่านี้เลย นี่พูดถึงส่วนมากนะคะ ส่วนน้อยนะต้องมีบ้างละ (มนัทยา ทัศนะภูมิ. 2530 ก : 35-36)

การเขียนความนำเรื่อง เข้าใจแล้วละ นี้ กล่าวถึงภูมิหลังว่าผู้เขียนได้ความรู้จากการอ่านบทความ แล้วจึงกล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 4

"ผู้เขียนนั้นเป็นคนขี้สงสัย ว่างๆ ไม่มีอะไรทำ (ตามความเห็นของคนอื่น) ก็เที่ยวได้ถามโน้นถามนี้ และตั้งข้อสงสัยอะไรแปลกๆ เหมือนว่าดีกว่าอยู่เปล่าๆ ดังนั้นจึงถูกคนเขาสรุปความเอาว่าเป็นคนขี้สงสัยอย่างเรื้อยเปื่อย ไม่อยู่ในมาตรฐานจะได้รับการยกย่องว่ามีคุณสมบัติของคนคง (จะ) แก่เรียนแต่ประการใด" (มนัทยา ทัศนะภูมิ. 2535 ค : 91)

การเขียนความนำเรื่อง คนขี้สงสัย นี้ เป็นความนำที่ผู้เขียนกล่าวถึงภูมิหลังที่เป็นนิสัยของผู้เขียนว่าเป็นคนช่างสงสัย

ตัวอย่างที่ 5

แม่ของผู้เขียนเป็นครู ดังนั้นกรอบความประพฤติและการพูดจาของพวกลูกๆ จึงถูกแม่ขีดกำหนดไว้ค่อนข้างแคบกว่าพ่อแม่คนอื่นๆ เขาขีดให้ลูกของเขา การพูดคำหยาบหรือคำคำทอทั้งหลายทั้งปวงเป็นเรื่องเกือบจะหาไม่ได้ในบ้าน แต่ที่ยิ่งกว่าคำหยาบคือคำที่แม่ (คิด) ว่าไม่สุภาพ ทั้งๆ ที่พวกเราลูกๆ ก็ได้ยินสามัญชนคนอื่นๆ เขาพูดกันนอกเกลื่อนเมืองและไม่ได้ถือเป็นคำหนักหนาสาหัสแต่อย่างใดเลย (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 15)

การเขียนความนำเรื่อง เรื่องของการผายลม นี้ ใช้วิธีกล่าวถึงภูมิหลังในครอบครัวของผู้เขียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากบุพการีว่าไม่ให้ลูกๆ พูดคำหยาบคาย แล้วจึงกล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 6

"ผู้เขียนกับพี่นั้นจะมีสัมพันธภาพอันดี (ในความคิดของพี่แต่ฝ่ายเดียว) ยิ่งไงชอบกลอยู่ ถูกขงามยามร้ายพี่จึงมักจะโผล่มาช่วยฮัลโหลให้ผู้เขียนตกใจหัวใจจะวายอยู่เป็นเนืองนิจแล้วไม่ใช่แต่ในเมืองไทยเท่านั้น ไปเมืองนอกเมืองนาผิฝรั่งมั่งค่าก็รักใคร่ ไปที่ไหนพี่ก็หลอกที่นั่น" (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 127)

การเขียนความนำเรื่อง อยู่ดีๆ ก็ถูกผีหลอก นี้ กล่าวถึงภูมิหลังเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผี แล้วจึงเล่าถึงรายละเอียดต่อไปในเนื้อหา

1.1.2 ความนำที่ใช้กลวิธีการเกริ่นนำ ฉลวย สุรสิทธิ์ (2522 : 97)

กล่าวว่า "เป็นการเริ่มเรื่องด้วยการเขียนคำกล่าวเกริ่นเนื้อเรื่องอย่างกว้างๆ และบอกจุดมุ่งหมายของการเขียนเรื่องนั้นๆ " แต่สำหรับการเขียนความนำวิธีนี้ของมนัญาเป็นการกล่าวเริ่มต้นเพื่อนำไปสู่เนื้อหาต่อไปเท่านั้น ไม่มีการบอกจุดมุ่งหมายของการเขียน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"นับตั้งแต่มีพระราชบัญญัตินามสกุลขึ้นใช้บังคับในรัชกาลที่ 6 กิจกรรมอันกลายเป็นกิจเวรในบางครั้งบางคราของคนทำงานอำเภอ อันมีนายอำเภอไล่ลงมาจากสมิณก็มีเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือการตั้งนามสกุลให้คน (ใช้ชีให้คน !) " (มนัสนา ธนะภูมิ. 2538 ข : 111)

ความนำเรื่อง นามนั้นสำคัญไฉน นี้ใช้วิธีเกริ่นนำโดยกล่าวถึงว่า ตั้งแต่มีพระราชบัญญัตินามสกุล กิจกรรมส่วนหนึ่งของเจ้าหน้าที่ในอำเภอนั้นคือการตั้งนามสกุล ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งนามสกุลจะอยู่ในเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 2

"กรุงเทพฯ เป็นเมืองใหญ่มีพลเมืองมาก เมื่อมีพลเมืองมากจึงต้องแย่งกันกินแย่งกันใช้ แย่งถนนกันขับรถ ซึ่งทำให้หงุดหงิด แล้วก็อาจเป็นบ้าได้โดยง่าย" (มนัสนา ธนะภูมิ. 2535 ค : 37)

การเขียนความนำเรื่อง คนเมืองหลวง นี้ ใช้วิธีเกริ่นนำโดยมีใจความว่า กรุงเทพฯ เป็นเมืองใหญ่มีพลเมืองมาก จะทำอะไรต้องแย่งกัน ทำให้หงุดหงิดจนอาจเสียสติได้ จากนั้นผู้เขียนได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความหงุดหงิดของคนเมืองหลวงในส่วนเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 3

การเดินทางกับทัวร์เป็นการเที่ยวที่ง่ายที่สุดเท่าที่โลกค้นพบในปลายศตวรรษที่ 20 คือขอเพียงมีตากับมีตินก็ไปได้แล้ว เพราะถึงเวลาเพลเขาก็เอาอาหารมาประเคนให้มัน ถึงเวลาเดินทางเขาก็เชิญเสด็จไปขึ้นรถทรง ขณะประทับเขาก็ชี้ชวนให้ดูวิว ชี้ซ้ายชี้ขวาให้ดูวิว พอถึงที่ประทับก็มีมหาดเล็กยกกระเป๋ามาขึ้นไปส่งถึงห้อง ข้อแม้ของการไปกับทัวร์คือเหมือนจะมีแค่เวลาเสวยขอให้ดักเองกับเวลาจะเข้าส้วมระหว่างทาง ขอให้บอกล่วงหน้าเพื่อจอดรถได้ทันท่วงทีเท่านั้นเป็นพอ ด้วยเหตุผลดังที่ได้พรรณามาข้างต้น กิจกรรมทัวร์จึงได้

เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ใครๆ ก็อยากไปกับทัวร์ เพราะมีแต่สบายกับสะดวก

(มนัทยา ฐะณุมิ. 2529 ข : 133-134)

การเขียนความนำเรื่อง เดชดีหม่อม นี้ ใช้กลวิธีเกริ่นนำมีใจความหลักว่าการเดินทางไปกับบริษัทท่องเที่ยวที่นั่นสะดวกสบายที่สุด จากนั้นผู้เขียนได้เล่าประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการไปเที่ยวกับคณะท่องเที่ยวไว้ในส่วนเนื้อหา

1.1.3 ความนำที่ใช้กลวิธีบรรยายลักษณะ มาลี บุญศิริพันธ์ (2536 : 43)

อธิบายว่า "ความนำประเภทบรรยาย คือความนำที่มีลักษณะสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ตื่นใจ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ให้รายละเอียดของเหตุการณ์ เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้สร้างจินตนาการภาพเหตุการณ์รวม ตามคำบรรยายของผู้เขียน" การเขียนความนำวิธีนี้นั้นนิยมใช้ในการบรรยายเหตุการณ์ มี 5 เรื่อง นอกจากนี้เป็นการบรรยายถึงสถานที่และบุคคลอีกอย่างละ 1 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"เราไปเที่ยวไทรโยคกัน 40 กว่าคนเมื่อเสาร์-อาทิตย์ที่แล้ว เสียงขรมกมได้ด้วยความสะดวกสนาน รวากับตอนช้างไปสักฟุ้ง คีแต่ว่าไปทางน้ำ ถ้าไปทางบกพรานคงไล่กลับตั้งแต่กิโลเมตรแรก เพราะไปทำป่าของเขาแตกหมด" (มนัทยา ฐะณุมิ. 2538 ข : 45)

การเขียนความนำเรื่อง ไปไทรโยค นี้ ใช้วิธีบรรยายเหตุการณ์เมื่อผู้เขียนไปเที่ยวไทรโยค ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพว่าคณะของผู้เขียนไปกันเป็นกลุ่มใหญ่ เสียงดังและสนุกสนานกันมาก

ตัวอย่างที่ 2

กลางเวหา

หนูอีกที่รัก

ฉันกำลังลอยอยู่กลางนภาเวหาหาวจริงๆ นะไม่ได้ล้อเล่น สามเษไปดูงานเรื่อง

ก่อสร้าง 7-8 วันที่ย่องกง ฉันเห็นได้ทีเลยที่เจ้าจำปีตามมา (ไม่ได้ชี้พะไร่)

(มนัษา ฐะณุมิ. 2534 : 1)

การเขียนความนำเรื่อง ชี้จำปีไปแกม้งกร นี้ ใช้วิธีบรรยายเหตุการณ์ว่า ขณะที่ผู้เขียนเล่าเรื่องนั้น ผู้เขียนกำลังอยู่บนเครื่องบินที่กำลังบินอยู่ เพื่อไปลงที่ย่องกง ขณะเดียวกันเป็นการขึ้นต้นจดหมายด้วย

ตัวอย่างที่ 3

"ป้าแห้ว

ฉันกำลังเดินทอดน่องอยู่ในเยอรมันจะ แหม อากาศเย็นเจิบสบายดีจริงๆ นี่ถ้าฝนไม่โปรยปรายลงมาบ้างในบางครั้งบางคราให้ต้องหอบร่มพะรุงพะรังน่าเบื่อแล้วละก้อ ชีวิตคงจะเป็นสุขสดชื่นกว่านี้อีกเยอะทีเดียวแฮะ" (มนัษา ฐะณุมิ. 2539 : 1)

การเขียนความนำเรื่อง เยอรมัน...มัน (รับประกันไม่ฝนฝือก) นี้บรรยายเหตุการณ์ว่า ขณะที่ผู้เขียนเล่าเรื่องนั้น ผู้เขียนกำลังเดินเล่นอยู่ในเยอรมัน ซึ่งอากาศเย็นมากและมีฝนโปรยลงมาเป็นบางครั้ง ทำให้ต้องนำร่มติดตัวไปด้วย ขณะเดียวกันก็เป็นการขึ้นต้นจดหมายด้วย

นอกจากนี้ เป็นความนำที่ใช้กลวิธีบรรยายถึงสถานที่ และบรรยายถึงบุคคล ดังนี้

เรื่องที่ 1

"สถานบริการนวดแผนโบราณนี้อยู่ห่างจากบ้านของผู้เขียนเพียงไม่กี่ซอย มีกิตติศัพท์ว่าสะอาดสะอาดบริการดี แล้วก็เป็นที่นวดเพื่อคลายกล้ามเนื้อให้หายเมื่อยขบจริงๆ โดยไม่มีบริการอย่างอื่นอิงแอบด้วย" (มนัษา ฐะณุมิ. 2530 ก : 167)

การเขียนความนำเรื่อง ความเห็นของศรีวรรณ นี้ ใช้วิธีบรรยายถึงสถานบริการนวดแผนโบราณแห่งหนึ่งให้ผู้เขียนไปใช้บริการ และเกิดเรื่องราวต่างๆ ขึ้นในส่วนเนื้อหา

เรื่องที่ 2

"คุณชายถนัดศรี สวัสดิวัตน์ เพื่อนของสามีผู้เขียนนั้น ท่านเป็นคนดังในยุคนี้อะไรๆ รู้จักกันดีโดยง่ายแค่ชื่อก็ใช้ได้ไม่ต้องมีคุณศัพท์ประกอบให้ยาวความ อนึ่งนั้นคุณศัพท์ที่จะเขียนประกอบชื่อคุณชาย ถ้าจะเขียนก็ต้องเขียนกันยืดยาวหลายบรรทัด ด้วยว่าท่านเป็นคนมีพรสวรรค์ขั้นพิเศษสามารถทำได้และเก่งมากมายหลายแขนงเต็มที" ...

(มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 101)

การเขียนความนำเรื่อง คุณชาย, แหก, แล้วก็แอ้อ...คูเวต นี้ บรรยายถึงบุคคลคือ ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ซึ่งเป็นผู้มีชื่อเสียง มีความสามารถหลายด้าน ผู้เขียนจึงนำเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของท่านมากล่าวไว้ในส่วนเนื้อหา

1.1.4 ความนำที่ใช้กลวิธีปราศรัย มาลี บุญศิริพันธ์ (2536 : 47-48)

อธิบายถึงการเขียนความนำกลวิธีนี้ว่า "เป็นความนำที่ผู้เขียนใช้สรรพนามแทนตัวเองกับผู้อ่าน เหมือนกำลังคุยกันสองต่อสอง นิยมใช้คำว่า 'ผม' 'คุณ' การใช้สรรพนามแบบนี้ ช่วยสร้างความ เป็นกันเองระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน เปรียบเสมือนทั้งสองฝ่ายร่วมมือให้เหตุการณ์ที่กำลังกล่าวถึงด้วยกัน ภาษาที่ใช้มักจะสะท้อนความเป็นกันเองมากกว่าการเขียนความนำประเภทอื่นๆ "

การเขียนความนำชนิดนี้ในงานเขียนสารคดีของมนัทยา มีความคล้ายคลึงกับที่ มาลี บุญศิริพันธ์ อธิบายไว้ มนัทยานิยมใช้คำว่า "ผู้เขียน" แทนตัวเอง ใช้คำว่า "คุณ" แทนผู้อ่าน แต่ส่วนใหญ่มักกล่าวถึงผู้อ่านลอยๆ โดยไม่มีสรรพนาม ส่วนในสารคดีท่องเที่ยวบางเรื่อง ที่มนัทยาใช้วิธีเขียนจดหมาย มักจะเขียนถึงป้าหรือถึงเพื่อนของผู้เขียน เพื่อให้เป็นบุคคลสมมุติแทนผู้อ่าน ซึ่งมักใช้ภาษาที่ให้ความเป็นกันเองกับผู้อ่าน

การเขียนความนำชนิดนี้ที่ปรากฏในงานเขียนของมนัทยา มี 2 ลักษณะคือ ผู้เขียนจะสนทนากับผู้อ่านด้วยวิธีถามโดยไม่ต้องการคำตอบ ไม่ใช้การถามทิ้งไว้ให้ผู้อ่านคิด แต่ถามเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกมีส่วนร่วม รู้สึกต้องการคำตอบ และอีกลักษณะคือ ผู้เขียนสนทนากับผู้อ่านด้วยการคาดเดาความคิดของผู้อ่านล่วงหน้า มีรายละเอียดดังนี้

1.1.4.1 ปราศรัยโดยใช้คำถามเป็นตัวนำ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"เมื่อเรื่องเมืองเชรโนบิลหรือยักกะ ถึงจะเบื่อก็น่าจะทนอ่านเรื่องนี้สักหน่อย เพราะ
ผู้เขียนได้ไปสัมผัสเสี้ยวหนึ่งของเหตุการณ์มาจริงๆ ที่เดียนา" (มนัษา ณะภูมิ.

2530 ก : 109)

การเขียนความนำเรื่อง สงสัยจะคนละเรื่องเดียวกัน นี้ใช้กลวิธีปราศรัย โดยผู้เขียน
ถามผู้อ่านว่าเมื่อเรื่องเมืองเชรโนบิลหรือยัก แต่ผู้เขียนไม่ได้ต้องการคำตอบจริงจัง เพราะ
ผู้เขียนได้เขียนอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว ผู้อ่านอาจตอบในใจว่าเบื่อหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่างที่ 2

"ขออนุญาตเล่าเรื่องออสเตรเลียอีกครั้งได้ไหมคะ ที่เล่านี้เล่าด้วยความสนุกสนานพิง-
พอใจของตัวเอง โดยไม่ได้คำโฆษณาจากใครเลย รับรองได้ แล้วที่บอกว่าเล่าด้วย
ความสนุกสนานพิงพอใจนั้นก็ไม่ได้แปลว่าผู้เขียนจะสนุกสนานในออสเตรเลียมากกว่า
ประเทศอื่นบางประเทศ นี่หมายถึงการท่องเที่ยวหัดศนาจรณะคะ" ...

(มนัษา ณะภูมิ. 2530 ก : 201-202)

การเขียนความนำเรื่อง เรื่องแปลกๆ นี้ คล้ายคลึงกับตัวอย่างที่ 1 คือใช้วิธี
ปราศรัยโดยใช้คำถามนำ แต่เป็นเชิงขออนุญาตว่าจะเล่าเรื่องออสเตรเลียได้หรือไม่ ซึ่งไม่ว่า
ผู้อ่านจะอนุญาตหรือไม่ ผู้เขียนก็ต้องเขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกครั้ง

1.1.4.2 ปราศรัยโดยคาดเดาล่วงหน้าถึงความคิดของผู้อ่าน มี 2

เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1

ป่าแห้ว

ฉันไปเที่ยวหมู่บ้านนี้อีกแล้วละจะ พุดแค่ประโยคเดียวฉันก็วาดภาพออกมาป่าคงตบกระดาน น้ำมากหก ต่ำเอาว่า อะไรจะนั่งหนุเอ็งไปหมู่บ้านเมื่อไม่เท่าไรนี่เอง จะไปอีกแล้ว เอะ ไปทำไมบ่อยๆ ะ ไปไหนเดี๋ยวก็น่าจะพอแล้ว

ไม่พอหรอกจะป่าจำ ฉันนะเป็นคนรักหมู่บ้าน บอกตรงๆ มันให้จิตใจเสียจริงๆ เขียวเออ ไม่รู้ว่าเป็นยังไง สงกะสัยว่าเมืองนี้เขาจะใส่ผงชูรสกันหนักนะนา ฉันถึงได้บริโภคแบบ ธรรมดาไรไม่รู้จักเต็มยังงี้ (มนัสนา ณะภูมิ. 2529 ก : 11)

การเขียนความนำเรื่อง หมู่บ้าน นี้ เป็นความนำที่ใช้กลวิธีปราศรัย โดยผู้เขียน คาดเตาส่องหน้าต่างความคิดของผู้อ่านว่าคงสงสัยว่าทำไมผู้เขียนไปหมู่บ้านอีกครั้ง จึงชี้แจงเหตุผล ให้ทราบ ขณะเดียวกันก็เป็นการขึ้นต้นจดหมายด้วย

เรื่องที่ 2

"ก็อย่างที่เคยเขียนเล่าให้ฟังแล้วว่า ผู้เขียนนั้นรู้ตัวอยู่เหมือนกันว่าเป็นคนขี้สงสัย คือ สงสัยไปเรื่อยๆ ว่าไอ้โน่นทำไมเป็นยังงี้ ไอ้นี้ทำไมทั้งเป็นยังงั้น เอ๊ะ ไอ้นั้นทำไมทั้งไม่ เป็นยังงั้น (กรณายำคิดสกรก คำว่าไอ้นั้นบางทีก็ไม่จำเป็นต้องแปลว่าไอ้นั้นเสมอ ไป)" (มนัสนา ณะภูมิ. 2535 ค : 79)

การเขียนความนำเรื่อง ความสงสัยในยามดึก นี้ ใช้วิธีปราศรัย โดยผู้เขียนคาดเตา ส่องหน้าต่างความคิดของผู้อ่านว่า เมื่อผู้เขียนใช้คำว่า ไอ้นั้น ผู้อ่านอาจคิดไปถึงสิ่งที่มีความหมาย สองแง่สองงาม ผู้เขียนจึงกล่าวห้ามผู้อ่านไว้ ดังข้อความในเครื่องหมายวงเล็บ

1.1.5 ความนำที่ใช้กลวิธีแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก ในที่นี้มักเป็น การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อการกระทำของบุคคลบางกลุ่มหรือเรื่องบางเรื่อง และมัก

เป็นความรู้สึกในแง่ลบต่อเรื่องราวดังกล่าว หรืออาจแสดงอาการสงสัย มี 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

"คนไทยในยุคที่ใกล้จะเป็นนิคส์นี่อะไรแปลกๆ ชอบกลอยู่ คือทำอะไรทุกอย่างด้วยความถูกต้องแต่ไร้สติ คือ (อีกครั้งหนึ่ง) ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำลงไปนั้นไม่มีเสียสละที่จะผิด ถูกนะ ถูกต้องที่ซู้ด แต่ทำแล้วผลมันออกมาในทางเพี้ยนๆ ยังไงก็ไม่รู้" (มนัยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 21)

การเขียนความนำเรื่อง ไร้สติ นี้ ใช้กลวิธีแสดงความคิดเห็นเชิงขัดแย้ง และแสดงอาการสงสัย ในพฤติกรรมว่าทำไมคนไทยสมัยนี้จึงทำอะไรแปลก คือทำในสิ่งที่ถูก แต่บางครั้งก็ถูกต้องเกินไป

เรื่องที่ 2

ผู้เขียนเป็นคนหนึ่งซึ่งเรียกได้ว่าไปต่างประเทศบ่อย ทุกครั้งที่ไปมักมีเรื่องรำคาญใจอยู่ อย่างหนึ่งคือเมื่อคนที่ชอบฮือฮาขึ้นชมต่างประเทศแล้วคำว่าเมืองไทยเสียๆ หายๆ ไร้เรื่องคำเมืองไทยนั้นจะว่าไปก็เป็นเรื่องน่าเห็นใจเพราะเราเป็นเจ้าของประเทศ ย่อมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเจ้าข้าเจ้าของ เหมือนเรามีลูก เมื่ออยากให้ลูกได้ดีก็ต้องดีต้องด่ากันบ้าง ฉันใดก็ฉันนั้น แต่ที่ผู้เขียนรำคาญใจก็คือหลายครั้งที่คนไปเมืองนอกนั้นคำว่าประเทศไทย อย่างคนที่ไม่รู้อะไรเกี่ยวกับเมืองไทยเสียเลย (เพราะมัวแต่ไปเมืองนอก) แกมดูเหมือนจะถูกอิทธิพลหนังสือพิมพ์ไทยครอบงำอย่างเต็มที่ คือเห็นว่าอะไรๆ ในเมืองไทยนั้นไม่ดีไปเสียหมด เมืองไทยเป็นเมืองเดียวที่มีขโมย เป็นเมืองเดียวที่สกปรก เป็นเมืองเดียวที่รูดต ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 89-90)

การเขียนความนำเรื่อง เมืองไทยเรานี้แสนดีหนักหนา ใช้วิธีแสดงความรู้สึกในเชิงไม่พอใจของผู้เขียน เมื่อเห็นคนไทยที่ชอบไปต่างประเทศบางคน มักขึ้นชมต่างประเทศแต่ตำหนิประเทศไทยอย่างเสียหาย เหมือนไม่เคยเห็นข้อดีของประเทศไทย ผู้เขียนจึงเขียนถึงสิ่งดีๆ ที่ประเทศไทยมีอยู่ให้ผู้อ่านได้ทราบในส่วนเนื้อหา

เรื่องที่ 3

ผู้เขียนเป็นคนไม่ค่อยจะเชื่อเรื่องผีๆ สารๆ ไม่ใช่ว่าจะไม่เชื่อว่าผีมีจริง แต่ไม่เชื่อเรื่องผีประเภทที่ได้เหี่ยวแหกอกแลบลันลันตาหลอกชาวบ้าน ด้วยเห็นว่าเป็นการเกินกว่าเหตุรู้สึกคล้ายๆ กับว่าผีพวกนี้ไม่มีอะไรจะทำเลยเหี่ยวได้ระรานรังควานชาวบ้านเป็นของสนุก (ของผี) แล้วอีกอย่างหนึ่ง ขบวนการหลอกของผีไทยกับผีฝรั่งก็ไม่เห็นจะเหมือนกัน ผีฝรั่งส่วนมากจะคอยขาดเงินทองๆ ...ขอโทษ...เหิงๆ พอให้ได้ชมเล่นเป็นขวัญตา ไม่อย่างนั้นก็เป็นผีดิบที่นอนหลับในเวลากลางวัน แล้วลุกขึ้นอาละวาดตูดเลือดคนในเวลากลางคืน ผีไทยนั้นมีประเภทตาโบ้แหกอกควักไส้ควักพุงออกมาโชว์ (อดีตคงจะเคยขายตื่อฮวน) เป็นส่วนใหญ่ ผีไทยไม่เคยได้ยินว่าตูดเลือดที่ค่ออย่างผีฝรั่งและผีฝรั่งก็ไม่เคยได้ยินว่าแหกอกโชว์เครื่องในอย่างผีไทย คุณจะเห็นว่าต่างฝ่ายต่างมีวัฒนธรรม (ผีๆ) ของตนเองยังงัยชอบกลอยู่ (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 103)

การเขียนความนำเรื่อง ผิวน้ำที่ปารีส นี้ ใช้วิธีแสดงความคิดเห็นว่า ผู้เขียนไม่เชื่อเรื่องผีหลอกคนด้วยการทำท่าหน้าเกลียด น่าสยดสยองต่างๆ และผีไทยกับผีต่างชาติก็มีวิธีการหลอกคนที่ต่างกัน

1.1.6 ความนำที่ใช้กลวิธีคาดคะเน ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 68) อธิบายว่า "หมายถึง การหยิบยกเอาเรื่องที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหรืออาจจะเป็นไปได้มากล่าวนำเพื่อให้ผู้อ่านสนใจ" ความนำชนิดนี้พบในงานเขียนสารคดีของมนัญา 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

คุณชอบดูหมอไหมคะ ถ้าถามอย่างนี้คุณผู้หญิงหลายคนคงตาลุก

"อ๊อ ถ้าอะไรก็ไม่รู้ ชอบซิบะทำไมจะไม่ชอบ ขอให้ออกมาเถอะว่ามีหมอดูที่ไหนบ้าง ฉะนั้นไปจนทะเลบุรุโปร่งมาแล้วเป็นสิบๆ แห่ง ขอให้ออกมาเถอะนะ ถ้ายังไม่เคยดูละก็ เป็นได้รับเงินไปทีเดียวยะเขียว"

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 67)

การเขียนความนำเรื่อง หมอกุ๊กกับหมอเตา นี้ ใช้วิธีคาดคะเน ซึ่งผู้เขียนคาดคะเนว่า ถ้าถามผู้หญิงหลายคนว่าชอบकुक्कुใหม่ คงตอบด้วยความสนใจและคงตอบคล้ายกัน ดังที่ผู้เขียนยกตัวอย่างประโยคไว้ในเครื่องหมายอัญประกาศ

เรื่องที่ 2

"ไอ้เรื่องกล้วยี่นี้เป็นเรื่องอินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ไม่ว่าชาติใดภาษาใดพอโทรรู้ประสาขึ้นมา ก็ซึ่มักกล้วยี่เหมือนพ้องต้องกันไปหมดไม่รู้เป็นยังงี้นี่นา หรือว่ากล้วยี่นั้นจริงอยู่ในทุกชาติทุกประเทศก็ไม่ได้...ฮ้า !" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 123)

การเขียนความนำเรื่อง ผีหมา นี้ ใช้วิธีคาดคะเน โดยผู้เขียนปรารภขึ้นมาด้วยความสงสัยว่า กล้วยี่ดูเหมือนคนชาติใดก็กล้วยี่กัน จึงคาดคะเนว่ากล้วยี่จะมีจริงในทุกประเทศ และเมื่อคิดเช่นนั้น ผู้เขียนก็แสดงความตกใจด้วยการอุทานออกมา

เรื่องที่ 3

"กว่าด้วย'ตูนฉบับนี้จะออกวางตลาด การอภิเษกสมรสของเจ้าฟ้าชายชาร์ลส์ มกุฎราชกุมาร แห่งอังกฤษกับเลดี้ ไดอาน่า สเปนเซอร์ ในวันที่ 29 กรกฎาคม 1981 ก็คงผ่านไปแล้วโดยเรียบร้อย" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 127)

การเขียนความนำเรื่อง ผีที่วังซีพินัง นี้ ใช้วิธีคาดคะเน ซึ่งผู้เขียนได้คาดคะเนว่ากว่าหนังสือที่ผู้เขียนเขียนจะวางขาย การอภิเษกสมรสของเจ้าฟ้าชายชาร์ลส์ กับ เลดี้ ไดอาน่า สเปนเซอร์ คงผ่านไปแล้วด้วยความเรียบร้อย

1.1.7 ความนำที่ใช้กลวิธีอธิบายชื่อเรื่อง สำหรับการเขียนของมนัญา ความนำชนิดนี้ เป็นการอธิบายถึงความหมายหรือที่มาของชื่อบทความ เนื่องจากถ้าผู้อ่านเห็นแต่เรื่องอาจไม่เข้าใจว่าผู้เขียนเขียนถึงอะไร ผู้เขียนจึงต้องอธิบายไว้ในส่วนนำให้ผู้อ่านเข้าใจได้

ชัดเจนขึ้น มี 2 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1

ตั้งแต่ชื่อเรื่องอาจมีคนคิดว่าผู้เขียนลุกขึ้นแต่งเรื่องแข่งกับ 'หมอเมืองพร้าว' หรือ 'เขาชื่อกานต์' อะไรทำนองนั้น ความจริงไม่ใช่ เรื่องนี้เป็นเรื่องแปลกประหลาดของ อังกฤษซึ่งใครๆ คิดว่าเจริญก้าวหน้าสารพัดสารพัน แต่ความจริงนั้นยังมีคนอังกฤษอีกไม่น้อยทั้งในสกอตแลนด์ ไอร์แลนด์ และอังกฤษเอง ที่ยังเชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถาไสยศาสตร์ประเภทต่างๆ อยู่อย่างเหนียวแน่น ขนาดว่ายังลุกขึ้นแก้ผ้าลอกก้นหิน เพื่อให้หายป่วยก็แล้วกัน ! (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 117)

การเขียนความนำเรื่อง หมอศิลามิรุ นี้ ผู้เขียนใช้กลวิธีอธิบายชื่อเรื่องบทความว่า หมายถึงเรื่องที่คนอังกฤษเชื่อไสยศาสตร์กระทั่งถอดเสื้อผ้าลอกก้นหินเพื่อรักษาโรค จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเป็นเรื่องของคนที่มีภูมิลำเนาที่สามารถลอกก้นหิน เพื่อรักษาโรคได้เหมือนหมอ

เรื่องที่ 2

ในโลกนี้มีอะไรหลายเรื่องที่เกิดขึ้นแต่ไม่ธรรมดา คือเป็นเรื่องสามัญสำหรับคนในกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเห็นเป็นเรื่องปกติไม่แปลกประหลาดอันใดเลย (แม้แต่ในนิยาย) แต่สำหรับคนในกลุ่มอื่นซึ่งไม่ได้มีวัฒนธรรม ความเชื่อหรือความค่านิยมแบบเดียวกันก็อาจจะเห็นเป็นเรื่องไม่ธรรมดา และอาจจะถึงขนาดเห็นเป็นเรื่องแปลกประหลาดสมควรที่จะโฆษณากันต่อไปได้ทีเดียว (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 31)

การเขียนความนำเรื่อง เรื่องปกติ (แต่ไม่ธรรมดา) นี้ ผู้เขียนใช้วิธีอธิบายชื่อเรื่องบทความว่า หมายถึงเรื่องที่คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่าปกติ แต่สำหรับคนอีกกลุ่มอาจเห็นเป็นเรื่องแปลกเนื่องจากมีวัฒนธรรม ความเชื่อที่ต่างกัน

1.1.8 ความน่าเชื่อถือวิธีตั้งข้อสังเกต หมายถึงการขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงเรื่องบางเรื่องและความเป็นไปได้ของต้นเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องดังกล่าวโดยการสังเกต มี 2 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1

ลองถามๆ ดูก็น่าแปลกอยู่เหมือนกันที่ใครๆ หลายคนไม่ชอบชื่อของตัวเอง บางคนไม่ชอบเพราะรู้สึกว่ายาวๆ ไม่ทันสมัยเหมือนชื่อของเขานั่น บางคนไม่ชอบเพราะฟังบ่อยจนรู้สึกเลี่ยนๆ หู จึงอยากจะเปลี่ยนเป็นชื่ออื่น (เพื่อจะได้เปลี่ยนหูในภายหลัง) หรือบางคนก็ไม่ชอบเพราะรู้สึกว่าตัวเองดูมันขวยๆ ยังไงชอบกลอยู่ ชะรอยถ้าได้เปลี่ยนชื่อเสียให้เป็นมงคลนาม อาจจะทำได้ขึ้นบ้างก็เป็นได้ ซึ่งเรื่องหลังนี้บางทีก็เป็นการแก้แค้นของพวกเขาแรกที่รู้สึกว่าชื่อของตัวเอง แต่ไม่อยากจะออกมาดังๆ จึงแก้แค้นไปเสียว่าเปลี่ยนชื่อเพื่อให้เป็นมงคลนาม เพราะสังเกตดูแล้วคนที่ชื่อธรรมดาๆ อย่างบุญยืน เจริญ ไสว ย้อย ด่วง ก็จะเปลี่ยนชื่อเสียวิเศษมาเป็น บุษบารำไพ สุรีย์พร นภาพิลาส ศักดิ์สม ผดุงเกียรติ ยังไม่เคยเห็นคนชื่อบุษบารำไพ เปลี่ยนชื่อเป็นบุญยืน สุรีย์พรเปลี่ยนชื่อเป็นเจริญ หรือผดุงเกียรติเปลี่ยนชื่อเป็นด่วงแม้แต่บ่อย (มนัสนา ธนะภูมิ. 2535 ค : 9)

การเขียนความนำเรื่อง เรื่องของการชื่อ นี้ ใช้กลวิธีตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อ ว่า คนที่เปลี่ยนชื่อน่าจะเป็นเพราะไม่ชอบชื่อที่ฟังไม่ทันสมัยมากกว่าสาเหตุอื่น แล้วมักแก้ตัวว่าเปลี่ยนเพื่อให้เป็นมงคล เนื่องจากผู้เขียนสังเกตว่าคนที่เปลี่ยนชื่อส่วนใหญ่จะชื่อธรรมดาๆ แล้วไปเปลี่ยนให้ไพเราะมากขึ้น แต่ไม่เคยเห็นคนที่ชื่อไพเราะอยู่แล้วไปเปลี่ยนเป็นชื่อธรรมดา

เรื่องที่ 2

ความใจลอยของคนนั้น ถ้าถามว่าเกิดจากอะไร ก็คงตอบยาก เพราะถ้าคนไหนตอบได้ว่าทำไมถึงใจลอยก็คงไม่ใจลอย (ในขณะนั้น) เสียเป็นแน่แท้ แต่เท่าที่เห็นๆ มานั้น ความใจลอยมักจะเกิดเมื่อใจมัวไปพะวงคิดถึงเรื่องอื่นอยู่ ทำให้ไม่ได้จดจ่อกับงานในมือ

ที่กำลังทำ ดังนั้นจึงทำอะไรผิดๆ พลาดๆ หรือเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ผู้ใหญ่เขาจึงสอนมักสอนหน่ว่าจะทำอะไรให้ตั้งสติให้มั่น อย่าเผลอ เพราะมีสติเสียอย่างจะทำอะไรก็ได้ เรื่องไ้รราว (มนัญา ณะภูมิ. 2535 ค : 85)

การเขียนความนำเรื่อง คนใจลอย นี้ ใช้วิธีตั้งข้อสังเกต โดยตั้งข้อสังเกตเรื่องการใจลอยว่าน่าจะเกิดจากการที่ใจไปคิดเรื่องอื่นอยู่ จึงทำให้ทำงานผิดพลาด

1.1.9 ความนำที่ใช้กลวิธีสรุปความ มาลี บุญศิริพันธ์ (2536 : 42) กล่าวถึงความนำประเภทนี้ว่า "จะให้ความสำคัญของเรื่องทั้งหมดแก่ผู้อ่าน เพื่อจะได้ทราบถึงสาระของเรื่องทั้งหมดก่อน มีเรื่องเดียว คือ

"ยุคนี้เป็นยุคคนขี้ลืม จะเอาอะไร ทำอะไร แค่อดขี้เกียจ วินาทีถัดมาก็ลืมฤทธิ์ได้ดังใจจง" (มนัญา ณะภูมิ. 2535 ค : 43)

การเขียนความนำเรื่อง ยุคคนขี้ลืม นี้ ใช้วิธีสรุปความว่า สมัยนี้เป็นยุคคนขี้ลืม หากต้องการอะไร แค่อดขี้เกียจก็จะได้ตามนั้น ซึ่งเป็นการบอกถึงเนื้อหาทั้งหมดของบทความเรื่องนี้ด้วย

1.1.10 ความนำที่ใช้ภาษิตเป็นส่วนนำ พบเรื่องเดียวในสารคดีของมนัญา เป็นการนำภาษิตที่เกี่ยวกับเนื้อหาขึ้นมาขึ้นต้น ดังนี้

"ภาษิตกะเหรี่ยงบอกว่าความฉลาดเฉลียวของคนเรานั้นบางทีก็ดูไม่พบที่กิริยาหรือวาจา แปลเป็นไทยได้ว่าคนฉลาดบางคนนั้น กิริยาอาการตลอดจนการพูดจาของเขาอาจจะดูโง่งงอย่างไม่น่าเชื่อก็ได้" (มนัญา ณะภูมิ. 2535 ค : 65)

การเขียนความนำเรื่อง คนฉลาด นี้ เป็นการนำภาษิตของกะเหรี่ยงมาขึ้นต้น

เนื่องจากความหมายของภาษิตนี้ตรงกับสาระของเรื่องที่ผู้เขียนกล่าวถึง

1.1.11 ความนำที่ใช้กลวิธีอุปมาอุปไมย เป็นการขึ้นต้นด้วยการสร้างภาพพจน์โดยใช้วิธีอุปมาอุปไมย เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจเรื่องได้ชัดเจนขึ้น มีเรื่องเดียวคือ

ในชีวิตนี้ผู้เขียนมีโอกาสสัมผัสกับตำรวจน้อยจึงไม่ได้เกลียดตำรวจอย่างคนอื่นๆ ส่วนมาก...เอ๊ะ ! พุดชอบกล ! พุดยังกับว่าถ้าได้สัมผัสกับตำรวจมากแล้วจะเกลียดอย่างคนอื่นอย่างนั้นแหละ ! ด้วยเหตุที่มีโอกาสสัมผัสกับตำรวจค่อนข้างน้อยนี้เอง ทำให้ผู้เขียนมีโอกาสได้พิจารณาตำรวจด้วยใจอันเป็นธรรมยิ่งขึ้น คือเปรียบเหมือนคนบนเวทีละครจึงสามารถตัดสินได้ทันทีว่าใครเล่นดีไม่ดี ใครผิดแล้วก็ใครพลาด ไม่เหมือนกับการโดดขึ้นไปเล่นเองบนเวทีกับตำรวจ ซึ่งซั่มก็จะให้ตัวเองเป็นพระเอกเสียร่ำไป แล้วคนรับบทผู้ร้ายก็ต้องเป็นคนอื่นซึ่งก็ได้แก่ตำรวจนั่นเอง (มนัสนา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 81)

การเขียนความนำเรื่อง จูฬผิ นี้ ใช้วิธีอุปมาอุปไมย โดยผู้เขียนนำความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับตำรวจ ไปเปรียบกับการดูคนบนเวทีละคร

1.1.12 ความนำที่ใช้กลวิธีกล่าวถึงเรื่องตรงกันข้าม ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 68) อธิบายว่า "หมายถึงเหตุการณ์ตรงกันข้าม หรือบุคคล หรือสถานที่ตรงกันข้าม" ในที่นี้มนัสนา นำเรื่องที่ตรงกันข้ามกับผู้อื่นกล่าวไว้มาแย้ง พบเรื่องเดียว คือ

"ว่ากันว่า การหัวเราะทำให้อายุยืน แต่เอาเข้าจริงบางทีมันก็ไม่แน่นอนเหมือนกัน เพราะจากที่เคยเห็นบางรายกลับกลายเป็นว่าคนที่หัวเราะมากๆ นั้น นอกจากจะทำท่าว่าอายุจะไม่ยืนแล้วยังดูคล้ายกับชะตาจะดับเอาตรงนั้นเสียด้วยซ้ำไป" (มนัสนา ฐานะภูมิ.

2535 ค : 55)

การเขียนความนำเรื่อง คนขี้หัวเราะ นี้ เป็นการนำเรื่องที่ตรงข้ามกันมากล่าวแย้ง โดยผู้เขียนแย้งเรื่องการหัวเราะทำให้อายุนั่นว่า บางครั้งการหัวเราะมากๆ อาจทำให้อายุนั่นได้ ซึ่งเหตุผลที่ผู้เขียนกล่าวเช่นนั้นจะมีรายละเอียดอยู่ในส่วนเนื้อหา

1.1.13 ความนำที่ใช้กลวิธีบอกจุดประสงค์ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2532 : 64) อธิบายว่า "เป็นความนำที่ผู้เขียนบอกเจตนาทันทีว่า เขียนเพื่ออะไร" แต่ในที่นี้นั้นยกาบอกจุดประสงค์อย่างอ้อม โดยใช้วิธีเขียนจดหมายกล่าวถึงผู้อ่านที่เล่าเรื่องการท่องเที่ยวมา เพราะอ่านจากสารคดีที่ผู้เขียนเขียนเล่าไปครั้งก่อน มีเรื่องเดียว ได้แก่

ป่าแห้ว

ฉันได้รับจ.มอ. จากนังหนูหลานของป้าพรรณนาความสนุกสนานจากการที่ป้ากับเขาไปเที่ยวอินโดเนเซียแล้วด้วยความพอใจยิ่ง อย่างนี้ เรียกว่าไม่เสียแรงเปล่าเลยทีเดียว ที่ฉันอุตส่าห์เมื่อยมือ นั่งเขียนเที่ยวที่ต่างๆ นานาให้ป้าอ่านอย่างขีดยาวและละเอียดลออ ที่ชอบใจมากที่สุดคือป้ากับนังหนูได้สนุกสนาน บิกบานใจอย่างที่ฉันว่าไว้จริงๆ ไม่ใช่ว่าฉันเขียนแบบใส่ไข่ใส่ผงชูรสประเดเข้าไปให้คนหลงเชื่อ แต่พอไปเข้าจริงแทบร้องไห้อยากจะวิ่งมาขอเงินคืน (มณีนยา ทัศนะภูมิ. 2530 ข : 18)

การเขียนความนำเรื่อง สู่แดนจึงใจ นี้ ใช้วิธีบอกจุดประสงค์โดยอาศัยการเขียนจดหมายเล่าถึงผลของการเขียนสารคดีท่องเที่ยว เรื่องก่อน ที่มีคนเขียนจดหมายมาเล่า ซึ่งแสดงถึงจุดประสงค์ในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวของผู้เขียนว่า ต้องการให้คนอ่านอ่านเรื่องแล้วเกิดความรู้สึกลอยลางไปเที่ยวบ้าง และได้ไปเที่ยวอย่างมีความสุข

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษากรวิธีเขียนความนำของมณีนยาในสารคดีแล้ว พบว่า มณีนยานิยมใช้

วิธีกล่าวถึงภูมิหลังมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้เขียน เกี่ยวกับประสบการณ์ทั่วไปในชีวิตที่ผ่านมาบ้าง เกี่ยวกับประสบการณ์เรื่องแปลกๆ บ้าง หรือบางครั้งเป็นเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยว เมื่อผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบที่มาของเรื่อง จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงภูมิหลังของเรื่องเสียก่อนว่ามีความเป็นมาอย่างไร หรือมีสาเหตุมาจากอะไร กลวิธีเขียนความนำอันตรองลงมาที่มนัยานิยมใช้คือ วิธีเกริ่นนำ ซึ่งเป็นวิธีที่ตรงไปตรงมาวิธีหนึ่งคือ เกริ่นถึงเนื้อหากว้างๆ ก่อน แล้วผู้เขียนจึงขยายเรื่องที่ต้องการเสนอต่อไปในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา ทั้ง 2 วิธีที่มนัยานิยมใช้นี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับเนื้อหาอย่างกลมกลืน เหมาะสม ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่ายไม่สับสน

1.2 การเขียนเนื้อหา ประสิทธิ์ ภาพยนตร์กลอน (2518 : 107) อธิบายว่า "เป็นการเรียบเรียงเนื้อหาของเรื่อง หรือการดำเนินเรื่องให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตามลำดับ การลำดับความจะมาควบคู่กับการขยายความ กล่าวคือ การแสดงความคิดให้ต่อเนื่องลำดับกันนั้น จำเป็นต้องอาศัยการประกอบขยายควบคู่กันไปด้วย"

สำหรับในสารคดีของมนัยานั้นมีเพียง 2 วิธีคือใช้กลวิธีลำดับตามเวลาที่เกิดเหตุการณ์ และลำดับตามความสัมพันธ์ของเนื้อหา ซึ่งมนัยานี้มีวิธีลำดับความได้แตกต่างกันไปตามลักษณะเนื้อหา กล่าวคือ ในงานเขียนที่เป็นสารคดีท่องเที่ยวและบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มนัยานจะใช้วิธีลำดับความตามเวลา ส่วนในงานเขียนที่เป็นบทความอื่นๆ ทั่วไป จะใช้วิธีลำดับตามความสัมพันธ์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 ใช้วิธีลำดับความตามเวลา ในงานเขียนสารคดีของมนัยานี้จะใช้การลำดับความวิธีนี้กับงานเขียนประเภทบทความที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและสารคดีท่องเที่ยว โดยเรียบเรียงเนื้อหาตั้งแต่เริ่มออกเดินทาง ขณะเดินทาง จนกระทั่งถึงเวลาเดินทางกลับ หรือเรียบเรียงเนื้อหาตั้งแต่เริ่มเกิดเหตุการณ์จนกระทั่งเหตุการณ์นั้นสิ้นสุดลง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ในบทความเรื่อง เรื่องหมา ผู้เขียนได้เรียบเรียงเนื้อหาโดยลำดับตามเวลาตั้งแต่เริ่มเดินทาง ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงการเริ่มเดินทางว่า

... การเดินทางสมัยนั้นใช้เครื่องบินแบบใบพัด ซึ่งจำได้ว่าเสียงดังพๆ กับรถไฟและ
 ค่อนข้างร้อน แต่ราวๆ 2 ชั่วโมงเศษก็ถึงแรงกุนแล้ว ผู้เขียนจำอะไรเกี่ยวกับแรงกุน
 ไม่ได้มาก นอกจากพระมหาเจดีย์ชเวดากองนั้นสูงใหญ่มาก ต้องขึ้นบันไดกันจนเหนื่อย
 หอบจนถึงลานของเจดีย์ แต่ทางเดินขึ้นไปนั้นก็มีหลังคาคลุมจึงไม่ร้อน สองข้างทางมี
 ขอบหน้าต่างไม้ประดับ รวมทั้งพวกชายหมากพลู บุหรี่ และของที่ระลึก รวมทั้งพระแกะสลัก
 คัวยไม้และงา แล้วก็ขายดอกไม้ ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 234-235)

จากนั้นผู้เขียนได้เดินทางไปตามสถานที่ต่างๆ ในพม่า เช่น เมืองแปร พุกาม มัณฑะเล
 เมเมียว ตองยี เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงเหตุการณ์ระหว่างที่อยู่ในพม่าส่วนหนึ่งว่า

... ออกจากมัณฑะเลเราไปเมืองเมเมียวซึ่งอยู่ห่างไปราว 75 กิโลเมตร เมืองนี้บาง
 คนอ่านเมมะโย เพราะเห็นภาษาอังกฤษเขียน 'Myo' แต่จริงๆ แล้ว พม่าออกเสียง
 เกือบจะเป็นเมเมียวเอาทีเดียว เมืองเมเมียวเป็นเมืองตากอากาศบนเขาของพวก
 อังกฤษ เหมือนดาร์จีลิงในอินเดีย เมืองนี้ตั้งชื่อตามพันเอกเมย์ ซึ่งเป็นทหารอังกฤษทำ
 หน้าที่เป็นแม่กองตัดถนนไปรัฐฉาน ขณะสำรวจทางผู้การเมย์พบว่าที่นี้อากาศเย็นสบาย
 กว่าข้างล่างมาก เพราะเป็นเขาสูงถึง 3 พันฟุตและมีน้ำท่าบริบูรณ์ จึงจัดทำเป็นสถานที่
 พักผ่อนตากอากาศสำหรับพวกอังกฤษ ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 250-251)

ก่อนที่ผู้เขียนจะเดินทางกลับแรงกุนเพื่อเตรียมตัวกลับประเทศไทย สถานที่สุดท้ายที่
 ผู้เขียนไปคือรัฐฉาน ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงรัฐฉานส่วนหนึ่งว่า

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากของรัฐฉานคือทะเลสาบอินเล ที่เมืองอินเลใกล้ๆ ตองยี
 เมืองหลวงของรัฐฉานซึ่งเป็นทะเลสาบบนปากปล่องภูเขาไฟเหมือนที่นิกโก้ของญี่ปุ่น สิ่งที
 น่าทึ่งมากก็คือ บ้านเรือนของผู้คนนั้นปลูกลงไปในทะเลสาบทั้งสิ้น แต่คงจะเป็นส่วนที่ต้น-
 เชน เพราะอยู่ตื้นริมๆ อย่างที่ภาษาไทยใต้เรียกว่าพรุ คือที่ลุ่มซึ่งน้ำท่วมขังตลอดทั้งปี

บ้านเรือนของชาวพื้นเมืองมีสะพานเชื่อมกันไปได้ตลอดอย่างเกาะบันหยี ...

(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 253-254)

ตัวอย่างที่ 2

ในบทความเรื่อง ผิวนที่ปารีส ผู้เขียนเรียบเรียงเนื้อหาโดยลำดับตามเวลาตั้งแต่เริ่มเกิดเหตุการณ์จนกระทั่งเหตุการณ์นั้นสิ้นสุด ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงเรื่องราวก่อนเกิดเหตุการณ์สำคัญของเนื้อหาว่า

... เรื่องเกิดขึ้นในเดือนธันวาคม 2521 เมื่อผู้เขียนได้รับทุนรัฐบาลฝรั่งเศสเดินทางไปฝึกอบรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่ปารีสเป็นเวลา 4 เดือน ผู้เขียนกับเพื่อนร่วมทุกข์ที่ได้รับทุนนี้ด้วยกันอีก 2 คน 'พี่ขาว' ซึ่งเป็นรุ่นพี่จบจากคณะเดียวกันกับ 'คุณดำ' รุ่นพี่ร่วมมหาวิทยาลัย แต่ต่างคณะ ออกเดินทางจากเมืองไทยพร้อมๆ กัน เมื่อวันที่ 4 ธันวาคมของปีนั้น เราไปถึงปารีสเอาเมื่อเกือบเที่ยงของวันรุ่งขึ้นตามเวลาท้องถิ่น ในเมื่อเวลาในปารีสช้ากว่าเรา 6 ชั่วโมง (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 104)

เมื่อถึงปารีสแล้ว ผู้เขียนยังต้องเดินทางเข้าไปในเมืองต่อ ซึ่งใช้เวลานานกว่าจะถึงหอพัก เมื่อเก็บของและอาบน้ำเสร็จ ผู้เขียนได้ออกไปชมเมือง กลับถึงหอพักราว 4 ทุ่ม ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงเหตุการณ์ช่วงนี้ว่า

... คุณเหมือนว่าพอสวดมนต์เสร็จผู้เขียนก็จะหลับไปทันทีด้วยความอ่อนเพลียจากการเดินทางและการเดินเล่นเมื่อหัวค่ำ ผู้เขียนหลับไปนานเท่าไรก็ไม่รู้ได้แต่มารู้สึกตัวเอาเมื่อได้ยินเสียงเรียกที่ห้วนนอน ความรู้สึกตอนนั้นเหมือนคนง่วงจัดๆ ที่ถูกปลุก คือสะลึมสะลือ แต่ที่แน่ๆ คือเป็นความรู้สึกของคนที่ยืนอยู่ไม่ใช่ว่าฝันไป แต่น่าแปลกคือผู้เขียนนั้นตัวแข็งขาไปหมด กระตึกกระเด๋อ้วยวะใดๆ ไม่ได้เลย แม้แต่แขนขาหรือมือเท้ารู้สึกเหมือนมีของหนักๆ ทับไว้ทั้งตัว เมื่อเหลียวมองขึ้นไปก็พบว่าที่ห้วนนอนของ

ผู้เขียนนั้นมีผู้ชายเอเชียขนาดสันทัดคนหนึ่งยืนอยู่ หน้าตาจะเป็นอย่างไรผู้เขียนนึกไม่ออก บอกไม่ถูก แต่ทำไมใจนั้นจึงรู้สึกว่าเขาเป็นคณูณก็ไม่ได้ ผู้ชายคณูณคนนั้นเขย่าหัว-
เตี้ยที่ผู้เขียนนอนแล้วก็ร้องบอกซ้ำๆ ซากๆ ว่า
"มาตามตื่นเถอะ มาตาม มาตาม ตื่นเถอะ" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 107)

จากนั้นผู้เขียนได้พรรณาถึงความรู้สึกขณะนั้นและหาทางที่จะหนีจากเหตุการณ์นั้นให้ได้ ซึ่งผู้เขียนได้นึกถึงพระที่ห้อยคอไว้ โดยกล่าวถึงเหตุการณ์ช่วงนี้ว่า

... "เพ่งใจไปที่เหรียญนั้นเพื่อให้หลวงปู่ช่วย ขณะเดียวกันก็พยายามตื่นรนสุดแรง อีกอึกๆ อยู่อีกเป็นครู่ที่ผู้เขียนจะหลุดจาก 'อะไร' นั้นได้และสปริงตัวขึ้นมานั่งตัวสั่น อยู่บนเตียง เมื่อมองไปทางหัวเตียงซึ่งเมื่อครู่เห็นผู้ชายคณูณยืนอยู่ตอนนี้ก็พบว่าตรง นั้นไม่มีอะไรเลย" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 108)

ก่อนที่จะจบบทความเรื่องนี้ ผู้เขียนได้กล่าวต่อไปอีกว่าผู้เขียนต้องอยู่ที่ห้องนั้นต่ออีก 1 คืน แต่โชคที่ได้เพื่อนใหม่เป็นชาวอียิปต์มาอยู่ด้วย ซึ่งในคืนต่อมาไม่มีอะไรเกิดขึ้นและผู้เขียน ก็ได้ขอย้ายหอพักออกไปในตอนบ่ายของอีกวัน

ตัวอย่างที่ 3

ในสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง แอฟริกาซาฟารี มณัญาเรียบเรียงเนื้อหาโดยลำดับตาม เวลา ตั้งแต่เริ่มเดินทางไปแอฟริกา ระหว่างที่ท่องเที่ยวอยู่ในแอฟริกา จนกระทั่งถึงเวลา เดินทางกลับประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนได้บอกตารางเวลาของการท่องเที่ยวไว้ล่วงหน้าว่า

... "โปรแกรมการเที่ยวของเราก็ไม่มีอะไรซับซ้อนและซ้อนเงื่อน คือไปลงเครื่องที่ไนโรบีและเที่ยวชมบ้านชมเมืองก่อน 1 วัน แล้วจึงเข้าป่าซาฟารีที่แทนซาเนีย 2 ป่า จากนั้นจึงกลับมาเคนยาอีกครั้ง ไปซาฟารีอีก 2 ป่าจึงเสร็จการกลับบ้านได้ เพราะครบ 10 วันแล้วตามคำเชิญ" (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 15)

ผู้เขียนเริ่มการท่องเที่ยวด้วยการชมเมืองไนโรบี 1 วัน แล้วออกเดินทางเข้าป่าแห่งแรก โดยกล่าวถึงการเดินทางช่วงนี้ว่า

... ในแชนซาเนียป่าแรกที่เราไปซาฟารีชื่อ เซเร็งเกติ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ จะอธิบายการเดินทางให้เห็นภาพก็ต้องอธิบายว่าเหมือนเราอยู่กรุงเทพฯ ขับรถไป 2 ชั่วโมง เข้าป่าทางด้านพระเจดีย์ 3 องค์โดยผ่านทางกาญจนบุรี แล้วขับรถขึ้นเหนือทางฝั่งพม่าไปเรื่อยๆ จนถึงเมียวดีของพม่าซึ่งตรงกับแม่สอดของไทย คำอธิบายนี้จะตรงกันเปี้ยบทีเดียวกับการออกจากไนโรบีไปป่าเซเร็งเกติในแชนซาเนีย (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2538 ง : 18-19)

จากนั้นผู้เขียนได้เล่าเรื่องโดยลำดับความตามตารางเวลาที่บอกไว้ คือเมื่อไปเที่ยวป่าในแชนซาเนียครบทั้ง 2 แห่งแล้วได้เดินทางกลับไปยังเคนยา เพื่อเข้าป่าอีก 2 แห่ง ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงการเดินทางไปยังป่าแรกในเคนยาส่วนหนึ่งว่า

... เราเดินทางต่อไปอีกระยะหนึ่งก็บรรลุถึงทะเลสาบนากูรู เนชันแนล ปาร์ค อันเป็นจุดหมายได้อย่างง่ายดาย ป่าสงวนแห่งนี้ค่อนข้างเล็กเมื่อเปรียบกับเซเร็งเกติในแชนซาเนียซึ่งใหญ่โตมโหฬาร ต้องนั่งรถกันเป็นวันๆ จึงจะได้เห็น (เกือบ) ทั่ว นากูรู เนชันแนล ปาร์กนี้มีเนื้อที่เพียง 188 ตารางกิโลเมตร แล้วก็หนักไปทางนกชนิดต่างๆ มากกว่าสัตว์ใหญ่อย่างช้างหรือสิงโต ทั้งนี้เพราะมีเพียงทุ่งโล่งเล็กๆ กระจายไปจนจดป่าโปร่งซึ่งมีแต่อะเคเซียสูงใหญ่คดโค้งป่าเสียเป็นส่วนใหญ่ ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2538 ง : 109)

และสุดท้ายผู้เขียนได้กล่าวถึงการเดินทางกลับไว้ว่า

... "เราเดินทางกลับโดยกอล์ฟแอร์ สายการบินที่ดีที่สุดสายหนึ่งของโลก พักใหญ่ก็ถึง อาบูดาบี ซึ่งต้องเปลี่ยนเครื่องเสียหน่อย แล้วก็หลายๆ ตื่นๆ อีกไม่นานก็ถึงดอนเมืองโดย สวิสทิภา" (มนันยา ชนะภูมิ. 2538 ง : 130)

ตัวอย่างที่ 4

ในสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง ซีจ๊อปไปเกาหลี มนันยาเรียบเรียงเนื้อหาโดยลำดับความตามเวลา ตั้งแต่เริ่มเดินทางไปฮ่องกง หนะอยู่ที่ฮ่องกง จนกระทั่งถึงเวลาเดินทางกลับประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงการเดินทางในระยะแรกว่า

... พอเข้าตัวสนามบินตายังไม่ชินกับคนจีน จีน และจีน เวลาเราไปไหนๆ ในเอเชียมีความรู้สึกผิดกับยุโรปอย่างเห็นได้ชัดเลยละหนูอีด คือผู้คนรอบๆ ตัวเราหน้าตาคล้ายๆ กับเรา สูงต่ำดำขาวไล่เสียกัน พุดลั้งเล้งเสียงออกจากริมฝีปากน้ำลายกระเด็นคล้ายๆ กัน เดินผ่านร้านอาหารได้กลิ่นกระเทียมกลิ่นกะหรี่เหมือนอยู่บ้าน ทำให้เพลินกว่าเดินอยู่ในเมืองไทยเองง่ายๆ " (มนันยา ชนะภูมิ. 2534 : 7)

เมื่อถึงฮ่องกงแล้ว ผู้เขียนได้เข้าพักที่โรงแรมแอมบาสเตอร์ฝั่งเกาลูน และอยู่ที่นั่นตลอด 4 วัน ซึ่งช่วงระยะเวลาหนึ่งผู้เขียนได้ไปเที่ยวที่ฝั่งฮ่องกงและกล่าวถึงฮ่องกงไว้ส่วนหนึ่งว่า

... "ฝั่งฮ่องกงเปลี่ยนไปมากไม่แพ้ฝั่งเกาลูน โดยเฉพาะสะพานลอยข้ามถนนสำหรับคน ซึ่งเป็นคอนกรีตแข็งแรง ข้ามทีหนึ่ง 2-3 ถนน และมีทางแยกให้เลือกลงสารพัด สะพานลอยนี้อยู่เกือบติดท่าเรือจึงสะดวกสำหรับคนที่ข้ามไปมาเป็นจำนวนมากๆ ทุก 5-10 นาที ที่จะไม่ต้องข้ามถนนเป็นแพ จนการจราจรติดขัดไปหมด" (มนันยา ชนะภูมิ. 2534 : 21)

เมื่อถึงเวลากลับประเทศไทย ผู้เขียนได้เล่าถึงช่วงเวลาหนึ่งที่สนามบินว่า

... ฉันถูกเรียกตัวไปขึ้นเครื่องตามเวลาเปียบ แต่พอลงนั่งเรียบร้อย ถอดเสื้อถอดผ้าเตรียมจะ...(เสื้อหนาวหอยะ) ก็มีประกาศจากห้องกับตันอันทำให้ผู้โดยสารหน้าหงิกไปตามๆ กัน นั่นคือเขาเกิดเปลี่ยนจะให้จำปีดอกนี้ เอ๊ย ! ลำนี้ไปโอซาก้าแทน แล้วไล่เราไปขึ้นลำอื่นกลับกรุงเทพฯ ! ? ตกลงเราเลยตั้งต้นเป็นบ้าหอบฟางกันใหม่ หอบของลงมายืนลั่นๆ ท่ามกลางลมหนาวกว่า 10 นาที รถชนผู้โดยสารจึงมาถึงแล้วจนเราไปขึ้นเจ้าจำปีลำอื่น ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2534 : 42-43)

ตัวอย่างที่ 5

ในสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง นมัสเตเนปาล มนัญาเรียบเรียงเนื้อหาโดยลำดับตามเวลาตั้งแต่เริ่มเดินทางไปเนปาล ขณะอยู่ที่เนปาล จนกระทั่งถึงเวลาเดินทางกลับประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงการเดินทางในระยะแรกเมื่อถึงเนปาลว่า

... สนามบินตรีภูวัน เมืองการูมาณฑุคิมนั้นเล็กและเก่าโหมม มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่เพียง 2-3 คนต่อผู้โดยสารทั้งลำเครื่องบิน จึงต้องเข้าคิวกันยาวยืคเหมือนไม่รู้จบ แต่เขาไม่ตรวจยึดเยื่ออะไร ดูหนังสือเดินทาง พอเห็นวีซ่าเรียบร้อยแล้วก็ประทับตราปิงปองแล้วพยักหน้าให้ไปได้ ผู้ที่ยังไม่มีวีซาก็เข้าคิวขอได้ง่ายๆ ตรงช่องเข้าเมืองนั่นเอง (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ค : 16)

ระหว่างที่อยู่นเนปาลนั้น ผู้เขียนได้ไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น สถูปสวามภูนาถ ภัคตปุระ ลุมพินี จิตวัน เป็นต้น ผู้เขียนได้เล่าถึงการเดินทางไปลุมพินีตอนหนึ่งว่า

... ลุมพินีเป็นตำบลเล็กๆ อยู่ไกลจากตัวเมืองไกรวาระเพียง 21 กิโลเมตร แต่ความที่รถค่อนข้างจะเก่าและแหกเขาขับรถช้า ไม่ปรุคปราดเหมือนคนไทย เราจึงต้องใช้เวลานานกว่าครึ่งชั่วโมง

ถนนไปลุมพินีดีกว่าถนนจากสนามบินเข้าเมือง ตัดผ่านไประหว่างนาข้าวสาละเหลืองอร่าม แปลงปลูกยี่หร่าสีเขียวหนๆ ใบพลั่วสวย แล้วก็ไร่อ้อยแผ้วกว้างสุดสายตา แปลงดินเป็นสี

น้ำตาลกลั่นออกความอุดมสมบูรณ์ ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2538 ค : 91-92)

สุดท้ายผู้เขียนได้เล่าถึงช่วงเวลาที่จะกลับประเทศไทยส่วนหนึ่งว่า

"วันรุ่งขึ้นเมื่อเที่ยวบิน ทีจี 312 จะพาเหินฟ้ากลับสู่เมืองไทยนั้น เราล่ำลา รุโกต์ชาวเนปาลด้วยความอาลัย ขณะที่ผมหนึ่งในหัวใจนั้นก็คิดถึงใจอยู่ลึกๆ ที่ได้กลับบ้านกันเสียที" (มนัยา ธนะภูมิ. 2538 ค : 146)

1.2.2 ใช้วิธีลำดับความตามความสัมพันธ์ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2522

: 29) อธิบายว่า "เป็นการสรรและลำดับ เรื่องตามขั้นตอนที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่" การลำดับความด้วยวิธีนี้ในงานเขียนของมนัยามี 2 ลักษณะ คือ

1.2.2.1 ลำดับความตามความสัมพันธ์โดยเชื่อมโยงเป็นลูกโซ่-

ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบ หมายถึง การเสนอเรื่องราวในลักษณะหรือแง่มุมต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันหมดทั้งเรื่องโดยมีเนื้อหาหลักเพียงเรื่องเดียว หรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือ มีการเรียบเรียงเรื่องให้เชื่อมโยงกันจากเรื่องหนึ่งให้สัมพันธ์กับอีกเรื่องหนึ่ง และเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับอีกเรื่องต่อๆ ไปจนจบ โดยที่เนื้อหาหลักหรือสาระสำคัญยังคงเป็นเรื่องเดิม เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ในความเรื่อง คอม-มะ-นิต นอกระบบ มนัยาได้เขียนเริ่มต้นเนื้อหาด้วยเรื่องการเดินเล่นตอนเช้า ขณะไปเที่ยวต่างจังหวัดหรือต่างประเทศว่าเป็นสิ่งที่ผู้เขียนชอบทำเสมอเนื่องจากทำให้รู้สึกผ่อนคลายและการเดินไปตามตรอกซอกซอยก็ทำให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของคนถิ่นนั้น

จากนั้นผู้เขียนได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่ได้ประสบมา คือการไปเดินเล่นตอนเช้าขณะอยู่ที่ฮังการีว่า ได้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของคนที่นี่ อาคารที่อยู่อาศัยสะอาดและสวยงามด้วยดอกไม้ที่ปลูกไว้ตามขอบหน้าต่าง ซึ่งเทศบาลจะนำเมล็ดพันธุ์ ดิน และกระถางมาแจกให้ประชาชนปลูกทุกปี ขณะที่เดินเล่นอยู่นั้น ผู้เขียนได้สังเกตเห็นหน้าตาของคนที่นี่ว่า

... ผู้คนที่เรามองเห็นจากรถรางที่แล่นผ่านมาหรือเดินสวนในถนนนานๆ ครั้งนั้นหน้าตาเป็นฝรั่งแบบยุโรปได้ เช่น แอวิตาลี ฝรั่งเศส หรือสเปน คือตัวเล็กกว่าพวกเยอรมันหรือสแกนดิเนเวียน ผมสีน้ำตาลเข้มบ้าง อ่อนบ้าง ผมทองคำสีฟ้าก็พอจะมีบ้างเหมือนกัน แต่น้อยกว่า ผู้รับบอกว่าชาวฮังกาเรียนไม่ใช่ชาวสลาฟหรือแองโกลแซกซันสาขาไหนทั้งสิ้น แต่เป็นกลุ่มเชื้อชาติฮังการี-ฟินนิช ซึ่งอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากภาคตะวันตกของเทือกเขาอูราลในไซบีเรีย พวกนี้จึงละม้ายคล้ายคลึงกับคนเอเชียมาก แต่นี้ก็เป็นการว่ากันไปตามทฤษฎีเท่านั้น ในเมืองหลวงอย่างบูดาเปสต์ผู้คนก็หน้าเป็นฝรั่งธรรมดาๆ นี่เอง ดังนั้นเมื่อเราสองคนเดินโซว้หน้าซึ่งบอกเค้าคนตะวันออกร้อยเปอร์เซ็นต์ไปตามถนนในเซาตรูวันนั้นจึงถูกมองอย่างที่เป็นอันมากทีเดียว (มณียา ธนะภูมิ. 2530 ก : 153-154)

นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงความชื่นชมคนฮังกาเรียนว่า เป็นคนมีอารมณ์เบิกบานแจ่มใสเสียส่วนมาก แม้ว่าจะเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งผู้คนที่อยู่ในประเทศที่ปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์มักดูเคร่งเครียด แต่สำหรับผู้คนในประเทศนี้กลับมีอารมณ์ดี และมีชื่อเสียงเรื่องอารมณ์ขัน ถึงขนาดจัดประกวดแต่งเรื่องตลกกัน

ระหว่างทางที่ผู้เขียนเดินกลับที่พัก ผู้เขียนได้กลิ่นกาแฟช็อคโกแลตออกมาจากร้านบริเวณนั้น ทำให้นึกถึงเรื่องตลกเรื่องหนึ่งของคนฮังกาเรียนที่เป็นคอมมิวนิสต์แต่ไม่ชอบประเทศคอมมิวนิสต์ด้วยกันอย่างรัสเซียหรือจีน ผู้เขียนจึงนำเรื่องนี้มาเล่า ดังนี้

เขาเล่าของเขาเองแหละว่าพวกเขาชอบดื่มน้ำชา แต่ที่หันมาดื่มกาแฟกันเสียแล้วในยุคนี้นี้ก็เพราะว่า พอเข้าไปในร้านแล้วสั่งชาที่ไร บริกรก็ต้องถามให้รำคาญใจเสียทุกทีว่า "จะรับชาแบบรัสเซียหรือชาแบบจีนครับ"

คอมมิวนิสต์นอกแบบอย่างฮังการีเลยตวาดว่า

"ตุ๊กินกาแฟดีกว่า (ไวย์)" (มณียา ธนะภูมิ. 2530 ก : 157)

จากบทความเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า มณียาเรียบเรียงเนื้อหาโดยเริ่มต้นด้วยเรื่องการ

เดินเล่นตอนเช้า ซึ่งช่วยให้ผ่อนคลายและได้เห็นความเป็นอยู่ของคนอื่นนั้น ผู้เขียนได้เล่าถึงการเดินเล่นขณะอยู่ที่ฮังการี ซึ่งก็ได้เห็นถึงความเป็นอยู่ของคนฮังการีด้วย สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนสังเกตเห็นคือ การยิ้มแย้มแจ่มใสและความมีอารมณ์ขันของคนที่นี่ จากนั้นผู้เขียนได้กล่าวถึงความเป็นคอมมิวนิสต์นอกระบบของคนฮังการีที่ไม่เคร่งเครียด และยังไม่ชอบประเทศคอมมิวนิสต์ด้วยกัน สุดท้ายผู้เขียนได้นำเรื่องตลกที่เกี่ยวกับการไม่ชอบประเทศคอมมิวนิสต์ด้วยกันของคนฮังการีมาเล่า โดยแต่ละเรื่องนั้นมีการเชื่อมโยงกัน ซึ่งเนื้อหาหลักนั้นเป็นเรื่องของคนฮังการี

ตัวอย่างที่ 2

ในบทความเรื่อง เลขาฯ กับนาย นิยายไม่รู้จบ มั่นยาได้เริ่มต้นเนื้อหาด้วยการเล่าเหตุการณ์ที่ผู้เขียนถูกย้ายห้องทำงานหลังจากการไปเที่ยวยุโรป ซึ่งผู้เขียนทำงานเป็นเลขานุการมานานจนเข้าใจในงานตำแหน่งนี้ดี ผู้เขียนได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า

... "นายจำนวนสิบคนที่ผ่านมามีทำให้รู้ว่าการเป็นเลขานุการนั้น ไม่สนุกเลยสำหรับคนที่ไม่ชอบและน่าอึดอัดมากที่สุดสำหรับคนที่อดทนมากยังไม่พอ ต้องอดทนจนถึงที่สุดของที่สุดสักสามครั้งนั้นแหละจึงจะอยู่ได้ คือเรียกว่าอดทนจนในที่สุดก็เข้าน้ำเข้าเนื้อ และทนได้โดยไม่ต้องบังคับให้ตัวเองทน" (มั่นยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 136)

จากนั้นผู้เขียนได้กล่าวถึงการเป็นเลขาฯ ที่คิดว่าควรจะทราบในทุกๆ เรื่องทั้งที่ควรทราบและที่ไม่ควรทราบ ที่สำคัญคือเลขาฯ ควรรู้อารมณ์ของเจ้านายและเลือกทำในสิ่งที่ควรตามโอกาส กล่าวคือ

... เมื่อใดที่สังเกตเห็นนายอารมณ์ หน้าที่ของเลขาฯ ก็คือเอางานมาๆ บ้างๆ และนำที่นายจะตำวักเพี้ยเข้าไปเสนอให้ ขึ้นเสียให้สิ้น เรื่องสั้นราวไป ผลของการกระทำนี้ก็คือนายจะอารมณ์บูดและจะอาละวาดตวาดคำในเวลามิช้าก็มิปาน สิ่งที่เลขาฯ จะพึงทำเป็นอันดับต่อไปคือรีบยกน้ำเย็นๆ หรือโอเลี้ยงหวานจืดชื่นใจเข้าไป สิร์ฟเพื่อลดไฟใน

อารมณ์ของนายลง แล้วจากนั้นก็ตามด้วยแพมบริจเรื่องราวๆ หวานๆ เช่น จดหมาย
ตอบขอบคุณจากพระวัดที่กรมไปขุดบ่อน้ำให้ ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2530 ก : 137-
138)

เมื่อกล่าวถึงอารมณ์ของเจ้านายแล้ว ผู้เขียนได้กล่าวถึงนิสัยของเจ้านายบางคน ซึ่ง
ส่วนใหญ่มักเอาใจยาก ผู้เขียนจึงคัดลอกวิธีเอาใจนายมาให้อ่าน ดังนี้

รับราชการสมัยนี้ต้องมีเส้น
แล้วหมั่นเคล้นคลึงไว้อย่าให้เสีย
ของกำนัลวันทาชีวหาเสีย
ประจบเมียนายไว้เป็นได้ดี

อันคุณหญิงคุณนายนั้นร้ายนัก
เป็นตัวจักรโทษคุณหมุนวิถึ
ถึงนายชอบเมียซังพังทันทึ
แม้ไม่มีเรื่องเสียเมียใส่ไฟ

ถ้าเราช่วนายซังให้เมียชอบ
จะช่วยกอบกู้ก่อเห็นพอไหว
ส่วนที่เสียกลายเป็นตีมิมิภัย
อย่าซัดใจเมียท่านเท่านั้นพอ ... (มนัทยา ชนะภูมิ. 2530

ก : 142-143).

จากบทความเรื่องนี้จะเห็นว่า มนัทยา เรียบเรียงเนื้อหาโดยเริ่มต้นกล่าวถึงการถูกย้าย
ห้องทำงาน ซึ่งผู้เขียนทำงานเป็นเลขานุการมานานจนเข้าใจถึงการทำงานอาชีพนี้ดี จากนั้น
ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเป็นเลขาฯ ที่คิดว่าควรทำหน้าที่อย่างไร โดยเฉพาะควรรู้อารมณ์และนิสัย
ของเจ้านาย ซึ่งส่วนใหญ่มักเอาใจยาก สุดท้ายจึงคัดลอกวิธีเอาใจนายไว้ให้อ่าน เป็นกลอนที่

กล่าวด้วยการประชดประชันให้เกิดอารมณ์ขึ้น ซึ่งแต่ละเรื่องนั้นมีการเชื่อมโยงกัน และเนื้อหาหลักเป็นเรื่องของอาชีพเลขานุการ

ตัวอย่างที่ 3

ในบทความเรื่อง งานคาร์นิวัลที่โคโลญจ์ มนัทยา เริ่มต้นเนื้อหาด้วยการกล่าวถึงชาวยุโรปที่มักทำงานอย่างจริงจัง แต่เมื่อถึงเวลาพักเขาจะสนุกสนานกันเต็มที่ สังเกตได้จากเวลามีเทศกาลต่างๆ ซึ่งเทศกาลหนึ่งก็คือ งานคาร์นิวัล ผู้เขียนได้กล่าวถึงเทศกาลนี้ส่วนหนึ่งว่า

หลายประเทศในยุโรปมีงานฉลองใหญ่ประจำปีเหมือนกัน ก็น่าอยู่เหมือนกันงานเทศกาลคาร์นิวัล ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันพฤหัสบดีของสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนกุมภาพันธ์ เป็นเวลา 7 วันเต็ม งานนี้คนในเมืองจะฉลองใหญ่มีการดื่มกินอย่างสนุกสนาน มีขบวนแห่ไปตามถนน ผู้คนในขบวนและคนที่ไปเที่ยวชมงานต่างก็แต่งแฟนซีแปลกๆ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ใครจะสนุกสนานอย่างไรก็ทำได้โดยอิสระ จะร้องรำทำเพลงเดินไปเต้นไป หรือจะจับระบำรำฟ้อนไปตามถนนหนทางก็ได้ทั้งสิ้น ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 214)

จากนั้นผู้เขียนได้เล่าถึงประสบการณ์จากที่เคยไปเที่ยวเทศกาลนี้มาที่เมืองโคโลญจ์ ประเทศฝรั่งเศส โดยผู้เขียนได้เล่าเหตุการณ์ส่วนหนึ่งว่า

... ผู้เขียนเบียดเสียดขึ้นไปอยู่บนลานที่ว่าได้ครู่หนึ่งก็ทนหนาวไม่ไหว เนื่องจากตรงนั้นเป็นที่สูง ลมแรง และได้แต่มองลงมาท่าเดียว ที่จะได้วิ่งตามถ่ายรูปหรือย้อยแอ่งลูกกวาดทอดพิที่เขาโปรยลงมาจากรถในขบวนแห่ก็ทำไม่ได้ ในที่สุดจึงสละที่ลงมาวิ่งกระเจี๊ว-กระเจิงอยู่ข้างถนนเป็นที่ขึ้นเทิงเริงรีน คนเยอรมันนั่นตัวสูงใหญ่เหมือนตุ๊กตาที่มีตีน เมื่อเบียดเสียดกันที่ไหนตัวผอมๆ อย่างผู้เขียนก็แทบจะแบนเป็นกล้วยปิ้ง ถ้าชนกันก็จะเป็นฝ่ายกระเด็นไป 3 วา 8 ศอกโดยไม่มีโอกาสอุทธรณ์ฎีกา แกมขณะที่ยืนดูธรรมดๆ นั้น ศีรษะของผู้เขียนก็สูงแคร์รักแร้ฝรั่ง ไม่ได้ภาพได้แต่กลิ่นจวนแทบคลุ้งคลุ้ง จึงต้องแก้ปัญหา

ด้วยการหากระบองเปียร์เปล่าๆ มาวางเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 4 กระบอง แล้วขึ้นไป
ประติษฐานสถิตย์อยู่บนนั้นจึงค่อยยั้งชั่วขึ้น ... (มณีนยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 222-
223)

ผู้เขียนเดินเที่ยวอยู่ในงานกระทั่งถึงเวลางานเลิก จึงออกมาเดินเล่นต่อริมแม่น้ำไรน์
อีกครั้งหนึ่ง ก่อนจบบทความ ผู้เขียนได้กล่าวถึงแม่น้ำไรน์ส่วนหนึ่งว่า

... เมืองานเล็กแล้วผู้เขียนไปเดินเล่นริมแม่น้ำอีกหน่อยหนึ่ง เพื่อดูแม่น้ำไรน์ซึ่งเพิ่งจะ
ได้เห็นครั้งนั้นเป็นครั้งแรก แม่น้ำไรน์ในฤดูหนาวดูเป็นสีฟ้าแกมเทาไม่สวยเพราะมีหมอก
อ่อนๆ จมมองเห็นฝั่งตรงข้ามไม่ถนัด บริเวณนี้มีท่าเรือสำหรับลงเรือล่องแม่น้ำไรน์จาก
โคโลญจ์ไปดึสเซิลดอร์ฟ แต่ขณะนั้นเป็นฤดูหนาวเรือจึงยังไม่เริ่มกิจการทำให้ได้แต่มอง
ด้วยความเสียดาย (มณีนยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 230)

จากบทความเรื่องนี้จะเห็นว่า มณีนยาเรียบเรียงเนื้อหาโดยเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึง
นิสัยของชาวยุโรปว่ามักจริงจังเวลาทำงาน แต่ก็สนุกสนานเต็มที่เมื่อถึงเวลาพัก ซึ่งเวลาพัก
ดังกล่าวนี้ ช่วงเวลาหนึ่งคือเทศกาลคาร์นิวัล จากนั้นผู้เขียนได้เล่าถึงการไปเที่ยวเทศกาลนี้
ที่เมืองโคโลญจ์ และอยู่จนงานเลิก แล้วผู้เขียนจึงออกไปเดินเล่นริมแม่น้ำไรน์ต่อ ซึ่งแต่ละเรื่อง
เชื่อมโยงกัน โดยที่เนื้อหาหลักเป็นเรื่องของเทศกาลคาร์นิวัล

1.2.2.2 ลำดับความตามความสัมพันธ์ด้วยวิธีกล่าวถึงเนื้อหาหลัก-
แล้วยกตัวอย่าง หมายถึง การเสนอเรื่องราวด้วยการกล่าวถึงสาระสำคัญของเรื่องก่อน แล้ว
จึงให้รายละเอียดของเรื่องเป็นลำดับต่อมา ในงานเขียนของมณีนยามักเป็นการให้รายละเอียด
ด้วยการยกตัวอย่าง หรือยกตัวอย่างเพียงไม่กี่ตัวอย่างแต่มีความยาวมากไปจนจบเรื่อง โดย
อาจลงท้ายหรือจบด้วยตัวอย่างสุดท้ายของเนื้อหา เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ในบทความเรื่อง เข้าเฝ้า มนัสนยาเริ่มต้นเนื้อหาด้วยการกล่าวถึงการใช้คำราชาศัพท์ของคนไทย ซึ่งมักใช้ไม่ถูกต้อง ทั้งที่ประเทศไทยปกครองโดยพระมหากษัตริย์มานาน เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่ค่อยได้เข้าเฝ้าฯ แต่อาชีพหนึ่งที่กลับพูดราชาศัพท์ได้คล่องคือ ลิเก ผู้เขียนได้เขียนถึงเนื้อหาตอนนี้ว่า

ความจริงชาวไทยเราก็มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมาช้านาน เราจึงคุ้นเคยกับคำราชาศัพท์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน แต่คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังใช้ราชาศัพท์ผิดๆ ถูกๆ อยู่นั่นเอง เมื่อพูดถึงเหตุผลต่างก็โทษเข้าไว้ก่อนว่า เป็นเพราะไม่ค่อยได้เฝ้าฯ แทน คือนานปีทีครั้งจะได้เข้าเฝ้าฯ เจ้านายสักองค์หรือสักพระองค์ นอกจากนั้นเราก็นิยมศัพท์ที่ใช้กับพระสงฆ์บ้าง กับสมเด็จพระสังฆราชซึ่งใช้ราชาศัพท์เท่ากับเจ้านายชั้นหม่อมเจ้าบ้าง มีราชาศัพท์ค่อนข้างเขยๆ ที่ใช้กับท้าวพระยามหากษัตริย์ในนิทานบ้าง แล้วก็มิลิเกซึ่งราชาศัพท์ของเขานั้น 'มัน' เป็นบ้านชนิดที่เจ้านายจริงๆ มาได้ฟัง เขาก็ต้องพระสรวลกลิ้งโคล่ด้วยความขบขัน ราชาศัพท์ของคนไทยสมัยนี้ก็เลยแปร่งๆ แปลกๆ จนเจ้าๆ นายๆ ท่านก็ทรงชี้เกียจจะถือสาหาความเสียแล้ว ถึงผู้เขียนนี้ก็เอะที่เขียนๆ มาทั้งย่อหน้านี้เขยเข้าไปตั้งเท่าไรต่อเท่าไรแล้วก็ไม่รู้ สรุปรวมความแล้วคนไทยสมัยนี้ที่พูดพูดได้คล่องแล้วไม่คิดไม่ขัด เห็นจะมีอยู่อาชีพเดียวคือลิเก (มนัสนยา ทัศนะภูมิ.

2535 ข : 11-12)

จากนั้นผู้เขียนได้ยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่กล่าวถึงการใช้ราชาศัพท์ผิดอีกหลายเรื่องจนจบบทความ ตัวอย่างหนึ่งในนั้นมีว่า

ผู้เขียนได้เข้าเฝ้าฯ ที่ที่ดินจัดสรรสำหรับราษฎรอพยพจากพื้นที่ๆ ถูกน้ำจากเขื่อนท่วมใกล้ๆ เขื่อนแม่กวง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรแผนที่และรับสั่งเรื่องงานกับบรรดานายช่างชลประทานอยู่ทางหนึ่ง สมเด็จพระบรมราชินี

ท่านเห็นผู้หญิงมรรยาชาารการนั่งแบบๆ ชมพระบารมีอยู่อีกทาง ท่านก็เลยเสด็จฯ มาทรงคุยด้วย แล้วก็ทรงคุกเข่าลงบนพื้นดินที่พวกเราหมอบเฝ้าฯ อยู่นั่นเอง วันนั้นสมเด็จพระสังฆราช และพื้นดินก็ค่อนข้างจะแฉะๆ อยู่ พวกเราเสียอีกยังนั่งบนกระดานหนังสือพิมพ์ พอท่านทรงคุกพระชานุแปะลงมา ผู้เขียนก็นึกเสียวเป็นกำลังว่าฉลอง-พระองค์จะเปื้อน แต่พอจะอ้าปากกราบบังคมทูลเตือนก็อีกอักเพราะเกิตรู้มากขึ้นมาว่า 'พระสนับเพลา' นั้นเขาใช้กับกางเกงผู้ชายหรือกางเกงผู้หญิงกันแน่ เนื่องจากอุตรินิกเทียบภาษาฝรั่งมั่งคำว่า กางเกงผู้ชายนั้นเขาเรียก Trousers ส่วนกางเกงของผู้หญิงเรียก Slack เรียกได้ว่าตกอยู่ในประเภทความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอดนั่นเอง ผู้เขียนเลยโผล่ออกมาอย่างเขยสุตซิดว่า "อู๊ย ! อู๊ย ! อย่างนี้เพคะ ประเดี๋ยวพระกางเกงจะเปื้อน ! "

ลิเกยังแพ้เลยมือนี่ (มณีนยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 12-13)

จากบทความเรื่องนี้จะเห็นว่า มณีนยาเรียบเรียงเนื้อหาด้วยการกล่าวถึง คนไทยที่มักใช้ราชาศัพท์ผิด ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง จากนั้นจึงขยายความด้วยการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่เกี่ยวกับการใช้ราชาศัพท์ผิด

ตัวอย่างที่ 2

ในบทความเรื่อง หินวิ้ง มณีนยาเริ่มต้นเนื้อหาด้วยการกล่าวถึงก้อนหินที่ปกติจะหนักและเคลื่อนที่ได้ยาก แต่ก้อนหินในหนังสือที่ผู้เขียนอ่านพบกลับทำกิริยาอาการต่างๆ ได้ ก้อนหินดังกล่าวนี้ผู้อยู่องกฤษฯ ตอนที่ผู้เขียนเล่าไว้มีดังนี้

... หนังสือที่ผู้เขียนหยิบยกมาแปลนี้เล่าเป็นตุเป็นตะว่าก้อนหินแถวๆ บ้านแกที่องกฤษฯ นั้นแสนรู้ไปสารพัด ทำอาการได้ตั้งแต่หม่นตื้อๆ เต้นระบำรำฟ้อนเดินกรุยกรายสะบัดชายกระโปรงไปกินน้ำแล้วก็สับหงกโยกหัวไปๆ มาๆ นานานับประการ...ปรีอว์ว์...อ่านแล้วผู้แปลก็ให้กลั๊กลุ่มร้อนและหนักใจในความรู้ประสาของก้อนหินคุณภักดิ์กิตติศักดิ์

เหล่านี้เป็นยิ่งนัก ดังนั้นแม้ว่าจะได้แปลเรื่องของก๊อนทินนานาอาการในเมืองอังกฤษมา
มากมายหลายตอนแล้วก็ยังอยากให้คนผู้อ่านได้รู้เรื่องของก๊อนทินนาคฤหัจฉกรมังกรฟ้า
เหล่านี้แถมอีกสักหน่อย ... (มนัษยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 111-112)

จากนั้นผู้เขียนได้ขยายความจากเนื้อหาข้างต้น ด้วยการยกตัวอย่างการแสดงกิริยา
อาการของก๊อนทินต่างๆ อีกหลายเรื่อง จนจบบทความ ซึ่งตัวอย่างเรื่องหนึ่งในนั้นที่ว่า

หัตถ์เดิมเริ่มแรกก็ขึ้นด้วยเรื่องของพี่น้องสามภิน คือก๊อนทินรูปไม้กางเขนที่ชื่อ
แซมบัสครอสก๊อนหนึ่ง ก๊อนทินธรรมคาๆ ชื่อฮาโรลด์'ส์ สโตนก๊อนหนึ่ง และ
สแต็คโพลเวอร์เรนอีกก๊อนหนึ่ง หินสามพี่น้องนี้อยู่ไกลกันคนละ 1 ไมล์ แต่วันดีคืนดีพี่น้อง
ยอดศิลาหมาประลัยนี้ก็นัดหมายกันไปเล่นระบำรอบกองฟาง ซึ่งเป็นการเล่นระบำ
พื้นเมืองแถวๆ มณฑลเช็กชอนเป็นที่เบิกบานสำราญใจ ชาวเล่านั้นผู้ใดได้เห็นพี่น้องสาม
หินนี้เล่นระบำแยกแยะแล้วไซ้ร้ แทนที่จะจับใช้หัวโกรนกลับโชคดีเป็นบ้าที่เดียวเลย
(คงจะ 'เป็นบ้า' อย่างที่ว่าแน่ๆ ...ขอคุณ) (มนัษยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 112)

จากบทความเรื่องนี้จะเห็นว่า มณัษยาเรียบเรียงเนื้อหาโดยกล่าวถึงก๊อนทินที่แสดง
กิริยาอาการต่างๆ ได้ในอังกฤษ ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง จากนั้นจึงขยายความด้วยการ
ยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับก๊อนทินทำกิริยาอาการต่างๆ ได้

ตัวอย่างที่ 3

ในบทความเรื่อง คนชั่วหัวเราะ มณัษยาเริ่มต้นเนื้อหาด้วยการกล่าวถึงการหัวเราะที่
บางครั้งหากหัวเราะมากๆ แทนที่จะอายเย็น อาจกลับทำให้อายขึ้นได้ ซึ่งได้กล่าวไว้ในส่วน
ความนำ จากนั้นผู้เขียนได้ยกตัวอย่างขยายความเนื้อหาข้างต้น ด้วยการเล่าเหตุการณ์
เหตุการณ์หนึ่ง มีความยาวจนจบบทความ ตัวอย่างดังกล่าวเป็น เรื่องของคนในที่ทำงานของ
ผู้เขียน มีใจความเริ่มต้นดังนี้

... อย่างคนที่ทำงานของผู้เขียนคนหนึ่งชื่อยายเชื่อม ซึ่งเป็นคนหัวร่อร้ายคล้ายบ้าจี้
เป็นต้น หัวร่อร้ายนี้ไม่ได้แปลว่าหัวร่อไม่ดี แต่แปลว่าเสียงหัวร่อของยายเชื่อมนั้นร้าย-
แรงเหลือรับประหลาด เวลายายเชื่อมขึ้น เสียงหัวร่อของแกจะลากยาวนานเนิ่น และ
วิจิตรพิสดารเหลือเชื่อ ถอดออกมาเป็นตัวอักษรก็จะดั่งเป็นสำเนียงเสียงคล้ายๆ อย่างนี้
อะฮี้ อึก อึก อึก อึก ฮี้ กะแบก กะแบก กึก...ก...ฮี้ ย...ย...ย.....
หรืออาจจะมหัศจรรย์พิลึกกว่านี้ในบางวาระและคติ
ยายเชื่อมเคยเกือบตายมาทีหนึ่งแล้วก็เพราะเสียงหัวเราะนี้แหละ ...
(มนัสนา ธาระภูมิ. 2535 ค : 55-56)

จากนั้นผู้เขียนก็ได้เล่าเหตุการณ์ที่ยายเชื่อมไปเห็นพนักงานเก็บค่าโดยสารรถประจำ-
ทางถูกตะพานน้ำกัดแขน จึงขำและหัวเราะไม่หยุด แม้จะมีคนพาพนักงานเก็บค่าโดยสารผู้นั้น
ไปส่งที่โรงพยาบาลแล้ว ยายเชื่อมก็ยังตามลงไปดูพร้อมกับหัวเราะต่อ เหตุการณ์ตอนท้ายนั้นมี
ดังนี้

... กระเป๋ารถเมล์กับคุณป้าวิ่งเข้าห้องอุบัติเหตุ ยายเชื่อมวิ่งหัวชนเข้าห้องน้ำ...ก็
เจ้าหล่อนหัวเราะแบบบ้าจี้เสียจนฉีราด
เมื่อเสร็จธุระแล้วเป็นนุญนักหนาที่ยายเชื่อมกับแพมกลับออกไปทางประตูหลังของ
โรงพยาบาลจึงไม่ได้ยินกระเป๋าสั่งแซนบิตฟลาสเตอร์ขาวโพลนเดินคำรามฮึ่มและตามหา
"อยู่ไหน อยู่ไหนวะ กูจะเล่นงานมันซะเชียว"
เปล่ากระเป๋าสั่งไม่ได้คิดจะเล่นงานตะพานหรือคุณป้าเจ้าของตะพาน หล่อนจะเล่นงานยาย
เชื่อมคนบ้าจี้หัวเราะต่างหาก
"...จะตบมันซะเชียว กูถูกตะพานกัดมันก็เลือกหัวเราะก๊ากๆ อยู่ได้ หนอย ! ยังวิ่งลง
รถตามเข้ามาหัวเราะก๊ากในนี้อีก จะตบเสียเชียวฮี้บ้าจี้...ไหน อยู่ไหนวะ"
(มนัสนา ธาระภูมิ. 2535 ค : 59)

จากบทความเรื่องนี้จะเห็นว่า มนัสนยาเรียบเรียงเนื้อหาโดยเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงคนที่หัวเราะมากๆ อาจทำให้อายุนั่น ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง จากนั้นจึงขยายความด้วยการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่เกี่ยวกับคนขำหัวเราะ โดยเฉพาะอย่างยายเชื่อมหัวเราะคนที่กำลังเคืองครั่น จนทำให้ผู้ที่ถูกหัวเราะโกรธและต้องการทำร้าย

1.3 การเขียนบทลงท้าย มาลี บุญศิริพันธ์ (2536 : 58) อธิบายว่า

บทลงท้ายคือส่วนสุดท้ายของข้อเขียน หลังจากเล่าเรื่องต่างๆ มาจนครบถ้วนแล้วก็ถึงเวลาต้องจบเรื่อง นั้นหมายความว่า ผู้เขียนได้เสนอข้อมูลทุกอย่างครอบคลุมประเด็นทั้งหมดแล้ว ต้องสรุปความ (Conclude) เพื่อให้ข้อเขียนสมบูรณ์อย่างปราศจากช่องว่าง และการสะกดทางความรู้สึก ความคิด จากการอ่านตั้งแต่ต้น ผู้เขียนได้ตอบคำถามทุกอย่างตามที่ตั้งเป้าหมายไว้แล้วในเนื้อเรื่อง จึงต้องขมวดความคิดผู้อ่านให้มาสู่จุดที่ต้องการ

สำหรับการเขียนบทลงท้ายในงานเขียนของมนัสนยานั้น โดยรวมแล้วผู้เขียนยังคงสื่อภาษาอย่างเป็นกันเองกับผู้อ่าน คือเขียนเนื้อหาด้วยการเล่า และลงท้ายด้วยวิธีต่างๆ ที่มักจบลงด้วยประโยคสนทนาแฝงแง่คิด ความรู้สึก หรือข้อความที่ประทับใจ หรือบางครั้งยังสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านด้วย

มนัสนยามีกลวิธีเขียนบทลงท้าย 17 วิธีคือ ลงท้ายด้วยวิธีสรุปประเด็นสำคัญ 11 เรื่อง ใช้วิธีปราชัย 8 เรื่อง ใช้วิธีทิ้งท้าย 6 เรื่อง สรุปเหตุการณ์ 6 เรื่อง ลงท้ายด้วยเรื่องซ้ำหรือนิทาน 6 เรื่อง ใช้วิธีแสดงความรู้สึก 6 เรื่อง แสดงความคิดเห็น 5 เรื่อง ใช้วิธีพลิกความคาดหมาย 4 เรื่อง ใช้วิธีคาดคะเน 4 เรื่อง ใช้วิธียกตัวอย่างเหตุการณ์ 4 เรื่อง กล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม 3 เรื่อง ใช้วิธีย้ำเนื้อหาหลัก 2 เรื่อง ใช้วิธีตั้งคำถาม 2 เรื่อง ใช้วิธีจบกระบวนความ 2 เรื่อง นอกจากนี้มีการลงท้ายด้วยวิธีเล่าเรื่องจากประสบการณ์ แสดงความปรารถนา และใช้วิธีลงท้ายด้วยบทสนทนาอีกวิธีละ 1 เรื่อง มีรายละเอียดต่างๆ

ดังนี้

1.3.1 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีสรุปประเด็นสำคัญ มาลี บุญศิริพันธ์ (2536 : 58) อธิบายว่า "หมายถึงการจบด้วยการสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องในตอนท้ายอีกครั้งหนึ่ง โดยโยงถึงความน่าในตอนต้นด้วย เท่ากับว่าความจบมีส่วนสนองกับความน่า ขมวดความคิดในเรื่องเดียวกันให้สมบูรณ์ขึ้น"

สำหรับการลงท้ายด้วยวิธีนี้ในงานเขียนของมนัยาไม่ได้โยงถึงความน่าในตอนต้นทุกเรื่อง ส่วนใหญ่ใจความสรุปจะมาจากเนื้อหาหลัก ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับความน่า เนื่องจากความน่ามักเป็นการเกริ่นหรือหรือเอ่ยถึงภูมิหลังเรื่องหนึ่งก่อน แล้วจึงขยายเข้าสู่เนื้อหาหลักหรือค่อยๆ โยงเข้าไปเกี่ยวข้องกับเนื้อหาหลัก เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "พวกเราคนสิ้นน้ำลายแล้วมองหน้ากันก่อนจะยิ้มแย้ม อยู่เมืองไทยกินข้าวผัดก็บรรจก
เขี่ยเตงกวาทึง กินถ้วยเดียวก็เขี่ยหอมซอยทึง มาเมืองนี้เขากลับให้เตงร้านโรยต้นหอม
เป็นอาหารจานพิเศษ...โฮ้! " (มนัยา ทัศนะภูมิ. 2529 ข : 41)

การเขียนบทลงท้ายเรื่อง อาหารจานพิเศษ นี้ใช้วิธีสรุปเนื้อหาหลักของเรื่องทีกล่าวถึงอาหารการกินในโซเวียตที่ค่อนข้างหาผักรับประทานยาก เพราะโซเวียตมีอากาศหนาวจัดยาวนานจึงเพาะปลูกพืชไม้ได้ผลดี เมื่อผู้เขียนได้รับเชิญให้ไปเที่ยวที่นั่น ทางกรมพยายามต้อนรับแขกที่เชิญไปด้วยบริการที่ดี เรียบร้อย ฉับไว แต่อาหารที่เขาคิดว่าจัดเป็นพิเศษที่สุดกลับเป็นอาหารที่ไม่น่าพอใจสำหรับคนไทย

ตัวอย่างที่ 2

... "เมื่อแม่ของผู้เขียนนำเรื่องนี้มาเล่าให้ฟัง ผู้เขียนก็จ้อยไปนานเหมือนกัน แล้วตั้งแต่นั้นมาเวลาจะนิทานว่าร้ายใครก็จะหยุดสะดุดคิดทุกทีไป...เที่ยวได้ว่าเขาดีเถอะ
เอ็งเป็นก็แย่กว่านี้แหละน่า

นี่แหละคำของนักปราชญ์ละ" (มนัยา ทัศนะภูมิ. 2529 ข : 113)

บทลงท้ายเรื่อง คำของปราชญ์ นี้ ใช้วิธีสรุปประเด็นสำคัญที่กล่าวถึง พระยา-
อนุমানราชชน นักปราชญ์คนหนึ่งของไทย ซึ่งท่านได้ตำหนิบุตรสาวของท่านหลังจากนั่งฟัง เธอ
นิเทศคนอื่นอยู่นานว่าถ้าเป็นตัวเธอคงแย่กว่านี้ จากคำกล่าวนี้นี้ทำให้ผู้เขียนได้ความคิดมาเตือนสติ
ว่า ก่อนจะตำหนิใคร ควรมองตัวเองเสียก่อนว่าได้ทำตัวดีกว่าเขาหรือไม่ ถ้าไม่ก็ไม่ควรตำหนิ
ใคร

ตัวอย่างที่ 3

"แต่ก่อน ท่านผู้สูงอายุก็เป็นอย่างเราๆ นี่เอง แต่อีกไม่นานเราก็จะต้องแก่ต้องเสื่อม-
โทรมลงไปอย่างท่านทั้งหลายเหล่านั้นโดยไม่มีหนีรอดไปได้เลย
ชีวิตนี้เป็นอนิจจังค่ะ" (มนัษา ธนะภูมิ. 2530 ก : 20)

บทลงท้ายเรื่อง อนิจจัง นี้ ใช้วิธีสรุปประเด็นสำคัญที่กล่าวถึงการหลงลืมของผู้สูงอายุ
ว่า ตอนที่ท่านยังไม่ชราท่านก็ยังคงความจำดีเหมือนเรา แต่ต่อไปเราเองก็ต้องชราเหมือนท่าน
เช่นกัน เพราะชีวิตไม่มีความแน่นอน

1.3.2 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีปราชัย เป็นการลงท้ายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ
การเขียนความนำวิธีนี้ แต่ในการลงท้าย การปราชัยจะให้ประโยคสนทนาสื่อสารกับผู้อ่านอย่าง
เป็นกันเอง เพื่อถามให้ผู้อ่านต้องการโต้ตอบ หรือเพื่อคุยกับผู้อ่านโดยมีการคาดเดาความคิดและ
ปฏิกิริยาของผู้อ่านเมื่ออ่านเรื่องจบ การลงท้ายวิธีนี้แบ่งเป็น

1.3.2.1 ปราชัยโดยใช้คำถาม เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ความกลัวที่ไม่เป็นตรรกะพอที่จะรับฟังได้อีกเรื่องหนึ่งของคนไทยคือ ความกลัวเมีย
เรื่องนี้พูดไปก็โลฟบอยและพูดกันไม่มีวันจบ ด้วยว่าพูดไปพูดมาผู้ชายไทยก็มีเหตุผลมาอ้าง
ได้อย่างเดียว คนไหนก็คนนั้น ว่า

"ไม่ได้กลัวหรอก แต่รำคาญนะ ไม่อยากมีเรื่องก็เลยยอมๆ ไปยังนั่นเอง"

ประโยคที่ว่านี้คนผู้อ่านเคยได้ยินบ่อยใช้ไหมล่ะคะ ! (มนัษา ธนะภูมิ. 2535 ค : 77)

บทลงท้ายเรื่อง อันว่าความกลัว นี้ใช้วิธีปราศรัยด้วยการถามว่า ประโยคดังกล่าวนี้ ผู้อ่านได้ยินบ่อยใช้หรือไม่ ซึ่งผู้อ่านอาจต้องการโต้ตอบว่าเคยได้ยินบ่อยหรือไม่ เคยก็ได้

ตัวอย่างที่ 2

... "คุณคงจะเคยเจอคนประเภทที่คุยอะไรแล้วรู้ที่อยู่คนเดียวคนอื่นผิดหมดมาบ้าง ใช้ไหมคะ นิทานที่เขาเล่านี้ฟังแล้วก็สะใจดี เสียแต่เราได้แต่เล่าเล่นๆ สับหลังเขาเท่านั้นเอง ทำจริงงั้นะ ไม่กล้าหือรอกะ
แหม ใครจะเอากระดิ่งไปผูกคอแมว" (มนัษา ธนะภูมิ. 2530 ก : 33)

บทลงท้ายเรื่อง รู้ไหมคะ (ชีน่า) นี้ ใช้วิธีปราศรัยด้วยคำถามว่า ผู้อ่านก็เคยพบคนลักษณะนี้มาบ้างใช้หรือไม่ ซึ่งผู้อ่านอาจต้องการโต้ตอบว่าไม่เคยพบหรือเคยพบก็ได้

ตัวอย่างที่ 3

ฝรั่งมิชชันนารีคนหนึ่งเคยโอศุครวญกับผู้เขียนอย่างน่าสงสารว่า
"โอ้ไม่เข้าใจคนไทยจริงจริงว่าคนไทยทำไมถึงโกรธในเรื่องไม่เป็นเรื่อง ขนาดหน้าก็ยังมองไม่ได้แล้วยังงัวเวลาพูดกันจะให้โอห่ายังไงหือ จะให้มองอะไรล่ะ" ...
บ๊ะ ! ถ้าพูดกับผู้ชายแล้วมองต่ำแค่นั้น เขาก็จะคิดว่าเขาคงไม่ได้รู้ดชิบ (แล้วเราแอบดู) มองต่ำลงไปถึงปลายเกือก เขาก็จะดูหมิ่นว่าเราต่ำต้อย (หรือคอเคล็ดจึงหงิกคอไม่ขึ้น) ลำบากไปเสียหมดอย่างอิตามิซันนารีคนนั้นว่า
เห็นหรือยังว่า เรื่องปกติแต่ไม่ธรรมดานั้นมีเยอะแยะแค่ไหน (มนัษา ธนะภูมิ. 2535 ค : 35)

บทลงท้ายเรื่อง เรื่องปกติ (แต่ไม่ธรรมดา) นี้ เช่นเดียวกับ 2 ตัวอย่างแรกคือ

ผู้อ่านอาจต้องการโต้ตอบว่าเห็นหรืออาจยังมีผู้อ่านบางคนยังไม่เข้าใจเรื่องนี้ก็ได้

1.3.2.2 ปราชัยด้วยการคาดเดาความคิดและปฏิกิริยาของผู้อ่าน

มี 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

... ส่วนอีกเรื่องหนึ่งนั้น เกิดขึ้นเมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จขึ้น ไปบนยอดคอยทางภาคเหนือ แล้วก็ลงประทับพักเหนื่อยกลางทาง พอทรงควักพระ โอสดมวน (บุหรี) ขึ้นมา ตำรวจตระเวนชายแดนที่ถวายการอารักขายูก็ปราศเข้ามา คุกเข้าจุดไฟแช็คถวายที่เดียวเขียว บอก...

"ขอถวายพระเพลิงพะยะค่ะ"

จบแค่นี้ตั้ง เตียวคุณๆ จะปวดแถม... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 14)

บทลงท้ายเรื่อง เข้าเฝ้า นี้ใช้วิธีปราชัยด้วยการคาดเดาปฏิกิริยาของผู้อ่านหลังจาก อ่านเรื่องการใช้คำราชาศัพท์ผิดหลากหลายรูปแบบว่า ผู้อ่านอ่านแล้วคงต้องอมยิ้มด้วยความขันจน ปวดแถม

เรื่องที่ 2

... "อ่านเรื่องนี้จนจบผู้อ่านหลายคนคงคิดเหมือนผู้เขียนว่า คนอังกฤษนี่แปลก มีแต่เขา จะนับถือภูตผีปิศาจ ผีสงนางไม้ นี่อาไรโหลไปนับถือหิน แล้วหินธรรมดาทำไมเอา ต้อง เอาหินมีรู เอ๊ะ ทำไมถึงต้องมีรู

...เอาเป็นว่าจบแค่นี้จะดีกว่า เตียวได้หะสิ่งกันเลยเถิดเป็นแน่" (มนัทยา ธนะภูมิ.

2535 ข : 121)

บทลงท้ายเรื่อง หมอศีลามีรู นี้ ใช้วิธีปราชัยด้วยการคาดเดาความคิดของผู้อ่านหลัง

อ่านเรื่องแล้วว่า คงคิดเหมือนผู้เขียน คือคิดว่าคนอังกฤษนั้นแปลกที่ไม่นับถือหินมรุ

เรื่องที่ 3

... เมื่อฉันรีบไปจูบเขาที่เตียง แก้มยุ้ยๆ ของเขายังเหม็นเปรี้ยวอยู่เช่นเดิมทั้ง 2 คน และฉันก็อดหัวเราะไม่ได้เมื่อคุณแม่บอกว่า พ่อเจ้าประคุณแม่เจ้าประคุณทั้ง 2 ไม่ได้ถามถึงฉันหรือพ่อของเขาเลยสักคำเดียว เล่นกับน้ำๆ และพี่เลี้ยงอย่างสบายมากทุกวัน ถ้าอย่างนี้คราวหน้าฉันไปเที่ยวนานๆ ดีกว่าแฮะ !

เถอะน่า แล้วคงได้นินทาใครต่อใคร และอะไรต่ออะไรมาให้ เธอฟังอีกหรือ

รักจ๊ะ

ฉัน

(มนัษยา ธนะภูมิ. 2534 : 43)

บทลงท้ายเรื่อง ข้าจะไปแกมังกกร นี้ใช้วิธีปราศรัยด้วยการคาดเดาความคิดของผู้อ่าน ว่าคงต้องการอ่านเรื่องต่อ แต่ผู้เขียนไม่ได้เขียนอย่างชัดเจน ใช้เพียงคำว่า เถอะน่า ซึ่งฟังเหมือนเป็นคำตอบสำหรับผู้อ่านที่ต้องการอ่านเรื่องต่อว่า ถึงอย่างไรผู้เขียนก็ยังจะเขียนเล่า เรื่องการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ อีก ขณะเดียวกันก็เป็นการลงท้ายจดหมายด้วย

1.3.3 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีทิ้งท้าย ในที่นี้หมายถึงผู้เขียนจบเรื่องด้วยการฝากข้อคิดบางประการไว้เป็นเชิงแนะนำให้ผู้อ่านนำไปคิดหรือปฏิบัติตาม เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "ไปสำรวจสถานอาคารไหนเจอรูปผู้หญิงหน้าคั่นๆ ว่าจะเป็นคนในไฮโซไฮตั๊ตที่ นินทามาในเรื่องนี้ ลองเพ่งพินิจดูเอาเทอญว่ายัมนั้นหวานหรือเค็มประการใด"

(มนัษยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 63)

บทลงท้ายเรื่อง ยัมคุณหญิง นี้ใช้วิธีทิ้งท้าย โดยแนะนำให้ผู้อ่านลองพิจารณารูปผู้หญิง

ที่ผู้เขียนกล่าวถึงในเนื้อหาว่าหวานหรือเค็ม หากผู้อ่านมีโอกาสได้ไปเห็น

ตัวอย่างที่ 2

... "โอ้ ก็ฉันกลัวคำว่า 'หลุม' นี่คะ ถ้าพี่จันทร์เธอพูดเสียว่า 'ห้องใต้ดินสำหรับ หลบภัย' ทำไมฉันจะไม่ยอมมาโดยดีเล่า ก็ฟังดีกว่ากันตั้งแยะนี่นะ
แต่อย่าไปบอกพี่จันทร์ว่าไหนะคะ เธอต้องคะ เวลาใครไปว่า ว่าเธอพูดภาษาไทยไม่ ถูกต้อง !" (มนัสนา ธนะภูมิ. 2538 ก : 173)

บทลงท้ายเรื่อง เตี้ยวยุโรป นี้ ใช้วิธีทิ้งท้าย โดยแนะนำผู้อ่านไม่ให้บอกคุณจันทร์ว่าไฟ
ว่าผู้เขียนตำหนิที่เธอใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 3

"มาสวีเดนต้องใจเย็นๆ ในทุกเรื่อง เพราะถึงแม้ข้าวของจะสวยเจียบขาดบาดตาแต่
ราคาก็น่าสะอึกไปหมดทุกสรรพสิ่ง เพราะฉะนั้นถ้าจะให้จริงจังก็ต้องมากับตัวรีนและ
จะได้ทุนไปหมดทั้งค่ากิน ค่าที่พัก ที่นี่เงินถุงเงินถังที่พกไปก็จะได้ข้อบ่งกันได้เต็มที มี
ข้าวของเต็มบริกกลับบ้านสำราญใจแล" (มนัสนา ธนะภูมิ. 2528 : 223)

บทลงท้ายเรื่อง เหงาคนเดียวเที่ยวหลายคน นี้ ใช้วิธีทิ้งท้าย โดยแนะนำผู้อ่านว่า
ถ้าจะไปสวีเดนต้องใจเย็นเพราะค่าครองชีพสูง จึงควรระวังเรื่องการใช้จ่าย ซึ่งถ้าไปกับบริษัท
ท่องเที่ยวจะสะดวกที่สุด

1.3.4 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีสรุปเหตุการณ์ หมายถึงการสรุปเหตุการณ์ที่ใช้
เป็นตัวอย่างประกอบเนื้อหา ไม่ใช่การสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหา แต่เป็นเพียงการสรุป
เนื้อหาส่วนย่อยที่ประกอบอยู่ในเนื้อหาหลักเท่านั้น ซึ่งบางครั้งผู้เขียนจะใช้ประโยคสั้นๆ ในการ
สรุป เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... อย่างวันหนึ่งนั่งรถเมล์ที่ไม่แน่นอย่างประหลาดไปบางลำภู ก็มียายแก่คนหนึ่งขึ้นมา แก่ไม่ยกไบนั่ง จะขึ้นมาข้างบนก็ไม่ขึ้น ยืนที่บันไดอย่างนั้นเอง

"ขึ้นมาขียาย ยืนกะไดยังงั้นเดี๋ยวตกตายห่า"

"เรื่องของกู"

กระเป๋าทะแค้น

"อ๊ะ ! ยายนี่สำนวน ยายตายฉันไม่เคียดร้อนหรอกระ ใครจะตายโหงตายห่าก็เรื่องของใคร แต่ตำรวจเขาจะจับฉันเข้าตะรางนะเนะ ฉันฉิบหายซี"

"เกาะเรื่องของมึง"

นี่เขาเรียกว่ารถเมล์แบบไทยๆ (มนัทยา ณะภูมิ. 2538 ข : 43-44)

บทลงท้ายเรื่อง รถเมล์เมืองนอก นี้ใช้วิธีสรุปเหตุการณ์จากตัวอย่างที่ผู้เขียนเล่า เรื่องพนักงานเก็บค่าโดยสารรถประจำทางในกรุงเทพฯ ที่มักคุยโดยสารด้วยถ้อยคำไม่สุภาพว่า ถ้ามีเหตุการณ์เช่นนี้จึงจะเป็นรถประจำทางแบบไทย

ตัวอย่างที่ 2

... เพื่อนตัวแสบของแหม่มกลับไปถึงมิลานก็เอากระเป๋ามาใบแกงใบที่ร้านใหญ่แห่งหนึ่ง แล้วบอกว่าขอเปลี่ยนกระเป๋าสักหน่อยจะได้ใหม่ สีที่ซื้อไปเมื่อ 2-3 วันนี้สีมีเขามากว่า ไม่สวย ขอเปลี่ยนเป็นสีอื่นเถิด เจ้าของร้านก็กลัวจะเปลี่ยนให้โดยดี ได้ครับ ได้ครับ ชินๆ ร่า เปลี่ยนเลยครับ

เพื่อนตัวแสบของแหม่มจึงใช้กระเป๋าทิ้งขว้างที่เมคานิคัลของแท้ด้วยราคาใต้ห้วนเป็นสุข
สิ้นมาจนทุกวันนี้ (มนัทยา ณะภูมิ. 2529 ข : 14-15)

บทลงท้ายเรื่อง เหยียงหยางทอง นี้ ใช้วิธีสรุปเหตุการณ์จากตัวอย่างที่มีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับการปลอมสินค้า และเนื้อหาส่วนหนึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงสินค้าปลอมที่ทำได้เหมือนของจริง

มาก โดยยกตัวอย่างสินค้าที่ปลอมในได้หัวนี้ ซึ่งทำได้เหมือนของจริงจนผู้ซื้อนำไปเปลี่ยนเป็นของจริง ผู้ขายก็ยังดูไม่ออก

ตัวอย่างที่ 3

เพื่อนคนหนึ่งชื่อพงศ์ นามสกุล กำพรวา วันหนึ่งหมอบเข้าไปเที่ยวเมืองลาว พอเย็นเอกสาร
เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองก็หัวเราะว่า

"ผมรู้จักนามสกุลนี้ดี เพราะเคยเป็นชื่อหนังสือไทยที่ฉายาเมืองลาว"

"อ้อ! "

"เป็นหนังสือยาวที่สุดที่เคยฉายานี้"

"เอ๊ะ! กำพรวาก็แค่ 2 พยางค์นี่นายท่าน"

"บ๊ิโง! ชื่อหนังสือว่ากำพรวาคนลาวบ่เข้าใจ ต้องมีวงเล็บไว้ด้วย กลายเป็นชื่อหนังสือว่า

กำพรวา (บ๊ิโงกำมิดกำตาบ แต่มันบ่มีพ่อมีแม่) "

สมัยนั้นพอเจ้าพงศ์ กำพรวา ไปเมืองลาวที่ไร เราชอบฝากมันชื่อของ เพราะมันกลายเป็น

เป็นคนที่ยายท่านรักใคร่ไปแล้ว...นามสกุลดีชะอย่าง! (มณีนยา ทัศนะภูมิ. 2538 ข

: 117)

บทลงท้ายเรื่อง นามนั้นสำคัญไฉน นี้ใช้วิธีสรุปเหตุการณ์ตัวอย่างที่กล่าวถึงเพื่อนผู้เขียน
ชื่อพงศ์ นามสกุลกำพรวา ซึ่งเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของลาวชอบพอ เพราะนามสกุลเหมือน
ชื่อภาพยนตร์ไทยที่เคยนำไปฉายในลาว

1.3.5 บทลงท้ายที่ใช้เรื่องซ้ำชั้นหรือนิทาน เป็นการนำเรื่องซ้ำชั้นหรือนิทาน
มากล่าวในตอนจบ ซึ่งทุกเรื่องที่มณีนยาใช้เป็นเรื่องตลก และมักเป็นเรื่องที่นำมาจากที่อื่น ไม่ใช่
เรื่องจากประสบการณ์ของผู้เขียนโดยตรง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... อย่างคนสวิตคนหนึ่งมาพักโรงแรมในฝรั่งเศส ตกคึกคักหนึ่งเขาเดินเนิบๆ ลงบันไดมาขอน้ำจากบอยที่ห้องชั้นล่างหนึ่งแก้ว

อีก 15 นาทีถัดมาก็เดินเนิบๆ มาขอน้ำอย่างสุภาพสุดแสนหนึ่งแก้วเท่าๆ

และอีก 10 นาที เขาขอโทษขอโพยมากมายก่อนที่จะขออีกสักหนึ่งแก้วเถอะพ่อนุ่ม

บอยก็เกรงใจเกรงใจในความสุขของท่านสุภาพบุรุษขี้เกรงใจคนนั้น จึงบอกด้วยความหวังดีว่า

"ท่านโทษเถิดครับท่าน ทำไมท่านต้องเดินบ่อยๆ ละครับ เอาน้ำไปเสียหังขอตัวไมดีกว่าเรอะครับ"

คนสวิตพยักหน้าเนิบๆ

"นั่นซิ เอาสักขวดก็ดี ห้องผมชั้น 10 เดินลงบันไดแย่น้อย แล้วนี่ก็ใหม่ผนังไป 2 ด้านแล้วด้วย" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 147-148)

บทลงท้ายเรื่อง ฝรั่งเศส-อังกฤษ-สวิต-เบลเยียม นี้ ลงท้ายด้วยเรื่องซ้ำขึ้นใหม่มาประกอบเนื้อหาเกี่ยวกับคนสวิตซึ่งมีความสุขมาก

ตัวอย่างที่ 2

... นิทานเรื่องนี้มีอยู่ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดสุโขทัยแสนไกลผู้หนึ่งซึ่งเป็นผู้มีทุนทรัพย์มาก อยากที่จะเอาใจพวกหัวคะแนนในวิถีที่แปลกไปจากการแจกเงินบำรุงห้องที่ธรรมดา ท่านจึงให้รถบัสคันใหญ่รับอากาศมีห้องน้ำห้องส้วม วิดีโอทีวีอย่างดีมารับพวกหัวคะแนนไปเที่ยวกรุงเทพฯ ซึ่งเขาเหล่านั้น รู้สึกว่าอยู่สุดหล้าฟ้าเขียวและไม่เคยเห็นเลย รถบัสพร้อมด้วยไกด์คอยบรรยาย ก็พาบรรดาหัวคะแนนไปชมสถานที่สำคัญๆ ต่างๆ มากมายและทั่วถึงตั้งแต่วัดพระแก้ว วัดโพธิ์ วังหลวง รัฐสภา และพระที่นั่งอนันตสมาคม แล้วก็มาบรรลुถึงพระบรมรูปทรงม้า เมื่อใกล้บ่ายโมงเต็มที ...

กินข้าวหายหิวเรียบร้อยแล้ว หัวคะแนนอารมณ์ดีขึ้น ภาคว่ายจึงเป็นการตระเวนเที่ยวต่อไปวนรถดูวังสวนจิตรลดา คุณุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย แล้วก็ขึ้น

สะพานพุทธไปฝั่งธนบุรี กำลังซื้อโน่นอธิบายนี่อยู่ดีๆ ไก่ก็ต้องสะดุ้ง เมื่อพวกหัวคะแนน
โวยวายลั่นรถ "บักหนุ่ม บักหนุ่ม เฮ้ย เฮ้ย จอดจึกหน่อยแน"
ไก่ก็แปลกใจ "จอดทำไมครับพี่"
หัวคะแนนชี้ไปที่พระบรมรูปสมเด็จพระเจ้ากรุงธนฯ พลาญละล่ำละลัก
"น่า จอดจึกหน่อยแน ข้อยจะลงไปไหว้เพิ่น เพิ่นศักดิ์สิทธิ์หลาย ตอนข่าวขึ้นมาเสียๆ พอ
บ้ายลี้ชักดาบ สงสัยเพิ่นคงเคียดว่าเฮาไม่กราบเพิ่น" (มณียา ทัศภูมิ. 2530 ก :
130-133)

บทลงท้ายเรื่อง เลือกตั้ง ผู้แทน หัวคะแนน แล้วก็ราษฎร นี้ลงท้ายด้วยนิทานเกี่ยวกับ
หัวคะแนนที่ผู้เขียนนำมาประกอบเนื้อหาส่วนที่กล่าวถึงการหาเสียงของผู้แทนราษฎรของไทย

ตัวอย่างที่ 3

... เรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งสตาลินซึ่งได้ชื่อว่าเป็นจอมเผด็จการที่โหดร้ายเหี้ยมเกรียม
มาก ได้ไปเยี่ยมโรงพยาบาลบ้า เขากล่าวสุนทรพจน์อันไพเราะอย่างยืดยาวเป็นการ
บำรุงขวัญและปลุกปลอบใจคนไข้ พอกล่าวจบก็มีเสียงปรบมือสนั่นหวั่นไหวจากหมู่คนซึ่งนั่ง
เรียงรายเป็นแถวในห้องประชุม ตำรวจลับที่มาในขบวนกวาดตามองไปทั่ว เพื่อจะดูว่า
มีใครแข็งขันไม่ปรบมือให้เกียรติแก่ผู้นำของประเทศบ้าง ปรากฏว่ามีหลายคนที่ยืนหลังห้อง
ยืนฟังกำแพงเฉยไม่ร่วมปรบมือด้วยเลย ตำรวจลับจึงกรากเข้าไปทันทีและตะคอกว่า
"ทำไมแกไม่ตบมือ หา! "
ชายกลุ่มนั้นตอบเรียบๆ ว่า
"ขอโทษ เราไม่ใช่คนบ้าครับ เราเป็นผู้คุม" (มณียา ทัศภูมิ. 2529 ข : 51)

บทลงท้ายเรื่อง เขาวัวรัสเซีย นี้ลงท้ายด้วยเรื่องขำขันเรื่องหนึ่งที่เพื่อนของผู้เขียนส่งมา
ให้ เนื่องจากผู้เขียนไปหาหนังสือรวมเรื่องสั้นในรัสเซียแต่ไม่พบ ส่วนเรื่องขำขันที่นำมากล่าว
ลงท้ายนี้ ผู้เขียนได้กล่าวก่อนลงท้ายว่า รู้สึกผิดอยู่บ้างที่นำเรื่องของคนรัสเซียมาเขียนอย่างสนุก

ทั้งที่เพิ่งกลับจากประเทศเขาและได้รับการดูแลอย่างดี แต่คนที่แต่งเรื่องซ้ำชั้นนี้ก็คงมีเจตนาเพียงให้คนอ่านชั้น การจะเชื่อถือหรือไม่ขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละคนเอง ซึ่งมันยากก็มีเจตนาเช่นเดียวกัน จึงนำเรื่องดังกล่าวมาให้อ่านก่อนจบอีกเรื่องหนึ่ง

1.3.6 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีแสดงความรู้สึก เป็นการจบเรื่องด้วยการแสดงความรู้สึกที่ผู้เขียนมีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในเนื้อหา สำหรับในงานเขียนของมณีนยาณ์ มักเป็นการแสดงความรู้สึกข้องใจ ไม่เข้าใจในเรื่องที่เกิดขึ้น กล่าวคือเป็นความรู้สึกในแง่ลบเสียส่วนใหญ่ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

มาออสเตรเลีย 8 วันขอบใจทุกอย่าง ผิดหวังอยู่อย่างเดียวเท่านั้นที่ไม่ได้เห็นคนอะบอริจินิส ชาวพื้นเมืองเดิมเลยสักคน แคมป์สการ์ตกับสไลด์ที่ซื้อมาเองก็ยังไม่มียุโรปอะบอริจินิสเลยสักรูป ตกกลางของจริงก็ไม่ได้เห็น รูปก็ไม่ได้ดู มาเห็นอะบอริจินิสเอาจากในรูปที่เขาลงประกอบเรื่องในทีวีรอบโลกนี้เอง
โหงเป็นไปได้ถึงยั้งงั้นก็ไม่รู้

ด้วยรักยิ่ง

จากหลานของป้า

(มณีนยา ฐนะภูมิ. 2530 ข : 158-159)

บทลงท้ายเรื่อง สู่แดนจึงใจ นี้ ใช้วิธีแสดงความรู้สึก โดยแสดงความรู้สึกผิดหวังที่ผู้เขียนไปออสเตรเลีย แต่ไม่ได้เห็นคนอะบอริจินิส และแสดงความรู้สึกไม่เข้าใจที่กลับได้เห็นในนิตยสารที่ผู้เขียนเขียนสารคดีลงนี้เอง ขณะเดียวกันก็เป็นการลงท้ายจดหมายด้วย

ตัวอย่างที่ 2

ความจริงผู้เขียนก็ไปเที่ยวกับคณะทัวร์จากเมืองไทยธรรมดาๆ นี่เอง ไม่ใช่ว่าเป็นทัวร์ที่นำชมของแปลกพิสดารอะไร เพียงแต่ก่อนไปนั้นได้อ่านหนังสือเตรียมตัวไปมาก จึงร้อนวิชาอยากจะทำอะไรต่ออะไรที่ทัวร์เขาไม่ได้พาไป เมื่อเขาปล่อยให้อุณหภูมิไปเดินเล่นซื้อข้าวซื้อของ ผู้เขียนจึงปลื้มตัวไปดูโน่นดูนี่ดูผีดูศพอยู่คนเดียวตามประสาคนชอบของแปลกๆ แต่พอไปดูมาแล้วก็ให้นึกโกรธความอูฐริวิตถารของตนเองเป็นยิ่งนัก เพราะกลัวผีและฝันร้ายไปหลายคืน ไม่รู้เหมือนกันว่าสนุกที่ตรงไหน (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 188-189)

บทลงท้ายเรื่อง มรณาสติ นี้ ใช้วิธีแสดงความรู้สึก โดยผู้เขียนแสดงความรู้สึกโกรธตัวเองที่เข้าไปดูในห้องเก็บศพของวัดแห่งหนึ่งของออสเตรเลีย ซึ่งเมื่อดูแล้วผู้เขียนก็กลับมากลัวและฝันร้ายอยู่หลายคืน

ตัวอย่างที่ 3

... สำคัญตอนไม่ถูกใจขึ้นมา ผัวเมียคงแย่งกันกดปุ่มให้อีกคนหนึ่งตายเสียรู้แล้วรอด ที่เกลียดมากโกรธมากก็ต้องกดปุ่มสลับเป็นกำลังสอง ให้อีกคนหนึ่งตายแล้วไม่ต้องผูกต้องเกิดอีกต่างหาก

แค่คิดนี้ก็เหนื่อยแล้วละค่ะ อย่าว่าแต่จะเป็นไปได้ตามนี้เลย

แต่ที่จบต้อๆ ตรงนี้ เพราะเหนื่อย ไม่ใช่เพราะถูกใครกดปุ่มให้จบดอกนะค่ะ

(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 47)

บทลงท้ายเรื่อง ยุคกดปุ่ม นี้ ใช้วิธีแสดงความรู้สึก โดยผู้เขียนแสดงความรู้สึกเหนื่อยหลังจากที่ผู้เขียนได้เสนอความคิดว่าในอนาคตน่าจะมีอะไรที่เหลือเชื่อ แต่ยังสามารถกดปุ่มสั่งให้เป็นของเราได้ เช่น กดปุ่มสั่งหาคนรัก สั่งบ้าน สั่งเปลี่ยนนิสัยคน เป็นต้น

1.3.7 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีแสดงความคิดเห็น เป็นการจบเรื่องโดยผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้กล่าวถึงในตอนต้นหรือในส่วนเนื้อหา เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "คิดแล้วก็บอกตัวเองว่าไม่ต้องไปหอรอกยุหร่งยุโรป อยู่มันเมืองไทยหรือแถวๆ นี้แหละ นอกจากซื้อของถูกแล้วยังได้เห็นอะไรสนุกๆ อีกด้วย! " (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 22)

บทลงท้ายเรื่อง ข้อบ่งชี้ของเหี้ยม นี้ ใช้วิธีแสดงความคิดเห็น เนื่องมาจากเนื้อหาทั้งหมดของเรื่อง ผู้เขียนได้กล่าวถึงสินค้าปลอมที่ทำในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงว่า มีคุณภาพดี ราคาถูก และยังสามารถเห็นอะไรแปลกๆ เช่น ได้ฟังคำแก้ตัวแปลกๆ ของคนขายอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 2

... "ผีต่างๆ นานาที่เขาเล่ามาในเล่มมีแต่ผีหมาเป็นอาทิ หมาคำหมาขาวหมาดำงหมาตัวโต หมาตัวเล็ก หมาดุและหมาไม่ดุ อ่านแล้วก็อึ้งใจเต็มทีที่สยดสยองน้อยจนน่าเกลียด นึกๆ แล้วชักมันมืออยากลุกขึ้นแต่งเรื่องผีๆ ขึ้นประชันขันแข่ง จนใจแต่ของเราไม่มีเรื่องจริงอย่างของเขาเท่านั้น (แหละหนอ)" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 126)

บทลงท้ายเรื่อง ผีหมา นี้ ใช้วิธีแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นความคิดที่เกิดจากเรื่องที่ผู้เขียนนำมาเล่าต่อนี้เป็นเรื่องผีหมา แต่ไม่ค่อยน่ากลัวนัก

ตัวอย่างที่ 3

... "แล้วการดำเนินก็ต้องการความรวดเร็วไม่เยิ่นเย้อ เพื่อสนองอารมณ์โกรธได้ทัน ท่วงทีอย่างแขกจะคำว่า 'อีนี่ห้าร้อยนะ' ก็ยังฟังดูน่าโกรธอยู่บ้าง แต่ถ้าแขกคำคนไทยว่า 'อีนี่สี่ร้อยยี่สิบนะ' ฟังดูรุ่มร่ามเป็นบ้าแล้วก็ไม่เห็นการไม่ไหวสะละละ โกรธไม่ลง" (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 10)

บทลงท้ายเรื่อง เรื่องพิลึก นี้ใช้วิธีแสดงความคิดเห็น เนื่องมาจากเนื้อหาได้กล่าวถึง เรื่องการถือตัวเลข ซึ่งภาษาสันติมีคำสบถว่า จาร์ชอมิส แปลว่า 420 ผู้เขียนไม่ทราบที่มา ทราบเพียงว่าภาษาไทยก็มีคำสบถเกี่ยวกับตัวเลขว่า ห้าร้อย ผู้เขียนจึงเกิดความคิดดังกล่าว

1.3.8 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีพลิกความคาดหมาย มาลี บุญศิริพันธ์ (2536 : 58-59) กล่าวว่า "เป็นการจบแบบทำให้ผู้อ่านคาดไม่ถึง แปลกใจ สะใจ ผู้เขียนจะเล่าเรื่องราวตั้งแต่ต้น โดยตั้งใจจะจบอย่างพลิกความคาดหมายในความรู้สึกของผู้อ่าน" เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "แล้วตอนจบก็ต้องอาศัยกิ่งเบิร์ชนั่นแหละปิดร่างกายกันออกจาก...ก็เล่นนอนผึ่งผิง เปลือยโปก้นแทบทั้งนั้น จะคว้าผ้าเช็ดตัวที่ไหนกัน
นี่...ประโยชน์มันอยู่ตรงนี้! " (มนันยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 62)

บทลงท้ายเรื่อง อาบอบนวดแบบรัสเซีย นี้ใช้วิธีพลิกความคาดหมาย ซึ่งในส่วนเนื้อหา ผู้เขียนได้กล่าวถึงการอบไอน้ำในรัสเซียว่าต้องใช้กิ่งเบิร์ชตามตัว เพื่อให้เลือดลมวิ่งดี การอบไอน้ำนี้ชาวรัสเซียนิยมไปใช้บริการกันมาก บางคนถึงกับหนีงานไปใช้บริการ และเมื่อตำรวจต้องตามจับคนที่หนีงานไปก็นิ่งวิ่งหนีตำรวจโดยยังไม่ทันแต่งตัว การที่ผู้เขียนลงท้ายดังกล่าว ทำให้ผู้อ่านเห็นประโยชน์ของกิ่งเบิร์ชอีกข้อหนึ่งที่ไม่คาดคิดมาก่อน

ตัวอย่างที่ 2

ถึงแม้เคนยากับแทนซาเนียจะออกกฎหมายห้ามฆ่าสัตว์ป่าและส่งเสริมการขายพันธุ์สัตว์-ป่า แต่ว่าจำนวนสัตว์ก็ยังไม่เพิ่มมากเท่าที่ควร คนที่ไปซาฟารีนั้นนึกเอาเองว่าเข้าไปดู สัตว์ป่าเพื่อความบันเทิงของตน ลองนึกในทางกลับกันบ้างหรือเปล่าว่า นั่นนะรัฐบาล เคนยาจัดให้นักท่องเที่ยวนั่งรถเข้าไปให้สัตว์ป่าดู เพื่อความบันเทิงของสัตว์แท้ๆ...ก็มันจะได้อารมณ์ดีมีลูกมีหลานมากมาย อยากรู้ว่าอย่างไรเล่า
แต่ต้องเว้นเรตนะคะ เพราะยังเห็นคนมันก็ยังอารมณ์เสียอย่างที่เราตอนต้นเรื่อง แอ้อ

นำสงสารจริงจริง (มนัษา ฐนะภูมิ. 2538 ง : 165-166)

บทลงท้ายเรื่อง แอฟริกาซารี นี้ ใช้วิธีพลิกความคาดหมาย เนื่องมาจากเนื้อหาได้กล่าวถึงการเที่ยวป่าแบบซาฟารีในแอฟริกา แต่ตอนจบผู้เขียนกลับลงท้ายโดยให้คิดในทางกลับกัน และเป็นความคิดที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

ตัวอย่างที่ 3.

... มีคนไปถามหมอในภายหลังว่าหมอเห็นผีพ่อแม่ของหมอนั้นจริงๆ หรือ หมอตอบว่า เห็นซิ ปัดโธ่! ตามปกติผมก็จะไม่พูดหรอกนะว่าเห็นอะไรๆ ที่น่ากลัววังงิบ้าง แต่โกรธที่มันนั่งโกหกอยู่นั่นแล้วเหิงๆ เราจะคุยให้ดีๆ เลยไม่เป็นอันได้มีสมาธิกันเลย ไม่เชื่อหมอคุณก็ไม่รู้จะมาคุยทำไม คำตอบก็คือคนบ้าบางคนก็ไม่กล้าไปหาจิตแพทย์จึงต้องเร่มาหาหมอคุณแทน!
(มนัษา ฐนะภูมิ. 2535 ข : 72)

บทลงท้ายเรื่อง หมอกุ๊กกับหมอเตา นี้ ใช้วิธีพลิกความคาดหมาย โดยผู้เขียนกล่าวถึงหมอกุ๊กและก่อนจบเรื่องผู้เขียนเล่าถึงคนที่ไปคุยตรงกับหมอกุ๊กตาพิพย์คนหนึ่ง เมื่อหมอกุ๊กถามเขาก็แก้งตอบตรงกันข้ามหมด ทำให้หมอกุ๊กอารมณ์เสียมาก จึงพยายามนั่งสมาธิ แล้วถามว่าพ่อแม่ของเขาเสียชีวิตหมดแล้วใช่หรือไม่ เขากลับแก้งตอบว่ายังอยู่ดี หมอกุ๊กจึงทราคว่าอย่าพูดกับเพราะหมอกุ๊กเห็นพ่อแม่ของคนมาคุยดวงยันทาโป้อยู่ข้างหลัง ทำให้คนคุยดวงคนนั้นตกใจกลัวจนวิ่งหนีไป ผู้เขียนจึงลงท้ายด้วยน้ำเสียงประชดว่า คนคุยดวงคนนั้นอาจเป็นคนสติไม่ดีที่ไม่กล้าไปพบจิตแพทย์ ซึ่งเป็นความคิดที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

1.3.9 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีคาดคะเน หมายถึงการจบงานเขียนด้วยการสันนิษฐาน หรือคาดหมายถึงความน่าจะเป็นไปได้ของสิ่งต่างๆ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "ถ้าจะให้สันนิษฐานก็คงต้องว่าผีเจ้าของห้อง เขาไม่อยากจะให้ใครไปยุ่งกับห้องของเขา เลยไล่อย่างสุภาพละมุนละม่อม...แต่คนถูกไล่ก็หัวใจจะวายเอานะนา"
(มนัญา ชนะภูมิ. 2529 ข : 132)

บทลงท้ายเรื่อง อยู่ดีๆ ก็ถูกผีหลอก นี้ ใช้วิธีคาดคะเน เนื่องมาจากผู้เขียนไปเที่ยวยุโรปแล้วถูกผีหลอกในโรงแรมแห่งหนึ่ง ซึ่งมีที่หลอกนั้นไม่ปรากฏตัวให้เห็น แต่หลอกให้ผู้เขียนกลัวด้วยการทำให้รู้สึก ใต้ลิ้น หรือไต่ย็น สุดท้ายเมื่อผู้เขียนทนไม่ได้ต้องหนีออกจากห้อง ประตูห้องก็ปิดเองซ้ำๆ ทั้งที่ไม่มีลม ผู้เขียนจึงคาดคะเนถึงสาเหตุที่ผีหลอกดังกล่าว

ตัวอย่างที่ 2

... ลองวาดภาพคนไทยลูกชั้นจัดงานในหมู่บ้านไกลเมือง แล้วให้คนลูกชั้นแต่งไทยโบราณ ตีตั่วราคาแพงเข้าไปเดินกรุยกราย ก็คงมีแต่กรรมการจัดงานกับพวกพ้องเท่านั้นแหละค่ะที่แต่ง ส่วนคนที่พลัดหลงเข้าไปเที่ยวงานนั้น นอกจากจะเคอะเขินตามประสาคนไทยที่ไม่ชอบแสดงออกจนทำให้ไม่กล้าแต่งแฟนซีแล้ว คงไม่แคล้วที่จะกระอัก-กระอ่วนกับความสนุกของพวกกรรมการซึ่งตนไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย และทำให้รู้สึกเหมือนถูกกันออกไปโดยปริยาย (มนัญา ชนะภูมิ. 2530 ก : 94-95)

บทลงท้ายเรื่อง ฝรั่งกับไทย นี้ ใช้วิธีคาดคะเน เนื่องมาจากผู้เขียนไปเที่ยวงานออกร้านที่เมืองเล็กๆ ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งของอเมริกา ในงานมีการแต่งตัวโบราณสมัยศตวรรษที่ 14-16 ซึ่งคนอเมริกันที่ไปเที่ยวงานนั้นสนุกกันมาก ผู้เขียนจึงนึกถึงคนไทยและลองวาดภาพคาดคะเนเหตุการณ์ดูบ้าง ว่าถ้าคนไทยจัดงานเช่นนั้นบ้างจะเป็นอย่างไร

ตัวอย่างที่ 3

... "นี่ถ้าไม่ได้ความเขาวัวไว้อย่างน่ารักของไพรชนีย์ไทย จดหมายของผู้เขียนก็อาจจะถูกส่งกลับไปหาผู้ส่งถึงฝรั่งเศสอีกฉบับหนึ่งก็ได้ แล้วผู้เขียนก็อาจจะถูกไพรชนีย์ของ

ฝรั่งเศสถือเอาหลักเพียงเป็นแม่ โทษฐานใจลอยเสียเหลือประมาณ" (มนัญา ธนะภูมิ.

2535 ค : 88-89)

บทลงท้ายเรื่อง คนใจลอย นี้ ใช้วิธีคาดคะเน เนื่องจากผู้เขียนไปอยู่ที่ฝรั่งเศสและเขียนจดหมายมาหาสามีที่ประเทศไทย แต่จำหน้าของไม่ชัดเจน บุรุษไปรษณีย์เห็นนามสกุลเหมือนผู้ใหญ่ท่านหนึ่งในทำเนียบรัฐบาล จึงส่งไปให้แทน ซึ่งผู้ใหญ่ท่านนั้นเป็นพี่ชายของสามีผู้เขียนเอง ทำให้จดหมายถูกส่งต่อถึงมือผู้รับอย่างถูกต้อง อีกสาเหตุหนึ่งเพราะ ผู้เขียนเคยส่งจดหมายถึงเพื่อนที่ประเทศไทย จำหน้าของเป็นภาษาไทยแต่ลืมเขียนว่าประเทศไทย เป็นภาษาต่างประเทศจนทำให้ไปรษณีย์ฝรั่งเศสเดือตร้อนมาแล้ว ผู้เขียนจึงคาดคะเนดังกล่าว

1.3.10 ลงท้ายด้วยวิธียกตัวอย่างเหตุการณ์ หมายถึงการจบด้วยการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหา โดยไม่มีข้อความใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวอย่างดังกล่าวปิดท้าย ประโยคสุดท้ายของตัวอย่างนั้นมักสร้างอารมณ์ขึ้นให้แก่ผู้อ่าน การลงท้ายวิธีนี้พบในงานเขียนของมนัญา 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

... ด้วยเหตุฉะนั้น คณะการเผยแพร่การท่องเที่ยวของบัณฑิตสสไต้หวันจึงมารำพันกับผู้เขียนว่า เดินทางเผยแพร่เชิญชวนผู้คนมาหลายประเทศแล้วก็พบว่า กระบวนคนอ่อนภูมิศาสตร์เห็นจะไม่มีใครเกินคนอเมริกัน พอบอกว่ามาจากบัณฑิตสสไต้หวันในออสเตรเลีย คนอเมริกันก็จะยืมสำนวนรับอย่างรอบรู้

"อ้อ โอ้รู้จัก ยูมาจากปากีสถาน ประเทศออสเตรเลีย" (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 61)

บทลงท้ายเรื่อง ทิวไรโฆษณา นี้ใช้วิธียกตัวอย่างเหตุการณ์ ซึ่งตัวอย่างนี้มาจากเนื้อหาที่ผู้เขียนกล่าวถึงการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวมักไม่มีความรู้ทางภูมิศาสตร์ ผู้เขียนจึง

ยกตัวอย่างดังกล่าว

เรื่องที่ 2

... อย่างพี่สาวกับพี่ชายของเพื่อนไปอยู่เมืองนอกมานานถึง 14-15 ปี กลับมาเมืองไทยแล้วยังติดคำฝรั่งมั่งคำอยู่มาก วันหนึ่งช่วยกันซ่อมบ้านก็เรียกหาค้อนหาตะปูส่งให้กัน อยู่ชุลมุน พี่ชายเรียกตะปูพี่สาวก็เรียก เฮียร์ เฮียร์ แล้วส่งให้ พี่ชายเรียกหาค้อนพี่สาวก็ร้อง เฮียร์ เฮียร์ แล้วส่งให้

เด็กลูกจ้างฟังอยู่สักครู่ก็เดินโคลงหัวไปหลังบ้านแล้วก็บ่นกับแม่ครัว

"นี่เค้าโกรธอะไรของเค้าถึงได้คำตื้นๆ ผัวขอตะปูก็คำเหี้ยๆ ผัวขอค้อนก็คำเหี้ยๆ พิลึกแท้ๆ ทีเดียว" (มนัทยา ธานี. 2530 ก : 84)

บทลงท้ายเรื่อง ภาษาที่สื่อกันไม่ค่อยจะได้ นี้ ใช้วิธียกตัวอย่างเหตุการณ์ที่มาจากเนื้อหาที่ผู้เขียนกล่าวถึงคำที่เสียงคล้ายกันแต่ต่างภาษากัน ทำให้คนฟังเข้าใจไปอีกเรื่องหนึ่ง ผู้เขียนจึงยกตัวอย่างดังกล่าว

เรื่องที่ 3

อิตาปิแอร์ เพื่อนฝรั่งของผู้เขียนแถมเมียไทย แต่ตาคนนี้เป็นฝรั่งที่อ่อนภาษาต่างชาติอย่างร้ายกาจ เพราะแต่งงานมาตั้ง 15-16 ปีแล้วยังพูดภาษาไทยได้ไม่กี่คำ แถมยังพูดผิดๆ ถูกๆ บ้าเบ้อผลอไผลอยู่ไปมา

วันหนึ่งอิตาปิแอร์ไปเที่ยวตลาดนัดกับเมีย พอเดินผ่านสับปะรดที่เขากองขายเกิดเปรี้ยวปากอยากกินขึ้นมา ตะแถมมิได้ร้องขอให้เมียเป็นคนต่อถามถามราคาให้อย่างเคย เดินอาดๆ เข้าไปยังกองสับปะรดแล้วก็ร้องสั่งด้วยเสียงดังฟังชัดอย่างมั่นใจเสียมิมี

"เอาสับคนหนึ่งอัน"

ว่ากันว่าแม่ค้าหัวร่อเสียลงไต่ดินกับพื้น ทำความอับอายขายหน้าให้แก่เมียอิตาปิแอร์มาจนทุกวันนี้เลยทีเดียวยังงั้น! (มนัทยา ธานี. 2535 ค : 30)

บทลงท้ายเรื่อง ภาษาปะกิตพดพิดพอไฟ นี้ ลงท้ายด้วยตัวอย่างเหตุการณ์ที่มาจากเนื้อหาที่ผู้เขียนกล่าวถึงการพูดภาษาอังกฤษของพ่อค้าแม่ค้าตามที่ต่างๆ ที่ผู้เขียนเคยได้ยินมา แต่เหตุการณ์นั้นแม้จะเป็นภาษาไทยที่ชาวต่างชาติพูดก็เป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนประทับใจมาก

1.3.11 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีกล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม เป็นการพาดพิงถึงบุคคลที่ผู้เขียนกล่าวถึงไว้ในเนื้อหา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อเรื่องราวในเนื้อหา การกล่าวถึงเช่นนี้ไม่ได้ให้ความรู้หรือความคิดใดๆ แก่ผู้อ่าน แต่ช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นกันเองกับผู้เขียน คือเหมือนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในเหตุการณ์ด้วยอย่างคนใกล้ชิดกัน มี 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

... "ว่าแต่เพื่อนคนนั้นเกอะ ป่านนี้หายสงสัยหรือยังก็ไม่ว่ากันนั้นทำไมผู้เขียนไม่ยอมเกากันให้มัน ซ่ำ! ซ่ำ! ซ่ำ! " (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 83)

บทลงท้ายเรื่อง ความสงสัยในยามดึก นี้ ใช้วิธีการกล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม เนื่องจากในเนื้อหามีการกล่าวถึงเหตุการณ์ในคืนหนึ่ง ซึ่งเพื่อนของผู้เขียนเกิดสงสัยว่าที่พระเทคนิงกายนี้ไม่ใช่ของเรานั้น จริงหรือไม่ เพื่อนผู้เขียนจึงลองเกากัน เมื่อเกาแล้วค้น เพื่อนผู้เขียนจึงคิดว่าพระเทคนิงผิด แต่ยังต้องการพิสูจน์ใหม่โดยขอเกากันผู้เขียน ผู้เขียนไม่ยอมและบอกให้เพื่อนนอน พอรุ่งเช้าผู้เขียนก็ได้สัมผัสเหตุการณ์คืนนั้นแล้ว

เรื่องที่ 2

... เงินดอลลาร์จากการค้าของเก่านี้เมื่อเดินทางไปเคนมาร์คก็ไม่ได้ใช้เพราะใช้เทรเวลเลอร์เช็คแลกได้ราคาถูกกว่า เดือนถัดมาผู้เขียนเดินทางไปสหรัฐฯ พบเงินดอลลาร์ขกอยู่กันกระเป๋าก็หยิบไปซื้อเสื้อผ้าหลายชิ้นชาวสหรัฐฯ 2 ตัว หมดเงินพอดี ลืม ลืม ลืม ว่าเงินนี้ได้แต่ใดมา
สหายรัสเซียรู้เข้าจะโกธมัยเนี่ย (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 31)

บทลงท้ายเรื่อง ศึกทั้งเสื้อที่รัสเซีย นี้ใช้วิธีกล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม เนื่องมาจากในเนื้อหาเป็นการกล่าวถึงปัญหา เรื่องของใช้ที่มากเกินไปขณะอยู่รัสเซีย ผู้เขียนจึงต้องแก้ปัญหาด้วยการทิ้งเสื้อผ้าบางส่วนลงถังผง แต่คนทำความสะอาดห้องพักไม่เข้าใจถึงเจตนาจึงนำมาคืน ผู้เขียนพยายามทิ้งเสื้อผ้าหลายครั้ง แต่ไม่สำเร็จ สุดท้ายจึงใช้วิธีบอกขายในราคาถูกแก่คนทำความสะอาด ซึ่งได้ผล ผู้เขียนจึงลงท้ายถึงคนทำความสะอาดห้องดังกล่าว

เรื่องที่ 3

... เรื่องนี้ถ้ามีใครมาเล่าก็คงจะไม่เชื่อ และเถียงว่าฝรั่งอะไรทำไมถึงโง่งงนั้น ไม่รู้หรือใจว่ากล้องถ่ายรูปนั้น เขาต้องยกขึ้นเล็งให้ตรงตัวคนถูกถ่ายก่อนจึงจะกดชัตเตอร์ แต่นี่มาพบด้วยตนเองจึงได้แต่ไปบ่นอ้าปากค้างว่าเออหนอคนเรา ยังงี้ก็มีด้วยวะ คราวหลังจะวานใครถ่ายรูปจะต้องถามชื่อก่อน ถ้าชื่อมารธาละก็ไม่เอาแล้ว เช็ตรจริงๆ ให้คืนตาย (มนัสนา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 195)

บทลงท้ายเรื่อง คนบ้ามารธา นี้ ใช้วิธีกล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม เนื่องมาจากเนื้อหาได้กล่าวถึงขณะที่ผู้เขียนไปเที่ยวเมื่อได้รับทุนของฝรั่งเศส เพื่อนร่วมเดินทางคนหนึ่งชื่อมารธาทำให้ผู้เขียนคิดถึงนิทานสำหรับเด็กที่มักให้คนบ้าทำทางเขย ชื่อมารธาเสมอ เพื่อนคนนี้ก็เช่นกัน เมื่อผู้เขียนขอให้ช่วยถ่ายรูปให้ โดยบอกวิธีว่ายกกล้องแล้วกดชัตเตอร์ก็เสร็จ มารธาจึงทำตามแต่ยกกล้องขึ้นแค่ห้องแล้วกดชัตเตอร์ ทั้งที่ยังไม่ได้เล็งภาพ ผู้เขียนจึงลงท้ายดังกล่าว

1.3.12 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีย้ำเนื้อหาหลักของเรื่อง เป็นการจบเรื่องโดยกล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่งถึงใจความที่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง ซึ่งเป็นการกล่าวซ้ำกับชื่อเรื่องด้วย มี 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

... "ก็บอกแล้วว่าการออกข่าวเรื่องนี้ของโซเวียตกับโลกตะวันตกนั้นมะมันคนละเรื่อง

เดียวกัน" (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 121)

บทลงท้ายเรื่อง สงสัยจะคนละเรื่องเดียวกัน นี้ ใช้วิธีย้ำเนื้อหาหลักของเรื่อง โดยย้ำเรื่องให้ผู้เขียนไปไขว่คว้าหาเหตุผลมีเหตุการณ์ตามกฎเกณฑ์ปริมาณของโรงงานผลิตไฟฟ้าหรือนิบัติระเบิด มีรายงานข่าวจากโซเวียตเองก็ต่างยุโรปต่างกันมาก คือข่าวจากยุโรปแสดงความเสียหายจากเหตุการณ์นี้ร้ายแรงกว่าข่าวจากโซเวียตหลายเท่า เหมือนไม่ใช่เรื่องเดียวกัน จนกระทั่งผู้เขียนกลับเมืองไทย เพื่อนที่ร่วมเดินทางไปครั้งนั้นไปตรวจปริมาณกัมมันตภาพรังสีแล้วเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า พบปริมาณรังสีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ผู้เขียนจึงย้ำถึงเนื้อหาหลักดังกล่าว ซึ่งตรงกับชื่อเรื่องด้วย

เรื่องที่ 2

... "นี่แหละ บอกแล้วว่าคนเมืองหลวงนะบ้าๆ !" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 41)

บทลงท้ายเรื่อง คนเมืองหลวง นี้ ใช้วิธีย้ำเนื้อหาหลัก โดยย้ำเรื่องให้ผู้เขียนกล่าวถึงคนกรุงเทพฯ ว่าต้องอยู่ในสภาพที่วุ่นวาย ทำให้เครียดจนอาจเสียสติได้ จนกระทั่งผู้เขียนได้ฟังเรื่องคนเสียสติบนรถประจำทางจากเพื่อนจึงย้ำเนื้อหาหลักของเรื่องอีกครั้ง เนื่องจากในเหตุการณ์นั้นเพื่อนของผู้เขียนถูกคนเสียสติสะกดถามซ้ำๆ ว่าเขาเสียสติหรือไม่ เพื่อนของผู้เขียนทนไม่ได้จึงทำให้คนเสียสติคนนั้นกระโดดลงจากรถหากเสียสติจริง ซึ่งเขาก็กะโดดลงไป ทำให้ผู้โดยสารคนอื่นต่อว่าเพื่อนผู้เขียนและกล่าวหาว่าเธอสติไม่ดี

1.3.13 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีตั้งคำถาม เป็นการจบเรื่องโดยตั้งคำถามไว้ให้ผู้ผู้อ่านคิดต่อไปหลังจากอ่านเรื่องจบ ผู้เขียนจะใช้คำว่า อย่างไร ในการถาม มี 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

... "พึงศรัทธาพญามาถึงแค่นี้ ผู้เขียนก็เลยเลิกล้มความคิดที่จะถามถึงความเห็นเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิสตรี ถ้าจะเรียกร้องกันละก็น่าจะเป็นการเรียกร้องสิทธิบุรุษเสียละมากกว่า อย่างน้อยศรัทธาก็คิดอย่างนี้คนหนึ่งละ
คุณละคะ คิดว่าอย่างไร" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 175)

บทลงท้ายเรื่อง ความเห็นของศรัทธา นี้ ใช้วิธีตั้งคำถาม ซึ่งก่อนจะลงท้ายเช่นนี้ ผู้เขียนได้เล่าถึงความคิดของหมอนวคแผนโบราณชื่อศรัทธาว่า พี่น้องของศรัทธาส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง เธอจึงดีใจเพราะเห็นว่าผู้ชายนอกจากทำนาแล้ว งานอย่างอื่นหาทำได้ยาก

เรื่องที่ 2

... "คนชื่อนี้บางทีก็น่ารักดีนะ ขอแต่อย่าเพ้อฝันไปอยู่ไกลคนปากมอมคนไหนดีกแล้วกัน... หรือคุณว่ายังไง" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 43)

บทลงท้ายเรื่อง ชื่อบริสุทธิ์ นี้ ใช้วิธีตั้งคำถาม ซึ่งก่อนที่ผู้เขียนจะลงท้ายเช่นนี้ ผู้เขียนได้เขียนถึงข่าวที่ เวียดนามโจมตีชายแดนไทย มีการคุ้ยกันในกลุ่มเพื่อน คนหนึ่งคิดว่า เวียดนามอาจไม่รู้เขตแดน คนที่ชื่อที่สุดในกลุ่มบอกว่าน่าจะทำร้าย แต่ผู้เขียนประจบว่าน่าจะทำประตุติคคอดด้วย แล้วจึงลงท้ายด้วยข้อความดังกล่าว

1.3.14 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีจบด้วยย่อหน้าหรือประโยคที่สิ้นสุดกระบวน-
ความแล้ว เป็นการจบเรื่องทั้งหมดที่ผู้เขียนต้องการเสนอ ไม่มีการสรุปหรือทิ้งค้างข้อความใดไว้ มี 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

... "เหล่านะ นอกจากจะดีทางสุขภาพอย่างที่ผมสมแนว่าแล้ว ยังดีทางด้านจิตใจด้วยนะคะ ผู้ชายคนไหนก็คนนั้นกินเข้าไปแล้วก็จะฮึกเหิม เป็นนักเลงนิดๆ และกล้าทำงานที่

เสียงได้ ถ้ามีปัญหอะไรก็แก้ไขได้ตลอดปอดโปรง ใครขวางหน้าก็กระแทกมันได้...

แล้วก็บอกทีหลังว่า ผมเมาไปครับ" (มณียา ณะภูมิ. 2530 ก : 47)

บทลงท้ายเรื่อง เข้าใจแล้วละ นี้ ใช้วิธีจบด้วยย่อหน้าที่สิ้นสุดกระบวนการความแล้ว
เนื่องจากในเนื้อหาผู้เขียนได้กล่าวถึงประโยชน์ของสุราที่มีต่อสุขภาพ และสุดท้ายผู้เขียนจึง
กล่าวถึงประโยชน์ของสุราที่มีต่อจิตใจ

เรื่องที่ 2

... "ส่วนจดหมายของฉันทักเห็นจะต้องจบลงตรงนี้ตามระเบียบเช่นเดียวกัน แล้วพบกัน
ใหม่ล่ะ

รักเธอ

ฉัน"

(มณียา ณะภูมิ. 2535 ก : 121)

บทลงท้ายเรื่อง ไปซาฟารีที่เขาสวนสัตว์โลกเหนือ นี้ ใช้วิธีจบด้วยประโยคที่สิ้นสุดกระบวนการความ
แล้ว ซึ่งเป็นการลงท้ายจดหมาย

1.3.15 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีเล่าเรื่องจากประสบการณ์ เป็นการจบด้วย
เหตุการณ์ที่ผู้เขียนประสบมาด้วยตัวเอง เป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องจากเนื้อหาตอนต้น ในที่นี้ผู้เขียน
ได้เล่าประสบการณ์เมื่อได้รับทุนไปเรียนที่ฝรั่งเศสว่าได้เที่ยวที่ใดและพบกับเหตุการณ์อะไรบ้าง
เหตุการณ์สุดท้ายที่มณียาเขียนถึงคือได้พบครอบครัวมั่งมีที่นั่น จึงเข้าไปเยี่ยม เพราะเป็นมั่งจาก
ลาวจึงพอจะสื่อสารกันเข้าใจ ทำให้ทราบถึงความทุกข์ยาก มั่งบอกว่าคิดถึงบ้าน อยากกลับไปทำ
นา ผู้เขียนเห็นว่าบรรยากาศเศร้าจึงเปลี่ยนเรื่องขอเงินชมบ้าน และพบนกแก้วเกาะอยู่บนคอน
ส่วนหนึ่งที่ผู้เขียนลงท้ายไว้มีดังนี้

... เหลือบไปเห็นนกแก้วเกาะคอนอยู่ใกล้เตาไฟ มังแมก็ยิ้มแย้มเข้ามาบอก

"ซื้อที่กรุงเทพฯ ... พุธไทยได้"

นังนกแก้วทำหน้าเฉยชา แฉะยังเอาปีกตีกรงพิ๊ๆ เป็นเชิงไม่พอใจที่มีคนมาส่งภาษาไทย ด้วยในบรรยากาศแล้วบนฝรั่ง พอเข้าซื้อแก้วจำแก้วมากๆ เข้าไม่เลืกราคา นังนกแก้วทนรำคาญไม่ได้จึงพุดรสุวาทออกมาเสียงแหบห้าว

"ฮ่วย! อีจัญไร! "

เลยรำล้ามังเตลิดทักกลับมาพลัน ความโศกสลดใจหายขาดด้วยอำนาจรสุวาทในพริบตา นั้น (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 176-177)

บทลงท้ายเรื่อง เรื่องเสร้าน์เล่าพรสุวาท นี้ ใช้วิธีเล่าเรื่องจากประสบการณ์ เป็นเรื่องที่คุณเขียนประสมมาเมื่อเรียนอยู่ที่ฝรั่งเศส ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

1.3.16 บทลงท้ายที่ใช้กลวิธีแสดงการปรารภ เป็นการแสดงความต้องการของผู้เขียนว่าต้องการให้เกิดเรื่องไปในทางใด มีเรื่องเดียว ได้แก่

ชาร์ลส์ทรงรับซีฟหนึ่งเป็นวังที่ประทับเมื่อเดือนพฤษภาคม 1976 คือเมื่อ 5 ปีที่แล้ว เมื่อเร็วๆ นี้ทางสำนักพระราชวังอังกฤษได้จัดงบประมาณให้ซ่อมแซมตกแต่งวังซีฟหนึ่งใหม่เป็นการด่วน จึงมีคนเคาไปต่างๆ ว่าชาร์ลส์จะทรงพาพระชายาไปประทับที่นั่น เรื่องเดานี้จะเคาถูกหรือเคาผิดก็ไม่วุ่นได้ แต่ใจคนเขียนเรื่องนี้ไม่ยากให้ท่านไปประทับเลยจริงจริง ไม่ว่าท่านจะทรงกลัวผีเหมือนคนเขียนหรือไม่ก็ตามที! (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 132)

บทลงท้ายเรื่อง ผีที่วังซีฟหนึ่ง นี้ ใช้วิธีแสดงการปรารภ ว่าผู้เขียนไม่ต้องการให้เจ้าฟ้าชายชาร์ลส์ประทับที่วังซีฟหนึ่งหลังอภิเษกแล้ว เนื่องจากวังนี้มีชื่อเรื่องผิด

1.3.17 บทลงท้ายที่ใช้บทสนทนาปิดเรื่อง เป็นการจบเรื่องด้วยบทสนทนา
ระหว่างบุคคล ซึ่งในที่นี้เป็นการสนทนาระหว่างผู้เขียนกับเพื่อน โดยมีส่วนเกี่ยวเนื่องมาจาก
เนื้อหา มีเรื่องเดียว ได้แก่

... "นี่เธอ ชื่นสงสัยจังเลยว่าไอ้ร้านอาหารพวกที่อยู่ติดกับร้านอร่อยๆ มีป้ายชวนชิม
ทั้งหลายมันจะขายใครได้นะ คนเขาก็เข้าร้านมีป้ายชวนชิมหมด ใครเขาจะเข้าร้าน
ไม่มีป้ายล่ะซี"

"ก็คนที่อยากกลืนน้ำหนักระชี่"

จริงอีกละเฮะ

สงสัยเรื่องอื่นต่อไปก็ได้

"นี่เธอ พวกที่อยู่หมู่บ้านจัดสรรใกล้ไกล แล้วต้องไปทำงานคนละมุมเมืองไกลจากบ้าน
ลิบลับนี่เขาจะไปทำงานได้ยังไงซี"

"เค้าก็ไปสายระชี่"

ถูกอีกนะแหละ

"แหมเธอ เธอนี่ตอบอะไรๆ ได้หมดเลยนะ ทำไมถึงยังงี้ละ"

"ก็ฉันไม่ใช่คนขี้สงสัยนะซี! " (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 93-94)

บทลงท้ายเรื่อง คนขี้สงสัย นี้ใช้บทสนทนาปิดเรื่อง เป็นบทสนทนาที่เนื่องมาจากผู้เขียน
เป็นคนช่างสงสัย จึงไปถามคนอื่นๆ ที่รู้จักว่าทำไมตนจึงเป็นคนช่างสงสัย จนกระทั่งได้ถามเพื่อน
คนนี้ และได้รับคำตอบดังกล่าว

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการเขียนบทลงท้ายในงานเขียนประเภทสารคดีของ
มนัทยาทั้งหมดแล้ว พบว่ามนัยานิยมเขียนบทลงท้ายด้วยวิธีสรุปประเด็นสำคัญมากที่สุด ซึ่งเป็นวิธี
ที่เหมาะสมงานเขียนของมนัยาวิธีหนึ่ง เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ที่มนัยาเสนอมักเป็นเรื่องเล่า
จากประสบการณ์ต่างๆ ที่สนุกสนาน ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน ดังนั้นการลงท้ายด้วยวิธีนี้จะช่วยให้

ผู้อ่านได้ทราบประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่ออย่างแน่ชัด และทำให้งานเขียนจบอย่างสมบูรณ์ ในที่สุด กลวิธีเขียนบทลงท้ายที่มนัยานิยมรองลงมาคือ วิธีปราชัย ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่น และเป็นความถนัดของมนัยา เนื่องจากในการเขียนความนำมนัยาก็ใช้วิธีปราชัยบ้างเช่นกัน ซึ่งเหมาะกับงานเขียนที่ใช้ภาษาแบบเป็นกันเอง ช่วยทำให้ผู้อ่านรู้สึกมีส่วนร่วมไปกับผู้เขียนตลอด การอ่านตั้งแต่เริ่มต้นจบจบอย่างสนุกสนาน และเป็นกันเอง

การเสนอความรู้และทัศนะถือเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สามารถทำให้งานเขียนสารคดีน่าสนใจได้ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา เป็นส่วนที่ขยายมาจากความนำ และเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการที่ผู้เขียนจะใช้สื่อสารกับผู้อ่านว่าผู้เขียนต้องการจะบอกอะไร หรือต้องการจะให้อะไรกับผู้อ่าน

ในการศึกษาเรื่องการเสนอความรู้และทัศนะในงานเขียนสารคดีของมนัยานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาการเสนอความรู้ โดยแยกประเด็นเป็นการเสนอเนื้อหาของความรู้ และกลวิธีเสนอความรู้ ด้านการเสนอทัศนะ แยกประเด็นเป็นการเสนอแนวความคิด และกลวิธีเสนอทัศนะ มีรายละเอียดดังนี้

2. การเสนอความรู้ แบ่งออกเป็น

2.1 เนื้อหาของความรู้ เนื่องจากงานเขียนของมนัยาที่ผู้วิจัยนำมาศึกษานั้นมีความหลากหลาย จึงขอแบ่งประเด็นของเนื้อหาความรู้เป็น 4 เรื่องใหญ่ คือ ความรู้เกี่ยวกับต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ความรู้ทั่วไป และความรู้จากประสบการณ์ ดังนี้

2.1.1 ความรู้เกี่ยวกับต่างประเทศ งานเขียนสารคดีส่วนใหญ่ของมนัยานั้นมักเป็นเรื่องที่ได้จากการไปท่องเที่ยวยังประเทศต่างๆ แล้วนำมาเขียนเป็นสารคดีท่องเที่ยวหรือบทความท่องเที่ยว ดังนั้นข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับ อากาศ ภูมิประเทศ เส้นทางคมนาคม สถานที่สำคัญ สภาพความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจ ศิลปะ ความเชื่อ วัฒนธรรม ฯลฯ มนัยาจึงเสนอไว้ค่อนข้างครบถ้วน โดยความรู้หลักที่เสนอไว้ ได้แก่

2.1.1.1 สภาพอากาศ ผู้เขียนมักให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพอากาศของประเทศนั้นๆ ในช่วงเวลาที่ผู้เขียนเดินทางไปถึง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "อุณหภูมิที่มอสโคว์เข้าวันที่เราไปถึงประมาณ 4°C ซึ่งก็นับว่าไม่หนาวมากสำหรับคนรัสเซีย ซึ่งเคยแก่การพบกับอุณหภูมิ -20 -30 องศาเซลเซียสในหน้าหนาวของเขา" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 25)

ตัวอย่างที่ 2

"เมื่อผู้เขียนไปรัสเซียนั้นเป็นตอนต้นของเดือนเมษายน 2525 ซึ่งถือกันว่าเป็นฤดูใบไม้ผลิมาเกือบ 2 สัปดาห์แล้ว ด้วยว่าหลายประเทศในยุโรปถือเอาวันที่ 21 มีนาคมของทุกปีเป็นวันแรกของฤดูนี้" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 33)

ตัวอย่างที่ 3

.... "อากาศที่โคโลญจ์ปลายเดือนกุมภาพันธ์นั้นยังหนาวจัดอยู่มาก ถึงแม้สวมหมวกพันผ้าพันคอ สวมเสื้อโค้ตตัวหนาแล้วก็ยังไม่วายหนาวสั่น" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 221)

2.1.1.2 สถานที่สำคัญในต่างประเทศ หมายถึงสถานที่สำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบัน อาจเป็นเมืองหลวงเก่าหรือเมืองหลวงปัจจุบัน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่หัก-ตากอากาศ เมืองที่เป็นศูนย์กลางการค้า หรืออุตสาหกรรม หรือเกษตรกรรม ฯลฯ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "ไฟร์บวร์กซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบเบรสเกาเซิงทิวเขาที่เรียกว่าป่าคานีมีสมญาว่า Wine Town หรือเมืองแห่งไวน์จะ เมืองนี้มีไร่องุ่นสำหรับทำไวน์ตั้ง 1,600 เอเคอร์ หรือ 4,000 ไร่ มากที่สุดในเยอรมนีเลยจะ" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2539 : 129)

ตัวอย่างที่ 2

... "ตุรกุเคยเป็นเมืองหลวงของฟินแลนด์ในอดีต หลังจากทีสวีเดนซึ่งครอบครองฟินแลนด์อยู่ในยุคนั้นแพ้สงครามรัสเซียและเสียฟินแลนด์ให้แก่รัสเซียไป แต่เป็นเมืองหลวงได้เพียง 3 ปีซาร์ก็สั่งให้สถาปนาเฮลซิงกิ ซึ่งอยู่ใกล้เลนินกราดมากกว่าเป็นเมืองหลวงแทน ตุรกุจึงได้ตำแหน่งแค่เมืองมหาวิทยาลัยเท่านั้น" ...

(มนัญา ณะภูมิ. 2535 ก : 116)

ตัวอย่างที่ 3

... "เมืองการิมิช-พาร์เทเคียร์เค่นนี้เคยเป็นที่จัดกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวครั้งที่ 4 เมื่อปีค.ศ.1936 ใหม่ๆ ที่ตอนนั้นยังเป็นหมู่บ้านชนากลางธรรมดา เมื่อตั้งขึ้นเพราะโอลิมปิกเมืองก็เลยขยายออกไปมาก แล้วก็กลายเป็นเมืองตากอากาศอย่างเต็มที่" ...

(มนัญา ณะภูมิ. 2538 ก : 116)

2.1.1.3 สภาพความเป็นอยู่และนิสัยใจคอของคนในท้องถิ่น

หมายถึงสภาพบ้านเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว การทำมาหากิน อุปนิสัยใจคอ ส่วนใหญ่ที่สังเกตได้จากคนในท้องถิ่นนั้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"ยังการีในสายตาของเราดูเหมือนจะเป็นคอมมิวนิสต์แต่รัฐบาลเท่านั้น ชาวบ้านชาวเมืองนั้นเขาเบิกบานแจ่มใสไม่เคร่งเครียดและเคร่งครัดไปหมดเหมือนเมืองคอมมิวนิสต์อื่นๆ แม้แต่น้อย เมื่อเดินสวนกับใคร และผู้เขียนปรีเข้าไปยืน 'โหนด' ถามหาตลาดนัด เขาก็จะยิ้มแย้มแจ่มใสอธิบายอย่างดี แม้ว่าจะพูดกันไม่รู้เรื่องเลยก็ตามที"

(มนัญา ณะภูมิ. 2530 ก : 154)

ตัวอย่างที่ 2

... มองฝ่าหาดกว้างไปเห็นผู้หญิงนั่งซักผ้าอยู่เป็นแถว สีของเสื้อผ้าจ้ำจุกอยู่กลางแสงแดด เสื้อผ้าพวกนี้เมื่อซักเสร็จเขาก็จะตากบนเสาไม้ไผ่ปักเรียงเป็นแถวตรงริมร่องน้ำวิธีตากเขาก็ไม่ซึ่งราวอะไรทั้งสิ้น คงตากผ้าผืนหนึ่งต่อเสา 2 หลักโดยครอบลงไปคือๆ ยังกี่ที่ไม่ตากลงไปบนหาดทรายอย่างที่ได้เห็นในวันต่อๆ มา เห็นจะเป็นเพราะหาดแถวนี้สกปรกเต็มที นอกจากทรายจะหยาบและปนหินก้อนโตๆ แล้วยังมีกองอุจจาระเรี่ยรายไปทั่ว เห็นแก่ตัวว่าเขา (เด็ก) ยังนั่งถ่ายไม่ไกลจากที่พวกแม่ๆ นั่งซักผ้าอย่างไม่มีใครสนใจทั้งสิ้น (มนัญา ธานี. 2538 ค : 66-67)

ตัวอย่างที่ 3

... ในตัวเมืองมอสโคว์นี้ทุกอย่างเป็นของรัฐ ใครจะอยู่อาศัยที่ไหนต้องเช่าเอาจากรัฐจะถือเอาเป็นกรรมสิทธิ์ไม่ได้ ต้องนอกเมืองนั่นแหละใครๆ ถึงจะซื้อที่ปลูกบ้านปลูกดอกไม้อำนาจได้ ในเมืองหรือชานเมืองอย่างนี้รัฐไม่ปลูกบ้านเป็นหลังๆ ให้เช่าเพราะเบื่อง่ายมาก ลูเป็นอพาร์ทเมนต์หลังใหญ่ๆ 10 ชั้น 20 ชั้น ไม่ได้ จึงได้เห็นแต่ตึกๆ ๑ ไปทั้งเมืองด้วยประการฉะนี้ (มนัญา ธานี. 2528 : 28-29)

เนื่องจากมนัญาไปต่างประเทศบ่อยครั้ง และนิยมนำ เรื่องของต่างประเทศมาแปลความรู้ส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของต่างประเทศทั้งในงานเขียนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และในงานเขียนชนิดอื่น ดังนี้

2.1.1.4 วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อของคนบางชาติ

หมายถึงวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของคนในถิ่นที่ผู้เขียนไป หรือของคนในถิ่นที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "การอาบน้ำแบบ วาเนีย หรืออาบน้ำร้อนแบบบอบไอน้ำนี้ เป็นท่า-มะ-เนียมเก่าแก่

ของชาวรัสเซียที่นิยมกันตั้งแต่บุรุษโบราณจนถึงปัจจุบัน" (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 58)

ตัวอย่างที่ 2

"ญี่ปุ่นนั้นถือเลข 9 เพราะเก๋ซึ่งออกเสียงว่า คี นั้นไปพ้องเสียงกับคำที่แปลว่า เจ็บไข้ ไข้ป่วย โรงพยาบาลในญี่ปุ่นหลายแห่งจึงไม่มีชั้น 9 หรือห้องเลขที่ 9 แต่จะนับแปดแล้วก็เลยเป็นชั้น 10 หรือห้อง 10 ไปเลย" (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 8)

ตัวอย่างที่ 3

... "ว่ากันว่าพม่านั้นถือมากเรื่องการผายลม ถือเป็นมารยาทเลวชนิดให้อภัยกันมิได้เลยทีเดียว มีผู้เล่าว่าหญิงสาวกับชายหนุ่มคู่หนึ่งหมั้นหมายกันแล้วและเตรียมจะแต่งงานขณะนั่งคุยกันอยู่ สาวเกิดผายลมออกมาอย่างกลืนไม่ได้ เกิดความอับอายขายหน้าจนพรรณนาไม่ถูก ถึงกับขอตัวไปในห้องแล้วผู้คอยตายนึกความอาย" (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 16)

2.1.1.5 ภาษาต่างประเทศ เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศต่างๆ ทั้งด้านคำศัพท์ การใช้สำนวน หรือภาษาถิ่นของบางประเทศ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... เนื่องจากที่นั่นเป็นบ้านพักของทางราชการสำหรับให้คนชรามาตากอากาศในฤดูหนาว ... หัวหน้าคณะชักชวนให้นักเรียนไปพูดคุยกับคนชราเหล่านั้นบ้าง เพราะคุณยายคุณตาส่วนใหญ่วิชาคณิตศาสตร์จะต้องมาอยู่เดี่ยวๆ ในช่วงเวลาคริสต์มาสซึ่งใครๆ ก็อบอุ่นกับครอบครัวทั้งสิ้น แต่พวกนักเรียนส่วนมากไม่ค่อยเอาใจใส่กับคำชักชวนนัก ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลอะไรก็ตามที ส่วนคนไทยนั้นเห็นคนแก่ เข้าก็นึกถึงคุณยายคุณตาจึงเข้าไปปะๆ ษาๆ แต่แล้วก็ต้องแค้นกลับมาเพราะอุปสรรคทางภาษา ทั้งนี้เนื่องจากคนแก่ๆ แถบนี้ยัง

พูดภาษาพื้นบ้าน ซึ่งเรียกว่าภาษาอ็อกซิเดนตอล (Occidentale) อยู่ ...
(มนัสนา ณะภูมิ. 2529 ข : 168-169)

ตัวอย่างที่ 2

"การขอตัวไปสืบสาวะมีวิธีพูดได้หลายวิธี สุดแล้วแต่ว่าจะพูดกับใคร มีตั้งแต่
'ขอไปเยี่ยมก่อนไว้อย' ...
'ขอไปเยี่ยมมัสเตอร์จอห์นหน่อยครับ'
คนอเมริกันมีสำนวนเรียกการไปห้องน้ำว่า โกทูเดอะจอห์น นักเรียนมะริกาเลยเรียก
เสียว่าไปหาตาจอห์น" ... (มนัสนา ณะภูมิ. 2535 ค : 71)

ตัวอย่างที่ 3 :

... "อย่างเพื่อนของผู้เขียนคนหนึ่ง ตอนอยู่อังกฤษก็ให้มิกต้องไปซื้อชาหมูในวันหนึ่ง
ถามไถ่คนขายได้ความว่าชาหมูเขาขายกัน 'บาย ฟุต' ... ต้องอธิบายกันไปมาอยู่นาน
จึงรู้เรื่องการขาย 'บาย ฟุต' ของเขานั้นคือขายเป็นตีนๆ ไม่ใช่วัดขายเป็นฟุตๆ "
(มนัสนา ณะภูมิ. 2530 ก : 79)

2.1.1.6 แหล่งขายของ หมายถึงสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปซื้อ
ของ อาจเป็นที่ที่ขายของราคาถูก ขายของที่ระลึก หรือขายของพื้นเมือง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... การไปซื้อของที่ร้านขายสังฆณ Temple ถนนนี้เกือบทั้งสายเป็นร้านขายเครื่อง
ประดับทั้งสิ้น มีตั้งแต่เข็มกลัด สายสร้อยข้อมือ สายสร้อยคอ ลูกปัด ลูกประคำ กำไล
แหวน เข็มขัด มีกระทั้งกระเป๋าตังค์ใบเล็กๆ กระเป๋าราคา ๓๐ บาท กระเป๋าสตางค์ จนถึง
กระเป๋าเดินทางใบใหญ่ ร้านแถวนี้ไม่ขายปลีก แต่ตั้งกติกาไว้ว่าถ้าใครซื้อเกินเท่านั้น

เท่านั้นฝรั่งเขาก็จะขายปลีกให้เป็นรายๆ ไป ส่วนมากมักต้องซื้อเกิน 250 ฟรังก์ เมื่อเลือกซื้อกันแล้ว เขาก็จะลดให้อีกในฐานะที่คนซื้อเป็นชาวต่างประเทศถือพาสปอร์ต เขาจึงไม่คิดภาษีเทศบาล แล้วออกใบแจ้งให้เราถือไปสนามบิน เมื่อจะขึ้นเครื่องบินกลับเราก็ตอนใบแจ้งนี้ให้ศุลกากรๆ จะคืนเงินให้เราอีกจำนวนหนึ่งเป็นส่วนลดสำหรับชาวต่างประเทศที่เข้ามาเที่ยวฝรั่งเศส และพักอยู่ไม่เกิน 1 ปี ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 28-29)

ตัวอย่างที่ 2

... ตาม 'ร้านคอลลาร์' หรือร้านขายของสำหรับชาวต่างประเทศที่รับแต่เงินตราต่างประเทศเท่านั้นก็มีแต่ของที่ระลึกหรือสินค้าประเภทหัตถกรรม หนังสือพิมพ์เป็นภาษาต่างประเทศมีขายสักชิ้นหรือสองชิ้น จำนวนไม่มากเล่ม แล้วก็นำแปลกเสียด้วยที่พิมพ์เป็นภาษาเยอรมัน ฝรั่งเศส หรือแม้แต่ญี่ปุ่นมากกว่าภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ตามร้านขายของสำหรับชาวต่างประเทศในโรงแรมใหญ่ๆ ที่ไปพักก็เช่นเดียวกัน หนังสือภาษาอังกฤษเท่าที่พบ มีนิทานสำหรับเด็ก 2-3 เล่ม หนังสือแนะนำเที่ยวซึ่งหน้าตาและภาพประกอบค่อนข้างจะไต่มาตรฐานโลก 2-3 เล่ม กับหนังสือประเภทปรัชญาหรือประวัติศาสตร์อะไรทำนองนั้นอีกเล็กน้อย ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 44)

ตัวอย่างที่ 3

... "เราเดินเล่นแถวๆ ถนนसानอย ซึ่งเป็นแหล่งที่คนไทยชอบไปซื้อของกันมาก เพราะมีร้านขายกระเป๋าและรองเท้าใหญ่ๆ อยู่หลายร้าน คนขายของแถวๆ นี้พูดไทยออกจ้อ และมักจะลดให้คนไทยเป็นพิเศษเสมอ แน่ละซิ จะไม่ลดยังงี้ได้เล่า ในเมื่อเจ้าหล่อนเล่นซื้อกระเป๋าทีละ 10 ใบ รองเท้า 10 คู่" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2534 : 37)

2.1.1.7 อาหารการกิน หมายถึงเรื่องอาหารการกินซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนในถิ่นนั้น ลักษณะอาหาร วิธีทำ หรือวิธีรับประทาน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ภัตตาคารคาร์นิโวซึ่งแปลว่า 'คนกินเนื้อสัตว์ หรือสัตว์ประเภทกินเนื้อไม่ใช่กินหญ้า' นี้เป็นภัตตาคารดังของทวีปแอฟริกา มีอยู่ 2 แห่งด้วยกันคือที่ไนโรบี เมืองหลวงของเคนยา แล้วอีกที่โจฮันเนสเบิร์ก ของประเทศแอฟริกาใต้ ไม่รู้เหมือนกันว่าที่ไหนเป็นร้านใหญ่ ที่ไหนเป็นสาขา ... พอคณะทัวร์ของเราได้โตะและหุ่ดตัวลงนั่งเรียงรายขอส่งต่างๆ ก็ทยอยลงมาวางแน่นขนัดราวกับเป็นภัตตาคารจีน ซึ่งมากมายไปด้วยน้ำจิ้มจนบางครั้งก็รู้สึกห่อเหี่ยวที่จะต้องสั่งอาหารให้ตรงกับน้ำจิ้มที่ได้รับจนรู้สึกเป็นทุกข์

ภัตตาคารคาร์นิโวนี้ก็อย่างที่บอก คือจะขายอาหารหนักไปทางเนื้อสัตว์ประเภทเนื้อ-อย่างชนิดต่างๆ เป็นหลัก อาหารธรรมดานั้นก็มียู่ดกในเมนู แต่ดูเหมือนว่าแขกแทบทุกคนที่เข้าไปในร้านจะสนใจสั่งก็แต่เนื้ออย่างซึ่งเป็นของดีของที่นี่ (มนันยา อนุะภูมิ. 2538 ง : 60-61)

ตัวอย่างที่ 2

"การประดิษฐ์คิดเรื่องกินแบบแปลกๆ นั้นฝรั่งเศสก็เป็นอีกประเทศหนึ่งซึ่งไม่แพ้ใคร กินตั้งแต่กับ หอยทาก ปลาหมึกยักษ์ เรื่อยไปจนถึงเนื้อม้า เรื่องเนื้อม้านั้นเขากินกันเป็นล่ำเป็นสัน ถึงขนาดมีร้านขายแบบขายเนื้อหมูอยู่ทั่วในที่ทั่วไป" ... (มนันยา อนุะภูมิ. 2535 ค : 98-99)

ตัวอย่างที่ 3

อาหารพม่าตามเมืองใหญ่รสชาติออกไปทางแซ่ๆ คือใส่เครื่องเทศมาก และมีนมมีเนย แต่ตามเมืองเล็กๆ ไกลออกมาหรือพุงต่างๆ ว่าที่ๆ แซ่เข้าไปไม่ถึงนั้น อาหารที่เราได้กินก็เกือบจะเหมือนอาหารไทย มีข้าวสวยและกับเป็นอย่างๆ ให้ตักกินเหมือนกัน มีแกง

มีผัด แล้วก็มีน้ำพริกผักจิ้ม ซึ่งเขากินกับปลาล้างด้วย รวมทั้งมีแกงฮังเลและอะไรอย่างหนึ่งซึ่งคล้ายแกงแค แต่อาหารของเขาคล้ายๆ อาหารเมืองเหนือของไทย คือออกทางเค็มกับเผ็ดไม่มีหวานเลย ... (มนัทยา ธานี. 2530 ก : 256)

2.1.1.8 ระบบเงินตรา หมายถึงระบบเงินที่แต่ละประเทศใช้ หรืออัตราแลกเปลี่ยน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "ระบบเงินตราของฟินแลนด์เป็นมาร์ก เรียกว่าฟินมาร์ก ขณะที่สแกนดิเนเวียเป็นโครน" ... (มนัทยา ธานี. 2535 ก : 4)

ตัวอย่างที่ 2

... "อัตราแลกเปลี่ยนขณะเดือนเมษายน 2525 นี้ 100 ดอลลาร์ต่อ 71.8 รูเบิล" (มนัทยา ธานี. 2528 : 25)

ตัวอย่างที่ 3

... "พ.ศ.2539 นี้ อัตราแลกเปลี่ยนมาร์คละ 17.75 บาท" ... (มนัทยา ธานี. 2539 : 8)

2.1.1.9 ประวัติศาสตร์ ในที่นี้เป็นประวัติศาสตร์ของเมืองในประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของเมืองสำคัญ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... ปราสาททองแห่งโอซาก้านี้สร้างโดยโชกุนฮิเดโยชิ โตโยโตมิ ตั้งแต่ปี 1584 ถึงแม้จะสวยงามยิ่งใ้ก็มีประวัติค่อนข้างเศร้า เพราะเมื่อโชกุนคนสุดท้ายของตระกูลแพ่แก่โชกุนโตกุกาวะ (ตระกูลโตกุกาวะเป็นตระกูลโชกุนตระกูลสุดท้ายของญี่ปุ่น ถวายอำนาจ

การปกครองคืนแก่จักรพรรดิในปี 1867 แล้วก็ยืนยันว่าไม่มีโชกุนในญี่ปุ่นอีกต่อไป) พอแพ้ในการรบก็เลยถูกกักขังอยู่ในปราสาทแห่งนี้ถึง 15 ปีเต็ม เท่ากับต้องอยู่ในบ้านของตัวเอง แต่ในสภาพที่เป็นคนนั้นแหละจะ จะไม่ให้เศร้าทันทโหวเรอะ (มณียา ธนะภูมิ. 2529 ก : 116-117)

ตัวอย่างที่ 2

... "เฮลซิงกินันตกเป็นเมืองขึ้นของสวีเดนมา 400 ปี หลังจากนั้นก็ตกเป็นเมืองขึ้นของไซเวียตอีก 100 ปี เพิ่งจะได้เอกราชเมื่อ 60 ปีเศษมานี้เอง" (มณียา ธนะภูมิ. 2535 ก : 85)

ตัวอย่างที่ 3

... "เมืองเคียฟเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของรัสเซียมาจนถูกมองโกลรุกรานและตีแตกในค.ศ.1240 ชาวรัสเซียตกอยู่ใต้การปกครองของมองโกลหลายร้อยปีและต้องส่งส่วยให้มองโกลตลอดเวลา การที่มองโกลไม่ได้ปกครองรัสเซียเพียงแต่ตีเมืองแตก เก็บทรัพย์สินสมบัติแล้วจากไปทำให้คนรัสเซียกระจัดกระจายไปอยู่ตามที่ต่างๆ "...

(มณียา ธนะภูมิ. 2528 : 64-65)

2.1.1.10 ชนพื้นเมือง หมายถึงกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ มานาน หรือเป็นชนกลุ่มน้อยที่เข้าไปอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ซึ่งมักมีอยู่ในประเทศต่างๆ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ในรัฐฉานมีคนอินเดียน้อยกว่าแคว้นสวตี แปรและแรงกุน แถบที่ว่่านั้นมีแต่คนอินเดียที่แต่งตัวแบบพม่าเกลื่อนไปหมด เมื่อไปถึงใหม่ๆ ผู้เขียนจึงแทบจะไม่เข้าใจเลยว่าคนพม่าทำไม่จึงคำอย่างนั้น เรื่องนี้ได้รับคำอธิบายว่า เมื่อตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษใหม่ๆ นั้น

อังกฤษผนวกอินเดียกับพม่าไว้ด้วยกัน คนอินเดียเข้าออกพม่าเหมือนเป็นเมืองในประเทศเดียวกัน จึงอพยพมาทำงานในพม่ามาก และคนพม่าเองก็ชอบงานเบาๆ สบายๆ ไม่ชอบทำงานใช้แรง คนอังกฤษจึงจ้างพวกอินเดียทำงานมากเพราะเรียกค่าแรงถูกกว่า คนอินเดียผสมปนเปกับคนพื้นเมืองมากจนคนพม่าชักจะต่ำลงทุกวัน ... (มนันยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 255-256)

ตัวอย่างที่ 2

... "พอใกล้ไปกราบเข้าไป เราก็เริ่มเจอชาวเขาเดินคุ่มอยู่ข้างถนน พวกนี้แต่งตัวผิดไปจากคนพื้นราบ คือนุ่งกางเกงเป๋ายาวซึ่งสะดวกในการขึ้นที่สูงชัน เสื้อผ้าของเขาเป็นสีดำหรือน้ำตาลเข้ม ขลิบสีฉูดฉาด โปกหัวและสะพายตะกร้าไม้ไผ่สานรูปร่างยาวๆ กิ่งๆ กระบุงที่กลางหลัง" ... (มนันยา ฐานะภูมิ. 2538 ค : 126)

ตัวอย่างที่ 3

... "มาชายนั่นเป็นคนพื้นเมืองเผ่าหนึ่งของแอฟริกา เป็นพวกเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์ และมีความเป็นอิสระ หัวแข็งมากกว่าคนเผ่าอื่นๆ " (มนันยา ฐานะภูมิ. 2538 ง : 55)

2.1.1.11 กิจกรรมพิเศษระหว่างท่องเที่ยว หมายถึงกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมนำเป็นพิเศษเมื่ออยู่ในสถานที่นั้น ซึ่งมักเป็นกิจกรรมที่มีชื่อเสียงควบคู่อยู่กับสถานที่แห่งนั้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "นอกจากสกีลีฟต์ขึ้นและลงยอดเขาเมืองโรวาเนียมีแล้ว ก็ยังมีเลื่อนซึ่งนั่งได้พอดีตัวคนให้เล่นในทุกฤดูกาลอีกอย่างหนึ่งด้วย" (มนันยา ฐานะภูมิ. 2535 ก : 25)

ตัวอย่างที่ 2

... "เมื่อเราไปถึงหาดซัมเมอร์แลนด์ ซึ่งเป็นที่ดูพาเหรตนกเพนกวิ้นนั้นเป็นเวลา โพล์เพล้เข้าได้เข้าไฟแล้ว พอรถแล่นลงเนินมาก็เห็นคนยืนออกันอยู่ที่ชายหาดเป็นร้อยๆ คน พอเรตกใจว่าทำไมคนมาก ไกด์ก็บอกว่าที่นี่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดังที่สุดแห่งหนึ่งของออสเตรเลีย ใครมาถึงเมลเบิร์นแล้วไม่ได้ดูพาเหรตนกเพนกวิ้น ก็จะมองหน้าคนไม่ได้เต็มตาเอาทีเดียว" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ข : 62)

ตัวอย่างที่ 3

... "4 โมงเย็นก็ถึงเวลาสำคัญ และเป็นไฮไลท์ของการมาพักในป่าจิตวันนี้ เพราะเราจะได้ขี่ช้างออกไปดูสัตว์ในป่ากันจริงๆ " (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ค : 111)

2.1.1.12 สัตว์ ในที่นี้กล่าวถึงสัตว์ที่พบมากในต่างประเทศ บางพันธุ์อาจเป็นสัตว์พื้นเมืองที่มีกำเนิดจากประเทศนั้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... อย่างปลาชนิดหนึ่งของเขาซึ่งใช้ทำชาชิมิธรรมดาๆ นี่เองแต่ก็ดูตริมีตั้ง 3 ชื่อ เพราะเปลี่ยนชื่อไปตามวัย
ตอนที่ยังเล็กมีความยาวราว 20 เซนติเมตร เรียกปลาชนิดนี้ว่า ซาวาระ พอโตขึ้นเท่าตัว คือยาว 40 เซนติเมตร ก็จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น ฮามาชิ แล้วพอโตเต็มที่ขนาด 50 เซนติเมตรขึ้นไปก็จะได้รับชื่อใหม่ว่า ปลาบูริ (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 96-97)

ตัวอย่างที่ 2

... "อันว่านกฮิมินี้เป็นนกใหญ่ที่ 2 ของโลกรองจากนกกระจอกเทศ ปีกของมันเล็ก ทำให้บินไม่ได้ การหนีศัตรูจึงได้แต่วิ่งลุดเดียว มันวิ่งได้เร็วมาก และขาก็มีกำลังมาก

อย่างที่น่าฟังเลยละจะ สามารถเตะคนจนขาหัก เตะหมาหรือแกะตายได้สบายๆ ตีนของมันเป็น 3 แฉก ดูแหลมๆ แข็งๆ จนฉันอดนึกถึงสามง่ามไม่ได้เพราะน่ากลัวเอากการเลยทีเดียว" (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ข : 53-54)

ตัวอย่างที่ 3

"ช้างแอฟริกันตัวโตกว่าช้างเอเชียมาก แล้วก็ดุร้ายกว่าด้วย ตัวโตๆ นั้นสูงตั้ง 3 เมตร หูใหญ่กาง คุนากลับ แล้วก็มึงทั้งตัวผู้และตัวเมีย ตามปรกติช้างแอฟริกันจะอยู่กันเป็นโขลงใหญ่ แต่ในป่าบ่งล่องภูเขาไฟมีอยู่ไม่มาก อยู่กระเจายกัน 2-3 ตัวแบบช้างอิสระ" (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 38)

2.1.1.13 ความรู้ทางภูมิศาสตร์ หมายถึงเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในส่วนพื้นโลกของประเทศนั้นๆ กล่าวถึงสภาพทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงหรือภูมิประเทศ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... จุดแรกบนเทือกเขาบลูเมาเทนที่เราหยุดคือ เอคโคพอยท์ (Echo Point) ที่คาทอมบา (Katoomba) ซึ่งเป็นหน้าผาสูงชันมองลงไปเห็นเทือกเขาสลับซับซ้อนอยู่ทั้งข้างล่างและไกลออกไป ดูก็งๆ แกรนด์แคนยอนยังงั้นชอบกลอยู่ นักธรณีวิทยาบอกว่า แผ่นดินบริเวณนี้ถูกยกสูงขึ้นมาจากที่ราบชายฝั่งมหาสมุทรกลายเป็นที่ราบสูงใหญ่ขึ้นมาในอัสจรรยไจ แล้วก็เป็นที่ราบสูงที่ถูกยกขึ้นมาโดยปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ข : 149)

ตัวอย่างที่ 2

... "การเกิดของริฟต์ แวลลีย์นี้ก็เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ สมัยโลกยังร้อนระอุบนหนอพองหนอไปตามประสา เมื่อแผ่นดินตรงนี้ปริแตกออกจากกันเป็นทางยาวตั้งแต่

เอธิโอเปียผ่านทะเลสาบทุร์คานา ผ่านใจกลางของเคนยาลงไปจนถึงตอนใต้ของ
แทนซาเนีย ที่ทะเลสาบนาทรอนนั้นไซรั แผ่นดินตรงกลางของรอยปริก็ไต่ยวบตัวลงไปสูงๆ
ต่ำๆ ..." (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 97-98)

ตัวอย่างที่ 3

"ภูมิประเทศของประเทศพม่าทางตอนเหนือๆ เป็นแบบกึ่งทะเลทราย อากาศร้อนและลม
แรง" (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 255)

นอกจากนี้ยังมีการเสนอความรู้ในด้านต่างๆ เกี่ยวกับต่างประเทศอีก โดยจะเป็น
ความรู้ เฉพาะสถานที่หรือประเทศนั้นๆ ที่มนัญาเขียนถึง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"ถ้าพูดถึงเรื่องการอุตสาหกรรมแล้ว บริษัทที่ใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่นได้แก่บริษัทในเครือฮายาของ
มิตซูบิ แต่บริษัทอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เข้าประเทศมากที่สุด (คือส่งออกไปขายได้มาก
ที่สุด) ได้แก่บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ที่ขายรถโตโยต้านี้แหละ" (มนัญา ธนะภูมิ.
2529 ก : 92)

ตัวอย่างที่ 2

... "ญี่ปุ่นสมัยนั้นอำนาจการปกครองอยู่ที่โชกุนเสียเป็นส่วนใหญ่ เรียกว่าตั้งแต่ ค.ศ.
1185-1858 สิริรวมแล้วรวม 700 ปีนั้น อำนาจการปกครองประเทศของญี่ปุ่นอยู่ที่โชกุน
เสียเกือบตลอด จักรพรรดิได้อำนาจกลับคืนได้บ้างนิดๆ หน่อยๆ น้อยจนแทบอ้างไม่ได้
จนในที่สุดโชกุนถวายอำนาจกลับคืนให้จักรพรรดิเมหยิในปี 1858 นี่แหละจึงพูดได้
เต็มปากว่าโชกุนสูญพันธุ์ไป" (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ก : 49-50)

ตัวอย่างที่ 3

... "พระผู้เป็นนี้ (ขอเรียกอย่างเดิมไปก่อนนะจ๊ะ) มี 2 แบบ แบบหนึ่งเป็นพระผู้ช่วยถึงนุ่งห่มขาวดำแบบพระ แต่ก็ไม่โกนผม พอกลับถึงบ้านตอนเย็นแล้วเขาก็เปลี่ยนเสื้อผ้าออกไปกินเหล้าหาความสำราญได้ (เป็นอุบาสกอย่างฉันทว่าจริงหรือเปล่าละ) แต่อีกพวกหนึ่งโกนหัวด้วยแล้วก็อยู่วัดเลย พวกนี้ถ้าเป็นพระมีตำแหน่งเช่นเจ้าอาวาส ก็จะได้เงินเดือนจากรัฐบาลด้วย" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ก : 99)

ตัวอย่างที่ 4

"ประเทศรัสเซียหรือที่เราเคยเรียกกันอย่างที่เป็นทางการหน่อยหนึ่งว่าสหภาพโซเวียต-รัสเซียนั้นภาษาราชการที่ถูกต้องจริงๆ คือสหภาพแห่งสาธารณรัฐโซเวียตสังคมนิยม"
... (มนัญา ธนะภูมิ. 2528 : 57)

ตัวอย่างที่ 5

"มอสโคว์มีสถานีรถไฟ 9 แห่งด้วยกัน เรียกชื่อตามปลายทางที่ไป เช่น เคียฟ เลนินกราด ฯลฯ ใครจะไปไหนก็เลือกขึ้นที่สถานีนั่น หรืออย่างใครอยู่เลนินกราดจะมามอสโคว์ก็ขึ้นที่สถานีมอสโคว์ (ของเลนินกราด) ใครจะไปเคียฟก็ขึ้นที่สถานีเคียฟ (ของเลนินกราด) ฟังดูก็ง่ายดี และแต่ละสถานีก็มีให้รถไฟจอดแค่ชานชาลาเดียว หรือ 2-3 ชานชาลา" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2528 : 69-70)

ตัวอย่างที่ 6

... "ต้นเบาบับ (Baobab) นี้เหมือนกับเราตอนต้นไม้ขึ้นมาต้นหนึ่ง แล้วจากนั้นก็ปักลงไปดินใหม่ เอารากชี้ฟ้า ดูแปลกตาไม่น่าเชื่อเลยว่าจะเป็นต้นไม้จริงๆ ต้นเบาบับนี้ว่ากันว่าอมน้ำไว้ได้มากตามกิ่งก้านเหมือนเถาวัลย์บ้านเรา คนพื้นเมืองเวลาขาดน้ำขณะเดินทางก็จะไปฟันกิ่งเบาบับเอาน้ำมากิน" (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ง : 50)

ตัวอย่างที่ 7

ไฟฟ้าของออสเตรเลียฉันได้หนึ่งไม่ได้ใหม่เป็นชั่วโมงอย่างบ้านเรา แต่ใหม่เป็นสัปดาห์ ใหม่เป็นเดือน เพราะฉะนั้นจึงเผาผลาญทำลายบ้านเรือนฆ่าพืชและสัตว์ไปมากมายสุดคณานับอย่างนี้แล้วจะไม่ให้ข้ากลัวตัวข้าตัวสั้น ป้องกันกันสุดฤทธิ์ไฉน เหตุที่ไฟใหม่แต่ละที่ใหม่ร้ายแรงมากนั้น ข้าคงจะเดาได้ ก็ว่าส่วนใหญ่ของออสเตรเลียมีต้นกัมหรือยูคาลิปตัสซึ่งมีน้ำมันมากยิ่งงะจะ มันก็เลยเหมือนไฟใหม่น้ำมันเราจริงๆ นี่เอง ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ข : 148-149)

ตัวอย่างที่ 8

... และระหว่างทางขณะเดินไปยังห้องพัสดุโดยสารขาออกนี้เอง ฉันก็พบของดีเข้าอย่างหนึ่งโดยบังเอิญ นั่นคือโทรศัพท์ที่ใช้เครดิตการ์ด หรือเขียนเป็นภาษาปะกิดว่า เครดิตการ์ดเทเลโฟน ซึ่งฉันยังไม่เห็นแพร่หลายนักในเมืองไทยหรือยุโรป มักมีก็แต่ในสนามบินหรือสถานีรถไฟ ... อย่างที่ฉันโทรมา ก็กดรหัสทางไกลจากสิงคโปร์ออกนอกประเทศคือ 055 จากนั้นก็โค้ดเมืองไทย 66 ตามด้วยโค้ดของกรุงเทพฯ ได้แก่เลข 2 แล้วบิดท้ายด้วยหมายเลขโทรศัพท์บ้านเราเองเป็นเสร็จพิธี ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2538 ก : 7-8)

2.1.2 ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย เป็นการเสนอความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ในประเทศไทย ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย อาชีพบางประเภทของคนไทย บุคคลสำคัญในประเทศไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.2.1 สถานที่สำคัญในประเทศไทย หมายถึงสถานที่ที่คนทั่วไปรู้จัก อาจเป็นสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งที่คนนิยมซื้อสินค้า สถานศึกษา หรือสถานที่ที่ชาวต่างชาตินิยมใช้พักอาศัย โดยมักกล่าวถึงความสำคัญของสถานที่ สิ่งที่น่าสนใจในนั้น หรือบางครั้งเป็นการบอกถึงเส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่นั้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "มีคนพูดให้ได้ยินอยู่เสมอว่าสถานที่ที่สร้างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น 'แรง' จึงเกิดเรื่องบ้าๆ อยู่เรื่อยมาทั้งนี้ผู้รู้อธิบายต่อไปว่าเป็นเพราะสร้างในที่ซึ่งเคยเป็นวังเก่าคือเขตวังหน้าหรือพระราชวังของกรมพระราชวังบวรสถานมงคล" ... (มนัยา ธานี. 2529 ข : 73-74)

ตัวอย่างที่ 2

... "หัวแหลมนี้อย่าไปบนกับหัวรอที่เราคุ้นชินกันดีนะละ หัวรออยู่ตรงแถวๆ วังจันทร์เกษมซึ่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเคยประทับสมัยเป็นพระยุพราช ตรงหัวรอนี้แหละค่ะที่พี่ข้าฯ คุมโหม่งคล้องกำแพงเมืองเข้ามาตอนล้อมกรุงสมัยเสียกรุงครั้งที่ 2 เขาว่ากันว่าโหม่งนี่มาโผล่ขึ้นตรงร้านขายวิหุ่ชื้อกั้วหาตรงตลาดหัวรอนั่นแหละ" ... (มนัยา ธานี. 2530 ก : 25-26)

ตัวอย่างที่ 3

"เมื่อเอ่ยถึงถนนข้าวสาร ถ้าใครรู้จักย่านบางลำภูแต่เพียงแถวๆ ร้านสหกรณ์ ก็สามารถจะไปต่อยังถนนสายนี้ได้ไม่ยาก เพียงแค่เดินต่อไปตามถนนจักรพงษ์อีกเพียงนิดเดียว ข้ามมือขอยแรกที่จะพบคือถนนทานี ซึ่งผ่านโรงแรมเวียงใต้ไปออกวงเวียนสิบสามห้าง หากต่อไปคือ ถนนข้าวสารซึ่งเป็นถนนเชื่อมระหว่างถนนจักรพงษ์กับสี่แยกคอกวัว" (มนัยา ธานี. 2535 ค : 25-26)

ตัวอย่างที่ 4

... ท่าเรือปากแชนนี้ก็คือที่เดียวกับปลายทางของรถไฟสายกาญจนบุรี-น้ำตกนั่นเอง ถนนไปสู่ที่หน้าน้ำตกไทรโยคน้อย เดินต่อไปอีกไม่ถึง 100 เมตรก็จะเป็นชุมชนและสถานีรถไฟ แต่ถ้าเลี้ยวซ้ายลงเนินไปตามถนนลูกรังอีก 200 เมตรเศษๆ ก็จะสู่ทางที่ริมน้ำแควน้อยซึ่งมีแพจอดเรียงราย ใครจะไปไทรโยคต้องลงเรือกันที่นี่ นี่หมายถึงน้ำตก

“ไทรโยคจริงๆ คือไทรโยคใหญ่ไม่ใช่ไทรโยคน้อยซึ่งเป็นน้ำตกเล็กๆ ริมทางที่สุพรรณ
ตั้งกล่าว (มนัษา ฐะณูมิ. 2538 ข : 47)

2.1.2.2 ภาษาไทย เป็นการเสนอความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยใน
ด้านการใช้ ซึ่งมักจะกล่าวถึงการใช้ภาษาถิ่น และการใช้ภาษาต่างประเทศที่นำมาทับศัพท์เป็น
ภาษาไทย รวมทั้งอธิบายความหมายของศัพท์บางคำ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

หมอเป็นคำพื้นบ้านของนักโหราศาสตร์หรือนักพยากรณ์ เช่นเดียวกับที่เราชอบเรียก
สัตว์แพทย์ว่าหมอสัตว์ แต่ในวงการหมอจริงๆ แล้วเราจะแยกคำว่านักโหราศาสตร์
ออกจากกันอย่างเด็ดขาด ขนาดถือเป็นอาชีพละเกรดคนละชั้นเลยทีเดียว เท่าที่ถาม
มานั้น เขากำหนดให้หมอเป็นอาชีพหรือวิชาพยากรณ์โดยใช้วัน เดือน ปี อาศัยคำนวณ
อย่างคร่าวๆ เต็มทีและพยากรณ์ได้ไม่ลึกซึ้งอะไร หมอใช้ตำราพรหมชาติบ้าง เลข
7 ตัวบ้าง หรือบางทีก็ใช้ไพ่ป๊อกล ส่วนคำว่านักโหราศาสตร์หมายถึงการพยากรณ์โดย
ใช้ตำแหน่งของดวงดาวในจักรวาลมาคำนวณด้วย และการคำนวณก็ใช้ปฏิทินดาราศาสตร์
เป็นส่วนประกอบ นักโหราศาสตร์ที่เก่งๆ นั้นมักศึกษาเรื่องการให้ฤกษ์ประกอบด้วย ซึ่ง
เป็นวิชาแขนงที่ยากและซับซ้อนเหนือกว่าการพยากรณ์ธรรมดาๆ เป็นอันมาก
(มนัษา ฐะณูมิ. 2535 ข : 67-68)

ตัวอย่างที่ 2

... "นานเนิ่นต่อมาจึงได้รู้ว่า ข้าวโพดนั้นภาษาลำปางเขาเรียกข้าวสาลีและข้าวโพด-
อ่อน ในสมัยนั้นออกจะเป็นพืชเกษตรอย่างใหม่ที่คนในป่าแถวกิ่วลมเขาไม่ชินตานัก แล้ว
เขาก็เรียกของเขาน่ารักว่าหน่อสาลี" (มนัษา ฐะณูมิ. 2530 ก : 77)

ตัวอย่างที่ 3

... "ผู้เขียนจึงบอกเพื่อนไปว่า เธอจำ เธอรู้หรือเปล่าว่าการถ่ายคำภาษาต่างชาติเป็นภาษาไทยนั้น ทางราชการท่านห้ามใช้วรรณยุกต์" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 192)

2.1.2.3 ความรู้เกี่ยวกับอาชีพบางประเภท เป็นการเสนอความรู้เกี่ยวกับบางอาชีพในด้านวิธีการทำงาน หน้าที่ที่ควรปฏิบัติ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "การเป็นเลขานุการที่ดีไม่ได้หมายถึงว่าจะต้องเป็นคนสวย หรือท่าทางคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง แต่การเป็นเลขานุการที่ดีนั้นหมายถึงว่าจะต้องรอบรู้ 1) งานทุกอย่างที่เราคิดว่าเราน่าจะรู้ 2) งานที่นายเขาคิดว่าเราก็น่าจะรู้ด้วยนี่นา แล้วก็ 3) งานที่นายเขาร้องว่า เอ๊ะ แค่นี้ทำไมคุณถึงไม่รู้ (วะ) อีกด้วย" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 136)

ตัวอย่างที่ 2

... ป้าผีนยายแถมจะเป็นหมอนวดประเภทตลกๆ บ๊อบๆ เสียเป็นส่วนใหญ่ แต่หมอนวดสมัยใหม่ใช้ทั้งศอกทั้งเข่าทั้งสันเท้าและฝ่าเท้า รวากับมวยไทยก็ไม่ปาน ถ้าจะเปรียบเทียบกันแล้วการนวดแบบหลังนี้น่าจะให้ผลกว่า เพราะแรงกดจากนิ้วหัวแม่มือของป้าผีนยายแถมหรือจะสู้น้ำหนักของหมอนวดสมัยใหม่ที่โถมลงไปเกือบทั้งตัวได้ ก็น้ำหนักกดต่อตารางหน่วยมันมากนี่ละ (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 172)

ตัวอย่างที่ 3

... "เมื่อผู้เขียนย้ายมาอยู่บ้านคุณลุงนั้น พี่ชายคงย้ายจากตำรวจจตุรมาอยู่สันติบาสนานมากแล้ว เพราะผู้เขียนไม่เคยเห็นวีแววของเสื้อเครื่องแบบตำรวจของพี่ชายอยู่ ณ ที่ใด

ในบ้านเลย ก็ตำรวจสันติบาลนั้นเขาเป็นตำรวจประเภทลับซับซ้อนต้องแต่งนอก-
เครื่องแบบเกือบตลอดเวลา" (มณียา ธนะภูมิ. 2529 ข : 83)

2.1.2.4 บุคคลสำคัญ ในที่นี้มนียากล่าวถึงบุคคลสำคัญในประเทศ
2 ท่าน คือ พระยาอนุমানราชชน และม.ร.ว.ณัฏศรี สุวัศวัตน์ โดยกล่าวถึงประวัติส่วนหนึ่ง
ของท่าน รวมทั้งเกร็ดความรู้เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของท่าน ดังนี้

เรื่องที่ 1

... อาจารย์เจ้าคุณท่านเป็นเจ้าคุณที่สมณะมาก ไม่ได้โอ้อ้อครฐานอย่างพระน้ำ
พระยาอื่นๆ เลย ท่านมีบ้านไม้หลังย่อมๆ อยู่ซอยเคหะแยกถนนสุรวงศ์ ซึ่งบัดนี้ได้เปลี่ยน
เป็นซอยอนุমানราชชนตามบรรดาศักดิ์ของท่าน เพื่อเป็นเกียรติแก่นักปราชญ์ของเมือง
ไทยผู้นี้แล้ว ท่านแต่งกายธรรมดาๆ ดำรงชีวิตธรรมดาเรียบง่าย แล้วก็นิยมเดินไป
ทำงานเพื่อเป็นการออกกำลังกายไปด้วยในตัว ... (มณียา ธนะภูมิ. 2529 ข :
111)

เรื่องที่ 2

... พรสวรรค์อย่างหนึ่งของคุณชายที่คนไม่ใกล้ชิดไม่รู้ก็คือ เธอสามารถพูดเลียนเสียง
คนทุกชาติทุกภาษาได้เก่งกาจ พูดเยอรมัน เธอก็ฮัมฮามโครครากได้ดีกว่าช้างตัวที่เป็น
หวัด พูดฝรั่งเศสเธอก็ร้องๆ ต้องๆ น้ำลายกระเซ็นเป็นฟองฝอยจนคนที่คุยด้วยควัก
แวนตามากันกระเซ็นแทบไม่ทันการ พูดไหหลำเธอก็พูดได้แบบไหหลมแท้ๆ ชะเนียดเพ่
ไม่เพี้ยนจนเนียดเดียว...เลยแหละ จะพูดภาษาเหนือภาษาใต้คุณชายก็พูดล่องราวกับ
ถอดลิ้นคนเหนือหรือคนใต้มาใส่แทน ... (มณียา ธนะภูมิ. 2535 ค : 101)

2.1.2.5 ความอดทนสมบูรณ์ หมายถึงความอดทนสมบูรณ์ในด้านภูมิ-
อากาศที่เอื้อต่อการเกษตร และทรัพยากรต่างๆ ที่มีในประเทศไทย ดังนี้

เรื่องที่ 1

นอกจากทรัพย์สินในดินสอพินแล้ว การเกษตรของไทยก็ก้าวหน้าไม่แพ้ใคร ... แต่ความจริงแล้ว คนไทยนั้นเป็นนักเกษตรชั้นยอดของโลก ไม่ว่าจะเป็นการเพาะพันธุ์ แพร่พันธุ์ หรือผสมพันธุ์พืชต่างๆ คนไทยทำได้เยี่ยมยอดจนต่างชาติส่งคนมาดูงานเป็นเนืองนิจ เรื่องความคิดความสามารถนั้นคนไทยไม่เคยเป็นรองใครเลย เพียงแต่เครื่องจักร เครื่องมือเราไม่ดีเท่าฝรั่งเขาเท่านั้น ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 100)

เรื่องที่ 2

"อีสานแถบสกลนคร นครพนม หนองคาย อุดรธานีไม่ได้แห้งได้แล้งอะไรกับเขาเลย ... ผู้รู้เล่าว่าอีสานแถบ 3-4 จังหวัดนี้ไม่แล้งมาก หรือจะบอกว่าไม่แล้งเลยก็ได้ เพราะได้ลมมรสุมจากอ่าวตังเกี๋ยที่พัดข้ามแม่น้ำโขงมาจากทางลาว ฝนฟ้าจึงอุดมสมบูรณ์ ดินหนองคายกับนครพนมนี้เป็นอยู่ข้าวอูนน้ำของอีสานเลยทีเดียว" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ข : 39-40)

2.1.3 ความรู้ทั่วไป เป็นการเสนอความรู้เรื่องต่างๆ นอกเหนือไปจากเรื่องที่ได้อภิปรายมาแล้ว มีลักษณะเป็นเกร็ดความรู้ ซึ่งบางครั้งเป็นเรื่องที่มันยานำมาเขียนเป็นบทความเพิ่มเติมหลังจากที่เขียนเป็นสารคดีท่องเที่ยวแล้ว มีเรื่องต่างๆ มากมาย เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... ตอนนั้นไปอเมริกาก็ไม่นานมานี้เอง แค่เดือนเมษายน เห็นข่าวในโทรทัศน์เขาบอกว่าบริษัทผลิตสื่อยักษ์หือลาคอสในอเมริกา กำลังจะฟ้องโรงงานแห่งหนึ่งที่ทำเลียนแบบโดยผลิตสื่อยักษ์ออกมาขาย ตั้งชื่อว่าหือลาโคลักแล้วทำเป็นตราจะเข้เหมือนกัน แต่ไปไล่ไปจับจะเข้หายท้องเสีย ชาวบอกว่าสื่อยักษ์ลาโคลักนี้ขายดีกว่าลาคอสเสียอีก แล้วราคาก็ถูกกว่ามากเพราะไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์แพง โทรทัศน์ไปสัมภาษณ์โรงงานลาโคลัก เขาก็บอกว่าเขาไม่สนหรอก ลาคอสจะฟ้องก็ฟ้องไปซิ จะเข้มันคนละท่าเห็นๆ อยู่ แถมชื่อก็คนละชื่อจะมาฟ้องกันได้ยังไง (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 12-13)

ตัวอย่างที่ 2

... โรเล็กซ์ปลอมที่ระบาดหนักขณะนี้มันทั้งมาจากเกาหลีและไต้หวัน ของเกาหลี (คนขายบอกว่า) คุณภาพดีกว่าและราคาก็ถูกกว่านิดหน่อยด้วย ที่ซื้อขายกันนั้นอยู่ในราว เรือนละ 700-800 กว่าบาท ไม่มากไม่น้อยไปกว่านี้

ฝรั่งคนหนึ่งเคยถามคนขายต่อหน้าผู้เขียนว่า นาฬิกานี้กันน้ำได้หรือไม่

คนขายยิ้มปากจืดไป

"กันได้ซิครับ จะให้กัน คีวนี่เลยไหมละมิสเตอร์ อยากได้แบบกันน้ำผมก็จะหยอดกาว ให้ คีวนี่เลย" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 21)

ตัวอย่างที่ 3

... "วิธีจะดูของแท้หรือของเทียมเกี่ยวกับ เลื่อยคีมยี่ห้อพวกนี้อีกอย่างหนึ่งก็คือจะ ชาติคอก เลื่อนั่น ถ้าของแท้จะเป็นติดกับตัว เลื่อยแบบเย็นขายผ่ากันรู้ๆ ขณะที่ของเทียมจะติดกาว คี้อๆ " ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 19)

ตัวอย่างที่ 4

ความกลัวต่างๆ นานาเน้นบางทีก็น่าขัน (สำหรับคนอื่น) อย่างเด็กไทยกลัวตำรวจ กลัว แหกหัวโต กลัวเจ๊กจับไปเล่นจ๊ว หรือกลัวตุ๊กแกนั่น นับว่าเป็นเรื่องมีเหตุผลน่าเห็นใจ เพราะถูกผู้ใหญ่ขู่มาตั้งแต่เด็ก เด็กคนไหนร้องไห้มากๆ ผู้ใหญ่ก็มักขู่ว่าเจียบนะ ไม่ เจียบจะเรียกตำรวจจับด้วย หรืออย่าออกไปเล่นห่างบ้านนะ เตี้ยวแหกหัวโตจับ หรือ เจ๊กเอาตัวไปเล่นจ๊วไม่รู้ด้วย ส่วนการขู่ว่าตุ๊กแกจะมากินตับนั้น ตัวอย่างมีให้ดูจนถึง บ้าน บ้านไทยสมัยก่อนหลังไหนก็หลังนี้มักมีตุ๊กแกซ่อนอยู่ตามซอกตู้ ว่างๆ ก็ร้องตื่นแก็

... ตับแก็... ฟังน่าสยดสยองไม่หยอก ผู้ใหญ่ไม่ต้องขู่เด็กก็กลัวอยู่แล้ว

(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ค : 74)

ตัวอย่างที่ 5

... นามปากกา 'มณีนยา' นี่เป็นชื่อจริงๆ ของผู้เขียน ที่หยิบเอามาใช้เป็นนามปากกา ก็เพราะไม่รู้จะตั้งนามปากกาว่าอะไรดี ที่เคยตั้งๆ ไปแล้วก็ชวยไปบ้าง ไม่ค่อยจะเข้ากับเรื่องที่เขียนหรือแปลบ้าง จึงตัดสินใจใช้ชื่อจริงๆ ไปเสียเลย ... ชื่อมณีนยานี้ พระยาอนุমানราชธนะเป็นผู้ตั้ง ท่านเป็นอาจารย์ของทั้งพ่อและแม่ของผู้เขียน รวมทั้งยังได้สอนหนังสือผู้เขียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วย (มณีนยา ธนะภูมิ. 2529 ข : 107-108)

ตัวอย่างที่ 6

ความจริงการไปเรียนเมืองนอกเมืองนาสมัยนี้ไม่ใช่เรื่องยากชนิดต้องชวนขวายนแพน เลือคตากระเด็นอีกแล้ว ทนการศึกษาจากรัฐบาลประเทศต่างๆ มีให้นักเรียนไทยปีหนึ่งๆ ไม่ใช่ไม่น้อย นอกจากนั้นยังมีทุนฝึกงาน ทุนดูงาน ทั้งแก่ข้าราชการและประชาชนทั่วไปอีกปีละหลายๆ หรือใครคิดจะไปด้วยตนเอง ค่าเครื่องบินเขาก็ให้ผ่อนส่งได้ บินก่อนผ่อนทีหลังกันเกือบทุกบริษัท ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งให้กู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยไม่สูงสำหรับคนที่อยากไปเรียนต่อต่างประเทศ ดังนั้นนักเรียนนอกจึงเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างน่าตกใจ ... (มณีนยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 25)

2.1.4 ความรู้จากประสบการณ์ ในที่นี้ผู้เขียนจะเขียนในลักษณะที่เป็นการเล่าถึงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่ผู้เขียนเข้าไปอยู่ร่วมด้วยหรือเป็นผู้ประสบเหตุ ซึ่งผู้อ่านจะได้ความรู้เป็นเหตุการณ์ร่วมกับผู้เขียน อาจไม่ใช่ความรู้ทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะหรือไม่ใช่ความรู้ทางแขนงวิชาใด แต่ความรู้ที่ผู้อ่านได้จะเป็นประโยชน์ในทางเสริมประสบการณ์ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... คนรอบอกให้เราลากกระเป๋าไปยั้งตึกเก่าๆ แห่งหนึ่งแล้วผลักประตูหาหนึ่งเข้าไปดูแล้วก็เหมือนห้องแถวที่มีประตูคิมคิห้องหนึ่งนั่นเอง ข้างในมีห้องทำงานเล็กๆ ซึ่ง

เรารู้ต่อมาว่าเป็นที่ทำงานของคนเฝ้า อันว่าหอพักแห่งนี้นั้นทางสถาบันเช่าเอาไว้เป็นที่พักรับพักรวสำหรับคนที่ได้รับทุนรัฐบาลฝรั่งเศสมาเรียนหรือดูงานก็ตามแต่ และอยู่ในความดูแลของสถาบันเมื่อนักเรียนเดินทางมาถึง และอยู่ในระหว่างรอเดินทางไปเรียนต่างจังหวัดหรือรอการติดต่อเข้าพักในหอพักถาวรของสถาบันซึ่งอยู่ชานเมืองด้านทิศใต้ สถาบันก็จะจับเอามาอยู่ที่หอแห่งนี้ก่อนคืนหนึ่งบ้างสองคืนบ้างแต่ไม่เกิน 3 คืน การมาพักนี้ไม่ใช่ว่าเขาจะให้ฟรี เราต้องเสียเงินเองด้วยแต่ไม่มากนัก ดูเหมือนจะเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ของราคาโรงแรมถูกๆ เสียด้วยซ้ำไป (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 105)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยเล่าถึงประสบการณ์ขณะเข้าพักที่หอพักชั่วคราว เมื่อได้รับทุนรัฐบาลฝรั่งเศสไปฝึกอบรมที่นั่น ซึ่งผู้อ่านจะได้ความรู้เกี่ยวกับระบบระเบียบของการไปเรียนที่ฝรั่งเศส ในกรณีที่ได้รับทุนของรัฐบาลประเทศฝรั่งเศส

ตัวอย่างที่ 2

บรรยากาศวันเลือกตั้งที่เวียนนาไม่สู้คึกคักนักในสายตาของเรา ซึ่งชินกับการเห็นโปสเตอร์ขนาดต่างๆ ปิดตามเสาไฟฟ้า ฝาผนังและข้างรั้วสะพานหรือริมไปหมด รวมทั้งแผ่นป้ายที่แขวนอรุณรุ่งต่งตามต้นไม้ราวกับว่าว หรือมีป้ายขนาดยักษ์ทำป้ายโฆษณาทั้งยี่มยะเยือกหลอกหลอนลงมาจากสี่แยกหรือหลังคาตึก ไม่ได้เห็นรถบรรทุกเล็กปิดป้ายผ้าขาวห้อยลงมาจากสองข้างตัวรถ และมีเสียงเป่าปี่ตกลองสลับกับการร้องโฆษณาคุณภาพที่คับแค้นคับขวดและคับประเทศของผู้สมัคร ราวกับเป็นการโฆษณาหนึ่งของโรงหนังในชนบท นอกเสียจากโปสเตอร์รูปนายส. ตย. รอร์ซึ่งยิ้มแต่อยู่หัวบ้านทั้งเมือง แล้วคนต่างถิ่นอย่างเราก็ไม่รู้เลยว่า เขาจะมีการเลือกตั้งกันอยู่รอมร่อ (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 127-128)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยเล่าถึงประสบการณ์ไปเที่ยวออสเตรีย ซึ่งตรงกับช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ผู้เขียนจึงให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีและบรรยากาศ

การหาเสียงของออสเตรเลีย

ตัวอย่างที่ 3

... ตอนที่เรามาชมพรมแดนออสเตรเลียเข้าเชโกโก ได้พบว่ามีการใช้เครื่องมือหน้าตาแปลก ตรวจสอบที่จะเดินทางจากเชโกโกหรือยุโรปตะวันออกอื่นๆ เข้าออสเตรเลียด้วยเครื่องนี้รูปร่างเหมือนเตารีด เมื่อเรากลับจากเชโกโกเข้าออสเตรเลียหลังจากแยกกับคณะทัวร์แล้วก็โดนตรวจกับเขาด้วยเหมือนกัน เขาให้เราหย่าผ่าเท้าขึ้นโดยไม่ต้องถอดรองเท้า แล้วเอาเครื่องมาทาบๆ กับรองเท้า เครื่องก็จะดังตึกๆ แล้วมีตัวเลขขึ้น ผู้เขียนถามเขาก่อนมันตภาพรังสีที่ดีมากกับเท้านี้ปริมาณสูงไหม เจ้าหน้าที่ที่นั่นมองน้อยซึ่งพูดอังกฤษไม่ค่อยจะได้ก็ส่ายหน้าบอกว่าไม่มาก เขาเอานิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือมาขานานกันแคบๆ เป็นเชิงจะบอกว่ามีนิดเดียว อย่าตกใจไปเลย หรืออะไรทำนองนั้น (มนันยา ณะภูมิ. 2530 ก : 114-115)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยเล่าถึงประสบการณ์ในช่วงเวลาที่ตาปฏิบัติของโรงไฟฟ้าเชโรโนบิลระเบิด ขณะที่ผู้เขียนไปเที่ยวยุโรปตะวันออก ซึ่งผู้อ่านจะได้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในขณะนั้น

2.2 กลวิธีเสนอความรู้ โดยปกติแล้วการเสนอความรู้ในงานเขียนมักเป็นการบอกเล่าอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งอาจทำให้งานเขียนเรียบง่ายขึ้น ผู้เขียนจึงต้องเสนอความรู้ด้วยกลวิธีที่หลากหลาย โดยอาจแฝงมากับสิ่งต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้มีโอกาสใช้ความคิดพิจารณาในสิ่งที่ผู้เขียนเสนอมากขึ้น

ในงานเขียนสารคดีของมนันยานั้นมีการเสนอความรู้ด้วยกลวิธีต่างๆ 7 วิธีคือ ใช้วิธีแนะนำผู้อ่าน ใช้วิธีอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่น ใช้วิธีแฝงความรู้ไว้ในบทสนทนา ใช้วิธีแฝงความรู้ไว้ในความคิดเห็น เสนอความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ใช้วิธีเปรียบเทียบ และใช้วิธีแทรกเรื่องเข้าชั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ใช้วิธีแนะนำผู้อ่าน การเสนอความรู้วิธีนี้ ผู้เขียนมักใช้คำว่า "ควร" "ก็ต้อง" "อย่า" ฯลฯ หรือใช้ถ้อยคำที่เป็นการขึ้นว่า ถ้าทำเช่นนั้นจะมีผลดีหรือไม่ดีอย่างไรเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตาม เชื่อถือ และปฏิบัติตาม เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... ด้วยว่าเรื่องกินนั้นเป็นหัวใจของคนฝรั่งเศส ใครอยากให้คนฝรั่งเศสรักต้องพูดถึงฝรั่งเศส (ในทางที่ดี) แล้วก็ชวนคุยเรื่องของกินเข้าไป ยิ่งบอกตำรากับข้าวเด็ดๆ ให้หรือบอกว่าร้านโน้นร้านนี้มีของอร่อยอย่างนั้นอย่างนั้น คนฝรั่งเศสจะรักใคร่จนแทบจะยกลูกสาวให้ ใครไปสมัครงานกับนายจ้างชาวฝรั่งเศส ควรแต่งตัวให้หรูเร่ดๆ เข้าไว้ (เขาชอบของสวยๆ งามๆ) ถ้าเป็นชายก็ควรหล่อแบบเน้นน้อยกระช้อยกระชด (เขาชอบแบบนั้นอีกเหมือนกัน) จากนั้นก็ควรสืบทอดให้ทราบว่านายจ้างชอบอาหารอะไรเป็นพิเศษ ตอนสัมภาษณ์ควรยกเยื้องให้โยงไปถึงอาหารที่นายจ้างชอบ แล้วบอกว่าร้านไหนทำอาหารชนิดนั้นได้อร่อยฉมัง (จะให้ดีก็ควรแถมรายชื่ออาหารเด็ดๆ ที่ร้านนั้นปรุงได้อร่อยเป็นเยี่ยมด้วย) ถ้าสามารถทำได้ดังนี้สิทธิการริษะท้านว่าการสมัครงานจะได้ผลสมโนปรารณาแล (มนัญา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 148-149)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนให้ความรู้โดยใช้วิธีแนะนำว่า ถ้ามีกิจที่ต้องติดต่อกับคนฝรั่งเศส ควรพูดถึงเรื่องอาหาร เพราะคนฝรั่งเศสให้ความสำคัญกับเรื่องอาหารการกินมาก

ตัวอย่างที่ 2

... "เอามาคุยให้ฟังให้หนักพิจารณาเท่านั้นเองคะว่ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ หรือที่เรียกว่าขันธทั้ง 5 นั้น เป็นทุกขนักหนาถ้าไปยึดไปติดเข้า" (มนัญา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 20)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนให้ความรู้โดยใช้วิธีเตือนให้ผู้อ่านนำเรื่องการหลงลืมของคนขราที่ผู้เขียนเล่าไปพิจารณา เพื่อไม่ให้ยึดติด

ตัวอย่างที่ 3

"หนังสือสมัยเก่าเล่มหนึ่งดูเหมือนจะเป็นจินตนาณิ แยกแยะการนับระหว่างโกฏิกับ
อสงไขยซึ่งแปลว่ามากมายจนนับไม่ได้ หรือนับได้ไม่ทั่วถ้วนออกไปอีกหลายชั้น ลองพลิก
ดูจะได้รู้อะไรแปลกๆ " (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 3)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีแนะนำให้ผู้ผู้อ่านหนังสือจินตนาณิ ซึ่งมีเรื่อง
น่ารู้มากมาย โดยเฉพาะเรื่องการนับเกี่ยวกับโกฏิกับอสงไขย

2.2.2 ใช้วิธีอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่น เป็นการเสนอความรู้โดยอาศัยการ
บอกเล่าจากผู้อื่นที่ผู้เขียนรับรู้มา อาจมาจากถ้อยคำที่ผู้อื่นเล่าให้ฟัง หรือมาจากงานเขียนของผู้อื่น
แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.2.2.1 อ้างอิงจากคำพูดของบุคคลอื่น ในที่นี้มักเป็นความรู้ที่ได้
จากการบอกเล่า หรือจากคำพูดของผู้อื่นที่ผู้เขียนรับฟังมาโดยตรง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "คนในคณะเผยแพร่การท่องเที่ยวของบัณฑิตสไตน์เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า ถึงแม้เมืองนี้
จะเป็นเมืองเล็กนิดเดียวคือมีพลเมืองเพียง 5 พันคน แต่ก็ยังเป็นเมืองเก่าแก่มากตั้งแต่สมัย
โรมัน แล้วก็เป็นเมืองท่องเที่ยวมาตั้งแต่ไหนแต่ไร เนื่องจากนอกจากจะเป็นเมือง
เหมาะแก่การเล่นสกีแล้วยังมีน้ำพุร้อน ซึ่งมีแร่ธาตุมากมายเหมาะแก่การบำบัดรักษาโรค
อีกด้วย" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 52)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีอ้างอิงจากคำพูดของคนในคณะเผยแพร่การ
ท่องเที่ยวของบัณฑิตสไตน์ ที่เล่าถึงความสำคัญของเมืองบัณฑิตสไตน์

ตัวอย่างที่ 2

ห้ามคนไทยไม่ให้มีนั้นยากมากๆ พอๆ กับห้ามคนอิตาลีไม่ให้กินมัยกมื่อเวลาพูด ก็

มันเป็นลักษณะประจำชาติของเขา ยิ่งงั้นจะให้ทำยังไงได้ เคยมีคนอิตาลีเลียนโอดครวญว่า ถ้าไม่ให้โยยกมือยกไม้ เวลาพูดแล้วมันคิดไม่ออกวะ คล้ายๆ สมองมันไม่เล่นยังงั้นชอบกล เรื่องนี้พอสอนว่า เวลาเจอคนอิตาลีชนตักน้ำก็ให้ชวนคุยเข้าไว้ เขาจะได้ยกไม้ยกมือ คุยตอบเป็นการช่วยพยุงตัวไม่ให้จมน้ำได้วิธีหนึ่ง...นี่! (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 33)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีอ้างอิงจากคำพูดของบิดาผู้เขียนเอง เกี่ยวกับนิสัยคนอิตาลีชนตักน้ำยกมือ หรือทำมือประกอบขณะพูด

ตัวอย่างที่ 3

... หมอสมณียกประโยชน์ของสุรามามากถึง 4 ข้อ คือ

1. สุราทำให้สนิทสนมกันง่าย แล้วก็ยกตัวอย่างการเจรจาความเมืองเพื่อกุชาติของสงครามโลกครั้งที่ 2 มาอ้าง มีข้อมูลอ้างอิงเสียด้วย ว่ายกมาจากวิทยานิพนธ์ของ ดร.ศิริกร ชัยนาม หน้า 458 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนกรกฎาคม 2510...แน่ะ
2. สุรานั่นใช้ปรับการไหลเวียนของโลหิตในกรณีโรคหัวใจ เช่นเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจบกพร่อง ทำให้เจ็บหน้าอก ซึ่งหมอทั้งหลายใช้เหล้าเป็นยาแก้มาหลายร้อยปีแล้ว มีหนังสืออ้างอิงเหมือนกัน คือจากเรื่อง Heart Disease ของ Dr.White หน้า 560 Edition ที่ 4

อันนี้ต้องเชื่อเข้าไว้ก่อน เพราะหมอสมณเธอเป็นหมอโรคหัวใจนี่คะ

3. คุณหมอเธอลำคำของดร.โรเบิร์ต คลิน จากบทความซึ่งพิมพ์โดยสำนักพิมพ์สะเพียร์ คัมปะนี เมื่อปี ค.ศ. 1979 ว่าการดื่มเหล้าผสมอย่างปลอดภัยเมื่อนั้นดีกว่ามาร์ตินี่เพียวๆ ดื่มเบียร์ปลอดภัยกว่าสก๊อตวิสกี แต่จะดื่มอะไรก็ตาม ก็ต้องยึดหลักทางสายกลางเอาไว้ คืออย่าดื่มเกินกำลัง ก่อนกินเหล้า ดร.คลินแนะนำให้มดะไรรองท้องเสียหน่อย ควรเป็นอาหารที่มีไขมันหรือจะเป็นนมสดสักแก้วก็ได้ เมื่อดื่มจบรายการแล้วให้กินอาหารที่มีประโยชน์ต่อท้าย ...

4. หมอสมณไปเอาข่าวรอยเตอร์จากนสพ.บางกอกโพสต์ วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2525

มาอ้างว่า นายแพทย์นิบไซลด์ แห่งมหาวิทยาลัยลิมเบิร์ก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้สรุป
 ผลจากการติดตามศึกษาอยู่ 10 ปี ว่า ถ้าดื่มเบียร์บ้าง ไวน์บ้าง หรือวิสกี บรั่นดีบ้าง
 อย่างสม่ำเสมอ แต่ไม่ถึงกับเมามากแล้วจะก่อ จากคนสี่พันคนที่หมอดูติดตามศึกษานั้น ไม่มี
 ใครตายด้วยโรคหัวใจวายอย่างเฉียบพลันเลย ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก :
 42-44)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีอ้างอิงจากการศึกษาค้นคว้าของหมอสเมาน์
 เพื่อนของผู้เขียน ถึงประโยชน์ของการดื่มสุราที่มีผลต่อร่างกาย

2.2.2.2 อ้างอิงจากเรื่องต่างประเทศ เป็นการนำเรื่องของ
 ต่างประเทศมาแปล แล้วนำมาเล่าต่อ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... ชะรอยเมื่อเขียนถึงเรื่องความมหัศจรรย์พิลึกกึกกือของหินนานาชนิดในอังกฤษหลายๆ
 เข้า คงมีคนแอบขำเลิ่ลึงๆหน้าหาวว่าซึก "เพี้ยนๆ " คนเขียนเรื่องนี้ก็เลยออกเนื้อออก
 ตัวไว้ท้ายหน้าว่า การที่คนอังกฤษไปเล่าลือกันอื้อฉาวว่าก้อนหินหมุนได้ เดินได้ หรือเดิน
 ระบายได้นั้น จะเป็นด้วยคนอังกฤษป่าเถื่อนล้าหลังก็หาไม่ เพียงแต่เป็นเรื่องราวโบราณเล่า
 กันต่อๆ มาเท่านั้น แล้วเวลาที่ก้อนหินมักจะขยับเขยื้อนเคลื่อนที่ก็มักเป็นเวลาช่วงที่เด่นๆ
 ของวัน เช่น เที่ยงวัน เที่ยงคืน เมื่อตะวันตกดิน หรือเมื่ออาทิตย์ขึ้นเป็นต้น ซึ่งเป็นช่วง
 แห่งการเปลี่ยนแปลงเช่นจากมืดเป็นสว่าง จากสว่างเป็นมืด หรือเป็นเวลาที่กระแสน้ำ
 เปลี่ยนแปลง หรือเป็นวันขึ้นปีใหม่ วันกลางฤดูร้อน อะไรเทือกๆ นั้น เมื่อธรรมชาติ
 เปลี่ยนแปลง คนโบราณหาคำตอบไม่ได้จึงนึกกลัวแล้วก็เลยแต่งเรื่องให้พิลึกกึกกือยิ่งขึ้น
 ไปอีก ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2535 ข : 115)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีอ้างอิงจากคำพูดของคนที่เขียนเรื่องหินแสดง
 ภูเขาต่างๆ ว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่เล่าต่อกันมาตั้งแต่โบราณ ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 2

... หินมีรูปร่างอันมีประโยชน์ยิ่งไปกว่านี้ด้วยว่าใครๆ ก็มีเองเป็นส่วนตัวได้ ไม่ต้อง
 เดินทางมารักษาดังที่ก้อนหินตั้งอยู่ให้เหนื่อยยาก ในซัพเพิร์ดเชื่อกันว่าถ้าเอาหินที่มีรูร้อย
 เชือกแขวนไว้หัวเตียงจะป้องกันการนอนละเมอฝันร้ายได้ ในอีสต์แองเกลีย ยอร์เซอร์
 และในไอร์แลนด์จะนิยมเอาหินมีรูร้อยเชือกแขวนไว้ในคอกสัตว์เพื่อป้องกันอันตรายอันจะ
 เกิดแก่ม้า และเพื่อให้รีดนมวัวได้มากๆ รวมทั้งเพื่อป้องกันโรคภัยต่างๆ ด้วย
 (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 119)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีอ้างอิงจากเรื่องต่างประเทศที่เขียนถึงหินมีรู
 โดยหินดังกล่าว คนอังกฤษมีความเชื่อว่ารักษาโรคได้

ตัวอย่างที่ 3

คฤหาสน์ซีฟนิงมีอายุ 300 กว่าปีแล้ว คือสร้างตั้งแต่ ค.ศ. 1625 ในศตวรรษที่ 17 โดย
 มอนิโกโจนส์ สถาปนิกผู้มีชื่อในยุคนั้นเป็นคนออกแบบ เจ้าของเดิมจะเป็นใครไม่มีใคร
 บอกได้ มารู้อะไรก็ดูจากหลักฐานละเอียดก็ใน ค.ศ. 1717 เมื่อนายพลเจมส์สแตนโฮป เอิร์ล
 แห่งสแตนโฮปคนที่ 1 ซึ่งเป็นนักการเมืองและทหารกล้าของอังกฤษซื้อจากเจ้าของเดิม
 ในปี 1717 ท่านเอิร์ลคนนี้เป็นทูตอังกฤษประจำสเปน ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2535
 ข : 128)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีอ้างอิงจากเรื่องต่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่อง
 เกี่ยวกับประวัติของวังซีฟนิง ในอังกฤษ

2.2.3 ใช้วิธีแฝงความรู้ไว้ในบทสนทนา การเสนอความรู้วิธีนี้ผู้เขียนจะเสนอความรู้ไว้ในบทสนทนา ซึ่งมักเป็นการสนทนายาระหว่างผู้เขียนกับบุคคลอื่น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... หนึ่งผู้เขียนไปโคราชก็แวะกินร้านสะเต็กโก้หุ แฉวๆ มวกเหล็ก คนเสิร์ฟปราดเข้ามาโค้งแล้วส่งเมนูให้ ...

"สะเต็กของคุณนี่หนักเท่าไรบ้างล่ะ จะได้สั่งถูก"

เมื่อบ่อยทำหน้าังไป 35 วินาที ลูกค้าจึงต้องอธิบายเพิ่มเติม

"คือยังจ้ะ สะเต็กนี่เขาตัดชิ้นละ 100 กรัมบ้าง 150 กรัมบ้าง ตามแต่ใครจะต้องการ ชิ้นใหญ่ชิ้นเล็ก ลองไปถามในครัวเขาคุ้ยเถอะว่าสะเต็กที่หนักก็กรัม"

"ครับ ครับ" บ่อยคำนับรับคำ แล้วออกเนื้อออกตัว "คือผมเพิ่งมาอยู่ใหม่ะครับเลย

ไม่ทราบ" ... (มณีนยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 23-24)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีแฝงความรู้ไว้ในบทสนทนา ซึ่งเป็นการสนทนายาระหว่างบริกรกับลูกค้า เรื่องสะเต็ก

ตัวอย่างที่ 2

... "คนสุดท้ายออกจะแหวกแนวอยู่สักหน่อย เพราะใครๆ เรียกชื่อว่า ปรีชา วอก

"เอ๊ะ! นามสกุลแปลกดี" เราปรารภเมื่อย้ายไปใหม่ๆ "สันติด้วย คงเป็นผู้ดีเก่าแก่นับย้อนอีกไม่กี่ชั่วคนก็จะถึงลิงกระมัง"

"เปล่า! วอกนี้เป็นภาษาเหนือแปลว่ากะล่อน ปรีชา วอก ก็คือปรีชาไอ้กะล่อนตะหาก"

(มณีนยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 116-117)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีแฝงความรู้ไว้ในบทสนทนายาระหว่างผู้เขียนกับบุคคลอื่น เป็นเรื่องเกี่ยวกับนามสกุล ซึ่งในการสนทนายส่วนนี้ผู้อ่านจะได้ความรู้เรื่องภาษาไทยถิ่น

ตัวอย่างที่ 3

พลเมืองในปารีสเมื่อ 4-5 ปีก่อนนั้นมี 4 ล้านคนเศษ คิดคร่าวๆ ก็มากกว่าคนกรุงเทพฯ หนึ่งเท่า แม้บริการรถใต้ดินจะดีแสนดียังไงในระหว่างรัชอาวาร์ก็ยังไม่แน่นจนได้ บางสายแน่นเสียจนยืนแทบไม่ได้ ถูกเบียดอัดจนตัวแบนราวกับกล้วยบิง

"แต่ยังแพ้รถไฟของญี่ปุ่น" เพื่อนญี่ปุ่นที่หอบปากบอก "คนโตเกียวไม่นิยมอยู่ในเมืองหลวง เพราะที่ดินแพงมาก ในถนนก็รถติด ไปมาไม่สะดวก เขาเลยออกไปอยู่ตามชนบทใกล้ๆ เข้าขึ้นนั่งรถไฟมาทำงาน เย็นลงนั่งรถไฟกลับแบบคนอังกฤษที่ลอนดอน"

"ได้ยินข่าวว่ายีนก็ยังไม่ได้จริงไหม"

"จริง เราต้องมีเจ้าหน้าที่รถไฟคอยต้อนรับคนอัดเข้าไปในโบกี้ อัดจนอัดเข้าไปไม่ได้อีก แล้วจึงจะปิดประตู ประตูโบกี้รถไฟของญี่ปุ่นถึงได้แข็งแรงมากไงล่ะ ถ้าคุณขึ้นรถไฟญี่ปุ่น คุณจะใส่รองเท้าหลวมๆ ไม่ได้เพราะคุณไม่ได้เดินเอง คุณไหลไปกับฝูงคน เพราะฉะนั้นถ้ารองเท้าหลวมมันก็หลุดง่าย คุณหยุดใส่ไหมไม่ได้เสียด้วยเพราะต้องไหลไปเรื่อยๆ ทุกๆ ปีการรถไฟของญี่ปุ่นก็รับรองเท้าที่ตกค้างอยู่ได้เป็นพันๆ คู่เลยนะ" ...

(มนัษยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 40-41)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอความรู้โดยใช้วิธีแผ่ความรู้ไว้ในบทสนทนาระหว่างผู้เขียนกับบุคคลอื่น ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของชนญี่ปุ่น และรถไฟของญี่ปุ่น

2.2.4 ใช้วิธีแผ่ความรู้ไว้ในความคิดเห็น การเสนอความรู้วิธีนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนเอง บางความคิดอาจเกิดจากการสังเกตของผู้เขียน ซึ่งความคิดดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ และมีความเป็นไปได้พอที่ผู้อ่านจะยึดถือเป็นความรู้ได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

เมื่อเร็วๆ นี้ได้ไปเห็นรูปเขียนขนาดใหญ่ที่ห้องโถงของโรง...อย่าให้บอกดีกว่าว่าที่ไหน...แห่งหนึ่ง เป็นรูปของผู้หญิงที่ดูคุ้นๆ หน้าแต่ไม่ออกกว่าเป็นใคร หญิงนั้นดู

ละมุนละไมอ่อนหวานเหมือนนางฟ้าชนิดที่มองแล้วก็ต้องมองซ้ำ
จนกลับไปบ้านนานชั่วโหมงจึงนึกออกกว่าเป็นรูปของผู้หญิงไม่สวยมากคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้บริจาค
เงินสร้างอาคารหลังนั้น จึงทำให้ต้องมีการแขวนรูปเจ้าของตึกไว้เป็นสำคัญ และการที่
เลือกรูปเขียนแทนรูปถ่ายทั้งที่แพงเงินกว่ากันนั้น ก็เพราะจิตรกรบางคนมีความสามารถ
ทำให้คนไม่สวยเอาจากๆ บางคนกลับหน้าตาดีจนพอดูได้อย่างไม่น่าเชื่อ แม้ว่าการ
กระทำเช่นนั้นจะต้องสิ้นเปลืองค่าจ้างวาดภาพมากเพียงไรก็ตาม ก็ยังดีกว่าเจ้าตัวจะ
เสี่ยงไปทำศัลยกรรมพลาสติกให้คงงามแล้วถ่ายรูปตนเองมาแขวนไว้ให้เห็นรื้อรอยความ
แก่เฒ่าที่อาจหลงเหลือ ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ค : 61-62)

ตัวอย่างนี้เป็นการเสนอความรู้โดยใช้วิธีแฝงความรู้ไว้ในความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่ง
มนัญาแสดงความคิดเห็นไว้ว่า การจ้างจิตรกรให้วาดภาพจะทำให้ภาพดูสวยกว่าตัวจริงและดี
กว่าภาพถ่าย แม้จะต้องเสียเงินมากกว่าก็ตาม

ตัวอย่างที่ 2

... ตอนเรียนนั้นถึงจะไกลเสียบ้าง เบี้ยวเสียบ้าง มั่วแต่คุยเสียบ้าง กลับมาก็ยังขอ
ลอกเพื่อนได้ แต่ไปอย่างนี้กลับมาจะขอใครลอกเล่าคะ ไล่ครั้นจะเปิดตำราเขียนก็ได้อยู่
หรือก แต่ทำบ่อยๆ ก็เหมือนสำตัวเอง เพราะไม่มีความแปลกใหม่มาให้ผู้อ่าน บ่อยๆ
เข้าใครเขาจะอ่าน เป็นนักเขียนนี้ก็ต้องแข่งกับตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นต้อง
เหนื่อยยากตรากตรำนั้นแหละจึงจะอยู่ได้ (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 204)

ตัวอย่างนี้เป็นการเสนอความรู้โดยใช้วิธีแฝงความรู้ไว้ในความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่ง
ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของนักเขียนไว้ ทำให้ผู้อ่านได้ความรู้ในเรื่อง
อาชีพนักเขียน

2.2.5 ใช้วิธีเสนอความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ วิธีนี้เป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเนื้อหาที่ผู้เขียนกล่าวถึงโดยเขียนไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ซึ่งข้อมูลนั้นยังเป็นการให้ความรู้แก่ผู้อ่านอยู่ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "กริขณา (ความจริงก็คือกฤษณานั้นเอง แต่ตัว ษ.ฤาษี กับ ศ.ศาลานั้น ภาษาแขกอ่านเป็นเสียง ช.ช้าง อย่าง อโศก อ่านว่า อะ-โซ-กะ ลักษณะมี อ่านว่า ลัก-ชะ-มี เป็นต้น เพราะฉะนั้นกฤษณาจึงบอกชื่อตัวเองว่า กริขณา) เล่าว่าเธอเป็นลูกครึ่งอินเดีย สวิส" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 188)

ตัวอย่างนี้ใช้วิธีเสนอความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ซึ่งเป็นเรื่องการออกเสียงพยัญชนะ ษ.ฤาษี กับ ศ.ศาลา ในภาษาสันสกฤตออกเสียงเป็น ช.ช้าง

ตัวอย่างที่ 2

"งานคาร์นิวัล ชาวเยอรมันเรียก Fastclovend ซึ่งมาจากรากศัพท์ Fasching หมายถึงงานฉลอง 40 วันก่อนวันอีสเตอร์ (พิธีฉลองการเสด็จขึ้นจากหลุมฝังศพของพระเยซู ตรงกับวันอาทิตย์หลังวันเพ็ญหลังวันที่ 21 มีนาคมของทุกปี)" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2530 ก : 215)

ตัวอย่างนี้ใช้วิธีเสนอความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ เรื่องความเป็นมาของเทศกาลคาร์นิวัล

ตัวอย่างที่ 3

... "ถ้าอยากจะไปเที่ยวที่ภูมิประเทศสวย (มาก) คนใจดีมีอัธยาศัยและอาหารการกินอร่อยถูกปากก็ควรเลือกไปนิวซีแลนด์ ประเทศนี้สวยเหมือนยกเอาอังกฤษบวกเดนมาร์กมาไว้ใกล้บ้านเรา (เมืองโอ๊คแลนด์อยู่ห่างกรุงเทพฯ ประมาณ 12 ชั่วโมงบิน อังกฤษห่างราว 16 ชั่วโมง)" (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 144)

ตัวอย่างนี้ใช้วิธีเสนอความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บเกี่ยวกับระยะเวลาเดินทาง เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าถ้าไปเที่ยวอังกฤษจะใช้เวลานานกว่าไปโอ๊คแลนด์ (Auckland) ในนิวซีแลนด์ ซึ่งไม่ว่าจะไปที่ใดก็จะได้รับบรรยากาศที่สวยงามคล้ายคลึงกัน

2.2.6 ใช้วิธีเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจและเห็นภาพชัดเจน การเสนอความรู้วิธีนี้ มนัยานิยมใช้มากในงานเขียนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และมักเปรียบเทียบด้วยการอุปมาอุปไมย แบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

2.2.6.1 เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้อ่านคุ้นเคยเพื่อให้เห็นภาพ เป็นการนำสิ่งหนึ่งมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนเห็นในขณะนั้น โดยอาจเป็นของชนิดเดียวกันหรือไม่ก็ได้ ซึ่งสิ่งที่ผู้เขียนนำมาเปรียบถึงมักเป็นสิ่งที่ผู้อ่านรู้จักดี เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "น้ำแข็งในแม่น้ำข้างๆ เรือยังลอยเป็นกะบิๆ หนาราวๆ ศอกเศษ และแผ่นหนึ่งๆ ใหญ่เท่ารถสิบล้อ" (มนัยา ธนะภูมิ. 2528 : 107)

ตัวอย่างนี้ เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพว่าน้ำแข็งในแม่น้ำนี้ว่า เมืองเลนินกราดนั้น ก่อนใหญ่มาก ขนาดเท่ารถสิบล้อ

ตัวอย่างที่ 2

... "ต้นไม้โบราณนี้เมื่อเข้าไปดูใกล้ๆ ก็จะมีตะปุ่มตะป่ำเหมือน ดอกเห็ดดอกโตๆ เหมือน ดอกเห็ดดอกโตๆ เต็มไปหมดจนแทบไม่เห็นเนื้อไม้" ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 206)

ตัวอย่างนี้ เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพต้นไม้ที่มีหัวตะปุ่มเหมือนดอกเห็ดดอกอยู่เต็มต้น ต้นไม้ใหญ่มุมถนนแห่งหนึ่งในกรุงเวียนนา

ตัวอย่างที่ 3

... "ที่ลานกว้างข้างๆ ศูนย์การค้าเซ็นชามีตลาดนัดยามเช้าซึ่งขายระเรื่อไปจนบ่าย ในหน้าร้อน และมีบรรยากาศแบบพินันท์ น่าดูดีเหมือนกัน ดอกไม้ยังงั้สีสดใสว่างขายเต็มไปหมด มีตั้งแต่กุหลาบตูมดอกโตเท่ากำปั้น ก้านดอกยาวเกือบเท่าแขน ส่งกลิ่นหอมคลอบอวล" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2535 ก : 102-103)

ตัวอย่างนี้เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพดอกกุหลาบขนาดใหญ่เท่ากำปั้น และก้านยาวเกือบเท่าแขน ซึ่งวางขายที่ตลาดนัดของศูนย์การค้าเซ็นชา ในพินแลนด์

2.2.6.2 เปรียบเทียบกับสถานที่ที่ผู้อ่านคุ้นเคยเพื่อให้เห็นภาพ

เป็นการนำสถานที่ที่ผู้อ่านคุ้นเคยหรือสถานที่ในประเทศไทยมาเปรียบเทียบกับสถานที่ที่ผู้เขียนเห็นขณะนั้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "ผู้เขียนได้มีโอกาสไปเดินตลาดแบบชาวบ้านน้อยหนึ่ง จะเป็นด้วยไปไม่ถูกเวลา หรือเขามีขายอย่างนั้นเองก็ไม่ทราบได้ ตลาดจึงดูโหลมๆ เหมือนตลาดตามอำเภอเล็กๆ บ้านเราตอนใกล้จะวายคน" ... (มนัญา ธนะภูมิ. 2529 ข : 38-39)

ตัวอย่างนี้เปรียบเทียบให้เห็นภาพตลาดเล็กๆ ในมอสโคว์ที่มีสภาพเหมือนตลาดตามอำเภอเล็กๆ ของไทย

ตัวอย่างที่ 2

... เดินผละจากคุณลุงทั้งกลุ่มกลับมาทางเดิมได้นิดหนึ่ง เราก็ได้เห็นภาพอันงามประหลาด คือภาพของปราสาทไฮเซนชวานเกาบนยอดเนินกลางแสงอาทิตย์ยามเช้าตรู่ ดูร่วมเรื่องงดงามอย่างน่าอัศจรรย์ ปราสาทหลังนี้จะหายไปแล้วก็ไม่ได้สวยอะไรคล้ายๆ ป้อมค่ายตั้งแหมะอยู่บนยอดเนินกลางเมืองชวานเกา จะนิทานว่าร้ายไปก็เปรียบ

เหมือนเอาป้อมพระกาฬตรงเจดิมไทยมาตั้งให้ยาว แล้วก็ยกแหมะไว้แทนภูเขาทองกลาง
กรุงเทพฯ ยิ่งใจก็ยิ่งงั้น (มณียา ฐานะภูมิ. 2538 ก : 83)

ตัวอย่างนี้เปรียบเทียบให้เห็นภาพปราสาทไฮเฮนชวานเกา ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเหมือน
ป้อมพระกาฬแต่ยาวกว่า และตั้งอยู่บนเนินสูงอย่างภูเขาทอง

ตัวอย่างที่ 3

... "พิพิธภัณฑสถานนี้มีตั้ง 5 ชั้นและแต่ละชั้นก็ยาวเหยียดเท่าๆ ความยาวของ
สนามหลวง" ... (มณียา ฐานะภูมิ. 2539 : 9)

ตัวอย่างนี้เปรียบเทียบให้เห็นภาพพิพิธภัณฑสถานในเยอรมันว่าใหญ่และยาวเท่าๆ กับ
สนามหลวง

2.2.6.3 เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้อ่านคุ้นเคยเพื่อให้เข้าใจ เป็นการ
นำสิ่งหนึ่งที่ผู้อ่านคุ้นเคยมาเปรียบกับสิ่งที่ผู้เขียนประสบหรือรับรู้ในขณะนั้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ
ง่ายขึ้น สิ่งที่น่ามาเปรียบอาจไม่ใช่ของชนิดเดียวกันก็ได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "ส่วนการที่อังกฤษมาพ่นออสเตรเลียและยึดเอาเป็นอาณานิคมมัน ทั้งช่วงมาตั้ง
100 กว่าปี คือในปี 1768 ตรงกับรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช"
(มณียา ฐานะภูมิ. 2530 ข : 21)

ตัวอย่างนี้เปรียบเทียบที่อังกฤษยึดครองออสเตรเลียได้ว่า ตรงกับรัชกาลของสมเด็จพระ
เจ้าตากสินมหาราช

ตัวอย่างที่ 2

... ก่อนอื่นฉันต้องแจ่มแจ้งให้ป้านักภาพออกเสียก่อนว่า อันว่าเมืองโกสตาช ที่พี่-
จันทราไฟเธอฟานักอยู่นั้นเป็นเมืองริมทะเลสาบ แล้วก็ทะเลสาบคอนสแตนซ์แห่งนี้ก็เป็น
เส้นกั้นพรมแดนธรรมชาติระหว่างประเทศ 3 ประเทศคือ สวิส เยอรมัน แล้วก็
ออสเตรีย ทั้งนี้โดยที่สวิสกับเยอรมันอยู่เผชิญหน้ากันทางด้านยาวของทะเลสาบ ส่วน
ออสเตรียจะอยู่หัวมุมทางขวาหรือถ้าจะให้ป้าเห็นภาพชัดเจนกว่านั้น ก็ขอให้ป้าจจวาด
ภาพปลาหลักหนึ่งตัว เมื่อจับให้มันหันปากไปทางขวามือของเราเรียบร้อยแล้วก็จะเห็น
ภาพเด่นว่า ถ้ามันตัวปลาหัวคือทะเลสาบแล้วไซ้ เยอรมันนั้นคือส่วนหลังของปลาที่ขึ้นไป
ขณะที่สวิสคือส่วนท้องของปลาที่ลงมา พระตำหนักนโปเลียนที่ฉันพาป้าไปเที่ยวเมื่อ 2-3
วันก่อนอยู่ตรงหางของปลาที่พอดีเพียะ แล้วประเทศออสเตรียก็อยู่ตรงปากของปลาที่แน่น
แล้ว ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ก : 61)

การเปรียบเทียบนี้ช่วยให้ผู้อ่านได้เห็นภาพและยังเข้าใจถึงแผนที่ที่ผู้เขียนกล่าวถึงได้
ชัดเจน เนื่องจากผู้เขียนนำไปเปรียบกับปลา โดยชี้แจงว่าแต่ละสถานที่นั้นตรงกับส่วนใดของ
ปลาบ้าง

2.2.6.4 เปรียบเทียบกับสถานที่อื่นเพื่อให้เห็นภาพ เป็นการนำ
สถานที่ในต่างประเทศมาเปรียบเทียบกับสถานที่ที่ผู้เขียนไปในขณะนั้น วิธีนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเห็น-
ภาพชัดเจนในกรณีที่ผู้อ่านเคยไปสถานที่ที่ผู้เขียนนำมาเปรียบ แต่ในกรณีที่ผู้อ่านไม่เคยรู้จักสถานที่
ดังกล่าวมาก่อน ผู้อ่านก็จะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการเปรียบเทียบนี้ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"โตเกียวนี้เป็นเมืองใหญ่มาก สมแล้วที่เราเรียกมหานคร ฉันได้ตัวเลขมาว่ามีเนื้อที่ถึง
830 ตารางไมล์ ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบก็ต้องอธิบายว่าใหญ่กว่าเมืองลอสแอนเจลิสถึง 2
เท่าแหละจะ แล้วเมืองลอสแอนเจลิสก็เป็นเมืองใหญ่อันดับสองของสหรัฐ ก็สหรัฐนี้เป็น
ทวีปแปซิฟิกเริ่มเพิ่ม" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2529 ก : 16)

การเปรียบเทียบนี้ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพกรุงโตเกียวว่าใหญ่มาก และใหญ่กว่านคร
ลอสแอนเจลิสถึง 2 เท่า

ตัวอย่างที่ 2

... "เมื่อได้ลงจากรถไฟไปสัมผัสกับบรรยากาศจริงๆ แล้วจึงพบว่าเมืองเก่าของ
สต็อกโฮล์มนั้นเป็นตรอกซอกซอยคดเคี้ยวและเก่าแก่ บ้านเรือนเป็นตึกเก่าโทรมและ
แออัดเหมือนยกเอาบางมมบางย่านของโรมมาตั้งไว้" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2528
: 190)

การเปรียบเทียบนี้ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพบรรยากาศเมืองเก่าของสต็อกโฮล์มว่า
เหมือนบางส่วนของโรม

ตัวอย่างที่ 3

... "เริ่มแรกด้วยการข้ามแม่น้ำไปகுถิ่นคนรวยชื่อทุแร็ค (TOORAK) ซึ่งเพิ่งเปิดให้
สร้างบ้านเรือนหลังการสร้างตัวเมืองเมลเบิร์น บ้านแถวนี้สวยๆ ทั้งนั้นเหมือนถิ่นคนรวย
แถบเบลแอร์ของลอสแอนเจลิส" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ข : 46)

การเปรียบเทียบนี้ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพบรรยากาศของทุแร็ค ในออสเตรเลีย ซึ่งเป็น
ถิ่นของเศรษฐีว่าเหมือนบรรยากาศแถบเบลแอร์ของลอสแอนเจลิส

2.2.7 ใช้วิธีแทรกเรื่องซ้ำซ้อน การเสนอความรู้วิธีนี้เป็นอีกวิธีที่มักพบใน
งานเขียนของมนัทยา ซึ่งเรื่องซ้ำซ้อนบางเรื่องมีส่วนในการขยายเนื้อหา ทำให้ผู้อ่านได้ความรู้
เพิ่มเติมจากเนื้อหาเบื้องต้นในแง่ซ้ำซ้อน แต่บางเรื่องอาจไม่ได้ให้ความรู้แก่ผู้อ่าน กล่าวคือ เป็น
เพียงเรื่องที่ผู้เขียนนึกถึงขึ้นมาในขณะที่เล่าเรื่อง โดยจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาเบื้องต้นเพียง
เล็กน้อยเท่านั้น อย่างไรก็ตามทั้ง 2 กรณี ผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้เปลี่ยนบรรยากาศ
เปลี่ยนอารมณ์ หลังจากที่ได้อ่านเนื้อหาสาระมาระยะหนึ่งแล้ว ผู้อ่านจะได้คลายเครียดและพร้อม

ที่จะอ่านเรื่องต่อไป การแทรกเรื่องซ้ำชั้นในงานเขียนของมณีนยามีตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

... คุณชายเธอเล่าว่าครั้งหนึ่งอินเดียเกิดพิศขี้อเฮลิคอปเตอร์ 24 ลำรวมด เลือกอย่าง
ดีเยี่ยม ชนิดบังคับด้วยคอมพิวเตอร์ทุกอย่างกันเลยทีเดียวเจียว
สอนสั่งกันดีแล้วแท้ๆ ว่าต้องบินยังไง แต่พอเอาเครื่องขึ้นวันแรก ฮ.ก็ตกป๋องลงมา ก็ยังดี
หรือกที่ไม่ตาย พอนักบินคลานออกมาได้ นักข่าวก็ปราดไปสัมภาษณ์
"ทำไมถึงตกพลัดลงมาง่าย ๆ ยังงั้นเล่าเฮีย"
นักบินทำหน้าเศร้า "อีนี่จ่านก็ไม่รู้นะ จ่านไม่ได้ทำอะไรเลย คอมพิวเตอร์ทำอะไรอย่างนะ
จ่านเห็นมันหนาวก็เลยกดปุ่มปิดพัดลมข้างบนเท่านั้นเอง" (มณีนยา ณะภูมิ. 2535 ค
: 104)

เรื่องซ้ำชั้นนี้ ผู้เขียนนำมาแทรกไว้ในตอนที่กล่าวถึงความไม่รอบรู้ของแขก ซึ่งทำให้
ผู้อ่านได้เข้าใจและทราบเรื่องเกี่ยวกับความล้าสมัยของแขกมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 2

... ก็แหม คนเท็กซัสนะเขาขี่ม้าออกจะตายไปนี่จะบ้า อะไรๆ ของเขาต้องใหญ่ต้องดี
กว่าใครๆ ทั้งนั้น เอาแต่เรื่องหมาก็ได้ มีนิทานเล่ากันว่า
วันหนึ่งคนอังกฤษคนหนึ่งไปเที่ยวเท็กซัสก็เข้าไปดูหนึ่ง ขณะที่ดูอยู่ก็สังเกตเห็นว่าคน
ข้างๆ เขานั้นเอาหมาไปดูหนึ่งด้วย แถมไ้หมาตัวนั้นก็ทำท่าว่าดูรู้เรื่องเสียด้วยซิ ตอน
ไหนมันก็ทำท่าฮึดฮัด ตอนไหนตลกก็แลบลิ้นแ่กๆ ทำท่าเหมือนจะหัวเราะ ตอนไหน
หนึ่งเศร้าเจ้าหมาก็คอดกทำท่าซึมเซื่อง
อดรอนหนไม้ได้คนอังกฤษก็ชะโงกหน้าไปถามเจ้าของหมาว่า
"ผมแปลกใจจังเลย ทำทางหมาของคุณจะดูหนึ่งรู้เรื่องนะครับ คุณมันนอกสนใจแล้วก็ชอบ
เสียด้วยซิ"
เจ้าของหมา (คนเท็กซัส) ตอบว่า
"ผมก็แปลกใจครับ ตอนที่มันอ่านหนังสือนะนะ มันไม่เห็นจะชอบเลยสักนิด! "

(มนัยา ธนะภูมิ. 2539 : 76)

เรื่องข้างนี้ ผู้เขียนนำมาแทรกไว้หลังจากกล่าวถึงความชอบคุยโวของคนเท็กซัส เนื่องจากผู้เขียนได้ไปชมประตูดุ๊กในปราสาทไฮเทลเบิร์ก ประตูนี้มีขนาดใหญ่มากจนน่าแปลกใจ เมื่อมีคนถาม ไกด์จึงตอบว่าประตูสูงเพราะในสมัยนั้นต้องสั่งม้ามมาจากเท็กซัส ผู้เขียนจึงเขียนถึงคนเท็กซัสดังตัวอย่างข้างต้น ทำให้ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับคนเท็กซัสเพิ่มเติม

ตัวอย่างที่ 3

... คณะพรรคพานาให้ได้พบเสือ (ขณะที่เราอยู่บนหลังช้าง) บ้างเหมือนกัน แต่
เดชะบุญ (ของคนขี่แล้ว) ที่ไม่ได้เจอจะเจอเลยแม้แต่นิดเดียว ถ้าเจอเสืออิมก็อยู่หรือ
ที่นั่นคงจะนอนให้เรากู แต่ถ้าเจอเสือหัว เรื่องก็คงไม่สนุกนัก

อย่างนี้ต้องเล่านิทานเรื่องกระต่ายกับเสือ

กระต่ายสวยตัวหนึ่งจูงมือเสือหนุ่มหล่อ เสียมมีเข้าไปในร้านอาหาร แล้วก็ร้องสั่ง

เสียงใส่ว่า

"ขอण्याขอย่างดีที่สุดจานนี้จะน้อย"

"แล้วเพื่อนของคุณทำอะไรล่ะครับ ไม่รับอะไรหรือครับผม"

"เค้าไม่กินอะไรหรอกจะ"

"เขาไม่หิวหรือครับ"

"ถ้าเค้าหิว คุณก็เระว่าเค้าจะปล่อยให้ขืนนั่งป่อยอยู่จ้ะ" (มนัยา ธนะภูมิ. 2538

ค : 117-118)

เรื่องข้างนี้ ผู้เขียนนำมาแทรกไว้เพื่อให้ผู้อ่านคลายเครียดเท่านั้น เนื่องจากผู้เขียนได้กล่าวถึงเสือ ขณะที่ขี่ช้างเข้าไปเที่ยวในป่าจึงวันจึงนึกถึงนิทานเรื่องนี้ขึ้นมา

การซื้อของในต่างประเทศก็เช่นกัน ผู้เขียนได้เสนอความคิดไว้ในงานเขียนหลายเรื่อง ว่า ของบางอย่างที่ประเทศไทยผลิตเองได้ควรซื้อของไทย ซึ่งราคามักถูกกว่าและคุณภาพดี เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "ก็ฉันเคยมาฮ่องกงหนึ่งเมื่อ 4 ปี อ้อ! ไม่ใช่ 5 ปีที่แล้วนะ ครั้งหนึ่งแล้ว แล้วก็ไม่เห็นจะได้บำลสมบัติซื้ออะไรสักก็ขึ้นก็อย่างเลย คือมันเผอิญรู้เสียแล้วว่าของส่วนมากทำจากเมืองไทย แล้วส่งไปหลอกเอาอัฐเราที่โน่นอีกที มันเลยซื้อไม่ลง" (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2534 : 2)

ตัวอย่างที่ 2

ของใหญ่ๆ เช่น เสื้อผ้าหรือเครื่องหนังนั้น เมืองไทยเรานี่เองที่มีของคุณภาพดีเยี่ยมและราคาถูกที่สุดในโลก ถ้าไม่ใช่สินค้าที่มียี่ห้อดีไซเนอร์ดังๆ แล้ว ใครคิดซื้อจากเมืองนอกก็ต้องเรียกว่าโง่ หรือต่อให้เป็นสินค้าของปลอมของเลียนแบบหรือก๊อปปี้ของแท้ก็แล้วแต่จะเรียก เขาก็ไม่ไปซื้อหากันถึงเกาหลีหรือไต้หวันกันอีกต่อไปแล้ว เพราะที่เมืองไทยอีกเหมือนกันที่ราคาถูกที่สุดในโลก (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 18)

นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงความคิดไม่พอใจผู้ที่ชอบเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศแล้วเห็นต่างประเทศดีกว่า ว่า

"ผู้เขียนเป็นคนหนึ่งซึ่งเรียกได้ว่าไปต่างประเทศบ่อย ทุกครั้งที่ไปมักมีเรื่องรำคาญใจอยู่อย่างหนึ่งคือ เบื่อคนที่ชอบฮือฮาชื่นชมต่างประเทศแล้วด่าว่าเมืองไทยเสียๆ หายๆ ... คือเห็นว่าจะอะไรๆ ในเมืองไทยนั้นไม่ดีไปเสียหมด เมืองไทยเป็นเมืองเดียวที่มีขโมย เป็นเมืองเดียวที่สกปรก เป็นเมืองเดียวที่รถติด" ... (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 89-90)

การท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศนั้น ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่าในประเทศไทยยังมีสถานที่ดีๆ สวยงาม เพราะฉะนั้นควรเที่ยวในเมืองไทย แต่หากจะเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ ผู้เขียน

เสนอความคิดไว้ว่าควรไปเพื่อหาประสบการณ์ หาความรู้เพิ่มเติม ไม่ควรไปเพื่อซื้อของอย่างเดียว หรือเมื่อไปเที่ยวกันเป็นกลุ่มก็ไม่ควรห่วงคูนจนมากเกินไป เพราะอยู่ที่บ้านก็คุยได้ ดังที่ผู้เขียนกล่าวว่า

... "คุณย่าท่านนั้นจะชอบใจความตลกคะนองของเพื่อนชาวอเมริกาใต้ของผู้เขียนมาก แต่ผู้เขียนเองกลับเบื่อเพราะพวกนี้อาแต่คุยทำเดียว ไปถึงไหนก็กินเบียร์แล้วก็ปักหลักคุยได้เป็นชั่วโมงๆ ไม่เลิกไม่รา ผู้เขียนมีความเห็นว่าไหนๆ อุตส่าห์เสียเงินมาถึง โคโลญจ์ทั้งทีน่าจะคุยที่โน่นที่นี้บ้างว่าเมืองนี้ เขามีอะไรกัน การจะคุยนั่นอยู่ที่บ้านก็คุยได้" (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 221)

หากต้องการหาประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น มนัทยามีความคิดว่า ตลาดเป็นสถานที่ที่สามารถบ่งบอกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนถิ่นนั้นได้เป็นอย่างดี ดังนี้

... การไปเดินตามตรอกซอกซอยในถิ่นที่ไม่รู้จักหรือไม่เคยคุ้นนั้น ทำให้ได้รู้ได้เห็นสิ่งแปลกๆ อย่างน้อยถึงจะไม่แปลกก็ได้อาหารตาพาให้เพลิดเพลิน ยิ่งการไปเดินตลาดสดหรือตลาดนัดในท้องถิ่นในยามเช้านั้น ยิ่งเป็นสิ่งที่ผู้เขียนสุดแสนจะปรารถนา เพราะนั่นจะเป็นการเข้าถึงคนท้องถิ่นได้ดีกว่าอะไรทั้งหมด เราจะสัมผัสได้ทั้งความรู้สึกนึกคิดของพวกเขา ได้รู้ศิลปวัฒนธรรม การกินการอยู่ การแต่งกาย เรื่อยไปจนถึงนิสัยใจคอ ความรักความชอบ ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 148)

นอกจากการหาประสบการณ์จากความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นแล้ว เรื่องอาหารการกิน ผู้เขียนยังเสนอความคิดไว้ว่าควรได้รับประทานอาหารแปลกๆ อาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรืออาหารพื้นเมือง เพื่อให้ได้ประสบการณ์ใหม่ ตีความว่าเลือกหาอาหารที่คุ้นเคยที่มีอยู่แล้วในประเทศไทย ซึ่งไม่คุ้นค่านัก เพราะผู้เขียนคิดว่าควรจะได้รับสิ่งแปลกใหม่ที่ไทยไม่มีให้ได้มากที่สุด ให้คุ้มกับค่าเดินทาง ไม่เช่นนั้นควรเที่ยวในเมืองไทย ดังที่ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า

... "ฉันไม่ชอบกินอาหารไทยในต่างประเทศเท่าไร' เพราะรู้สึกว่ไปจากบ้านไม่กี่วันจะ
อดอยากอาหารไทยอะไรนักหนา สู้ไปชิมของแปลกๆ ของบ้านเมืองเขาไม่ได้สนุกกว่าอีก"
(มนัทยา ณะภูมิ. 2534 : 37)

การเตรียมตัว หากเดินทางโดยลำพัง สิ่งที่สำคัญคือความไม่ประมาท เพราะต้องช่วย
ตัวเองเป็นหลัก ถ้าไปเป็นคณะยังพอหาคนช่วยได้ ดังเหตุการณ์ที่มนัทยาประสบมา เมื่อหาที่พัก
ไม่ได้ขณะไปเที่ยวที่เมืองหนึ่งในยุโรป ต้องขึ้นรถไฟไปพักที่เมืองอื่น และเกือบจะซื้อตั๋วไม่ได้
ดังนี้

... "หยอดตั๋วไม่ได้" เธอบอกฉัน "ต้องใช้ใบละ 20 ฟรังก์เท่านั้นและพี่ไม่มี"
ฉันก็ไม่มี เราเพิ่งเข้ามาจากฝรั่งเศสและหวังใจจะแลกเงินฟรังก์นี้เข้า
ประมาท ไข่ค่ะ เรื่องนี้เกิดเพราะความประมาทเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ...
"ไม่เป็นไร เตี้ยวเราซื้อตั๋วอาบนรถไฟก็ได้" พี่จันทร์บอบเมื่อเห็นฉันทำหน้าจ้อย ...
(มนัทยา ณะภูมิ. 2538 ก : 161)

สิ่งที่ควรปฏิบัติในขณะท่องเที่ยวอีกประการหนึ่ง คือการช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมหรือ
สภาพของสถานที่ท่องเที่ยวไว้ให้สวยงามเช่นเดิม ไม่ควรยึดหรือจับจองพื้นที่เพื่อพักแรมตามใจ
ชอบ โดยไม่คำนึงถึงนักท่องเที่ยวคนอื่น ว่าเขาก็ต้องการมาเที่ยวและชื่นชมสถานที่เช่นกัน ดังที่
มนัทยาแสดงความคิดเห็นไว้ว่า

เราไปถึงไทรโยคเอาเกือบ 4 โมงเย็น ไทรโยคหน้าแล้งยังมีน้ำมากพอใช้ และสวย
กว่าที่เราคิดวาดภาพเอาไว้ แต่ที่แยคือบริษัททัวร์บริษัทหนึ่งสร้างแพให้ลูกค้าพักเสียหน้า
น้ำตกพอดี เรียงรายกัน 3-4 หลัง แล้วยังไม่พอ ยังปลูกเพิงเป็นแถวยาวที่ริมหาด
เปิดโล่งเห็นมุ้งหมอนระโยงระยางเป็นแถว ดูแล้วรู้สึกเหมือนยกค่ายผู้ลี้ภัยไปตั้งในสวน
กุหลาบสามพราน แสดงความสุนทรีย์ เห็นแก่ได้ และหน้าไม่มันอย่างที่สุด เอ้อ! เสร้า

(มนัษยา ฐานะภูมิ. 2538 ข : 49)

3.1.2 โลกทัศน์ ในงานเขียนสารคดีของมณัษยามักเสนอทัศนะที่สื่อไปในทางมองโลกในแง่ดี มองโลกอย่างกว้างๆ ด้วยเหตุผล หรือมองโลกในด้านตรงข้ามกับคนทั่วไป ซึ่งทัศนะดังกล่าว มณัษยาแสดงไว้ในงานเขียนเกือบทุกเรื่อง แบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

3.1.2.1 การมองโลกในแง่ดี คือแสดงความคิดที่เข้าใจผู้อื่นเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ไม่โทษว่าเป็นความผิดของอีกฝ่ายในทันที หรือมองสิ่งที่เกิดขึ้นให้เป็นเรื่องน่าขัน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"อนึ่งนั้นผู้เขียนมีอาชีพเป็นเลขานุการเสียครึ่งก่อนเวลาที่ทำงานมา การเป็นเลขาน นั้นต้องถูกนายคุเสมอ ถึงแม้จะยึดคำคมที่ว่า 'นายดำก็เพราะนายรัก' มาข่มใจ แต่บางครั้งก็ข่มใจไม่ได้สำเร็จนักและทำให้แข็งๆ อยู่เหมือนกัน แต่การเป็นเลขาน นานปีทำให้ได้นิสัยที่ดีมาเหมือนกันนั่นคือเป็นคนอดทนในการฟัง" ... (มนัษยา ฐานะภูมิ. 2530 ก : 12)

ตัวอย่างที่ 2

... "ผลไม้เห็นมีเสนอหน้ามาแค่ส้มกับแอปเปิ้ลเฉลี่ยแล้วคนละลูกต่อวัน แต่ก็ไม่ทุกวันซึ่งก็น่าเห็นใจเขาเพราะเป็นของหายาก ไม่ใช่ว่ามีเหลือเฟือแล้วเขาไม่ให้กิน เราจึงแก้ปัญหาด้วยการจอตกรถซื้อริมถนน ซึ่งเขาขายอยู่ในตู้กระจกหน้าตาเหมือนตู้โทรศัพท์ ราคาไม่แพงนักเมื่อคิดถึงความหายากของเขา" (มนัษยา ฐานะภูมิ. 2529 ข : 38)

3.1.2.2 การมองโลกหลายด้าน เป็นการมองเหตุการณ์ หรือมองสิ่งต่างๆ ในหลายแง่มุม มองโลกให้กว้างออกไป เพื่อไม่ให้ความคิดติดอยู่กับสิ่งไม่ดีหรือสิ่งดีแง่ใดแง่หนึ่งเพียงด้านเดียว เนื่องจากบางครั้งการมองโลกในแง่ดีเกินไปอาจเป็นผลร้ายแก่ตน

จนทำให้ขาดการระมัดระวัง หรือทำให้ประมาทได้ และการมองโลกในแง่ร้ายเกินไปก็จะทำให้จิตใจขุ่นมัวเป็นทุกข์ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "คนญี่ปุ่นกลุ่มที่ฉันนั่งมองอย่างที่นั่ง สงบสำรวมเหมือนกัน อยู่ในวินัยอันดีเท่าเทียมกันมีน้ำเล้ากองทัพอของเขา ประเทศของเขาถึงได้รับการยกย่องกันนัก เรียกเขาเถอะอีกอย่างว่าไต้ฝุ่น ไต้ฝุ่นเขาเปรียบ ไต้ฝุ่นศัตรูเศรษฐกิจ จะประณามเขาว่ายิงก็ตามใจเถิด แต่ขณะค่าเขาเราก็ควรก้มศีรษะคำนับเขาเสียด้วย คำนับในเกียรติและวินัยของเขา...ซึ่งเราไม่มี" (มนัสนา ธนะภูมิ. 2534 : 41)

ตัวอย่างที่ 2

... "ถ้าจะพูดกันอย่างเที่ยงธรรมแล้วตำรวจก็คือคนและคือบุคลุณซึ่งมีทั้งดีและทั้งเลว แต่เมื่อหน้าที่ของตำรวจคือให้บริการซึ่งอาจจะบริการอย่างดีบ้างหรืออย่างไม่ดีบ้างตามวิสัยบุคลุณ คนที่ไม่ได้ประโยชน์ตามต้องการหรือเสียหายเขาก็ค่าเอา (ตามประสาบุคลุณอีกเหมือนกัน) " ... (มนัสนา ธนะภูมิ. 2529 ข : 82)

3.1.2.3 การมองโลกด้านตรงข้ามกับคนทั่วไป เป็นการมองสิ่งบางสิ่งหรือเรื่องบางเรื่องในทางตรงกันข้ามกับที่คนทั่วไปคิดว่าเป็นไปตามนั้น หรือมองถึงสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ว่ามีโอกาสเป็นไปได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... "คนที่ฉลาดปราดเปรื่องในเรื่องยากๆ แต่โง่งมโงะโงะในเรื่องมูลฐานเช่นนี้มีเยอะอย่างไม่น่าเชื่อ อย่างเรื่องคำพวนนี่ก็เรื่องหนึ่ง" ... (มนัสนา ธนะภูมิ. 2535 ค : 66)

ตัวอย่างที่ 2

... เข้าวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันศุกร์นั้นเราออกสาย เนื่องจากพี่จันทร์ ซึ่งเป็นแม่บ้านผู้ละเอียดรอบคอบสุภาพประมาณี ต้องดูแลจัดแจงโน่นนี่มากมาย เนื่องจากบีบีช ลูกสาวคนเล็กของเธอก็จะไม่อยู่บ้านเหมือนกัน ทรัพย์สินสมบัติอะไรต่อมิอะไรในบ้านจึงต้องจัดเก็บเสียให้เรียบร้อยและตีสยาม...ขโมยมันจะได้หยิบง่าย ๆ ...ฉันนึกต่อเช่นนั้นในใจ และสาบานกับตัวเองว่าจะไม่ให้พี่จันทร์ได้ยินเข้าเป็นอันขาด (มนันยา ธนะภูมิ. 2538 ก : 59)

3.1.2.4 การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดี เพราะจะทำให้คนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้ยอมรับการกระทำของอีกฝ่ายได้ง่ายขึ้น อีกทั้งเป็นการเพิ่มความเมตตาให้กับเพื่อนร่วมสังคม ร่วมโลกด้วย เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... การมานั้นนกเพนกวินมาทีละฝูง ฝูงเล็กบ้างใหญ่บ้าง มันจะรอกันเป็นขบวนใหญ่สัก 20-30 ตัว จึงขึ้นหาดสักทีหนึ่ง ฉันว่ามันคงล้งเลอยู่มากเหมือนกันที่เห็นคนรอกูสตอนอย่างนั้น จึงเดินขึ้นมา 10 ก้าว ถอยหลังกลับไป 3 ก้าว เดินขึ้นมาอีก 4-5 ก้าว ถอยหลังกลับไปตั้งหลักใหม่อีกอย่างนี้หลายต่อหลายที เห็นแล้วสงสัยเป็นที่สุดเพราะเราเป็นแม็กก็เลยเข้าใจความรู้สึกของมันว่ามันกลัวเพียงไร แล้วก็คิดถึงลูกเป็นห่วงลูกเพียงไร เมื่อความรู้สึกทั้ง 2 นี้ต่อสู้กันอยู่ไปมาก็เลยต้องเดินขึ้นมาแล้วก็ถอยกลับไปอีกอยู่หลายครั้งหลายหนอย่างนั้น (มนันยา ธนะภูมิ. 2530 ข : 64)

ตัวอย่างที่ 2

... แม้กระนั้นในบางโรงแรมซึ่งแม้จะเป็นระดับ 3 ดาวหรือ 4 ดาวและสะอาดเอี่ยม บางครั้งบางคราวเมื่อล้มตัวลงนอนก็ยังคงไม่ได้ที่จะได้กลิ่นเหม็นเขียวอ่อนๆ ผนิกสนิทิดแน่นอยู่กับผ้าปูที่นอนหรือปลอกหมอนที่ขาวจืดและสะอาดสุดเหล่านั่นจนได้ เรื่องนี้

ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องแก้ไขโดยใช้คาถาขับภัยไล่จุมูกเสียหน่อยหนึ่ง เพื่อเป็นการเปลี่ยน
กลิ่น ขณะเดียวกันก็นึกกังขาขึ้นมาจริงๆ ด้วยความเห็นใจในดวงจิตว่าฝรั่งที่มาเอเชียทั้ง-
หลายทั้งปวงจะรู้สึกพะอืดพะอมกับกลิ่นกระเทียมที่รวยรินออกมาจากเหงื่อและลมหายใจ
ของพวกเราชาวเอเชียบ้างไหมหนอนั้น (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2538 ง : 139)

3.1.3 การเรียกร่องสิทธิสตรี มนัยามิแนวคิดเรื่องนี้ว่า ผู้หญิงควรมีสิทธิ์ที่
จะได้รับสิ่งต่างๆ ได้เท่าผู้ชาย หรือน่าจะมีผู้ให้โอกาสผู้หญิงแสดงความสามารถได้เท่าเทียม
ผู้ชาย เช่น

ตัวอย่างที่ 1

กรมที่ผู้เขียนทำงานอยู่นี้เป็นกรมช่าง ผู้ที่เป็นตำแหน่งใหญ่ๆ จึงเป็นผู้ชายเสีย 99.99%
ที่นี่เขาจึงทำงานกันแบบผู้ชายๆ คือโผงผางค่อนข้างจะมึงมาพาโว้ย ผู้หญิงที่อยู่กรมนักถ้า
ไม่ทำตัวให้ชินเสียแต่เนิ่นๆ ก็ต้องลาออกไปเลยเพราะความตระหนก แล้วเวลานายเขา
ขุ่นเคืองใจในลูกน้องขึ้นมาละก็ ส่วนมากเขาก็จะไม่มองดูเสียก่อนว่าใครเพศหญิงใคร
เพศชายแล้วจึงด่า แต่เขาจะด่าเสมอหน้าด้วยศัพท์แสงและความรุนแรงพอๆ กัน
คิดแล้วก็น่าเรียกร่องสิทธิเสมอภาคของสตรีนะละ ที่การเป็นใหญ่ของผู้ชายเป็น แต่พอ
โกรธขึ้นมาละด่าเท่าเทียมกัน ไม่ยกค่าผู้หญิงน้อยกว่า (มนัทยา ฐานะภูมิ. 2530 ก :
141-142)

ตัวอย่างที่ 2

... "รูปปั้นที่เสาชอหน้าต่างแต่ละต้นนั้น แทนที่จะเป็นผู้หญิงเปลือยยืนชดช้อยอยู่อย่าง
ทั่วไป เขานิยมกลับกันเป็นรูปผู้ชายเปลือยเสียฉิบ ผู้เป็นเจ้าของพระที่นั่งคือแคเธอรีน-
มหาราชินีนับว่าเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของการเรียกร่องสิทธิเสมอภาคของสตรีดีเหมือนกัน"
(มนัทยา ฐานะภูมิ. 2528 : 123)

แต่ในบทความเรื่อง ความเห็นของศรีวรรณ มั่นยาได้เล่าถึงความคิดของคนต่าง
จังหวัดที่เห็นว่าการมีพี่น้องผู้ชายจำนวนมากจะลำบาก เพราะผู้ชายหางานทำยาก ผู้เขียนจึง
แสดงทัศนะ ดังนี้

ศรีวรรณดีใจที่มีพี่น้องผู้ชายน้อยกว่าผู้หญิงเพราะ...ถ้ามีผู้ชายมากๆ จะลำบาก ผู้ชาย
สมัยนั้นนอกจาก 'ช่วย' ทำนาแล้วก็ไม่รู้จะไปทำมาหากินอะไร ทำอะไรก็ไม่เป็นนี่ละ จะ
มาเป็นลูกจ้างตามบ้าน เขาก็ไม่เอา เป็นได้แค่คนสวนกับคนรถ แล้วใครเขาจะจ้าง
คนสวนกับคนรถนักหนาเล่าละ

ฟังศรีวรรณพูดมาถึงแค่นี้ ผู้เขียนก็เลยเลิกลุ่มความคิดที่จะถามถึงความเห็นเกี่ยวกับการ
เรียกร้องสิทธิสตรี ถ้าจะเรียกร้องกันละก็ น่าจะเป็นการเรียกร้องสิทธิบุรุษเสียละมาก
กว่า อย่างน้อยศรีวรรณก็คิดอย่างนี้คนหนึ่งละ (มณียา ธนะภูมิ. 2530 ก : 175)

3.1.4 ค่านิยม ในที่นี้มณียาได้แสดงทัศนะต่อค่านิยมบางประการในทาง
ไม่เห็นด้วยกับคนส่วนใหญ่ ค่านิยมดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียนต่อต่างประเทศ การ
ตรวจดวงชะตา และค่านิยมการเปลี่ยนแซ่เป็นนามสกุลของคนจีน

ค่านิยมเรื่องการศึกษาจบจากต่างประเทศที่หลายคนมักเห็นว่าเป็นเรื่องน่าภูมิใจ แต่
มณียากลับคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา ดังนี้

... "แต่นั่นแหละ ไปเล่าไปเรียนเมืองนอกกันจนกลับมาเป็นดอกเตอร์ดอกแด่หน้าสลอน
น่าที่จะเห็นการไปเรียนเมืองนอกเป็นเรื่องธรรมดาได้แล้ว แต่ทำไมไ้การทำให้ 'ภูมิ'
แบบนักเรียนนอกถึงยังไม่หมดไปเสียทีก็ไม่รู้ได้ รวากับว่าคนที่เคยผ่านเมืองนอกเมืองนา
มานั้นมีรัศมีเรื่องรอง แต่ไ้พวกนักเรียนในมันห้วงอกเขาเง่าโงะไรยังงั้นก็ไม่ปาน"
(มณียา ธนะภูมิ. 2534 : 27)

เกี่ยวกับค่านิยมในการตรวจดวงชะตา มณียาแสดงทัศนะว่าไม่เชื่อตือนัก แต่ถือเป็นเหมือน

การพบจิตแพทย์ ดังที่กล่าวว่า

... ผู้เขียนเองก็เป็นคนชอบหมอดู แต่ดูแล้วก็ไม่ได้เชื่อถืออะไรมากมาย คือพอออกจากบ้านหมอดู ก็ลืมเรื่องภัยๆที่เขาทายทักทิ้งไว้ที่นั่นหมดแล้วเอาแต่ที่ดีๆกลับบ้าน จากนั้นก็เที่ยวได้เอาเรื่องดีๆ ที่หมอดูบอกไปไม่ทับใครต่อใครเป็นคังเป็นแควจนใครๆพากันหาว่าผู้เขียนเชื่อหมอดู หารู้ไม่ว่าผู้เขียนถือว่าหมอดูนั้นคือจิตแพทย์แบบหนึ่ง เรากลุ่มๆขึ้นมาก็นั่งระบายทุกข์ระบายโศกให้เขาฟัง เขาก็ปลอบโยนให้เราหายสบายใจ โดยยกดวงดาวนั้นดวงดาวนี้มาอ้างไปตามเรื่องราว เมื่อนั้นเมื่อนี้จะหายคลายทุกข์หรือที่เกิดอึดอัดขัดข้องนั้น ก็เพราะไอ้ดวงดาวนี้มาเสียดมาทับหรือมาทำมุมไม่ดี ทำยที่สุดก็ปลอบใจอย่างที่คุณๆอยู่คือให้เราอดทนไปอีกเท่านี้เท่านี้แล้วจะสบาย (มนันยา ฐานะภูมิ. 2535 ข : 70-71)

ส่วนค่านิยมในการเปลี่ยนแซ่เป็นนามสกุลของคนจีนนั้น มนันยาไม่ค่อยเห็นด้วยนัก แต่ก็ยอมรับฟังเหตุผล ดังนี้

... เคยถามคนที่สนิทสนมคนหนึ่งซึ่งเป็นคนจีนเปลี่ยนนามสกุลเหมือนกันว่าเปลี่ยนเสียทำไมเล่า เราก็ใช้แซ่ของเราต่อไปไม่เห็นจะโนยังงี้ ดูแต่สุทธิชัย หยุ่น หรือจ่าง แซ่ตั้ง นั้นปะไร เขาตอบว่าถึงพ่อแม่เขาจะเป็นจีนเต็มตัวแต่เขาเกิดเมืองไทย โตเมืองไทย แล้วก็คงจะตายมันที่เมืองไทยนี่แหละ วงเล็บถ้าเมืองไทยไม่กลายเป็นคอมมิวนิสต์ ไปเสียก่อน เพราะฉะนั้นเขาก็เป็นไทยไปตั้งครึ่งก่อนตัวแล้ว จะไปตั้งรังเป็นจีนครึ่งไทยครึ่งอยู่ทำไมเปลี่ยนนามสกุลให้เป็นไทยไปเสียให้ครบเครื่องดีกว่า เขาพูดของเขาก็มีเหตุผลและคนจีนอีกไม่น้อยคงคิดอย่างนี้ (มนันยา ฐานะภูมิ. 2538 ข : 113-114)

3.1.5 ทัศนะด้านภาษา แบ่งเป็น

3.1.5.1 การใช้ภาษาต่างประเทศ มนัญยาได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาหากใช้ผิด เนื่องจากผู้ใช้ภาษากับเจ้าของภาษามีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังที่กล่าวว่า

"การปล่อยไก่ เวลาไปเมืองนอกนั้น อันที่จริงก็เป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่ควรอายอายกันต่อไปแล้ว เพราะภาษานั้นจะว่าไปก็เป็นสื่อแห่งการเข้าใจผิดได้ในบางครั้ง เพราะคนเราต่างชาติต่างวัฒนธรรมกัน บางทีพูดกันธรรมดาๆ นี่แหละ แต่วัฒนธรรมพาให้เข้าใจไปคนละทางเสียฉิบ" (มนัญยา ณะภูมิ. 2530 ก : 79)

ส่วนการใช้ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ด้วยวิธีทับศัพท์นั้น มนัญยาได้แสดงความคิดเห็นด้วยกับราชบัณฑิตยสถานที่ห้ามใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับในคำทับศัพท์ ว่า

... ใครจะว่าอย่างไรในเรื่องนี้ผู้เขียนไม่รู้ได้ แต่ผู้เขียนกับเพื่อนนักแปลมีชื่อเสียง 2-3 คนที่สนิทกัน เธอเหล่านั้นไม่เห็นด้วยเลยในการที่จะห้ามใส่วรรณยุกต์กับคำต่างชาติเมื่อถ่ายออกมาเป็นภาษาไทย ... ในฐานะที่เป็นนักแปล ผู้เขียนมีความเห็นที่เดียวว่า คำฝรั่งนั้นเวลาไม่ใส่วรรณยุกต์ ถ้าไม่ตรงกับคำในภาษาไทยก็แล้วไปเถิด แต่ถ้าเกิดตรงขึ้นมาแล้วสะก๊อ ก็ย่อมจะมีคนนึกว่าไม่ใช่ภาษาฝรั่ง จึงอ่านอย่างคำภาษาไทยแน่นอนที่สุด อย่างถ้าเห็นคำว่า โคก เคก ปอบ ซอก เกา จะมีคนอ่านว่า โค้ก เค้ก ป๊อบ ซ็อค หรือ (โรค) เก้า แน่ๆ ทุกคนไปหรือคะ

น่าจะถือนะคะว่าเราใส่วรรณยุกต์เพื่อให้คนอ่านได้รู้ว่า นี่นะภาษาฝรั่งเขาออกเสียงเป็นกลางๆ ว่ายังงั้นนะ แล้วต่อไปใครจะทำเบรียวออกเสียงสูงเสียงต่ำยังไงก็แล้วแต่ความชอบของแต่ละบุคคล (มนัญยา ณะภูมิ. 2530 ก : 193-195)

3.1.5.2 การใช้ภาษาไทย ในบทความเรื่อง ภาษา

ประสาทประสี มนัญยาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาไทยบางคำว่าแปลกคือ บางคำมีรูปศัพท์

อย่างหนึ่ง แต่ความจริงกลับมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง โดยยกตัวอย่างส่วนหนึ่งดังนี้

... ถ้อยคำสำนวนบางอย่างฟังแล้วไปจะแย แต่เอาเข้าจริงไม่แยก็มีอะไรอย่างสวยๆ สวยๆ
 คนหนึ่งเกิดพูดหน้าตาเฉยในที่สาธารณะว่า
 "ดินขอฟุดอย่างเปิดอกเลยนะฮ้า" ...
 คำว่ารับผิดชอบนั้นก็เหมือนกัน ใครตั้งก็ไม่รู้บ้าแท้ๆ มีชอบเจ็บอะไรที่ไหนมันแปลว่ารับ
 แต่ผิดเท่านั้นแหละจะบอกให้ คนรับ 'ชอบ' แกะคือไฉ่หม่อคนที่เขียนคำสั่งให้คนอื่น
 'รับผิดชอบ' นะแหละคุณเอ๊ย (มนัสนยา ธนะภูมิ. 2538 ข : 2)

นอกจากนี้มนัสนยายังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความนิยมในด้านต่างๆ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นนิสัยใจคอของผู้เขียน ดังนี้

เรื่องที่ 1

... "ข้าบรมมาได้สักครู่ฝนก็โปรยลงมาบางๆ ทำให้ถ่ายรูปไม่ได้ถนัด จึงนำเสียดายที่
 ถ่ายควายป่าฝูงบ่อเริ่มเกือบๆ 100 ตัวไม่ได้ แต่ควายป่านั้นก็น้ำตาเหมือนควายบ้าน
 เราธรรมดาคูนี่เอง ไม่ได้ถ่ายรูปก็ 'ไม่ได้เสียดายอะไร' (มณัสนยา ธนะภูมิ. 2538 ง : 113)

การแสดงทัศนะเรื่องนี้เป็นการแสดงความคิดของผู้เขียนว่า สิ่งที่มีอยู่แล้วในประเทศ
 ของเรา เช่น ควายป่าที่ผู้เขียนเห็นว่าน้ำตาเหมือนควายไทย ย่อมไม่น่าสนใจ ดังนั้น การถ่าย
 ภาพจึงไม่จำเป็นนัก ทัศนะนี้แสดงนิสัยของมนัสนยาว่าเป็นคนไม่ยึดติดกับอะไรและยอมรับความ
 ผิดหวังได้ เมื่อไม่สามารถทำสิ่งนั้นได้ตามที่หวัง โดยหาข้อแก้ตัวที่เหมาะสมให้กับตัวเอง

เรื่องที่ 2

... "คนขับรถที่มีปกติวิสัยกดแตรโดยปราศจากเหตุผล ไม่ว่าจะป็นรถทัวร์ รถประจำทาง
 หรือรถแท็กซี่ จะถือเป็นการผายลมระบายความเครียดอย่างหนึ่งหรือไรก็พินิจ แล้วก็

ดูเหมือนว่าเขาจะไม่ถือสาว่าเป็นการตัดสินหรือหมิ่นเกียรติกันแต่ประการใด ใครขึ้นมา ก็ขึ้นไปใครแบร์นมาก็แบร์นไป ฟังแล้วก็สนใจเต็มที่ ไม่รู้ว่าจะกดดันมากมายให้ยุ่งยาก ไปทำไมกัน" ... (มนัทยา ธนะภูมิ. 2538 ค : 54)

การแสดงทัศนะเรื่องนี้เป็นการแสดงความคิดของผู้เขียนถึงการกดดันเรขาคณิตของคนเนปาล ที่กดขี่โดยไม่มีความผิด ซึ่งมนัทยาเห็นว่า เป็นเรื่องไม่จำเป็น แสดงนิสัยของผู้เขียนว่าเป็นคนไม่ชอบเรื่องจุกจิกคือ สิ่งใดไม่จำเป็นก็ไม่ควรทำให้เสียประโยชน์

เรื่องที่ 3

... พอชนทางรถไฟชั้นยกนาฬิกาขึ้นดู อีก 10 นาทีจะ 6 โมงแล้ว แฮ่! ได้แย่งกันหรรษา ฉันก็เลยบอกเรียกแท็กซี่ให้ไปส่งสนามเป่าหน้าทีวีช่องเจ็ดเก้า แท็กซี่ถามว่าจะไปไหนแต่เช้าหรือว่ามารถทัวร์ พอฉันบอกว่าจะไปตอนเมือง เขาก็ถามอย่างสงสัยเป็นกำลังว่าทำไมฉันจึงไม่ไปแท็กซี่ แล้วก็เสนอราคาซึ่งทำเอาฉันกลืนน้ำลาย ฉันยังไม่รับขนาดนั้นหรอคะ รอรถเมล์เดี๋ยวหนึ่งก็ถึงได้เท่ากัน (มนัทยา ธนะภูมิ. 2534 : 4-5)

การแสดงทัศนะเรื่องนี้เป็นการแสดงความคิดว่าควรมัธยัสถ์ ใช้จ่ายแต่จำเป็น ในการเดินทางไม่ว่าจะเดินทางด้วยรถอะไร ผู้เขียนจะเลือกไปรถที่เสียค่าบริการน้อยกว่า เพราะคิดว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็นที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ในขณะที่ถึงจุดหมายได้เหมือนกันในเวลาใกล้เคียง ซึ่งการแสดงทัศนะเช่นนี้ ยังแสดงถึงนิสัยมัธยัสถ์ของผู้เขียนอีกด้วย

เรื่องที่ 4

... "บรรยาการบริษัทสดชื่นและสวยงามฉันไม่รู้จะพรรณายังไงถูก เป็นธรรมชาติที่ไม่ได้ปรุงแต่งเลย และทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนบ้านที่อบอุ่นและความสวยงามโดยรอบเป็นของเราจริงๆ ไม่ต้องแก่งแย่งหรือแบ่งกันชมกับใครเลย และไม่ใช่ว่าของซื้อของขายที่ใครมีเงินก็มาดักมาตวงเอาไปได้ แต่เป็นธรรมชาติอันบริสุทธิ์ที่ทำให้จิตใจผ่องแผ้ว

ขึ้นตาขึ้นใจอย่างบอกไม่ถูก" (มนัยา ธนะภูมิ. 2539 : 123)

การแสดงทัศนะเรื่องนี้เป็นการแสดงความคิดที่มีต่อธรรมชาติของผู้เขียน ซึ่งเห็นว่าธรรมชาติเป็นสิ่งมีค่าต่อจิตใจ ต่อความรู้สึกมาก และเป็นสิ่งมีค่าที่ทุกคนไม่ต้องซื้อ ไม่ต้องแย่งชิงกับใคร แสดงนิสัยของผู้เขียนว่าเป็นคนรักธรรมชาติ

3.2 กลวิธีเสนอทัศนะ มนัยามีวิธีเสนอทัศนะ 4 วิธีคือเสนอทัศนะผ่านบทสนทนา เสนอทัศนะผ่านคำถาม เสนอทัศนะโดยแฝงความคิดไว้ในการเล่นเรื่อง และเสนอทัศนะโดยอ้อม มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ใช้วิธีเสนอทัศนะผ่านบทสนทนา วิธีนี้ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีสร้างบทสนทนาให้เกิดเป็นเรื่องราวขึ้น โดยแฝงข้อคิดไว้ในบทสนทนานั้น มี 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1

... "ชั้นนึกสงสัยขึ้นมาจริงๆ แล้วละชีว่าการเล่นแล้วคั่นนั้นจะพิสูจน์ได้จริงๆ นะหรือว่ากันนี้คือกันของเรา มันอาจจะพิสูจน์อย่างอื่นก็ได้ละ..."

"เช่น"

"เช่นการคั่นเท่ากับการเล่นและการเล่นเท่ากับการคั่น จะใช้ได้ทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นกันหรือไม่กัน และไม่ว่าจะเป็นกันของใครก็ตามที" ...

"เอายังงี้ดีกว่านะ ชั้นจะนอนละ แล้วก็หยุดความสงสัยเรื่องกันนี้เป็นกันแก่หรือเปล่าและ...เอ๊ะ...และอะไรละ...เอาเถอะ และอะไรก็ช่างหัวมันเถอะ...ไว้แต่เพียงเท่านี้เห็นจะดีเป็นแน่แท้ ฉันนอนอนดีกว่าละ"

"แต่แกเป็นคนขี้สงสัยนะ แกจะรำคาญใจแย่ล่ะ" เพื่อนตัง

"เอาเถอะ ช่างมันเถอะ บางครั้งการนอนก็สำคัญกว่าการเล่นเป็นไหนๆ ฉันรู้แค่กันชั้นคือกันชั้นก็พอใจแล้วละ กันแกชั้นไม่สนหรอก" ... (มนัยา ธนะภูมิ. 2535 ค :

82-83)

บทสนทนาเป็นการสนทนาระหว่างผู้เขียนกับเพื่อน เนื่องมาจากเพื่อนของผู้เขียนได้ฟังพระเทศน์ว่ากายนี้ไม่ใช่ของเรา แล้วสงสัยว่าจริงหรือไม่ จึงพิสูจน์โดยการเกากัน เมื่อเกาแล้วคัน เพื่อนผู้เขียนจึงจะขอพิสูจน์กับผู้เขียน แต่ผู้เขียนกล่าวเลียดังบทสนทนาข้างต้นซึ่งเป็นการเสนอทัศนะผ่านบทสนทนาว่า สำหรับเรื่องบางเรื่อง การนอนก็มีความสำคัญกว่า

เรื่องที่ 2

... “นี่เธอขึ้นสงสัยจังเลยว่ไ้ร้านอาหารพวกที่อยู่ติดกับร้านอร่อยๆมีป้ายชวนชิมทั้งหลายนะ มันจะขายใครได้นะ คนเขาก็เข้าร้านมีป้ายชวนชิมหมด ใครเขาจะเข้าร้านไม่มีป้ายละฮิ”
 “ก็คนที่อยากลดน้ำหนักนะฮิ”
 จริงอีกแหละ สงสัยเรื่องอื่นต่อไปก็ได้
 “นี่เธอ พวกที่อยู่หมู่บ้านจัดสรรไกลไกลแล้วต้องไปทำงานคนละมุมเมืองไกลจากบ้านลิบลับนี่เขาจะไปทำงานได้ยังงัยฮิ”
 “เค้าก็ไปสายนะฮิ”
 ถูกอีกนะแหละ”
 “เหมเธอ เธอนี้ตอบอะไรๆ ได้หมดเลยนะ ทำไมถึงยังงี้ละ”
 “ก็ฉันไม่ใช่คนขี้สงสัยนะฮิ!” (มนันยา ธนะภูมิ .2535 ค : 93-94)

บทสนทนาเป็นการสนทนาระหว่างผู้เขียนกับเพื่อน กล่าวคือมนันยาใช้กลวิธีการเขียนด้วยการสร้างบทสนทนา โดยตั้งประเด็นด้วยคำถามว่า ทำไมผู้เขียนจึงเป็นคนช่างสงสัย ผู้เขียนได้ถามบุคคลใกล้ชิดหลายคน จนกระทั่งถามเพื่อนคนนี้ และตั้งคำถามดังบทสนทนาข้างต้น การเสนอทัศนะผ่านบทสนทนา ผู้อ่านต้องอาศัยการตีความซึ่งทัศนะที่แฝงอยู่ในบทสนทนา คือ คนที่มีความรู้มากมักไม่มีความสงสัย

3.2.2 ใช้วิธีเสนอทัศนะผ่านคำถาม วิธีนี้ผู้เขียนจะแฝงทัศนะไว้ในคำถาม โดยถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดตาม ในขณะเดียวกันก็ชี้ให้เข้าใจความคิดของผู้เขียนด้วยว่าไปในทิศทางใด เช่น

ตัวอย่างที่ 1

"คุณจะทำอะไรก็ช่างเถอะ แต่คุณก็พูดภาษาไทยมาตั้งแต่เกิดคุณนะแหละ คุณเคยนึกขึ้น
ในใจ (แน่ละถ้านึกมันก็ต้องในใจ) บ้างไหมว่าภาษาไทยนี้บางทีมันก็พิลึกๆ " ...
(มนัษา ธนะภูมิ. 2538 ข : 1)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอทัศนะโดยผ่านคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านคิดตามว่าภาษาไทยมีความ
แปลก ซึ่งผู้เขียนก็มีความคิดเช่นนั้น จึงยกตัวอย่างความแปลกของภาษาไทยไว้ในเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 2

"มานึกๆ คุณก็ไม่ว่าจะเป็นทางแก้ของธรรมชาติหรือเปล่าก็ไม่รู้ ที่หันมาทำให้มนุษย์ซึ่ง
เริ่มจะเลิกกลัวธรรมชาติแล้วยังคงมีความกลัวต่างๆ นานาอยู่ คือเรียกว่ายังไม่ยอมให้
เลิกกับความกลัวอย่างนั้นเถอะ" (มนัษา ธนะภูมิ. 2535 ค : 73-74)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอทัศนะโดยผ่านคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านคิดตาม ขณะเดียวกันได้แสดง
ความคิดของผู้เขียนว่าแม้มนุษย์จะเลิกกลัวธรรมชาติบ้างแล้ว แต่มนุษย์ก็ยังกลัวเรื่องอื่นอยู่ ซึ่ง
ผู้เขียนคิดว่าอาจเป็นวิธีแก้ของธรรมชาติที่ต้องยิ่งใหญ่กว่ามนุษย์เสมอ

ตัวอย่างที่ 3

... "ดูเถอะป่า เมืองไทยนะส่งออกถึงขึ้นพระพุทธรูปแล้วนะ อย่างนี้แล้วป่าจะให้มันซื้อ
ข้าวซื้อของจากเมืองนอกได้ลงเอยละ" (มนัษา ธนะภูมิ. 2539 : 48)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอทัศนะโดยผ่านคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านคิดตาม ขณะเดียวกันผู้เขียนได้
เสนอความคิดในงานเขียนหลายเรื่องว่า สินค้าไทยมีคุณภาพ โดยเฉพาะสินค้าที่ส่งออกไปขายยัง
ต่างประเทศ คนไทยควรภูมิใจในสินค้าไทย ใช้ และเลือกซื้อสินค้าไทยที่ขายในประเทศ

3.2.3 ใช้วิธีเสนอทัศนะโดยแฝงความคิดเห็นไว้ในการเล่นเรื่อง เป็นการ
เล่นถึงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งเหตุผลที่ผู้เขียนนำเรื่องดังกล่าวมาเล่นนั้นคือทัศนะที่ผู้เขียน

มีต่อเหตุการณ์ การเสนอทัศนะนี้ผู้อ่านอาจต้องอาศัยการตีความในบางครั้ง เนื่องจากผู้เขียนจะไม่กล่าวตรงๆ ดังบทความเรื่อง สงสัยจะคนละเรื่องเดียวกัน ผู้เขียนได้เล่าเหตุการณ์ขณะไปเที่ยวยุโรปตะวันออก ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่เกิดเหตุตาบอดของโรงไฟฟ้าเชรโนบิลระเบิด และมีการรายงานความเสียหายจากทางโซเวียตและยุโรปตะวันตก ซึ่งผลแตกต่างกันมากเหมือนไม่ใช่เรื่องเดียวกัน ส่วนหนึ่งผู้เขียนกล่าวไว้ว่า

... แต่ตัวเลขที่โซเวียตแถลงนั้นออกจะยังงายๆ อยู่ เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขของทางโลกตะวันตก อย่างเช่นโซเวียตยอมรับออกมาว่า มีคนตายจากการที่โรงไฟฟ้าที่เชรโนบิลระเบิดครั้งนี้ 2 คน โดยมี 18 คนที่ถูกกัมมันตภาพรังสีรุนแรงมากและทางการต้องอพยพผู้คนออกจากรัศมี 30 กิโลเมตรรอบเมืองเชรโนบิล 2 หมื่นคน แต่อีกวันหนึ่งถัดมาหลังจากที่ออกข่าวนี้ นายแพทย์เกลผู้เชี่ยวชาญเรื่องการผ่าตัดเปลี่ยนไขสันหลัง ซึ่งเข้าไปช่วยโซเวียตรักษาผู้บาดเจ็บครั้งนี้ที่มอสโคว์ก็แถลงว่ามีคนตายจากการนี้ 26 คน บาดเจ็บสาหัส 80 คน และทางการต้องอพยพคนออกมาจากบริเวณนั้น แล้วหาที่อยู่ให้ใหม่โดยไม่ให้กลับเข้าไปอีกตลอดชีวิตถึง 1 แสนคน (มนันยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 119)

และจากการตรวจหาปริมาณกัมมันตภาพรังสีของคนในขณะที่ยังเดินทางไปพร้อมผู้เขียน ได้แสดงว่าผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวนั้นมีน้อยมาก ดังนี้

... หมอหัวเราะเขินๆ อยู่บ้างเมื่อผู้เขียนถามถึงคนไทยกลุ่มนั้น
"ผมพบตอนผมไปตรวจ 5 คนแน่ครับ มีชุดคลุมผ้า 3 คนที่เคยนั่งทานข้าวกับเราบ่อยๆ แล้วก็ 3 คนพ่อแม่ลูกที่มาจากเชียงราย พี่คงจำได้"
"พบกัมมันตภาพรังสีติดเนื้อติดตัวมาเยอะไหมหมอ" ผู้เขียนซัก
"เฮ้ะ เฮ้ะ ไม่มีเลยครับพี่ ไม่พบเลยละครับ" ... (มนันยา ธนะภูมิ. 2530 ก : 120-121)

จากผลการตรวจดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเสนอข้อมูลจากแหล่งข่าวจริงย่อมถูกต้องกว่าข่าวจากแหล่งอื่น ทำให้ผู้อ่านได้ความคิดว่า การรับข้อมูลใดควรตรวจสอบให้แน่ชัดเสียก่อนจึงจะเชื่อได้

การเสนอทัศนวิสัยนี้มีปรากฏในงานเขียนอีกเรื่องหนึ่งคือ ไร้สติ กล่าวคือผู้เขียนได้เล่าถึงการกระทำของบุคคลบางกลุ่ม โดยแสดงความคิดเห็นด้วย มีใจความส่วนหนึ่งดังนี้

... "ไอ้เวรเอ๊ย มวยยกนึ่งก็แค่ 3 นาที กำลังจวกกันพลั๊กๆ เลือกดัดเป็นเพลงชาติเสียได้ กฎหมายเค้าบังคับไว้ละไม่ว่านาฬิกาของทุกช่องจะต้อง 6 โมงตรงกัน ไร้! ไอ้คนไม่มีหัวใจ"

แต่มีโยมวยชิงแชมป์ โลกจะขัดกันนิ้ว จะน็อคมิน็อคแหล่ หรือฟุตบอลจะยุติลงกันอยู่หน้าประตูถึงเวลา 6 โมงเป้งเพลงชาติก็ต้องดังต่อไปชั่ววันรันดร์กาล ก็คนตัดต่อภาพกำกับรายการเขาจะต้องทำทุกอย่างด้วยความถูกต้องนี่ครับ! แล้วก็ไร้สติกันยังงี้ทุกวงการเสียด้วย (มนันยา ธนะภูมิ. 2535 ค : 21-22)

จากข้อความข้างต้น แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนว่าการกระทำใดที่ถูกต้องนั้นควรผ่อนผันได้บ้างตามโอกาสที่เหมาะสม

3.2.4 ใช้วิธีเสนอทัศนะโดยอ้อม เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยกล่าวถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นและบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อเรื่องดังกล่าวอย่างไม่ตรงไปตรงมา ไม่ชัดเจน ผู้อ่านต้องตีความและสรุปให้ได้ถึงความคิดหลักของผู้เขียนบางครั้งก็สื่อให้ทราบนัยใจคอของผู้เขียนด้วย เช่น

ตัวอย่างที่ 1

... คือนั่นผู้เขียนลากผ่านวณมานอนหน้าเตียงคุณป้าแล้วก็หลับอย่างสุขุขโมสร เห็นจะเป็นเพราะผีไม่กล้าตามเข้ามาหลอก เนื่องจากคุณป้าสวดมนต์ยืดยาวทั้งขับทั้งไล่กัน

ทีเดียวนะ แล้วลูกสาวของคุณป้าก็เอาพระพวงโตไปแขวนไว้กับลูกบิดประตูเป็นการป้องกันผี
เคาะประตูขอเข้ามาเยี่ยมเยียนเสียอีก ผู้เขียนเห็นแล้วก็คันปากอยากจะบอกว่าหนูจำ
พระนั้นเอาไว้กับตัวไม่ตีรี ผีอาจจะไม่ได้เข้าทางตรอกออกทางประตูเหมือนผู้เหมือน
คนก็ได้ตั้งแต่แล้วก็หุบปากไว้ทัน เพราะไม่อยากให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทั้งทางผีและทาง
คุณป้า ประเด็นทั้ง 2 ฝ่ายรุมกันเล่นงานก็แย่นั้นเอง (มนัสนา ฐนะภูมิ. 2529
ข : 131)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนได้เสนอทัศนะไว้โดยอ้อม กล่าวคือการที่ผู้เขียนไม่พูดว่าผีอาจจะไม่ได้
เข้าทางประตูหรือบอกอีกฝ่ายว่าป้องกันผีวิธีนี้ เนื่องจากไม่อยากให้ผิดใจกัน ซึ่งแสดงว่าผู้เขียน
เป็นคนคิดก่อนพูดด้วย

ตัวอย่างที่ 2

... แต่เคราะห์ที่คืนต่อมา ผู้เขียนได้เพื่อนร่วมห้องเป็นชาวอียิปต์จึงสามารถทำให้
สบายขึ้นได้ (บ้าง) และหลับสนิทโดยไม่มีอะไรมารบกวน
เข้าวันรุ่งขึ้นผู้เขียนขยับจะถามสาวอียิปต์คนนั้นว่าเจ้าหล่อนหลับสบายดีหรือ และมีผู้ชาย
เวียดนามมาเยี่ยมบ้างหรือไม่ แต่แล้วก็หุบปากเสียทัน... ก็ถ้าหล่อนบอกว่ามีผู้ชายแ่ๆ
คนหนึ่งมาคุยด้วยเมื่อคืนนี้แล้วสาๆ หน่อย หล่อนก็หอบกระเป๋าทิ้งจากหอไปละก้อ...
ผู้เขียนจะนอนคนเดียวในคืนที่ 3 ได้ไหวหรือ...บรี้อ ้ว ้ว! ... (มนัสนา ฐนะภูมิ.
2535 ข : 109)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอทัศนะไว้โดยอ้อม กล่าวคือ ผู้เขียนไม่ถามเพื่อนร่วมห้องว่า
เมื่อคืนมีใครมาเรียกหรือไม่ เนื่องจากถ้าถามเพื่อนคนนั้นอาจกลัวและย้ายออกไป ซึ่งจะทำให้
ผู้เขียนต้องนอนคนเดียวอีก จึงแสดงให้เห็นเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 1 ว่าผู้เขียนเป็นคนคิดก่อนพูด
ทั้ง 2 ตัวอย่างนี้มนัสนาให้แง่คิดว่า การคิดรอบคอบ คิดไกลๆ ถึงผลในอนาคต จะช่วย
ให้ได้รับความเดือดร้อนหรือความทุกข์น้อยลง

ตัวอย่างที่ 3

"การหลงของคนสูงอายุบางทีก็ทำความยุ่งยากให้ลูกหลานเหลือประมาณ เราเป็นคนฟัง
เมื่อได้ฟังลูกหลานเขาเล่าก็สนุกสนานขบขันดี แต่ถ้าเกิดพ่อแม่ปู่ย่าตายายของเราเป็น
อย่างนี้บ้างก็งั้นไม่ออก" ... (มนัษา ธนะภูมิ. 2530 ก : 14)

ตัวอย่างนี้ผู้เขียนเสนอห้ชนะไว้โดยอ้อม กล่าวคือผู้เขียนต้องการแสดงความคิดว่า
ไม่ควรเห็นเรื่องการหลงลืมของผู้สูงอายุเป็นเรื่องตลก เพราะเรื่องนี้ไม่มีใครต้องการให้เกิดขึ้น
ควรมีความเข้าใจ เห็นใจ และรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

เมื่อศึกษากลวิธีการเขียนสารคดีของมนัษาแล้วพบว่า มนัษามีกลวิธีในการเขียน
ความน่าทั้งหมด 13 วิธีคือ ใช้กลวิธีกล่าวถึงภูมิหลัง ใช้วิธีเกริ่นนำ ใช้วิธีบรรยายลักษณะ
ใช้วิธีปราศรัย ใช้วิธีแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก ใช้วิธีคาดคะเน อธิบายชื่อเรื่อง
ใช้วิธีตั้งข้อสังเกต สรุปความ อธิบายอุปไมย ใช้วิธีกล่าวถึงเรื่องตรงกันข้าม ใช้ภาษิต
เป็นส่วนนำเรื่อง และใช้วิธีบอกจุดประสงค์

ด้านการเขียนเนื้อหาพบว่า มนัษาใช้วิธีลำดับความ 2 วิธีคือ ลำดับตามเวลา
ซึ่งมักใช้กับงานเขียนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และลำดับความตามความสัมพันธ์ เมื่อใช้กับ
บทความที่เล่าเรื่องจากประสบการณ์ บทความแสดงความคิดเห็น และบทความจากการแปล

การเขียนบทลงท้ายพบว่า มนัษาใช้กลวิธีต่างๆ 17 วิธีคือ ลงท้ายด้วยวิธีสรุปประเด็น
สำคัญ ใช้วิธีปราศรัย ใช้วิธีทิ้งท้าย วิธีสรุปเหตุการณ์ ลงท้ายด้วยเรื่องขำขันหรือนิทาน
ใช้วิธีแสดงความรู้สึก ใช้วิธีแสดงความคิดเห็น ใช้วิธีพลิกความคาดหมาย วิธีคาดคะเน วิธี
ยกตัวอย่างเหตุการณ์ วิธีกล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม ใช้วิธีย้ำเนื้อหาหลัก วิธีตั้งคำถาม จบ
ด้วยย่อหน้าหรือประโยคที่สิ้นสุดกระบวนการแล้ว ใช้วิธีเล่าเรื่องจากประสบการณ์ วิธีแสดง
ความปรารถนา และลงท้ายด้วยบทสนทนา

การเสนอความรู้ในงานเขียนสารคดีของมนัษา มีความรู้หลากหลายเรื่องราว เรื่อง
หลักๆ คือ ความรู้เกี่ยวกับต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ความรู้ทั่วไป และ
ความรู้จากประสบการณ์ โดยมีกลวิธีเสนอความรู้ 7 วิธีคือ ใช้วิธีแนะนำผู้อ่าน วิธีอ้างอิงจาก
แหล่งข้อมูลอื่น วิธีแบ่งความรู้ไว้ในบทสนทนา วิธีแบ่งความรู้ไว้ในความคิดเห็น ใช้วิธีเสนอ

ความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ วิธีเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจและเห็นภาพ และใช้วิธีแทรกเรื่องซ้ำขึ้น

สำหรับการเสนอทัศนะในงานเขียนสารคดีของมนัยาที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาพบว่า มีแนวคิดหลักๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โลกทัศน์เกี่ยวกับการมองโลก การเรียกร้องสิทธิสตรี ค่านิยมของคนจีนในประเทศไทยที่นิยมเปลี่ยนแซ่เป็นนามสกุล ค่านิยมที่คนไทยมักคิดว่าการศึกษามาจากต่างประเทศเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม และค่านิยมในความเชื่อการตรวจดวงชะตา แนวคิดด้านภาษา และแนวคิดเกี่ยวกับความนิยมด้านต่างๆ ของผู้เขียน โดยมีกลวิธีเสนอทัศนะ 4 วิธีคือ ใช้วิธีเสนอทัศนะผ่านบทสนทนา วิธีเสนอทัศนะผ่านคำถาม เสนอทัศนะโดยแฝงความคิดไว้ในการเล่าเรื่อง และใช้วิธีเสนอทัศนะโดยอ้อม

บทที่ 4
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนัญา โดยใช้งานเขียน
สารคดีเฉพาะที่พิมพ์รวมเล่ม จำนวน 14 เล่ม 72 เรื่อง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีของมนัญา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบลักษณะการใช้ภาษาและกลวิธีต่างๆ ในงานเขียนประเภทสารคดีของมนัญา
อันจะช่วยให้เห็นแนวทางในการสร้างสารคดีอีกลักษณะหนึ่ง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร และนำเสนอผลการศึกษาแบบ
พรรณนาวิเคราะห์

ขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเขียนสารคดี เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์
2. ศึกษาวรรณกรรมประเภทสารคดีของมนัญาที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว ตามที่ระบุไว้ข้างต้น
เพื่อใช้เป็นข้อมูลการวิเคราะห์
3. วิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนัญาในด้านต่างๆ ต่อไปนี้
 - 3.1 การใช้ถ้อยคำ
 - 3.2 การใช้ประโยค
 - 3.3 การใช้สำนวนโวหาร
4. วิเคราะห์กลวิธีการเขียน ในด้านต่อไปนี้

- 4.1 การเรียบเรียงเนื้อหา
- 4.2 การเสนอความรู้และทักษะ
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีของมนัญา จำนวน 72 เรื่อง สามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้าตามประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1. การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนัญา ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาเป็น 3 ประเด็นใหญ่คือ การใช้ถ้อยคำ การใช้ประโยค และการใช้สำนวนโวหาร ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1.1 การใช้ถ้อยคำ แบ่งเป็น การใช้ถ้อยคำโดยทั่วไป และการใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น ด้านการใช้ถ้อยคำโดยทั่วไปพบว่า มณัญาใช้ถ้อยคำส่วนมากได้ถูกหลักการเขียนคือ ใช้ถ้อยคำชัดเจน ใช้คำได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ใช้คำมีน้ำหนัก ใช้คำได้สละสลวย และใช้ถ้อยคำอย่างเป็นกันเอง

นอกจากนี้ยังพบว่า มณัญาใช้ศัพท์เฉพาะบ้าง ใช้คำที่ไม่นิยมในปัจจุบันบ้าง ใช้ภาษาร้อยกรองบ้าง นิยมใช้ภาษาต่างประเทศ โดยให้คำอธิบายประกอบ มีการดัดแปลงคำขึ้นใช้ และนำคำมาใช้ในความหมายใหม่

ส่วนการใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้น ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาค้นคว้าเป็น 3 ลักษณะคือ การใช้ถ้อยคำ การใช้สำนวน และการใช้เสียงและความหมาย พบว่าลักษณะการใช้ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขึ้นนั้นคือ ใช้ศัพท์เฉพาะให้ผิดสถานการณ์ ใช้คำย่อ ใช้ภาษาต่างประเทศ ใช้คำพลิกความคาตหมาย ใช้คำหยาบคาย ใช้คำพวน สร้างคำใหม่ เล่นคำ ตั้งชื่อให้แปลกชวนชั้น ใช้ความบกพร่องของการใช้ภาษา แก้งกล่าวผิด กล่าวแทนผู้อื่นหรือสิ่งอื่น กล่าวประชด กล่าวกันไว้ล่วงหน้า และใช้การล้อเลียน

ลักษณะการใช้สำนวนที่สร้างอารมณ์ขึ้นคือ ดัดแปลงสำนวนด้วยการเติมบทวิ หรือคำที่สร้างขึ้นใหม่ และดัดแปลงสำนวนด้วยการเปลี่ยนคำท้ายสำนวน

ในส่วนของลักษณะการใช้เสียงและความหมายที่สร้างอารมณ์ขึ้นนั้นพบว่า มณัญาใช้คำ

แสดงเสียง ใช้การกลายเสียง เล่นคำที่มีความหมายตรงกันข้าม เล่นคำโดยแปลความหมายตามตัวอักษร ใช้คำที่มีความหมายแฝง และใช้คำสูงแต่มีความหมายเชิงประชด

1.2 การใช้ประโยค ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ใน 2 ประเด็นคือ ลักษณะการผูกประโยค และลักษณะการแสดงเจตนา ซึ่งลักษณะการผูกประโยคในงานเขียนสารคดีของมนัสนยาพบว่า มนัสนยานิยมใช้ประโยคยาวแต่มีความกระชับมากที่สุด รองลงมาคือประโยคกระชับขนาดสั้น

ส่วนการใช้ประโยคแสดงเจตนาต่างๆ พบว่า มนัสนยาใช้ประโยคแจ้งให้ทราบเป็นหลัก โดยใช้ประโยคถามให้ตอบบ้าง มักเป็นการถามที่ไม่ต้องการคำตอบ และใช้ประโยคบอกให้ทำบ้าง มักเป็นประโยคเสนอแนะ ประโยคส่วนใหญ่ที่มนัสนยาใช้จะแสดงเจตนาที่ชัดเจน แต่ประโยคที่ความหมายไม่ชัดเจนนั้นก็ยังมีเช่นกันคือ ประโยคสิ่งที่มีเจตนาเตือน ประโยคที่แฝงเจตนาประชด และประโยคแสดงเจตนาที่ไม่ตรงความหมาย ซึ่งประโยค 3 แบบสุดท้ายนี้พบเป็นส่วนน้อย แต่ทุกครั้งที่มนัสนยาใช้ประโยคเหล่านี้ จะทำให้ผู้อ่านสนุกกับการอ่านมากขึ้น

1.3 การใช้สำนวนโวหาร ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาค้นคว้าเป็น 2 ประเด็นคือ การใช้สำนวนโวหารโดยทั่วไป และสำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขึ้น ผลการศึกษากการใช้สำนวนโวหารโดยทั่วไปพบว่า มนัสนยาใช้โวหาร 5 ชนิดคือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และอุปมาโวหาร โดยใช้บรรยายโวหารมากที่สุด เนื่องจากเป็นโวหารหลักที่ใช้บอกเล่าเรื่องราวทั่วไป พรรณาโวหารใช้ไม่มากนัก มักใช้เขียนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อพรรณาสวยงามของสถานที่ อารมณ์อันรื่นรมย์ ลักษณะของวัตถุสิ่งของ บุคคล สถานที่ ซึ่งโวหารประเภทนี้มักมีขนาดสั้น เทศนาโวหารนำมาใช้น้อย มักใช้ในโอกาสที่จะเตือนเรื่องความไม่แน่นอนของชีวิตมนุษย์ และแนะนำเรื่องที่จะต้องทำในการเดินทางท่องเที่ยว ส่วนสาธกโวหารและอุปมาโวหารนั้นนำมาใช้มาก มักนำมาประกอบกับโวหารชนิดอื่นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องและเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้มนัสนยายังมีวิธีสร้างภาพพจน์ในงานเขียนอีก 4 วิธีคือ เลียนเสียงธรรมชาติ ใช้ปฏิพากย์ ใช้อดีตพจน์ และใช้บุคลาธิษฐาน

การใช้สำนวนโวหารที่สร้างอารมณ์ขึ้น พบว่าโวหารที่มนัสนยานำมาสร้างอารมณ์ขึ้นคือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร สาธกโวหาร และโวหารเปรียบเทียบ โดยใช้บรรยายโวหารในการบอกเล่าให้เห็นภาพที่น่าชื่น กับพรรณาโวหารในการพรรณาสภาพที่น่าชื่นอย่างละเอียด ใช้สาธกโวหารเพื่อยกตัวอย่างเรื่องน่าชื่นหรือเหตุการณ์ที่น่าชื่นมาประกอบเนื้อหา

และใช้โวหารเปรียบเทียบในการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันอย่างตลก เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพที่น่าขันนั้น

1.4 การใช้เครื่องหมายประกอบการเขียน ผู้วิจัยพบว่า มนัสนยาใช้เครื่องหมายไม้ยมก ไปยาลใหญ่ และจุไขปลาดแตกต่างกันไปจากการใช้ตามปกติคือ ตามปกติเครื่องหมายไม้ยมกและไปยาลใหญ่จะใช้เพียงตัวเดียว เพื่อให้อ่านซ้ำคำ วลี หรือประโยคอีกครั้งหนึ่ง สำหรับไม้ยมก และเพื่อละข้อความท้ายที่อยู่ในประเภทเดียวกันว่ายังมีอีกมาก สำหรับไปยาลใหญ่ แต่มนัสนยานำทั้ง 2 เครื่องหมายมาใช้ซ้ำ 2-3 ตัวในตำแหน่งเดียวกัน เพื่อซ้ำคำนามที่เป็นรูปธรรมให้เห็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น และละข้อความท้ายที่อยู่ในประเภทเดียวกันว่ายังมีอีกมากไม่จบสิ้น ส่วนเครื่องหมายจุไขปลา ตามปกติจะใช้เพื่อละข้อความที่ไม่ต้องการกล่าว แต่มนัสนยานำมาใช้ยืดยาวคำบางคำให้ยาวออกไป โดยจุท้ายคำบ้าง จุดคั่นระหว่างตัวอักษรในคำบ้าง เพื่อให้เห็นภาพบางสิ่งที่สูงหรือยาว ให้ได้ยินเสียงที่ยาว หรือให้ได้อารมณ์ที่รู้สึกผ่อนคลาย และมีการใช้เครื่องหมายยัติภังค์ เป็นเครื่องหมายโบราณที่เขียนไว้บนพยัญชนะให้อ่านเป็นอักขรควบ ในคำว่า ดยัค มี 5 แห่ง พบในบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเรื่อง มรณานสติ พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2530 แต่ในสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง เที่ยวยุโรป และ แอฟริกาซาฟารี ที่พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2538 นั้น คำว่า ดยัค ที่ปรากฏอยู่ 4 แห่ง ไม่มีการใช้เครื่องหมายยัติภังค์แล้ว

2. การวิเคราะห์กลวิธีการเขียนสารคดีของมนัสนยา ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็นคือ การเรียบเรียงงานเขียน การเสนอความรู้ และการเสนอทัศนะ สรุปตามประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 การเรียบเรียงงานเขียนสารคดี ผู้วิจัยวิเคราะห์เป็น 3 ส่วนได้แก่ การเขียนความนำ การเขียนเนื้อหา และการเขียนบทลงท้าย ซึ่งในงานเขียนสารคดีของมนัสนยาพบว่ามีการเขียนความนำ 13 วิธีคือ ใช้กลวิธีกล่าวถึงภูมิหลังมากที่สุด 25 เรื่อง ใช้วิธีเกริ่นนำ ใช้วิธีบรรยายลักษณะ ใช้วิธีปราศรัย วิธีแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก วิธีคาดคะเน วิธีอธิบายชื่อเรื่อง วิธีตั้งข้อสังเกต ใช้วิธีสรุปความ วิธีอุปมาอุปไมย วิธีกล่าวถึงเรื่องตรงกันข้าม ใช้ภาษิตเป็นส่วนนำเรื่อง และใช้วิธีบอกจุดประสงค์

ด้านการเขียนลำดับความในเนื้อหางานเขียนสารคดีของมนัสนยาพบเพียง 2 วิธี คือ ลำดับความตามเวลา มักใช้กับงานเขียนประเภทสารคดีท่องเที่ยวและบทความท่องเที่ยว อีกวิธีคือลำดับความตามความสัมพันธ์ ซึ่งมักใช้กับงานเขียนประเภทบทความเล่าเรื่องจากประสบการณ์

บทความแสดงความคิดเห็น และบทความจากการแปล

ส่วนการเขียนบทลงท้ายพบว่า มนัยาใช้วิธีการเขียนบทลงท้าย 17 วิธีคือ ลงท้ายด้วยวิธีสรุปประเด็นสำคัญมากที่สุด 11 เรื่อง ใช้วิธีปราชัย วิธีทิ้งท้าย วิธีสรุปเหตุการณ์ ลงท้ายด้วยเรื่องซ้ำขึ้นหรือขึ้นทาน ใช้วิธีแสดงความรู้สึก วิธีแสดงความคิดเห็น ใช้วิธีพลิกความคาดหมาย วิธีคาดคะเน วิธียกตัวอย่างเหตุการณ์ วิธีกล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม ใช้วิธีย้ำเนื้อหาหลัก ใช้วิธีตั้งคำถาม จบด้วยย่อหน้าหรือประโยคที่สิ้นสุดกระบวนการแล้ว ใช้วิธีเล่าเรื่องจากประสบการณ์ วิธีแสดงความรู้สึกปรารถนา และลงท้ายด้วยบทสนทนา

2.2 การเสนอความรู้ในงานเขียนสารคดีของมนัยา เสนอความรู้หลากหลายเรื่องราว โดยเรื่องหลักๆ ที่เสนอคือ ความรู้เกี่ยวกับต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ความรู้ทั่วไป และความรู้จากประสบการณ์ โดยมีกลวิธีเสนอความรู้ 7 วิธีคือ ใช้วิธีแนะนำผู้อ่าน วิธีอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่น วิธีแฝงความรู้ไว้ในบทสนทนา วิธีแฝงความรู้ไว้ในความคิดเห็น วิธีแฝงความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ วิธีเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจและเห็นภาพ และใช้วิธีแทรกเรื่องซ้ำขึ้น

2.3 การเสนอทัศนะในงานเขียนสารคดีของมนัยา พบว่ามีแนวความคิดด้านต่างๆ คือการท่องเที่ยวให้ได้ประโยชน์ โลกทัศน์เกี่ยวกับการมองโลก การเรียกร้องสิทธิสตรี ค่านิยมของคนจีนในประเทศไทยที่นิยมเปลี่ยนแซ่เป็นนามสกุล ค่านิยมที่คนไทยมักคิดว่าการศึกษาจบจากต่างประเทศเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดี และค่านิยมในความเชื่อการตรวจดวงชะตา แนวคิดด้านภาษา และแนวคิดเกี่ยวกับความนิยมด้านต่างๆ ของผู้เขียน โดยมีกลวิธีเสนอทัศนะอยู่ 4 วิธีคือ ใช้วิธีเสนอทัศนะผ่านบทสนทนา วิธีเสนอทัศนะผ่านคำถาม เสนอทัศนะโดยแฝงความคิดไว้ในการเล่นเรื่อง และใช้วิธีเสนอทัศนะโดยอ้อม

อภิปรายผล

งานเขียนสารคดีของมนัยาที่ผู้วิจัยนำมาศึกษานั้น เป็นงานเขียนที่พิมพ์รวมเล่มไว้ตั้งแต่ พ.ศ.2521-2539 ทั้งที่เป็นสารคดีท่องเที่ยว และบทความขนาดสั้น เขียนเป็นตอนๆ เรื่องละไม่เกิน 2 ตอน โดยทั้งงานเขียนทั้งหมดที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาพบว่า การใช้ภาษาของมนัยามีลักษณะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เริ่มตั้งแต่ระยะแรกจนกระทั่งถึงพ.ศ.2539 คือ มีลักษณะโดยรวมเป็น

หนังสือที่ใช้ภาษาตามสมัยนิยม ใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย สื่อสารอย่างเป็นกันเองกับผู้อ่าน แต่ขณะเดียวกันมนัสนายาก็มีความนิยมส่วนตัวที่มักใช้คำที่มีสัมผัสคล้องจองในงานเขียนร้อยแก้วเพื่อเพิ่มจังหวะในการอ่าน ทำให้ไม่น่าเบื่อ เป็นที่น่าสังเกตว่านอกจากจะเล่นเสียงให้คล้องจองกันแล้ว มนัสนายังนิยมนำการเล่นเสียงธรรมชาติมาประกอบกับคำให้มีลักษณะต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำแสดงอาการที่มีคำบอกเสียงประกอบ เช่น ตกพลั๊ก กระโดดดู้บๆ ฯลฯ การเลียนเสียงการพูดของคนชาติต่างๆ ทั้งที่พูดไทยไม่ชัดและที่พูดภาษาของเขาเองการเล่นเสียงธรรมชาติแบบต่างๆ ทั้งนี้มาจากความเป็นผู้มีอารมณ์ขัน ช่างล้อเลียน และช่างสังเกตที่จะจดจำเสียงต่างๆ ได้อย่างแม่นยำของมนัสนายา จึงถ่ายทอดเสียงออกมาเป็นภาษาได้อย่างสมจริง ช่วยเพิ่มสีสันให้กับงานเขียนมากขึ้น โดยมักแทรกอารมณ์ขันไว้เสมอ เพื่อให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน ไม่เกิดความเครียด ประกอบกับลักษณะการผูกประโยคที่กระชับ มีความต่อเนื่องกันยาว จึงทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินกับการอ่านได้นาน โดยไม่รู้สึกละอืดกลืน

ส่วนการเขียนความนำและบทลงท้ายนั้น ในช่วงพ.ศ.2530-2539 มีพัฒนาการคือ มีวิธีการมากกว่างานเขียนในระยะแรก พ.ศ.2521-2529 คือเขียนความนำด้วยกลวิธีตั้งข้อสังเกตสรุปความ กล่าวถึงเรื่องตรงกันข้าม ใช้ภาษิตเป็นส่วนนำเรื่อง และวิธีบอกจุดประสงค์ เขียนบทลงท้ายด้วยวิธียกตัวอย่างเหตุการณ์ ยกเนื้อหาหลัก จบด้วยย่อหน้าหรือประโยคที่ล้นสุดกระบวนความ ใช้วิธีเล่าเรื่องจากประสบการณ์ และลงท้ายด้วยบทสนทนา ซึ่งหลายวิธีดังกล่าวพบเพียงวิธีละเรื่องเดียวเท่านั้น น.ใน ช่วง 10 ปีหลัง ทั้งนี้เกิดจากประสบการณ์ ความรู้ที่เพิ่มขึ้นของผู้เขียน และมนัสนายาต้องการค้นหากลวิธีใหม่ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน

สำหรับวิธีการเขียนเนื้อหา มนัสนายามีระบบระเบียบชัดเจนตลอดระยะเวลา 19 ปี คือถ้าเป็นงานเขียนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มนัสนายาจะลำดับความตามเวลาเสมอ ช่วยให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวได้อย่างไม่สับสน ถ้าเป็นบทความเล่าเรื่องจากประสบการณ์ บทความแสดงความคิดเห็น หรือบทความจากการแปล จะลำดับความตามความสัมพันธ์ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาชัดเจนตามเหตุผล

เนื่องจากงานเขียนของมนัสนายานี้ เป็นงานเขียนประเภทสารคดีที่จรรโลงใจผู้อ่าน ให้มีความรื่นรมย์ เพราะมีเนื้อหาแฝงด้วยอารมณ์ขันของผู้เขียน และด้วยความที่มนัสนายาเป็นผู้ที่มีความคิดมีการศึกษาดี จึงรู้จักเลือกใช้วิธีเสนอความรู้และทัศนะอย่างหลากหลาย เพื่อไม่ให้ผู้อ่านเบื่อ หรือรู้สึกถูกยัดเยียดความคิดมากเกินไป แต่มีจังหวะที่จะแทรกความคิดเห็นของตนได้อย่าง

กลมกลืน ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินกับการอ่านจนอาจลืมไปว่ากำลังอ่านเรื่องที่ให้สาระเต็มเปี่ยมอยู่ ซึ่งความรู้ที่ได้จากงานเขียนของมณีนยานั้นมักเป็นเรื่องที่หลายคนไม่ทันคิดถึงหรืออาจมองข้ามไป โดยเฉพาะในสารคดีท่องเที่ยว ความรู้ที่มณีนยามักนำมาเสนอจะเป็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่น่าสนใจ เช่น สถานที่ที่คนไม่นิยมไป แต่มีความสวยงาม หรือมีความสำคัญในอดีต ทั้งนี้เป็นเพราะนิสัยช่างสังเกต ช่างสงสัยของมณีนยาเอง อีกทั้งมณีนยามีความรอบรู้ และผ่านประสบการณ์การเดินทางมามาก ผู้อ่านจึงได้รับทัศนะ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ

งานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของมณีนยาส่วนใหญ่ มักมีจุดประสงค์ในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามและสนใจที่จะไปเที่ยวบ้าง เนื่องจากการเดินทางไปต่างประเทศแต่ละครั้ง มณีนยามักได้รับเชิญจากหน่วยงานต่างๆ ให้ร่วมเดินทางไปกับคณะท่องเที่ยวด้วย เพื่อจะได้กลับมาเขียนเผยแพร่ แนะนำสถานที่เหล่านั้น โดยหวังประโยชน์ทางธุรกิจท่องเที่ยว แต่เพราะความรักชาติ มณีนยาจึงได้แสดงทัศนะที่สวนทางกับการเขียนแนะนำการท่องเที่ยวต่างประเทศ แทรกอยู่ตลอดเรื่อง ด้วยการกล่าวโดยตรงบ้าง กล่าวอย่างประชดประชันบ้าง หรือบางครั้งก็กล่าวเปรียบเทียบกับเห็นว่า มีสถานที่อีกหลายแห่งในประเทศไทยสวยกว่า น่าสนใจกว่า รวมทั้งมีสินค้าหลายชนิดที่คนไทยผลิตได้เอง มีคุณภาพและราคาถูกกว่าที่อื่น เหมือนต้องการย้าเตือนให้ผู้อ่านสำนึกเสมอว่า เราเป็นคนไทย ควรรักถิ่นฐานบ้านเกิด และควรสนับสนุนคนไทยด้วยกัน แนวความคิดนี้ มณีนยาได้แสดงออกมาอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ระยะที่เริ่มเขียนงานสารคดีท่องเที่ยว แม้ว่างานเขียนนั้นจะมาจากการเดินทางโดยส่วนตัวก็ตาม ซึ่งความคิดนี้ไม่เคยล้าสมัย ยังใช้สร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้อ่านได้ เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทย

นอกจากนี้มณีนยายังมีลักษณะเป็นนักอนุรักษ์ภาษาไทยอีกด้วย ทั้งนี้สังเกตได้จากการใช้ถ้อยคำบางส่วนที่ยังใช้ภาษาของคนรุ่นเก่า การใช้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งมณีนยาจะไม่ใช้พร่ำเพรื่อ ทั้งที่มณีนยามีความรู้ทางภาษาหลายภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ชำนาญจนแปลหนังสือเป็นอาชีพได้ ก็ยังใช้ภาษาต่างประเทศตามโอกาสที่เหมาะสม โดยมักจะมีภาษาไทยอธิบายประกอบควบคู่เสมอในคำที่คนไทยไม่คุ้นเคย และมณีนยายังได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับการทับศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยว่า ไม่เห็นด้วยที่ทางราชการห้ามใช้วรรณยุกต์กับคำยืมนี้ แต่ไม่ได้โต้แย้งรุนแรงนัก เนื่องจากต้องการให้ภาษายังคงเสียงเดิมเอาไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจภาษาต่างประเทศ และเพื่อป้องกันให้ความแตกต่าง หากคำภาษาต่างประเทศนั้นพ้องเสียง กับคำภาษาไทยบางคำด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นนัก

อนุรักษ์ภาษาของมณีนยา ที่ไม่ต้องการเห็นภาษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

งานเขียนสารคดีของมณีนยามีเอกลักษณ์ที่มุ่งให้ความรู้ โดยการใช้ถ้อยคำอย่างเป็น-
กันเอง เขียนด้วยวิธีที่เหมือนเล่าให้เพื่อนฟัง จึงใช้ภาษาพูด งานเขียนของมณีนยาทุกเรื่องมี
อารมณ์ขันแทรกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอารมณ์ขันดังกล่าวสร้างได้จากการใช้ภาษาลักษณะต่างๆ ผู้ที่
นำภาษามาสร้างอารมณ์ขันได้นั้นต้องเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และความกล้าในการใช้ภาษา
อย่างสูง ซึ่งมณีนยาก็มีคุณสมบัติเช่นนั้น ไม่ใช่เฉพาะแต่การใช้ภาษาไทย มณีนยายังนำภาษาต่าง-
ประเทศมาสร้างอารมณ์ขันได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยาทั้ง 72 เรื่องดังที่ได้กล่าวไว้
ข้างต้น พบว่าควรจะได้มีการศึกษาในแง่มุมต่างๆ เพิ่มเติมจากการศึกษาครั้งนี้ จึงขอเสนอแนะ
ดังนี้

1. ควรศึกษาการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทอื่นของมณีนยา ได้แก่ เรื่องสั้น
นวนิยาย และ วรรณกรรมแปล
2. ควรศึกษาการสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมประเภทสารคดีของนักเขียนท่านอื่น
3. ควรศึกษาการสร้างอารมณ์ขันในวรรณกรรมรูปแบบอื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กอง เคลือบพาดิซกุล. พจนานุกรมสุภาษิตไทย. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา, 2495.
- กำชัย ทองหล่อ. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2509.
- เจตนา นาควัชระ. ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2521.
- ฉลวย สุรสิทธิ์. ศิลปะการเขียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.
- ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. อักขรวิธีและการใช้ภาษาของฮิวเมอริสต์ ทยงานผลการวิจัย .
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ชิต โปชากร. โหราศาสตร์ศึกษาด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2514.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. "กระบวนการอ่านเพื่อความรอบรู้," เอกสารการสอนชุดวิชาการใช้ภาษา
ไทย หน่วยที่ 9-15. พิมพ์ครั้งที่ 3.. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
2528.
- ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. การเขียนสารคดี. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2532.
- ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. อารมณืขันในวรรณกรรมร้อยแก้วของไทย ระหว่างพ.ศ.2453-2516.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2521.
ถ่ายเอกสาร.
- ธัญญรัตน์ ปาณะกุล. ภาษาศาสตร์ภาคประวัติเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2534.
- ธิดา โมสิกรัตน์. "วรรณคดีสี่อามณืขัน," เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณคดีไทย หน่วยที่
1-7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- นพรัตน์ คงมาลา. การใช้ภาษาในสารคดีของวาทิน จรุงกิจอนันต์ ระหว่างพ.ศ.2520-2529.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- นพวรรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ม.ป.ป.
- นุชจรีย์ สุนทรวรรณ. วิเคราะห์บทความของหลวงวิจิตรวาทการ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. ถ่ายเอกสาร.
- บุปผา บุญทิพย์. การเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 5.. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2532.
- ประทีป วาทิกทินกร. การใช้ภาษา. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, 2514.

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. การเขียนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2518.

เปลื้อง ณ นคร. ตำราเรียงความชั้นสูง. พิมพ์ครั้งที่ 8 พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช,
2512.

มนัสนยา ธนะภูมิ. ชี้อำปไปแกมมั่งกร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น, 2534.

____. เดี่ยวยุโรป. กรุงเทพฯ : ดาวฤกษ์, 2538 ก.

____. ตลกก็ไม่บอก. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น, 2538 ข.

____. ที่ใครที่มัน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สามสี, ม.ป.ป.

____. นมัสเตเนปาล. กรุงเทพฯ : สามสี, 2538 ค.

____. ไปซาฟารีที่ขั้วโลกเหนือ. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น, 2535 ก.

____. มนัสนยาพาT...UVWXYZ. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น. 2530 ก.

____. ไม่เชื่อก็อย่าเชื่อ. กรุงเทพฯ : สามสี, ม.ป.ป.

____. ย่าญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2529 ก.

____. ยิ้มเจาะเกราะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พี.วาทีน, 2535 ข.

____. ยิ้มเล่นๆ. พิมพ์ครั้งที่ 2.. กรุงเทพฯ : พี.วาทีน, 2535 ค.

____. เยอรมัน...มัน (รับประกันไม่ปนเผือก). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดาวฤกษ์, 2539.

____. สู่แดนจึงใจ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2530 ข.

____. เหงาคนเดียวเที่ยวหลายคน. กรุงเทพฯ : พี.วาทีน, 2528.

____. เหตุเกิดกลางแสงเดือน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สามสี. ม.ป.ป.

____. เหี้ยนายท้อง (ร้องฮ่า! ฮ่า! ฮ่า!). กรุงเทพฯ : พี.วาทีน, 2529 ข.

____. แอฟริกาซาฟารี. กรุงเทพฯ : สามสี , 2538 ง.

มาลี บุญศิริพันธ์. การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประกายพรึก,
2536.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ
: อักษรเจริญทัศน์ , 2526.

____. หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่นๆ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
ราชบัณฑิตยสถาน , 2533.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. วรรณกรรมปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2532.

วรมณี, พระราช. พจนานุกรมพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
2518.

สาคร บุญเลิศ. วิเคราะห์นวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. ถ่ายเอกสาร.

สายทิพย์ นุกูลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน,
2534.

สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. การเขียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

สุรีย์ ดิสงสมบุญ. การวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ประมุข อุดมธุป. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. ถ่ายเอกสาร.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวกรพัฏฐ์ ชื้อสกุล สร้อยระย้า

เกิดวันที่ 5 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2515

สถานที่เกิด อำเภอบ่อผอบราช จังหวัดกรุงเทพฯ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 54/80 หมู่ 13 ซอยบุรีวิวัฒน์ 11.3 ถนนนวมินทร์
ตำบลคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10230

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532 มัธยมศึกษาปีที่ 6 (แผนกศิลป์-ภาษา) จากโรงเรียนราชินี

พ.ศ. 2536 ศศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทสื่อสารมวลชน หมวดวารสาร)
จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2541 ศศ.ม. (วิชาเอกภาษาไทย สายภาษาศาสตร์) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยา

บทคัดย่อ

ของ

ภรพัลล์ สร้อยระย้า

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

มีนาคม 2542

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีของมนัสนาจำนวน 72 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า งานเขียนประเภทสารคดีของมนัสนาใช้ถ้อยคำส่วนมากได้ถูกหลักการเขียนคือ ใช้ถ้อยคำชัดเจน เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ใช้คำมีน้ำหนัก สละสลวย มีลักษณะพิเศษในด้านการใช้ภาษาที่เป็นกันเอง และสร้างอารมณ์ขึ้นด้วยถ้อยคำ สำนวน เสียงและความหมาย

การใช้ประโยคส่วนใหญ่เป็นประโยคกระชับขนาดยาว ใช้ประโยคแจ้งให้ทราบเป็นหลักในการบอกเล่า ใช้ประโยคสั่งเพื่อแนะนำหรือเตือนผู้อ่าน ใช้ประโยคถามเพื่อให้ผู้อ่านคิดตาม และต้องการตอบโต้ผู้เขียน โดยที่ประโยคส่วนใหญ่แสดงเจตนาชัดเจน

ด้านการใช้สำนวนโวหารพบว่า มนัสนานิยมใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก ใช้พรรณนาโวหารรองลงมา ใช้เสนาโวหารเล็กน้อย และนิยมใช้สาธกโวหารกับอุปมาโวหารประกอบโวหารชนิดอื่น โดยใช้วิธีสร้างภาพพจน์ 4 วิธีได้แก่เลียนเสียงธรรมชาติ ใช้ปฏิพจน์ ใช้อดีตพจน์ และใช้บุคลาธิษฐาน ส่วนสำนวนโวหารที่มนัสนาใช้สร้างอารมณ์ขึ้นคือ บรรยายโวหาร พรรณา-โวหาร สาธกโวหาร และโวหารเปรียบเทียบ

ด้านการเรียบเรียงงานเขียนพบว่า มนัสนานิยมเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังลำดับความตามเวลา เมื่อเขียนสารคดีและบทความท่องเที่ยว ลำดับความตามความสัมพันธ์ เมื่อเขียนบทความประเภทเรื่องเล่าจากประสบการณ์ บทความแสดงความคิดเห็น และบทความจากการแปล นิยมเขียนบทลงท้ายด้วยวิธีสรุปประเด็นสำคัญมากที่สุด

การเสนอความรู้และทัศนะมีความหลากหลาย มีกลวิธีเสนอความรู้ 7 วิธีคือ แนะนำผู้อ่าน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่น แฝงความรู้ไว้ในบทสนทนา แฝงความรู้ไว้ในความคิดเห็น แฝงความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ใช้วิธีเปรียบเทียบ และใช้วิธีแทรกเรื่องขำขัน ส่วนการเสนอทัศนะมี 4 วิธีคือ เสนอทัศนะผ่านบทสนทนา ผ่านคำถาม แฝงความคิดเห็นไว้ในการเล่าเรื่อง และเสนอทัศนะโดยอ้อม

งานเขียนของมนัสนาเป็นสารคดีที่มีคุณค่าอ่าน ให้ทั้งสาระและความบันเทิง เพราะมีลักษณะเด่นที่ใช้ภาษาพูดอย่างเป็นกันเอง เสนอความรู้ เสนอทัศนะในแง่มุมแปลกใหม่ และเต็มไปด้วยอารมณ์ขัน

A LANGUAGE ANALYSIS IN MANUNYA'S NON-FICTIONS

AN ABSTRACT

BY

PORNRAPAD SOIRAYA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Arts degree in Thai Languages
at Srinakharinwirot University

March 1999

The objective of this Thesis is to analyze the language usages of MANUNYA'S 72 non-fictions. The study had shown that wordings in MANUNYA'S non-fiction were used correctly in accordance with the writing structures which were clear wordings usages, suitability for individuals and circumstances, emphasis; euphony, its special in intimate language usages, and senses of humour in its wordings, idioms, sounds and meanings.

Most sentences were periodic sentences but long. MANUNYA used informatory sentences to be the foundation in narration. While the commanding sentences were used in order to give advice or warning to her readers, the interrogative sentences were used in order to persuade her readers to think and respond to the writer. Most sentences clearly express the writer's intention.

In terms of literary style, it was indicated that MANUNYA used narrative styles to be the foundation and used descriptive styles on the second. She used few instructive styles, but she preferred to use illustrative styles and similes in order to join with other styles. She used 4 methods of image structuring such as sounds of nature imitation, paradox, hyperbole and personification. For the literary style used to create a sense of humour, she used narrative styles, a descriptive style, illustrative styles and similes.

In terms of composition, it was found that she preferred to write the leader by using background lead. For travelogues and travelling articles, she wrote in chronological order. For articles of express writer's opinion, articles of experience narration and articles of translation, she wrote in sequence of connection. She

preferred to write the end with conclusion.

The presentation of knowledge and viewpoint were varried. Her 7 methods of knowledge presentation were suggestion, reference of other sources, hiding in conversations, hiding in viewpoints, hiding in parenthesis, comparison and insert the jokes. The viewpoints presentation could be done in 4 ways which were presentation through conversation, presentation through questions, presentation of opinions through story narration and indirect presentation of viewpoints.

MANUNYA'S non-fictions are well worth reading that consisted of the substance and the amusement. They have distinguished forms by using intimate languages, presenting the knowledge and the viewpoints in the strange and new corners and full of senses of humour.